ژیـــــانەوە

بەرگی یەکەم

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

ناوی کتێب: ژیانەوە
بەرگی : ١-٨
نووسەر: ئەندازیار عوسمان محەممەد رەشید
ساڵی چاپ : ٢٠٠٦ز -١٤٢٧ ك
چاپی : سێیەم
مافی چاپ هی نووسەرە
لەکتێبخانەی گشتی هەولێر ژمارەی سپاردنی ٣٥٤ ساڵی ٢٠٠٥ دراوەتێ

پێشەکی

سوپاس بۆ خوای پەروەردگاری جیهان و درووودوسەلامیش لەسەر پێشەوای پێغەمبەران ویارو یاوەرو شوێنکەوتوان..

ڕۆژێك خاتوو عائیشەی دایکی بڕواداران , ئەم ئایەتەی دووبارە دەکردەوەو دەگریا (فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ) (الطـور٢٧) واتە : بەهەشتیەکان دەڵێن: خوای میهرەبان چاکەی لەگەڵ کردین و لەسزای دۆزەخی پڕئێش پاراستینی..

بەڕاستی چاکی تێگەیشتووە , ئای لەو خۆشیەی کە مرۆڤ سەرفراز بێت وبۆ هەتا هەتا لە بەهەشتا بێت . کێ لە ئێمە دڵخۆش ناکات بە دەسکەوتێکی دنیای کاتی کەچەند ساڵێکەو دەبڕێتەوە؟ ئەی دەبێ خۆشی ئەوسەرفرازی ودەستکەوتە یەکجاریە چۆن بێت ؟؟ دیارە خاتوو عائیشەی دایکمان , ئاواتێتی وخۆزگەی پێدەخوازێ وهۆن هۆن فرمێسکی بۆ دەڕێژێ..

بەڕاستی هەروایە, هەرچی لەدۆزەخ ترازاو سزا نەدرا سەرفرازە, سەرکەوتووە , خواپێداوە(كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحْـزِحَ عَـنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ) (آل عمران:١٨٥) واتە/ هەموو کەسێك دەبێت مردن بچێژێت , ڕۆژی قیامەت بەتەواوی پاداشتی کردەوەکانتان وەردەگرن , ئەو کاتەی ئەوەی لە دۆزەخ ترازاو ڕزگاری بوو, خرایە بەهەشتەوە , ئەوە بەڕاستی سەرفرازە و ژیانی دنیاش بێجگە لەوەی کە خۆشیو ڕابواردنێکی خەڵەتێنەرە هیچی تر نییە !

(ژیانەوە) هەوڵێکە بۆ ڕەزامەندی خواو جێ بەجێکردنی ئەرکی سەرشان , سابەڵکو سەرفرازیی دنیاو قیامەت بەدەست بێنین..

(ژیانەوە) بەکۆمەڵێ بابەتی ئیمانییەوە دێتە خزمەت هۆگرانی (بەهاری دڵان وفەرهەنگی بانگخوازان وبەرچاو ڕوونی وبەرەو پەروەردەی ئیسلامیوڕامان لەقورئان ولە خزمەت قورئاندا) بۆ ئەوەی هەندێ ڕاستی ویەقینیاتی تر بۆ خەرمانی ئیمان وبڕوایان زیاد بێ لە گەشتێکی پڕ خێردا , بەرەو شارەزابوونی زیاتر لەبەرنامەی خواو، بوون بەبانگخوازی زرنگی چالاك کە شەوو ڕۆژ باتە دەم یەك وشوێن پێی بانگخوازانی بەهیممەت وماندوو نەناسی پێش خۆی هەڵگرێت...

هەوڵ وتێکۆشان ژیانەوەیە

جیهادو هەوڵ وتێکۆشان بەهەموو جۆرەکانی‌یەوە لە هەموو کات و شوێنێکدا مایەی ژیانەوەیە هەرچەند ڕەنگە سەروماڵ تیابچن ..

لەڕاستیدا ئەوسەروماڵە هەر تیادەچن ونامێنن, ئەمڕۆ بێت یان سبەی , بۆیە مانەوەی ڕاستی و ژیانەوەی ڕاستی و ژیانی ڕاستەقینە ژیانی ئاخیرەتەو، دنیا وەك خەوێك وایەو کورتەو تەواو دەبێت .. قورئانی پیرۆز بە موسڵمانان دەفەرموێت : (یاأیها الذین أمنوا استجیبوا لله وللرّسول إذا دعاکم لِما یُحییکُمْ واعلَمُوا أنّ اللهَ یَحُولُ بین المرء وقلبه وأنَّهُ إلیه تُحْشَرون)٢٤ الانفال : واته :ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە , بەدەم بانگەوازی خواو پێغەمبەرەوە بچن کاتێك بانگتان دەکەن بۆبەرنامەو ڕێبازێك کە دەتانژێنێتەوە و ژیان بەخشە , چاك بزانن بەڕاستی خوا زۆر بەئاسانی دەتوانێت دڵتان لێ بسێنێ و دڵتان بە جۆرێك بگۆڕێ کەخۆشتان نەزانن سەرلەکوێوە دەردەکەن , ئنجا گەڕانەوەشتان بۆلای پەروەردگارەو لێتان دەپرسێتەوە ..

هەوڵ دان بۆدینی خوا ژیانەوەیە , بۆیە ئەوانەی کە هەوڵ دەدەن خوای گەورە ڕێنماییان دەکات و لەم ژیانە کورتە دا گیرناخۆن (والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سُبُلنا)٦٩ العنکبوت , هەروەها دڵشادو بەرچاو ڕوون و سەربەرزن بەوەی کە دۆست و(أنصار)ی خوان , قورئان داوا لەبڕواداران دەکات کە هەروەك هاوەڵانی حەزرەتی عیسا دۆستیبەرنامەی خواو (أنصاری خوا)بن (یاأیها الذین أمنوا کونوا أنصارَ الله کما قال عیسی بن مریم للحواریین : مَن أنصاري إلی الله ؟ قال الحواریون نحن أنصارُ الله ، فآمنت طائفة من بني اسرائیل وکفرت طائفة فأیدنا الذین امنواعلی عدوهم فأصجوا ظاهرین) الصف ١٤ واته :ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ببنە پشتیوانی ئایینی خواو ، ببنە دۆستی خوا , هەروەکو عیسای کوڕی مەریەم بەحەواری‌یەکانی هاوەڵی فەرموو : کێ پشتیوان و یاوەرمە بۆ ڕێبازی خوا , حەواری یەکان وتیان : ئێمە ئامادەین ببینە پشتیوان ودۆست و لایەنگری خوا , ئەوسائیتر کۆمەڵێ لەبەنی ئیسرائیل موسڵمان بوون و کۆمەڵێکیش بێباوەڕبوون , ئێمەش بڕوادارانمان سەرخست بەسەر دوژمنەکانیاندا و زاڵ بوون ..

حـەزرەت (ص)هانمـان دەدات لەسـەر جیهـادو هـەوڵ و تێکۆشـان و، لەسـەر ئـەوەی کەخەمی چوونە بەهەشتمان بێت لەیەکێ لەدەرگاکانیـەوە (علیکم بالجهاد في سبیل الله ، فإنّه بابُ من أبواب الجنة ، یُذهِبُ الله بِهِ الغَمَّ والهَّم)واتە/ هەوڵ و خەبات بکەن لەڕێی خوادا , چونکە ئەوە دەرگایەکە لە دەرگاکانی بەهەشت و بەوهەوڵ و کۆششە دەرگاکەتان بۆدەکرێتـەوە و بـە بەهەشـت شـاد دەبـن , هـەروەها جیهـادکردن خـوای گـەورە دەیکاتـە لابـەری خـەم و خەفـەت و ناڕەحـەتیتان , چـونکە مـرۆڤ کـە بەهیممـەتی بـەرزەوە خـەریکی هـەوڵ و خـەبات بـوو , لاناکاتـەوە بـەلای شـتی سـووك و بێبایەخدا وشـەیتان کـەمتر پـێی دەوێرێت , زانایان دەڵێن : ئەوکەسەی هیممەتی بەرز بێت وەك هەڵۆیـەکی بـەرزە فڕوایـە , تابەرزتر بفڕێت , زیاتر دوور دەبێت لە گوللەوتیری ڕاوچیان ..

بەڕاستی بانگخواز و خەباتگێڕی موسڵمان لەهەوڵەکەیدا هـەموو خۆشیەکەی دێتـە سەر هیدایەتی خەڵکی و بۆئەومەبەستە هـەموو شـتێکی دنیـایی دەخاتـە لاوەو قورئـانیش ئاماژە بۆئەمە دەکات و دەفەرموێت (قاتِلُوهُم یُعَذِبهُمُ اللهُ بأیدیکم ویُخزِهِم ویَنصُرْکُم علیهم ویَشْفِ صُدُورَ قومٍ مؤمنین ، ویُذهِبْ غیظ قلوبهم ، ویتوب الله علی مَن یـشاء ، والله علیم حکیم)التوبة ١٥ واتە: ئەی ئیمانداران بجەنگن دژی بێبـاوەڕان , (ئـەو بێباوەڕانـەی ڕێ دەگرن لە دانی بانگی خوا بەگوێی خەڵکیدا , چونکە دەبێـت بـانگی خـوا ئازادبێت و تاقـە دیـن لای خـوا ئیـسلامە , ئنجـا کـەئازاد بـوو , خـەڵکی هـیچ زۆریـان لێناکرێـت , بڕوادەهێنن یان نایهێنن (فمن شاء فلیؤمن ومن شاء فلیکفر) هـەروەك قورئـان لەشـوێنی تردا ئاماژەی بۆکردووە) .

خـوا بەدەسـتی ئێـوە سـزای کـافران دەدات و سەرشـۆڕو خەجاڵـەتیان دەکـات و ئێـوە بەسـەریاندا سـەردەخات و , سـینەی ئیمانـدارانیش ئاسـوودە دەکـات و دڵ و دەروونیـان سـاڕێژ دەکـات و خـەمیان نـاهێڵێ , خـوای گـەورەش تەوبـەو پەشـیمانی لـەو کەسـە وەردەگرێت کە شایستەیە , خوا زاناو دانایە .

نرخی تۆ بەهەشتە خۆت تالآن فرۆش مەکە !

زانای پایەبەرز حەسەنی بەصری دەڵێت :(نەفسی تۆ بەنرخە , بە بەهەشت نەبێ مەیفرۆشە , هەرچەند هەندێ کەس خۆی تالآن فرۆش دەکات) .. بەڕاستی هەروایە , خوای گەورە سەروماڵی داوێنێتێ و بەفەزڵی خۆی بەبەهەشتیش لێمان دەکڕێتەوە , قورئان دەفەرموێت (إنّ الله اشترى من المؤمنين أنفسهم وأموالهم بـأنَّ لهُم الجنّةَ ، يُقاتِلون في سبيل الله فَيَقْتُلُونَ ويُقْتَلون وعداً عليه حَقّاً في التوراة والآنجيل والقـرأن ، ومَنْ أوفى بِعَهْدِهِ مِنَّ الله ، فاستبْشِراوا ببيعكُمُ الذى بايَعْتُمْ بِهِ وذلك هوا الفوزُ العظيم) ١١١ التوبة واتە : بەڕاستی خوا , گیان وماڵی لەئیمانداران کڕیوە بەوەی کە بەهەشت بۆئەوانە , ئەوانە دەجەنگن لەپێناوی خوادا , دوژمنانی ئاینی خوا دەکوژن کە (دژایەتی ئەم بەرنامەیە دەکەن),یان دەکوژرێن و شەهید دەبن , ئەوپاداشت و بەڵێنە بەڕاستی لەسەر خوایە و باسکراوە لەتەورات و ئینجیل و قورئاندا , جاکێ هەیە لەخوا بە وەفاتربێت لەپەیمانەکانیدا , کەواتە زۆر دڵخۆش و کامەران بن بەومامەڵەیەی کە ئەنجامتانداوە و بەو کڕین و فرۆشتنەی کە لەسەری ڕێکەوتوون و، بێگومان هەر ئەوەشە سەرفرازی و سەرکەوتنی نەبڕاوەو بێ سنوور ..

کاتێك پێغەمبەر (ص)پەیمانی بەست لەگەڵ (أنصار)ەکاندا داوای لێکردن سەروماڵیان بەخت بکەن بۆخوا بەرامبەر بە بەهەشت ,(ئەنصارەکان)وتیان (ربِحَ البيع ،ربح البيع).. (کڕین و فرۆشتنێکی قازانجدارە ، کڕین و فرۆشتنێکی قازانجدارە)...بەڕاستیش هەروایە دنیایەکی پێنج ودووڕۆژێك لەکوێ و بەهەشتی هەتاهەتایی لەکوێ ؟! دەی باشە سەروماڵ نافرۆشی بەخوا , بۆکوێ‌ی دەبەیت و چی‌لێ دەکەی ؟!

جائەوانەی کە باوەڕناهێنن , ئەوانە بەڕاستی خۆیان خەسار کردووە و خۆیان فرۆشتووە بەشتێکی خراپ (بئسما اشتَرَوا بهِ أنْفُسَهُمْ أن يَكفُرُوا بما أنزلَ اللهُ بغيـاً أن يُنَزِلَ اللهُ مِن فضلِهِ على مَن يشاءُ مِن عباده ، فباؤا بغضب على غَـضَب وللكـافرين عذاب مهين)٩٠ البقرة . واتە : ئەو جولەکانە خۆیان بەشتێکی ناپەسەند فرۆشت , کاتێك کافربوون بەو قورئانەی خوا ناردوویەتی , لەحەسوودی سەرسەختیدا وتیان : بۆچی خوای گەورە دەرگای فەزڵ و ڕەحمەت دەکاتەوە لەهەرکەسێك کەبیەوێت لە

بەنـدەكانى, ئەوسـائيتر دووچـارى يـەك لـەدواى يـەكى رق وخـەشمى خـوا بـوون , بۆكافروخوانەناسان سزايەكى ڕيسواكەر ئامادەيە ..

جائەوانەى خۆيان نافرۆشن بەخواو، كفر دەكەن لەجياتى ئەوەى ئيمان بێنن ئەوانە تەنها زيان لەخۆيان دەدەن و خواى گەورە زيانى لێناكەوێت و ئاتاجى بە كەس نيە (إنَّ الذين اشْتَرَوا الكفر بالايمان لَن يَضُرّوا الله شيئاً ولهم عذاب ألـيم)١٧٥ أل عمـران / بەڕاستى ئەوانەى كفريان هەڵبژارد لەجياتى ئيمان و , بێباوەڕييان كڕى لەجياتى باوەڕ , بەهيچ جۆرێك زيان بەخوا ناگەيەنن بەڵكو سزاى ئازاراوى چاوەڕێيانە ..

دووڕووەكان خۆيان دەخەڵەتێنن

هەندێ كەس كە تووشى نەخۆشى دووڕوويى بوون , بەڕووكەش و بەزمان هيچيان نەهێشتۆتەوە , كەچى لەڕاستى دا خۆيان دەخەڵەتێنن و خوا ئاگاى لەدڵيانە كە ڕاست ناكەن , قورئان لەبارەى ئەو جۆرە كەسانەوە دەفەرموێت (ومِنَ الناسِ مَن يُعْجِبُك قَوْلُـهُ في الحياة الدُنيا ويُشْهِدُ اللهَ على مافي قلبِه وهوَ أَلَدُّ الخِصام ، وإذا تَـولّى سـعى فـي الارضِ ليُـفْسِـدَ فيها ويُهْلِكَ الحَرْثَ والنَّسْلَ والله لايُحِبُ الفَساد ، وإذا قيلَ له اتَّقِ اللهَ أخَذَتْهُ العِزَّةُ بالإثمْ فَحَسْبُهُ جَهَنَّم ولبئس المِهاد)٢٠٦ البقرة / واتە :هەندێ كەس هەيە قسەودەم و زمانى لە بارەى ژيانى دنياوە سەرسامت دەكات , خواش بەشايەت دەگرێت و دەڵێت : دڵ و زمانم يەكن , لەكاتێكدا ئەو سەرسەختترين كەسە لەهەموو جۆرە دوژمنايەتيەكدا . هەركاتێك ئەو جۆرە كەسە پشتى هەڵكردو دەسەڵاتى پەيدا كرد , هەوڵ وكۆشش دەدات لە زەويدا تا ئاشووب بەرپابكات وخراپە بروێنێت و كشتوكاڵ لەناوببات و خەڵكى قڕبكات , بێگومان خوا فەسادو خراپەو تاوانى خۆش ناوێت ..

خۆئەگەر پێى بووترێت : لەخوا بترسە , غەڕڕا دەبێت و شانازى بەگوناهيەوە دەكات و سووردەبێت لەسەرى ، جائەوە دۆزەخى بەسە , سوێند بەخوا ئەو دۆزەخە شوێن و جێگەيەكى نالەبارو ناخۆشە ..

بەرامبەر بەم دەستەيە , دەستەيەكى ترهەن كەخواناسى ڕاستەقينەن (ومِنَ الناس مَنْ يَشْري نَفْسَهُ ابتِغاءَ مرضاتِ الله ، واللهُ رؤوف بالعِباد)البقرة ٢٠٧

واتـه :هەنـدێ کەسـیش هـەن بەپێـچەوانەی ئەوانـەی باسـکران , خۆیـان دەفرۆشـن بـۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی خوا , خوای گـەورەش بەسـۆز و میهرەبانـە بەرامبـەر ئـەو جـۆرە بەندانەی . هەروەها قورئان دەفەرموێ (الذين خسروا أنفسهم فهم لايؤمنون) الانعام ١٢
واتە: ئەوانەی کەخۆیان دۆڕاندو خۆیان خەسارکرد ئەوانەن کەباوەڕیان نەهێنا.

گەورەیی و نرخی مرۆڤ لەئیمانەکەی دایە

(جولـەیبیب)هاوەڵێکی هەژاری بێکەس وبێدەری حەزرەت بوو (ص), ڕۆژێك پێغەمبەر (ص)پـێی فـەرموو (ئـەی جولـەیبیب)ژن نـاهێنی ؟! ئـەویش وتـی : ئـەی پێغەمبـەری خـوا (ص)جاکێ ژن دەدات بەمن ؟! نەماڵم هەیەو نە بنەماڵەوعەشرەت ؟! .. جارێکی تـر هـەمان شـتی پێفـەرموو ئـەویش هـەمان شـتی وەڵام دایـەوە , سـێیەم جـاریش هـەمان شـتی پێفـەرموو ئـەویش هـەمان شـتی وەڵام دایـەوە .. ئنجا حـەزرەت (ص)پـێی فـەرموو : بـڕۆ بۆلای فلانە ماڵی (ئەنصار)وپێیان بڵێ : پێغەمبەری خوا سەلامتان لێ دەکات و داواتـان لێ دەکات کە کچەکەتانم بدەنێ !

(جولەیبیب)یش چوو بۆلایان و ئەمـەی پـێ ڕایگـەیاندن , (ئەنصار)ەکە وتـی : سـەلام لەپێغەمبەری خوا بێت , چۆن کچەکەمت بدەمێ , نەماڵت هەیـەو نـە بنەماڵـەو عەشـرەت ؟! لـەم قـسانەدا بـوون ، کـچەکە بەمەسـەلەکەی زانـی و بـەدایك و بـاوکی وت : چـۆن داوای پێغەمبەری خوا (ص)ئەدەنە دواوە ؟! نەبەخوا هەرگیز شتی وا نابێت !

بەڵێ .. لەسـەر شـەرعی خـوا شـووی پێکـردو مـاڵ و خێزانیـان پێکـەوەنا , لەغەزایەکـدا جولـەیبیب شـەهید کـرا پـاش ئـەوەی حـەوت کـافری کوشـت ... کەغەزاکـە تـەواو بـوو , پێغەمبەر (ص)هـاوەڵانی بەسـەرکردەوە , کـێ مـاوەو کـێ شـەهید بـووە , پـاش باسـکردنی چـەند هـاوەڵێ , حـەزرەت (ص)فـەرمووی : مـن جولـەیبیب نـابینم .. کـە سـەیریان کـرد لـەنێوان حـەوت کـافردا شـەهید بـووە , حـەزرەت (ص)تـۆزو خـۆڵی سـەر دەم وچـاوی پـاکردەوەو سـەری لەسـەر قـۆڵی موبارەکی دانـاو فـەرمووی : (تۆلـە منـی و مـن لـە تـۆم , تۆلەمنی ومن لە تۆم , تۆ لەمنی و من لە تۆم) ..

بەڵێ ئەمەیـە دەستی ڕێزو ئەمەیە پاداشت کەحـەزرەت (ص)ئەیـدا بەهاوەڵی هـەژار و بێکەسی ؟! ئاوا ئیمان و بڕوا نرخ و قیمەت پەیدا دەکات بۆکەسێك کەخوابناسێ و خـۆی بفرۆشـێ بـەخوا ..پاشـان حـەزرەت هاوسـەرەکەی بینـی و زۆر دوعـای خێـری بـۆکرد ,

هـاوەڵان دەڵـێن , خـوای گـەورە بەرەکـەتی خـستە مـاڵ و حاڵیانـەوەو لەهـەموو ئافرەتـە بێوەژنەکان زیاتر بەرەکەتدارو خێرەومەند بوو .. ل ٤٣٤ (لاتحزن ، د . عائض القرنی)

ئەوانەی لەحەوزی کەوسەر ناخۆنەوە ! ؟

حەزرەت (ص)**دەفـەرموێ** (إنِّي فرَطُكُمْ على الحوضِ مَنْ مرَّ عليَّ شَرِبَ , ومَنْ شَرِبَ لم يظمأ أبداً ، لَيَرِدَنَّ عليَّ أقوامُ أعرِفُهُمْ ويَعْرِفُونَني ثَمُّ يُحالُ بيني وبيـنَهُمْ ، فـأقول : إنَّهم منّي ، فُيقال : إنَّك لاتَدْري ما أحْدَثوا بَعْدَك ، فأقول : سُحْقاً لِمنْ غَيَرَ بَعْدي ..)

واتـە : لەقیامـەت دا لەسـەرحەوزی کەوسـەر دەبم و هەرچـی بەلامـدا تێپـەڕێت ئـاو دەخواتـەوەو هـەر کەسـیش لـەو ئـاوە بخواتـەوە هـەرگیز تینـووی نابێـت , کەسـانێك دێـن دەیانناسم و ئەمناسن , کەچی ناهێڵرێت ئاویان بدەمێ و دوور دەخرێنـەوە لـێم , دەڵـێم : ئەوانە لەمنن و , سەربەمنن , دەوترێ : تۆنازانی چییان کردووە دوای تـۆ ، منـیش دەڵـێم : دە کەواتە لەوە لەولاترچێ , لەوە لەولاترچێ , کەسێك کە دوای مـن بگـۆڕدرێ و لابدات .. (بوخاری).

بەڕاستی ئەوەیە ڕەنجەڕۆیی و بەدبەختی , خـەریك بیت بگـەیتە لای حـەزرەت (ص)**و , بەدەسـتی موبـارەکی ئـاوی کەوسـەرت بـداتێ , بتگێڕنـەوەو پێـت بڵـێن : تۆشایـستەی ئەوەنیت لەوئاوە بخۆیتەوە , حەزرەتیش** (ص)**دەستی بگێڕێتەوەو بفەرموێ : بابڕوا لـەوە لەولاترچێت ! کەسێك حەزرەت** (ص)**لێ ی زویربێت و خۆی نەکات بەخاوەنی , ئەی دەبێ چی بکات و سەری خۆی بۆکوێ هەڵگرێت ؟ !**

لەئێمەنی یە

پێغەمبەر (ص)**لەهەندێ فەرموودەدا ئاگاداری کردوینەتـەوە لەهەنـدێ کـاروکردەوە کـە مایـەی خەسـارەتمەندییەو دەفـەرموێ : هەرکـەس ئـەوکارەبکات لـە ئێمـە نییـە** !؟! ..
بۆنموونە :

١) مَن غَشَنا فليس منا (مسلم)**: واتە : هەرکەس غەش و فڕوفێڵمان لێبکات لە ئێمە نیە.**

٢) مَنْ حمل علينا السلاح فليس منـا (**مسلم**)**: واتـە : هەرکـەس چـەك دژی موسـڵمانان هەڵگرێ و ئاژاوە بنێتەوە لە ئێمە نیە ..**

٣) ليس منا من لطم الخدود وشق الجيوب أو دعا بدعوى الجاهلية .

(ئەحمەد/ ٤١٣١)واتە : لەئێمەنیە کەسێك بە ڕوومەتی خۆیابکێشێ و جلی دابدڕێ لە موسیبەتدا , یان بانگەواز بکات بۆشتی سەردەمی نەفامی و جاهیلیەت ..

٤) لیس منا من لَمْ يُوَقرِ الكبيرويَرحَم الصغير ويأمُر بالمعروفِ وينهى عن المُنكر **(ئەحمەد٢٢١٤) واتە : لەئێمە نیە کەسێك ڕێز لەگەورە نەگرێت و بەزەیی بە بچووکدا نەیەتەوەو فەرمان نەدا بەچاکەو جڵەوگیری نەکا لەخراپە .**

بۆئەوەی شایانی هیدایەت بین

خوای پەروەردگار هەمووخەڵکی بانگکردووە بۆسەر هەق وڕاستی و زیاتر لەسەدو بیست وچوار هەزار پێغەمبەری بۆناردوون (سەلامی خوایان لێبێ), ئەمە بانگەوازی گشتیە , لەگەڵ ئەو بانگەوازە گشتیەدا ، هەرچی نیەتی گۆڕان بێنێ و هەنگاوبنێ خوای گەورە بەفەزڵی خۆی هیدایەتی تایبەتی دەدات (والله يدعُوا الى دارالسلام ويهدي من يشاء إلى صراط مستقيم) يونس /٢٥**واتە: خوای گەورە بانگ دەکات بۆبەهەشتی پڕخێروخۆشی کە هەمووی ئاشتی و ئاسایشەو، هیدایەتی ئەوانەش دەدات بەفەزڵی خۆی کە دەیانەوێت و شایستەن بۆ ڕێگای ڕاست ..**

ئەو هیدایەتە زۆر گرنگە بۆیە ڕۆژی بەلای کەمەوە حەڤدە جار داوای هیدایەت دەکەین لە نوێژە فەرزەکانماندا ودەڵێین : (إهدنا الصراط المستقيم)..

بەڵێ وەك لەپێشتردا وتمان ئەوانەی کە تێدەکۆشن و ، نیەتیان گەیشتنە بەهەق و ڕاستی وهەوڵ دەدەن بۆ ڕێنمایی خەڵکی ،خوای گەورە هیدایەتیان دەدات و دەرگایان لێدەکاتەوە (والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سُبلنا) ..

بۆئەوەی بەتەواوی هیدایەت بدرێین , باهەمیشە لەخوا بپاڕێینەوەو ئەو ڕێگایانە بگرینەبەر کە دەبنە مایەی دڵنیایی و هیدایەتی زیاترو , ئەگەر هیدایەتیش دراین بامنەت بەسەر کەسدا نەکەین ،چونکە خوا بە فەزڵی خۆی هیدایەتی داوین , ئەگینا ئێمەیەکی داماو چین لەم دنیا جەنجاڵەدا , (ومن لم يجعلِ الله له نوراً فما له من نور)**کەسێ خوا نووری نەداتێ نووری لەکوێ بوو؟؟.. جابۆئەوەی زیاتر دڵنیا بین و یەقینمان هەبێ و باشتر بانگەواز بکەین باسی چەند لایەنێکی ئیعجازی قورئان و سوننەت و هەوڵی نەبڕاوەی ئەو بانگخوازانە دەکەین کە خوا کردوونی بە سەرمەشق و پێشەوا** (وجعلنا منهم أئمة يهدون بأمرنا لَما صَبَروا وكانوا بآياتنا يوقنون) السجدة / ٢٤ ..

ئەوانەی هەنگ ئاسا کاردەکەن

بانگخواز وەك هەنگ وایە لە هەولْ وکۆشش و دلْسۆزیدا وخەریکی بەرهەمهێنانی هەنگوینێکە کە شیفایە ولەپاراستنی شانەکەشی دا گیان فیدایە, حەزرەت (ص) بڕوادار دەشوبهێنێ بەهەنگ و دەفەرموێ : (انَّ الله يُبْغِض الفُحش والتَفَحشْ والذى نفس محمدِ بيده لا تقوم الساعةحتى يُخَوَّنَ الأمينُ ويُؤتمنَ الخائنُ ، حتى يَظهرَ الفُحشُ والتفَحش وقطيعة الأرحام وسوءُ الجوار ، والذى نفس محمد بيده إن مثلَ المؤمن كمثل القطعة من الذهب نَفَخ عليها صاحبها فلم تَغيَّر ولم تَنْقُصْ) واتە : بەڕاستی خوا ڕقی لە کاروکردەوەی خراپ وزیادە ڕەویە ، بەو خوایەی گیانی محمدی بەدەستە قیامەت نایەت هەتا دەست پاك بەناپاك دانەنرێ ومتمانە بەناپاك نەکرێ , تاوەکو کاروکردەوەی خراپ وزیادە ڕەوی دەرنەکەوێت ، لەگەلْ نەمانی پەیوەندی خزمایەتی وسیلەی ڕەحم و خراپی لەگەلْ دراوسێدا...

بەو خوایەی گیانی محمدی بەدەستە بڕوادار وەك پارچە ئالْتونە کەئەگەر خاوەنەکەی لە موشەدەمەش دا داینێو بیخاتە ئاگرەوە ناگۆڕێ وکەم ناکات ، چونکە خلْتەو پیسی تیا نیە وئالْتونی تێزابەو عەیار (٢٤)ە ..

ئینجا حەزرەت (ص) دەفەرموێت (والذى نفسُ محمدِ بيده إنَّ مثلَ المؤمن لَكَمَثَلِ النَحْلة أكلت طيّباً ووضَعَتْ طيّباً ووَقَعَتْ فلم تُكْسَر ولم تَفْسُد) بەو خوایەی کە گیانی محمدی بەدەستە , نموونەی بڕوادار وەك هەنگ وایە شتی پاك وچاك دەخوات وشتی پاك وچاکیش پێشکەش دەکات و, کاتێك دەکەوێت هیچی لێنایەت و هیچ خراپ ناکات وزیانی بۆ کەس نیە.. ئینجا حەزرەت (ص) دەفەرموێت: (ألا إنَّ لي حوضًا مابين ناحيتيه كما بين أيكة الى مكّة أو صنعاء الى المدينة ، وان فيه من الأباريق مثل الكواكب هو أشدُّ بياضاً من اللبنِ وأحلى من العسل مَنْ شَرِبَ منه لم يظمأ بعدها أبداً) أحمد (٦٥٧٧)..

واتە / ئاگاداربن من حەوزێکم هەیە کەماوەی نێوان دوولای بەهێندەی دووری نێوان (ئەیکە) و(مەککە) یان (صنعاء)و(مەدینە) دەبێت و, بەهێندەی ئەستێرەی ئاسمان (پەرداخ) ی تایبەتی لێ دانراوە بۆ سوود وەرگرتن لە ئاوەکەو خواردنەوەی , ئاوی

حەوزەکـە سـپی تـرە لەشـیرو شـیرینترە لەهـەنگوین , هەرکـەس لێـی خـواردەوە هـەرگیز تینووی نابێت..

حەزرەت (ص) لەفەرموودەیەکی تردا دەفەرموێت (ئارام بگرن تا بەمن دەگەنەوە لەسـەر حـەوزی کەوسـەر), جـا لێـرەدا کەباسـی حـەوزی کەوسـەردەکات بـۆ هاندانـە لەسـەر ئارامگرتن , چونکە بڕواداران تووشی زەحمەت وناڕەحەتی زۆر دەبن لە ژیانی دنیادا..

ژنێکی (صحابی) لەکاتی کۆچکردندا بۆ مەدینە زۆر تینووی بوو , وەك کەرامەتێك , لەسـەر سـەریەوە شتێکی بۆ ڕاگیرا ئاوی تیابوو لێی خواردەوە , ئیتر هـەرگیز تینـووی نەبوو ..

مامۆستا (نشأة غفور) بۆی گێڕامەوە کە لە کەرکوك لە ساڵی پەنجاکاندا پیاوێکی خواناسی موسڵمان لە دائیرەی پۆستەو گەیاندن لە خەودا ئاوی کەوسەری ئەدەنێ , ئیتر دوای ئەو خەوە هەرگیز تینووی نەبووە !(ئەمە لە دنیادا، ئەبێ لە قیامەتدا چۆن بێت !).

پێشەوا عەلی وئامۆژگارییەك

پێـشەوا عـەلی (خ.ر) ئامۆژگـاری بـڕواداران دەکـات کـەوەك هـەنگ وابـن ودەڵێـت (كونوا فى الناس كالنحلة فى الطير، انه ليس من الطير شىء الا وهو يستَضْعِفُها ولو يَعلمُ الطير مافى اجوافها من البَرَكة لم يفعلوا ذلك بهـا ، خـالطوا النـاس بألـسنتكم وأجسادكم وزايلُوُهُم بأعمالكم وقلوبكم فإن للمرء ما اكتسب وهو يوم القيامة مـع مَـنْ أحبَّ) دارمی ٣١٤/ **واتە : لەناو خـەڵکی دا وەك هـەنگ بن لـەناو باڵندەکاندا , بەڕاستی هیچ باڵندەیەك نیە هەنگ نەچەوسێنێتەوە ونـەیخوات, جا ئەگەر باڵندەکان بیانزانیایە چ بەرەکەتێك لە سکیایەتی ئاوایان پێنەدەکرد !**

تێکەڵ بەخـەڵکی ببن بـەزمان وجەستەتان و جیابن لێیـان بـەکردەوەودڵتان , بەڕاستی مـرۆڤ هەرئـەوەی دەسـت دەکـەوێ کـە هـەوڵی بـۆداوەو, لەقیامـەتیش دا لەگـەڵ خۆشەویستانیدا حەشر دەکرێت.

بە پەروەردگارم ئەم ئاینە هەقە

قورئانی پیرۆز زۆر گرنگی دەدات بە دامەزراندنی ئیمان و باوەڕ لە دڵ داو مەبەستێتی کـە گومـان ودوودڵـی نـەهێڵێ , تەنانـەت خـوای گـەورە داوا لەحـەزرەت (ص) دەکـات کـە سوێندیان بۆ بخوات بەپەروەردگاری کەئەم ئاینـەو هەرچی وادەو پـەیمانی تیایـە هەقـە ..

هەروەك دەفەرمویّت :(وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِــزِينَ) (يونس:٥٣) **واتە: بێباوەڕان لێت دەپرسن , ئایا بەرپابوونی قیامەت ڕاستە , ئەم قورئانە ڕاستە ؟؟ پێیان بڵێ: بەڵێ , سوێند بەپەروەردگارم , بەڕاستی ئەوە هەقێکەو پێش دێت وئێوە ناتوانن خوادەستەوسان بکەن ولەدەستی دەرچن ..**

(وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لافْتَدَتْ بِهِ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَــذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لا يُظْلَمُونَ، أَلا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لا يَعْلَمُونَ) (يونس:٥٥)

واتە/ ئەگەر هەرچی لەزەویدایە کەسێك کە ستەمی کردووە و (بڕوای نەهێناوە) خاوەنی بێت لەقیامەتدا , ئامادەیە هەر هەمووی بکاتە قوربانی خۆی و بیبەخشێت (بەڵام دیارە وەرناگیرێت وسوودی نیەیە) , ئەوانە پەشیمانی حاسڵ دەکەن کاتێك سزاو ئازاری چاوەڕوان نەکراو دەبینن , ئەوسا داوەری لە نێوانیاندا لەسەر بنچینەی هەق دەکرێت وئەوانە بەهیچ جۆرێك ستەمیان لێناکرێت.. خەڵکینە ئاگاداربن بەڵێنی خوا ڕاست ودروستە, هەرچەند زۆربەیان ئەم ڕاستیە نازانن.

(هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدىً وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ، قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ) (يونس:٥٦ -٥٨)

واتە : هەر خوایە دەژێنێ و دەمرێنێ , هەر بۆ لای ئەویش دەبرێنەوە , ئەی خەڵکینە , بەڕاستی ئێوە ئامۆژگاری‌یەکی گەورە وگرنگتان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە کە قورئانە , شیفاو چارەسەرە بۆ نەخۆشیو دەردە کۆمەڵایەتیەکانیشتان وڕێ نیشاندەرو ڕەحمەتیشە بۆ بڕواداران ، ئەی محمد بەبڕواداران بڵێ : با دڵشادو شادمان بن بەفەزڵ و بەخشش و ڕەحمەتی خوایی (کەقورئانە) , کەوابوو با هەر بەوە دڵخۆشبن , هەرئەوەش چاکترە بۆیان لەهەموو ئەو شتانەی کە خەڵکی خەریکن کۆی دەکەنەوەو کەڵەکەی دەکەن (لەپارەو ماڵ و سامان) .....

خوا شایەتی بۆ ئەم قورئانە دەدات

دیارە گەورەترین شایەتی لەم بوونەوەرەدا شایەتی خوایەو هەرئەوە کە ئاگای لە هەموو شتێکەو کەس نیە لەو ڕاستگۆ تر بێت وقسەی تەواو تربێت (وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثاً؟!) (النساء:١٢٢) ....

جا خوای پەروەدگار بەحەزرەت (ص) دەفەرمویێت کە بە گەلەکەی بڵێت : (قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَإِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَى قُلْ لا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ) (الأنعام:١٩)

واتە: بڵێ چ شتێك گەورەترو ڕاسترە لە شایەتیدا؟ هەر خۆت بڵێ : خوا ڕاستترین شایەتە, کەشایەتی نێوان من وئێوەیە , من ئەم قورئانەشم بە وەحی بۆهاتووە تا ئێوەو هەموو ئەوانەی پێیان گەیشتوە ئاگادارو بێدار بکەم , (لەگەڵ ئەم هەموو ڕوون کردنەوانەدا) ئایا ئێوە شایەتی دەدەن کە بەڕاستی لەگەڵ خوادا چەند خوایەکی تر هەبێت؟! بڵێ : من بەش بەحاڵی خۆم شایەتی ناهەق وناڕەوای وا نادەم وبڵێ: بەڕاستی ئەو خوایە زاتێکی تاك وتەنهایەومن بەڕاستی بەریم لەهەموو ئەوشتانەی کە ئێوە دەیانکەنە هاوەڵ و هاوتای ئەو زاتە..ئنجا دەفەرموێت (الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لا يُؤْمِنُونَ) (الأنعام:٢٠)

واتە: ئەوانەی کتێبی ئاسمانیمان پێداون لەگاورو جوو, پێغەمبەر(ص) دەناسن هەروەك چۆن منداڵەکانی خۆیان دەناسن , بەڵام ئەوانەی کەخۆیان دۆڕاندو بڕوایان بە محمد (ص) نەهێناوە , ئەوە هەر باوەڕ ناهێنن .(وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِباً أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) (الأنعام:٢١)

واتە: جا کێ هەیە لەوە ستەمکارتر بێت , کە شتی نادروست و درۆ, بۆ خوا هەڵدەبەستێت؟ یان ئایەت وفەرمانەکانی خوا بەدرۆ دەزانێت ؟! چونکە بەڕاستی ئەو ستەمکارانە سەرفراز نابن..

بەڵێ... خوای گەورە لەمیهرەبانی وفەزڵی خۆیەتی دەیەوێت بەندەکانی دڵنیا بکات , تاسەرگەردان نەبن , نەکەونە داوی شەیتانەوە , بۆیە بە پێغەمبەرەکەی دەفەرموێ (قل

ای وربی انه لحــق) **سوێندیان بۆ بخۆو بڵێ : سوێند بێ بەپەروەردگارم ئەم ئایینە هەقە.. ئینجا خوا خۆی دەکات بەشایەت بەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتی حەزرەتەوە (ص) ..**

موعجیزاتی پێغەمبەر (ص)

هەرچەندە خوا شایەتی بۆ پێغەمبەرایەتی (محمد) (ص) دەدات , موعجیزاتی زۆریشی داوەتی کە هەمیشە وبەردەوام بەڵگەبن بۆ ڕاستێتی بەرنامەکەی , قورئان گەورەترین موعجیزەیەوئایەت وبەڵگەکانی ڕۆژ لە دوای ڕۆژ دەردەکەون (سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِــي الْآفَــاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَــى كُــلِّ شَــيْءٍ شَــهِيدٌ) (فــصلت:٥٣) **واتە: ئایەتەکانی خۆمان وبەڵگەی زۆریان پیشان دەدەین لەبوونەوەرو دەروونی خۆیاندا تا بۆیان دەربکەوێ وبۆیان بسەلمێت کەئەم قورئانە هەقە, ئایا ئەوە بەس نی‌یە کە خوا ئاگادارو شایەتە بەسەر هەموو شتێکەوە و هیچی لێ ون نابێت وغافڵ نابێت...**

جا حەزرەت (ص) هەرچی فەرمووە لەخواوەیە (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى إِنْ هُــوَ إِلَّــا وَحْيٌ يُوحَى ،عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى) (الــنجم:٣- ٥) **واتە / (محمد) (ص) هەرچی دەڵێ لە هەواو ئارەزووەوە نیە, بەڵکو وەحی خوایە بۆی و جوبرائیلی خاوەن هێزو توانا بۆی هێناوە..**

ڕووبار لە نیوە دوورگەی عەرەب دا

پێغەمبەر (ص) لە فەرموودەیەکی (صحیحی‌موسلیم) دا دەفەرموێ (لن تقوم الساعة حتى تعود أرض العرب مروجا وأنهارا) **واتە : قیامەت نایەت هەتاوەکو نیوە دوورگەی عەرەب نەبێتەوە بەباخ وبێستان وسەوزایی وڕووبار هەروەك جاران..**

ئەم فەرموودەیە هەواڵ دانە بەوەی کە لە ڕابردوویەکی دووردا نیوە دوورگەی عەرەب ڕووباری تیابووەو ئاوەدان بووە , وەقیامەتیش نایەت تاوای لێنەیەتەوە .. زانستی سەردەم وزانایانی جیۆلۆجی ئەم ڕاستی‌یەیان سەلماند، کە بەڵگەیە لەسەر پێغەمبەرایەتی (محمد) (ص) ..

نیوە دوورگەی عەرەب (أرض العرب) **, پشتێنە بیابانێکی تیایەو دەکەوێتە نێوان هێڵی درێژی (٥١) و(٣٠)ی سەرووی هێڵی ئیستیواو خوارووی هێڵی ئیستیواوە..**

هەندێ شوێنی وەك (الربع الخالی) ناوچەیەكی بێبارانەو شوێنی وای هەیە بەپەنجا ساڵ جارێكیش بارانی تیا نابارێت .. حەزرەتی ئیبراهیم سەلامی خوای لەسەر بێت باسی وشكوبرنگی وبێ سەوزایی مەككە دەكات لەچەند هەزار ساڵ لەمەو بەرەوەو دەفەرموێت (رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ) (ابراهيم:٣٧)

واتە: پەروەردگارا من ژن ومناڵم نیشتەجێ كردووە لەدۆڵێكی بێسەوزایی‌و وشك لەلای ماڵەكەی تۆدا كە (بيت الحرام) كەعبەی پیرۆزە .

كەواتە لەچەند هەزار ساڵ لەمەوبەرەوە ناوچەكە بیابان بووە , دەی چۆن حەزرەت(ص) زانی كە لە ڕابردوودا نیوە دوورگەی عەرەب ڕووبارو ئاوەدانی زۆر بووەو، قیامەت نایەت تا لەداهاتوودا وای لێ نەیەتەوە..

زانایانی جیۆلۆجی باس لەچاخە سەهۆڵینەكان دەكەن كە هاتوون بەسەر زەویداو سەهۆڵ وبەفرو سەرمای زۆر هەبووەو نزیكەی دە هەزار ساڵ لەمەوبەر تەواو بووەو فەترەیەكی گەرمی هاتووە بەسەر زەوی داو ئێستاش بەرەو ئەوچاخە سەهۆڵیە دەچینەوە.. لەچاخە سەهۆڵیەكەدا بارانی زۆر باریوە لەنیوە دوورگەی عەرەب داو ڕووبارو ئاوەدانی زۆری تیا بووەو لە فەترەی گەرمی‌یەكەشدا وشكی وبێبارانی وبیابان هاتووە بەسەر ناوچەكەدا..

زانای‌جیۆلۆجی ئەمریكی (هال ماكلور) لەنامەی دكتۆراكەی‌دا كەلەبارەی (الربع الخالی) یەوەیە دەڵێت (دەریاچەی زۆر هەبووە لەنیوە دوورگەی عەرەبدا لەچاخە سەهۆڵینەكاندا , كە دووجاریش دەركەوتووە , یەكێكیان لەپێش (٣٧) هەزار ساڵ بۆ (١٧) هەزار ساڵ و, دووەمیش لەپێش دە هەزار ساڵ بۆ (٥) هەزار ساڵ پێش ئێستا)..

وێنەكانی كەشتی یەئاسمانی یەكان

لەگەڵ پێشكەوتنی زانستداو لەم ساڵانەی دواییدا توانرا زۆر كار ئاسانی بۆ شوێنەوارناسان بكرێت , ئەویش بە هۆی وێنەگرتن وكەشف كردنی ژێر زەوی‌یەوە بۆ چەندەها مەتر..

بۆ نموونە لەساڵی(١٩٨١) دا دیراسەی بیابانی میسری كراو زانایانی ئەمریكی بۆیان دەركەوت كە لەجێی نیلی ئێستا ڕووبارێكی تری گەورە هەبووەو لەئەنجامی گۆڕانی

جیۆلۆجییەوە نەماوەو (نیل) جێی گرتۆتەوە . بەمەش بۆیان دەرکەوت کەچەند هەزار ساڵێك لەمەوبەر بیابانی میسرو سۆدان ئاوەدانی ورووباری تیابووە.. بەهەمان شێوەش دیراسەی نیوە دوورگەی عەرەب کرا لە کەشتیە ئاسمانییەکان ومانگە دەستکردەکانەوە , دەرکەوت کە ڕووبارێکی گەورە هەبووە لەڕۆژئاوای نیوە دوورگەی عەرەبەوە بەرەو ڕۆژهەڵات و ڕووەو کوێت ڕۆیشتووە, هەرچەندە ئێستا وشك بووەو لم دایپۆشیوە... پاشان بۆیان دەرکەوت کە ڕووبەرێکی فراوانی باکوری خۆرئاوای کوێت دەلتای ئەو رووبارە گەورەیە بووە...

دکتۆر (فاروق الباز) دەڵێت : ڕەنگە ئاوێکی زۆری ژێر زەوی هەبێت لە چینەکانی ژێرەوەی زەوی ئەو ڕێڕەوی ڕووبارەداو دیارە شوێنەواری ئادەمیزادیش هەیە لەقەراخ ڕووبارەکەدا کە هی چەند هەزار ساڵ لەمەوبەرە.. (هەندێ زانای تر دەڵێن کە ئەو ئاوی ژێر زەوییەی ئێستا وڵاتی سعودیە سوودی لێوەردەگرێت , هی سی هەزار ساڵ لەمەوبەرە کەلەژێر زەویدا کۆبۆتەوە)...

شوێنەواری گەلی ثمود

لە قورئاندا باسی گەلانی دێرین کراوە کە خوای گەورە چۆن لەناوی بردوون وشوێنەواری هەندێکیان دیارەو ماوە , وەك شوێنەواری گەلی سەمود لەناوچەی (حجر)دا , کەلەسەر ڕێی کۆنی نێوان (مەدینە)و (تەبوك)ە..

مەبەست لە (حجر) ئەو شوێنەی گەلی سەمودە کە چواردەوریان بە شاخ گیراوەو لەو شاخانەش خانوویان بۆ خۆیان هەڵکۆڵیبوو , هەروەها بەردیشیان هێنابوو لەدۆڵەکەدا پایەی جوان و بینای جوانیان دروست کردبوو..

(وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتاً آمِنِينَ) (الحجر:٨٢) ,(وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ) (الفجر:٩) واتە :گەلی سەمود کەبەردیان هێنا بۆ ناو دۆڵەکەو بینایان پێ‌دروستکرد ..

کاتێك حەزرەت (ص) چوو بۆ غەزای تەبوك بەلای ئەوشوێنەدا تێپەڕین وبەهاوەڵانی فەرموو کە لێی لانەدەن ولەئاوەکەی نەخۆنەوە وپەندی لێوەرگرن.. جا قورئان سەرگوزەشتەی ئەو گەلە لەگەڵ(صالح) پێغەمبەردا باس دەکات وموعجیزەکانی وبانگەوازی ئەو زاتە بەجوانی تۆمار دەکات وسەرەنجامی گەلەکەش کە خوا چۆن لەناوی

بردوون دەخاتە ڕوو , تاگەلانی دواتر خۆیان لەو بەڵای تیاچوون وسزایە بپارێزن وپشت نەکەنە بەرنامەی خوا...

شوێنەواری گەلی عاد

لە (٢٥) شوێن زیاتردا قورئان باسی گەلی (عاد) دەکات, بەڵام هیچ لەبارەیانەوە نەزانرابوو , چونکە بە ڕەشەبای لم لەناوچوون وشوێنەواریان لم دایپۆشیبوو...

نزیکەی دووسەد ساڵ لەمەوبەر باڵوێزی فەڕەنسی لە قاهیرە قورئانی وەرگێڕایە سەر زمانی فەڕەنسی و پیاوێکی ئینگلیزیش بەناوی (سەیل) لە فەڕەنسی‌یەکەوە وەری گێڕایە سەر زمانی ئینگلیزی ..

(سەیل) پێشەکی‌یەکی هەشتاو پێنج لاپەڕەیی بۆ قورئانەکە نووسی:خۆلاسەی باسەکەی ئەوەیە کە دەیەوێت گومان دروست بکات لەدڵی ئەو کەسەی کە ئەو قورئانە وەرگێڕاوە دەخوێنێتەوە , بۆ ئەوەی بڕوا نەهێنێت , ناوبراو لە باسەکەیدا دەڵێت: ئەگەر خوا بەڕەحم ومیهرەبانە وەك دەڵێن وقورئان بەو ناوەوە دەست پێ‌دەکەن (بسم الله الرحمان الرحیم) ئەی چۆن ئەوخوایە ئەو گەلانەی لەناو برد, ئەگەر وایە ولەناوی بردوون کوا شوێنەوارەکانیان ؟؟.

دۆزینەوەی قەلایەك

لەساڵی ١٨٣٤ ز دا قەلایەك لە نزیك شاری (عدن) دۆزرایەوە بەناوی (حصن الغُراب) , کەلمێکی زۆر دایپۆشیبوو, زۆر شتیان دۆزیەوە , لەوانە پارچەیەك مەڕمەڕ بوو کە ئەمەی لەسەر هەڵکەنرابوو: (ئێمە ڕۆژگارێکی دوورودرێژی خۆشمان لەم شوێنەدا بەسەربرد , دوور لەناڕەحەتی وناخۆشی وتەنگانە , ئاوی دەریامان لێ‌نزیك بوو , سوودمان لەهەڵکشان وداکشانی وەرگرتو , ڕووبارەکانیشمان ئاوی چاکی تیابوو , لەناو ئەو دارخورما بەرزانەدا , باخەوانەکانمان دارخورمای تریان لەقەراخ جۆگەو شوێنە پێچاوپێچەکاندا دەناشت... ئێمە ڕاومان دەکردو لەقوڵایی دەریاش ماسیمان دەگرت ..ئێمە بەنازەوە پێمان دەنا بەسەر زەویداو جلوبەرگی ئاوریشم وسوندوسمان دەپۆشی... پاشاکانمان پیاوانەو دوور لەنەفس نزمی فەرمانڕەواییان دەکردین وتوندوتیژ بوون بەرامبەر خەڵکانی فرۆفێڵاوی وساختەچی و, شەریعەتێکیان بۆ هەڵبژاردبووین کە لە ئاینی (هود)ەوە وەرگیرابوو, ئێمە بڕوامان بەموعجیزات وزیندوو بوونەوەو قیامەت هەبوو).

دەرکـەوت کەئـەم شـارە پاشمـاوەو شـوێنەواری گـەلی عـادی دووەمـن , واتـە نـەوەی ئەوانەی کە لەگەڵ حەزرەتی (هود) دا ڕزگاریان بوو..

ڕەنگە لەبەر ئەوەش بێت کە قورئان دەفەرموێت (وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَاداً الْأُولَى، وَثَمُودَ فَمَـا أَبْقَى) (لنجم:٥١) واتە: خوا گەلی عادی یەکەمی لەناو برد , کەواتە کە عادی یەکەم هەبێ دووەمیش هەیە, ئەوەش ئەوەبوو کە دۆزرایەوە..

شوێنەواری گەلی عادی یەکەم

کاتێـك حـەزرەتی هـود ئامۆژگـاری گەلەکـەی دەکـردو باسـی پاداشـتی بەهەشـتی بۆدەکردن , پاشاکەیان وتی: بەهەشت چیيە , منیش دەتوانم لە سەر زەویدا بەهەشتێك دروست بکەم ...ئنجا هەرچی تواناو دەسەڵاتی هەبوو خستیە کارو , وەستای چاك و پسپۆڕی بینای لەهەموو لایەکەوە خڕکردەوە و پارەی زۆری خستە بەردەستیان , پاش چەند ساڵێك کە شاری (إرم) یان بۆ دروستکردو لەوەدا بوو بگوێزنەوە ناوی , خوای گەورە بە ڕەشەبای لم لەناوی بردن ..بەڵام ئاخۆ شوێنەکەیان لەکوێدا بووبێت ؟!

گـەڕان بـەدوای شـوێنەواری (عـاد)دا خولیـای زۆر کـەس بـوو , (لـورانس العـرب)خـەوی ئەدی بەدۆزینەوەی ئەم شارەوەو ناوی نابوو (اطلنتس الـصحراء)، کەئەمـەش ناوێکی ئەفسانەيیيە, (لورانس)مردو ئاواتەکەی بردە گڵەوە !..

کۆمـەڵێ زانـای تـری شـوێنەواریش لەسـاڵی (١٩٤٧) تـا(١٩٥٣)کەوتنـە گـەڕان , وەك (برتـرام تۆمـاس)ی بـەریتانی , کـە شـوێن قسەی بیابـان نشینەکان دەکـەوت و سـەرەنجام ئەمیش هیچی بەهیچ نەکردو ئەم هەوڵانەشی لەیادەوەرييەکانیدا تۆمارکرد ..

لە سەرەتای ساڵی ١٩٨٠ ز دا ئاسەواری (مەملەکەتی ئیبیلا) دۆزرایەوە لـە سـەرووی خۆرئـاوای سـوریادا , کـە دەگـەڕێتـەوە بـۆ دووهـەزارو چوارسـەد سـاڵ پـێش زایـین ، لـەو پاشماوە دێرینانـەی کە تیابوو , چـەند لـەوحێکی قوڕی سورەوکراو بـوو کەباسـی گـەلی عادو شارستانیەکەیانی لەسەر هەڵکەندرابوو..

(نیقولاس کلاپ) دەرهێنەری فیلمی وثائقی ئەمریکی خولیای دۆزینـەوەی شوێنەواری عـاد بـوو...نـاوبراو یادەوەريـەکانی (برتـرام تۆمـاس)ی خوێنـدەوەو پـاش گـەڕانێکی زۆر نەخشەیەکی دەستکەوت کە جوگرافیازان و زانای فەلەکی و بیرکاری یۆنانی (کلوديـوس بطليمـوس)کێشابووی لەسەدەی دووەمی پێش زایینـدا , کاتێـك کـە ئـەمین مەکتەبـەی

ئەسکەندەری یە بوو , وە تیایا ئاماژەی بۆ (ربع الخالي)کردبوو گوایە گەلی عاد لەوێدا ژیاون.. (ئەم خەریتەیە لەمەکتەبەی هنتنگتون دەستی کەوت)..

(کلاپ)لیژنەیەکی پێکهێناو یەکێکیان کەمافناس بوو کردی بە لێپرسراوی پڕوپاگەندەکردن بۆکارەکەو پارە کۆکردنەوە بۆیان ..

پرۆفیسۆر (زەغلول النجار) دەڵێت : کاتێك ناوی لێکۆڵەرەوەو شوێنەوار ناسەکان ڕاگەیەندراو , زانیم کەهەموو ئەندامەکانی تیمەکە کە (سی)کەس بوون , جوولەکەن .. داوام کرد لەحکومەتی سعودی کە ڕێیان پێ نەدا لەخاکی سعودیەوە داخڵ بن .. چونکە بەڕاستی جوولەکە ئەمین نین و هەروەك چۆن کەلامیخوایان گۆڕی و پێغەمبەرانیان شەهید کرد , ئاواش ئەو دۆزینەوانە دەگۆڕن و لە بەرژەوەندی خۆیاندا بەکاری دەهێنن , کەمەملەکەتی ئیبیلا شیان دۆزیەوە جوولەکە دەستی بەسەر دۆزینەوەکەدا گرت و لێکۆڵینەوەی لەسەر کردوو چیویست ئەوەی بلاوکردەوە..جاحکومەتی سعودی ڕێی نەدان و ئەوانیش چوون لەڕێ ی سەڵتەنەی عومانەوە داخڵ بوون و(سوڵتان قابوس) یان ڕازی کرد کە ڕێیان بدات وهاوکاریان بکات , ئەویش خۆی وبانقی عومان و کۆمپانیای نەوت زۆرهاوکاریان کردن ..

(کلاپ)لەساڵی ١٩٨٤ دا داوای لەوەکالەتی ناسای ئەمریکی کرد, کە بەهۆی ڕاداری سەرمەکوکە فەزاییەکانەوە وێنەی نیوە دوورگەی عەرەب و (ربع الخالی)بۆبگرن .. ئەوانیش بەهۆی (چالنجر) و مانگە دەستکردەکانەوە دیراسەی ناوچەکەیان بۆکردو وێنەکانیان دایە, کەڕێگای کاروانچیان و شوێنەواری ڕووبارو دۆڵی تیابوو , کەهەندێ شوێنی بە (١٨٣)م لم داپۆشرابوو..

ئەم زانیاریانە هەمووی (کلاپ)سودی لێوەرگرتن و لەساڵی (١٩٩٠)زدا لەڕێی (عومان)ەوە داخڵی (ربع الخالی)بوون و لەبەرئەوەی ناوچەکە زۆر گەرم و ترسناك بوو بەهۆی ئەو لمە ئیسفەنجییەوە کە ڕەشەبا دەیگواستەوە , نەیانتوانی بەردەوام بن و لەم لاشەوە شەڕی عێراق -کوەیت هەڵگیرسا و گەڕانەوەو کارەکە دواکەوت ..

لەساڵی(١٩٩١)ز دا دەستیان کردەوە بەگەڕان لە شوێنی یەکتر برینی ڕێی کاروانچیەکاندا .. پاش شەش ساڵ هەوڵ وزەحمەت وماندووبوون , شاری (إرم)یان دۆزیەوە و ناویان نا (ئوبار), لەپاشماوەی شارەکەشدا پایەی درێژی نۆمەتریان

دۆزیـەوەو بۆیـان دەرکـەوت کـە بەڕەشـەبای لم لەناوچـوون وخـاوەنی دەسـەڵات و توانـاو شارستانیەتی‌یەکی گەورە بوون ..

(مرکز دفع النفاث)ی ئەمریکی کەسەر بەوەکالەتی (ناسا)یە ,ڕاپـۆڕتێکی بلأوکردەوە لەسەر ئەو دۆزینەوەیەو لەسەری ڕاپۆڕتەکەدا ئەم ئایەتەیان نووسی (ألم ترکیــف فعــل ربك بعاد ، ارم ذات العماد التی لم یُخلَق مثلها فی البلاد) (الفجر)پاشان ڕاپـۆڕتی تـر بلأوکرایەوە لەسەری لە :

*گۆڤاری (طیران العُمان)

*گۆڤاری (التایم)

*گۆڤــاری (لــوس ئــەنجلوس تــایم) و هــەروەها کۆمپانیــای ئــارامکۆ فلیمێکــی وثائقی لەسەر دەرکرد ..

بەڵێ دەرکەوت :

*ئــەو ناوچــەیە لەکۆنــدا دووڕووبــاری تیــابووە و دەریاچــەیەکی هــەبووە کەتیرەکــەی چەندکیلۆمەترێك بووە ..

*تەختەو زێڕ و زیویان ناردۆتە دەرەوەو .

*پایــەی نۆمــەتریان دروســت کــردووەو لەسەرپایەکانیــشەوە بینایــان کــردووە , دیــارە ئەمـەش ڕاستی قورئـانی سـەلماند.. بـەڵی قورئـان پـێش هـەزار و چوارسـەد سـاڵ باسی پایەکانیان و هۆی تیاچوونیان و شارستانیەتی و دەسەڵأتەکەیانی کردووە بە وە سـفێکی زۆر کـورت و، زانـستی سـەردەمیش هـەمووی سـەلماند ..(ل ٣٢ گۆڤـاری الاعجـاز /٦)و (وتارێکی د.زغلول النجار)..(فلیمی دۆبلاژکراوی دەرئەنجامی گەلان / ئارا) .

سەرکەوتنی ڕۆم بەسەر فارسەکاندا

گرنگی پێشبینیەکەی قورئان :

پێــشبینیەکانی قورئــان لایــەنێکی دیــاری ئیعجــازی قورئــانن , کــە خــوای گــەورە بۆپشتگیری پێغەمبەرەکەی هێناوێتی‌و , مرۆڤ لە ئاستیانا سەرسام دەبێ ..

ئەو باروزروفەی کە قورئان ئەمەی تیا ڕاگەیاند بێگومان موعجیزە بوو چونکە :

أ–بارو زرووف و ڕووداوەکان بەهیچ جۆرێك ئەوەی لێنەدەخوێنرایەوە کە ئەو پێشبینیە دێتەدی ..

ب-دیاری کردنی ماوەی (٣)تا (٩)ساڵ بۆ هەستانەوەی گەلێکی ژێرکەوتووی شپرزی بێ دەسەلاتی وەك ڕۆمەکان لەو سەردەمەدا بەعەقڵی کەسدا نەدەچوو .

بەلام دیارە دنیا هەروا بەگۆترە ناڕوات بەڕێوەو، پەروەردگار دەستی لێ بەرنەداوەو فەرمان هەرفەرمانی ئەوەو چی بوێت لە بوونەوەرەکەیدا ئەوە دەکات و هیچ شتێك نیە بتوانێ دەستەوسانی بکات ..

لەو ڕۆژەدا ڕۆمەکان لەپەلەقاژێی مەرگ وگیانەلادابوون بەدەست فارسە ئاگر پەرستەکانەوە و پەنجا هەزاریان لێ بەدیل گیرابوو لە دوایەمین جەنگیاندا.

دەنگ وباسی سەرکەوتنی فارس بەسەر ڕۆمدا گەیشتە مەککەوکافرانی مەککە کەوتنە پڕوپاگەندە ولاف وگەزاف لێدان وتانووتدان لە موسڵمانان , گوایە خۆ فارسەکان بەلای ئێوەوە ئاگر پەرستن و ڕۆمەکانیش ئەهلی کیتابن , ئەی بۆچی فارسەکان سەرکەوتن بەسەر ڕۆمەکاندا ، کەواتە ئێمەش سەردەکەوین بەسەر ئێوەدا , هەرچەندە ئێوە خۆتان بەڕاست دەزانن وخۆتان بەخاوەنی کتێبی ئاسمانی دەزانن ..

ئالەم کاتەدا قورئان هاتە خوارەوەو فەرمووی :(ألم ،غُلِبَتِ الـروم ، فـي أدنـى الآرض ، وهُمْ مِن بعدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبون في بِضْعِ سنين ، للهِ الأمرُ مِن قبل ومِـن بعـد ويومئذٍ يفرحُ المؤمنون بنصرِ اللهِ ، ينصُرُ مَنْ يشاء وهو العزيز الـرحيم ، وعـدَالله لايُخْلِفُ اللهُ وَعْدَهُ ولكن أكثر الناسِ لايعلمون ، يعلمون ظاهراً من الحياة الدنيا وهم عن الآخِرَة هم غـافِلون)الـروم ٧ واتە : ئەلیف لام میم ، ڕۆمەکان بەدەستی فارسەکان تێکشکێنران , لەنزیکترین و نزمترین ولاتیاندا , بەلام لە ئایندەدا نۆرەیان دێتەوەو ڕۆمەکان دوای شکستیان سەردەکەونەوە , لەچەند ساڵێکدا (٣تا ٩)ساڵ ,هەموو کارو فرمانێك تەنها بەدەست خوایە , لەوەو پێش و لەوەو دوایش و لەهەموو کات وشوێنێکدا .. جائەو ڕۆژە بڕواداران خۆشحاڵ و شادمان دەبن , بەسەرکەوتنی خوا کە بەخشی بە بڕواداران , (کەلەبەدردا سەری خستن), هەرکەسێك یان هەردەستەیەك ئەوزاتە بیەوێت سەری دەخات , هەرئەو خوایەش خاوەنی دەسەلاتی بێ سنوورە و زۆریش میهرەبانە . بێگومان ئەوە بەڵێنی خوا خۆیەتی کە کێی بوێت سەری دەخات , خوا بەڵێنی خۆی دەباتە سەر, هەرچەند زۆربەی خەڵکی تەنها ڕواڵەت لەدنیا دەزانن وعەقڵیان لەچاویاندایە

, ئەوانە بێئاگاو بێخەبەرن لەڕۆژی دوایی وقیامەت . ئەوانە هەر ڕواڵەت لە ژیانی دنیا بەدی دەکەن , لەبەرامبەر قیامەتیشەوە بێئاگان ..

بارو زرووفی ئەو ڕۆژگارە :

لەپەڕاوی (انحطاط وسقوط الامبراطورية الرومية)دا مێژوونووسی ئینگلیزی ناسراو (إیدورد جیبون)باسی ئەو سەردەمە دەکات , کە چەندە ڕۆمەکان لاوازو شپرزو بێ دەسەڵات بوون : (لەو ڕۆژگارەدا کسری اپرویز (خسرو)لەساڵی ٦٠٣ ی زاییندا هێرشی کردەسەر دەوڵەتی ڕۆم وتوانی قەڵاکانی ڕۆمەکان داگیر بکات ولە ڕووباری فورات بپەڕێتەوەو بەرەو شام بکەوێتە ڕێ وحەڵەب داگیر بکاو پاشان (أنطاکیـــە) ش بگرێ ، کەپایتەختی بەشی ڕۆژهەڵاتی دەوڵەتی بیزنطی بوو .. ئنجا دیمەشقیان گرت وپاشان خلیل و ڕۆژهەڵاتی ئەردەن و، کەنیسەکانیان سوتاندن و هەرچی ماڵی وەقفی تیابوو کە لە سێ سەدەدا کۆکرابوونەوە هەرهەموویان بەتاڵان برد .. تەنانەت خاچی ئەسڵی (TRUE CROSS)یشیان برد بۆ ئێران و نزیکەی نەوەد هەزار گاوریان کوشت.

ئنجا فارسەکان چوون بەرەو میسرو داگیریان کردو سنووری فارسەکان گەیشتە حەبەشەو تەڕابلوسی ڕۆژئاواو بەمەش دەستیان گرت بەسەر زۆر ناوچەی ئەفریقیادا..

هۆی هێرشی فارسەکان بۆسەر ڕۆمەکان :

کاتی خۆی کیسرا ابرویز خەسرەو کوڕی هرمزی کوڕی ئەنوشیروان , ڕای کرد لەدەست (بهرام جور), کە هرمزی باوکی لەسەرتەخت هێنایە خوارەوە و, چوو بۆلای ڕۆمەکان و پاشای ڕۆمەکانی ئەوکاتە(موریقس)ڕێزێکی شاهانەی لێگرت و تەنانەت دەڵێن کچی خۆشی دایەو ,پاشان سوپاشی لەگەڵ نارد بە سەرکردایەتیجەنراڵ (نارشز) و تەختی پاشایی باوو باپیریان بۆسەندەوە لەساڵی (٥٩٠)ی زاییینیدا .. ئەمەش وای لەخەسرەوشا کرد کە هەمیشە وەك باوکێك سەیری (موریقس)بکات و هەردەم خۆی بەمنەتباری بزانێت . لەساڵی (٦٠٢)زاییینیدا (منوقس)کەیەکێ بوو لەجەنراڵاتی سوپای ڕۆم شۆڕشی کرد دژی (موریقس)و کوشتی و ماڵ ومناڵی لەناوبردو لەسەر تەختی پاشایەتی (قسطنطينية)دانیشت .. ئنجا سەفیری خۆی نارد بۆلای ئێرانیەکان .

کاتێ کیسرا خەسرەو شا بەمەی زانی زۆر ناڕەحەت بوو ، دانی نەنا بەم حکومەتە تازەیەداو ویستی تۆڵەی (موریقس)بکاتەوە , بۆیە ساڵی ٦٠٣ ی زاییینی هێرشی کردە

سـەر دەوڵـەتی ڕۆم (کەئەمـەش حـەوت سـاڵ پـێش هەڵبـژاردنی حـەزرەت (ص)بـوو بۆپێغەمبەرایەتی ..).

شۆڕشی هرقل :

لـەو ڕۆژگـارەدا کـە دەوڵـەتی ڕۆم لـە گیانـەڵادا بـوو , هرقـل کـە حـاکمی ئـەفریقیابوو شۆڕشـی کـرد دژی (فـوقس)و لەسـاڵی (٦١٠)ز دا سـەرکەوت بەسـەریاو کوشـتی , هەرئەوەندە کاروباری گرتە دەست , هەواڵی داگیرکردنی (انطاكية) ی پێگەیشت لەلایـەن فارسـەکانەوە . فارسـەکان کۆڵیـان نـەداو بـەردەوام بوون لەسـەر داگیر کردن و پـەلاماردان وگوێیان بەم گۆڕانکاریانە نەدا , تاساڵی ٦١٦ی زایینی کـە ڕۆمـەکان تـەواو شکان و زۆر وڵاتیان لەدەست داو ئەوروپاش پشێوی و نائارامی زۆر ڕووی تێکرد ..

برسێتی ڕووی کردە پایتەخت :

لەساڵی (٣٠٣)ی زایینەوە لەمیسرەوە خواردن و دانەوێڵە دەهات بۆ (قسطنطينية)ی پایتـەختی ڕۆمـەکان و دابـەش دەکـرا بەسـەرخەڵکدا , بـۆ ئـەوەی خـۆش گـوزەران بـن و لەپایتەختدا بمێننەوەو جێگیر بن , کەچی کەئەو باروزرووفە هاتە پێشێ ومیسر لەلایـەن فارسەکانەوە داگیرکرا , بۆیەکەمجار لەساڵی (٦١٨) زایینیدا , ئەو دانەوێڵەو خواردنـەی میسر بڕاو نەهات , کە ئەمەش بووە هۆی برسیەتی و تێکچوونی باری گوزەرانی خـەڵك لەپایتەختدا ..

هرقل وگۆڕانێکی سەیر :

مێژوونووسەکان یەك دەنگن لەسەر ئەوەی کە(هرقل) لەگەڵ ئەوهەموو دەست درێژیەی فارسـەکاندا بۆسـەر وڵاتەکـەی , کابرایـەکی ساردوسـڕو بەنـدەی هـەواو ئـارەزووی بـوو , هەروەهاخـەریکی خورافـات و شـتانێك بـوو کـە دوورن لـە ڕەوشـتی پاشـایەکی مـەزنی ئیمپراتۆریەتێکی گەورەو بەرفراوان...

ئالـەو شـەوەزەنگەی ڕۆمەکانـدا لەسـاڵی ٦١٦ی زایینیـدا قورئـان دابەزییـە سـەر پێغەمبەری نەخوێندەواری ناو چوار دیواری ماڵێکیقوڕین لەمککەداو پێی فەرموو(غُلِبَتِ الروم في ادنى الارض وهم مِن بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبون)..

(جیبون)ی مێژوونووس دەڵێت (محمد(ص) ئەم هەواڵەی دا لـە کاتێکدا کە فتوحـاتی ئێرانـی و فارسـی لەوپـەڕی بەهێزیـدابوو, لەکاتێکـدا کـە هەسـتانەوەی ڕۆمـەکان بەعـەقڵی

کەسدا نەدەچوو(بگرە هەر ئەستەم بوو), چونکە دوانزە ساڵی یەکەمی حوکمی هرقل ئەوەی لێدەخوێنرایەوە , کەباری دەوڵەتەکە ڕۆژ بەڕۆژ خراپتر دەبێت)ج ٣ ل ٣٠٣ (انحطاط وسقوط الامبراطورية الرومية) ..

لە گەرمەی ئەو هەموو ناهەمواریەی دەوڵەتی ڕۆمەکاندا , هرقل ویستی (قسطنطينية)بەجێ بهێڵێ و بچێ بۆشاری (قرطاجنه)لەنزیك(تونس)و بیکاتە پایتەختی خۆی .. کەلوپەل و ئاڵتون وهەرچی هەبوو لە کۆشکی پاشایەتیدا سواری کەشتی کران و لەوەدا بوون بڕۆن , یەکێ لەپیاوە ئایینیەکان زۆر هانی داو ورەی بەرز کردەوە کەبجەنگێ و پایتەخت بەجێ نەهێڵێ ..

(هرقل)قەناعەتی کردو چووبۆکەنیسەی (st-sophia) وسوێندی بۆخواردن کەژیان و مردنی لەگەڵ ڕەعیەتەکەیدا بێت و بەجێیان نەهێڵێ .

بەڵێ .. گۆڕانێکی گەورە بەسەر (هرقل)دا هات و شەوگاری تاریکی تەمومژاوی گۆڕدرا بەڕۆژی ڕوناك و بووە پاڵەوان و سوارچاکی مەیدان و، هێزەکانی کۆکردەوە لە (کەنداوی ئەسکەندەرۆنە)وبە بۆنەی لابردنی پەردەش لەسەر پەیکەری (عیسا), وتارێکی ئاگرینی بۆخەڵکەکە داو , داوای لێکردن کە تۆڵە بکەنەوە لە فارسە ئاگرپەرستەکان ..

هرقل کەوتە هێرش کردنە سەرفارسەکان و سەرکەوتنی باشی بەدەست هێناو، توانی بچێتە ناوئێرانەوەو دیلە ڕۆمەکان ئازاد بکات و, لە هەڵمەتەکانی‌دا کارێکی وای بەفارس کرد , خەریك بوو بەیەکجاری تەفروتوونایان بکات .. هرقل توانی ئاڵای ڕۆمەکان لەسەردڵی فارسەکان لەئێراندا بچەقێنێ و بەسەریانەوە بشەکێتەوە ..

ئەم سەرکەوتنە مەزنەش لەساڵی (٦٢٥) ی زاییني‌دا بوو کەبەرامبەر ساڵی دووی کۆچی یە (کەموسڵمانان تیایا لەشەڕی بەدردا سەرکەوتن) ..

مێژوونووسان سەرسامن لە گورج بوونەوەو گۆڕانی (هرقل)و دەڵێن : دەستی قەدەر هرقلی برد بەرەو ئەو کارە کە لەخەیاڵی کەسدا نەبوو , پاشان (هرقل) گەڕایەوە سەرحاڵی جارانی وخەیاڵی دایە کچەجوانەکەی برازای کەناوی (مارتينا)بوو , هەروەك جارانی کەوتەوە سەر ئەو بیرەی کە نابێت ژیانی پاشاو کاربەدەستان هەر لە گۆڕەپانی جەنگدابێت،ئەم حاڵەش درێژەی کێشا تاڕووبەڕووبوونەوەیان لەگەڵ سوپای ئیسلامدا .

موعجیزەکانی ئەو پێشبینیە :

١)ئایەتەکە دەفەرموێت ڕۆمەکان ژێرکەوتن لەنزمترین و نزیکترین ناوچەدا کەئەمەش ڕاستەو, ڕۆمەکان لای دەریای مردوو ژێرکەوتن کەنزمترین ناوچەیە لەجیهاندا (في ادنى الارض)..

٢)ئایەتەکە هەواڵی دا کە لە (بضع سنين)**دا سەردەکەونەوە , بۆیە ئەبوبەکر گرەوی کرد لەگەڵ کافرانی مەککەدا و حەزرەت (ص)پێی فەرموو لە (سێ تا نۆ)ساڵ دیاری بکە .. هەرواش دەرچوو لە نۆ ساڵەکەدا ڕۆمەکان هەستانەوەو سەرکەوتن کەهیچ تەفسیرێکی نیە مەگەر ئەوەی کەئیرادەی خوا بوو هەستنەوە , ئەگینا بەهەموو حساباتێکی دنیایی نەدەکرا لەوماوە کەمەدا هەستنەوە , بەتایبەت کەئەوە حاڵی (هرقل)یش بوو ..**

٣)ئایەتەکە هەواڵی سەرکەوتنی موسڵمانان دەدات شان بەشانی سەرکەوتنی ڕۆمەکان , کەدیارە ئەمەش هەرشتێکی سەیرو ئەستەم بوو لەو کاتەدا کەموسڵمانان چەوساوە بوون لەمەککەداو کافران لەوپەڕی دەسەڵات و تواناد ا بوون , ئەوەبوو لەو ساڵەدا کە ڕۆمەکان سەرکەوتن و هەواڵەکە گەیشتە موسڵمانان , ئەمانیش دڵخۆش بوون بەسەرکەوتنیان لەجەنگی بەدردا کەخۆی لەخۆیدا موعجیزەو سەراسیمە بوو , وە لەعەقڵی کەسدانەبوو ..

(ويومئذ يفرح المؤمنون بنصر الله ، ينصر من يشاء وهو العزيــز الحكــيم وعــدالله لايُخلف الله وعده ولكن اكثر الناس لايعلمون)الروم ..

سەرچاوە /المدخل الى الدراسات القرانية /ابى الحسن الندوي /ط ٢٠٠٢ ل٨٧

قسەی کەشتیەوانێکی ئاسمانی !

قورئانی پیرۆز دەفەرموێت (ولو فَتحنا عليهم باباً مِن السَّماءِ فَظلُّوا فيه يَعْرُجُون لقالوا إنّما سُكِرَت أبصارُنا بل نحن قومُ مسحورون)الحجر ١٥ **واتە: ئەو بێباوەڕانە ئەگەر دەروازەیەکمان لەئاسماندا بۆبکردنایەتەوە تا پیایدا سەربکەون , ئەوە دەیانووت : بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە وچاومان داخراوە , یاخود ئێمە کەسانێکی جادوو لێکراوین** . **موعجیزەکانی ئەم ئایەتە :**

١)لەپێنج شوێندا باسی (العروج)کراوە , واتە سەرکەوتن بەئاسماندا بەچەماوەیی وبەلاری نەك بەهێڵی ڕاست ، کە ئەمەش لەسەدەی بیستەمدا زانرا , کاتێ مرۆڤ بیری کردەوە لەچوونە دەرەوە لەزەوی و چوونە سەر ئەستێرەکان ..

ئەمەش ئایەتەکانی ترە لەو بارەیەوە :

ا-تَعْرُجُ الملائكة والرُّوحُ إليه في يوم كان مِقدارُهُ خمسينَ ألفَ سنَةَ /المعارج ٤ **واته : فریشتەکان و جوبرەئیل بەرزدەبنەوە بۆلای پەروەردگار لە ڕۆژێکدا کەماوەکەی پەنجا هەزار ساڵە بەحسابی ئادەمیزاد (یاخود ڕەنگە مەبەست درێژی ڕۆژی قیامەت بێت کەپەنجا هەزار ساڵ دەخایەنێت بەنیسبەت خوانەناسانەوە) ..**

ب-يُدَبِّرُ الأمْرَ مِنَ السماء إلى الارضِ ثمَّ يَعْرُجُ إليه في يومٍ كان مقدارُهُ ألف سنَةٍ مِمّا تَعُدوُن /السجدة ٥ **واته: ئەو خوایە لەژوور ئاسمانەوە کاروباری زەوی ڕێك دەخات و سەرپەرشتی دەکات , لەوەو دوا ڕووداوەکان و بەسەرهاتەکان و کاروکردەوەی بەندەکان دەگەڕێتەوە بۆلای , لە ڕۆژێکدا کە بەرامبەر هەزار ساڵە بەو حسابەی کەئێوە دەیکەن ..**

ج-يَعْلَمُ مايَلِجُ في الارض وما يَخْرُجُ منها ومايَنْزِلُ مِن السَّماءِ ومايَعْرُجُ فيها وهو الرحيم الغفور / السبأ ٢/

واتە : خواوەند دەزانێت چی دەچێت بەناخی زەویداو چیشی لێ دێتە دەرەوە و , چی لەئاسمان دێتە خوارەوەوچیش پیایدا بەرزدەبێتەوە , بەڕاستی ئەو خوایە میهرەبان و لێخۆش بووە ..

د-يَعْلَمُ مايَلَجِ في الارض ومايَخْرُجُ منها ومايَنزِلُ من السماءِ وما يَعْرُجُ فيها وهو معكم أينما كنتم والله بما تعلمون بصير /الحديد ٤

واته :خواوەند دەزانێت چی دەچێت بەناخی زەویدا و چیشی لێ دێتە دەرەوە , چی لە ئاسمان دێتە خوارەوەو چی پیادا سەردەکەوێت ,جالەهەر شوێنێکدا بن ئەوزاتە لەگەڵتاندایەو پێتان دەزانێت , دڵنیا بن کەخوا بەهەموو ئەو کارو کردەوانەی ئەنجامی دەدەن بینایە ..

لەهەرپێنج جێگاکەدا قورئان وشەی (یعرج)بەکاردەهێنێت بۆچوون بۆئاسمان , کە ئەمەش بۆخۆی حیکمەتی خوای گەورە دەردەخات کەئەو وشەیەی بەکارهێناوەو تازە زانستی سەردەم تێی دەگات ..

٢) ئایا کردنەوەی دەرگا هەروا لە بۆشاییدا دەبێت ؟! دیارە نابێت ! کەواتە کەجاران وادەزانرا ئاسمان بۆشاییە و هیچی تیانیە وانیە , بەڵکو ئاسمان بیناکراوەو ماددەی

تیایه (والسماءَ بناءً) وئەو دەرگایە لەوئاسمانە بیناکراوەدا دەکرێتەوە کەڕێی ڕۆیشتن و دەرچوونی مرۆڤە بۆئاسمان ..

٣)دەفەرموێت (فظلوا فیه یعرجون)واتە گەشتەکەیان لەڕۆژدا بێت , جا هەرچەند ڕۆژەو سەردەکەون کەچی پاش دەرچوون لەوچینە گازیەی ئاسمان کە دەوری زەوی داوە ئیتر تاریکی دەست پێدەکات , واتە گەشتەکە لەشەودانیە , تا وابزانن بەهۆی شەوەوەیە کە ئاسمانەکانیان لێ تاریك بووە .

٣)جاکاتێ مرۆڤ بەرز دەبێتەوە بۆ زیاتر لە (٢٠٠کم)لەئاسمانداو چینی گازی دەوری زەوی دەبڕێت , لەپڕ هەروەك چاوی دابخرێ هیچ نابینێ و تاریکی یە , تەنانەت خۆر وەك بازنەیەکی شین دەبینێ , جائەو ڕوناکیەی ئێمە دەیبینین لەسەر زەوی بەهۆی ئەو تیشکی خۆرەوەیە کە لەچینی گازیدا بەهۆی گەردی تۆزو خۆڵ و شتی ترەوە شکانەوە ڕوودەدات و ئابەو جۆرەی لێ دێ کە سەرزەوی ڕوناك بکاتەوە..

قورئان دەفەرموێت (لقالوا إنما سُكِّرَتْ أبصارُنا بل نحن قوم مسحورون).. واتە: ئەگەر بەرەو ئاسمان دەرچن ئەوا دەڵێن بێگومان چاومان داخراوە و جادوومان لێکراوە ..

ئەوەی سەیرە و جێی سەرنجە , یەکەم کەشتیەوان کەچووە ئاسمان و ئەو تاریکیەی دی , چەند قسەیەکی کرد لە وەسفی ئەو حاڵەتەدا کە ئەگەر وەری بگێڕین ئەمە ماناکەیەتی : (من کەچوومە ئاسمان چاوم لەدەست داو هیچم نەبینی هەروەکو ئەوەی جادوو سیحرم لێکرابێت ؟!)..

ئەمە لەکاتێکدا کە ئەوکەسە بیانیەو بە هیچ جۆرێك ئاگاداری ئەم فەرموودەیەی قورئان نەبووە و سەد دەرسەد قسەکەشی وەك فەرموودەکەی قورئانە (پرۆفیسۆر زغلول النجار) ..

٤) قورئان باسی ڕۆژێك دەکات کە هەزار یان پەنجا هەزارساڵی ئێمەیە ئەمەش هەر موعجیزەیەو ئێستا زانراوە کە تەنها لەسەر زەویدا ڕۆژێك ٢٤ سەعاتە ولەئەستێرەکانی ترو بوونەوەردا بەجۆرێکی ترە و دیارە کە ئەمە قسەی کەسێکی سەر زەوی نیە کەتەنها شەووڕۆژی ٢٤ سەعاتی دیوە ..

شتێکمان فێرکردویت کە نەتدەزانی !

خوای پەروەردگار بەحەزرەت (ص)دەفەرموێت (ولولا فضل الله عليك ورَحْمته لَهَمَتْ طائفة منهم أنْ يُضلُّك وما يُضلُّونَ إلاّ أنْفُسَهُمْ وما يضُرُونَكَ مِن شئ ، وأنزل الله عليك الكتابَ والحِكْمَةَ وعَلَّمكَ مالَمْ تكُنْ تَعْلَمْ ، وكان فضلُ الله عليك عظيمـــا)النـــساء ١١٣ **واتە: ئەگەر فەزڵ و ڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتەوە خەریك بوو هەندێکیان سەرت لێ بشێوێنن , بێگومان ئەوان بەو کارەیان هەر سەر لەخۆیان دەشێوێنن , دڵنیابە کە ناتوانن لە هیچ شتێکدا زیانت پێبگەیەنن , خوای گەورەش قورئان و حیکمەتی بۆ دابەزاندوویت و فێری ئەو شتانەی کردوویت کەجاران نەتدەزانی , بەردەوامیش فەزڵ وڕێزی خوا لەسەر تۆ ئەی (محمد) زۆرو فراوان و ئاشکرا و دیارە ..**

هەروەها دەفەرموێت (وماكُنْتَ تَرْجُوا أنْ يُلْقى إليكَ الكتابُ إلا رحمةً من ربِكَ فـــلا تكونَنَّ ظهيراً للكافرين)القصص٨٦ **واتە : ئەی (محمد)تۆ بەتەما نەبوویت قورئانت بۆ ڕەوانە بکرێت , جگە لە میهرەبانی‌یەك نەبێت لەلایەن پەروەردگارتەوە , کەواتە هاوکارو پشتیوانی کافران مەبە ..**

بەڵێ..خوای گەورە بەندەکانی خۆی چاك دەناسێ , بۆیە بۆهەموو مرۆڤ , هەرلە (١٤)سەدە لەمەوبەرەوە تاڕۆژی قیامەت یەك کەسی هەڵبژارد ئەویش حەزرەت بوو(ص)..

ئەوزاتە هەرگیز بەتەمای پێغەمبەرایەتی نەبوو , خوای گەورە هەڵی بژاردو شتانێکی فێرکرد کە نەیدەزانی وخەڵکی دەستەوسان بوون بەرامبەری ..

موسڵمان بوونی پزیشکێك

پێغەمبەری خوا (ص)هەواڵی بەهەندێ شتی پزیشکی داوە, کە لەو زەمانەی خۆیدا , کەس نەیزانیوە و زانستی نوێش ڕاستیەکەی دەسەلمێنێت .. عبداللەی کوڕی عەمری کوڕی عاص لاوێکی وریاوزرنگ بوو , لەماوەیەکی کەمدا فێری سریانی و قبطـــی و ڕۆمانی بوو , حەزرەت (ص) ڕێی پێدا کە فەرمووده بنووسێتەوە و , ئەوەی کە نووسیەوە پێی دەوترا : (الـصحيفة الـصادقة)**,کەزۆر فەرموودەی ڕاست و دروستی حەزرەتی تیا تۆمار کردووەو نوسخەی ئەسڵیشی لەشاری (ستوکهولم) ە لەسوید کە لەسەر ڕووبەرێکی فراوان ڕانوێنراوەو (عـــرض)کراوە .. لەو صحیفەیە دا هاتووە کەپزیشکێکی ناودار کەخەڵکی نەجران و ناوی (شەمەردەل کوڕی قەباسی کەعبی) بوو**

, لەشارەزایی ودانایيدا ڕۆم وفارسەكان دەيانبرد وچارەسەری نەخۆشی بۆ دەكردن , كاتێك بيستی كەحەزرەت (ص)هەڵبژێردراوە , چوو بۆلای لە نيوەڕۆوە تاعەسر لەخزمەتيا مايەوەو پرسياری زۆری لێكردوحەزرەت (ص) وەڵامی هەمووی دايەوە, پاشان حەزرەت كەوتە پرسيار كردن لێی , هەرچی لێ دەپرسی لەوەڵاما دەيووت :نازانم .. ئنجا كە (شەمەردەل)دڵنيا بوو ئەوەی حەزرەت (ص)دەيزانێ لەخواوەيەو بە وەحی بۆی هاتووە بڕوای پێهێنا ..

حەزرەت (ص) يەكەم كەسە كە فەرموويەتی ئەگەر لەناوچەيەكدا (تاعون)بڵاوبۆوە , نەكەس بچێتە ئەو ناوچەيەوەو نەكەسيشی لێ دەرچێت كە ئەمەش ئەمڕۆ لەلای پسپۆڕان پێی دەوترێ (الحجر الصحی)و تائێستاش كاری پێدەكرێت ..

هەروەها حەزرەت (ص)لە سەدوبيست فەرموودەدا باسی (الطب التشريحی)دەكات كەهەندێكی تازە دۆزراونەتەوە ، بۆنموونە : كەحەزرەت (ص)دەفەرموێت لەلاشەی مرۆڤدا سێسەدو شەست جومگە هەيەو هەقە بەجوڵانی هەريەكەيان مرۆڤ خێرێك بكات ، ئاخر ئەگەر پێغەمبەری خوا نەبێ چووزانێ ئەو ژمارەجومگەيە هەيە لە لەشی مرۆڤدا .. كە تاساڵی ١٩٩٧ زايينی لەگەڵ ئەو هەموو پێشكەوتنەی زانستی پزيشكیدا تەنها (٣٤٠)جومگە دۆزرابۆوە , تازانايەكی ئەڵمانی بواری گوێ ولووت و قوڕگ بەناوی (شين)جومگەيەكی ئاوێتەی لەگوێی ناوەڕاستدا دۆزيەوە كەپێك هاتووە لەدەجومگەی بچوك بەمەش ژمارەكە تەواو بوو ، (٣٤٠)لەگەڵ بيست جومگەی هەردوو گوێچكە , دەكاتە (٣٦٠)جومگە هەروەك حەزرەت (ص)هەواڵی داوە , كە ئەمەيان بەزانا ئەڵمانيەكە وت لەكۆتايی حەجی ساڵی (٢٠٠٢)دا موسڵمان بوو (وە سەردانی هەيئەی اعجازی عيلمی قورئان و فەرموودەی كرد)...

(كيث مور)يش پرۆفيسۆرێكی كەنەدیيەو يەكێكە لەو دوانزە پرۆفيسۆرەی كە بۆ هەر باسێك لە مەسەلەی كۆرپەلەزانيدا پرس بەوان دەكرێت , ويستی بەخەياڵی خۆی حەزرەت (ص)بەدرۆبخاتەوە , لەو فەرموودەيەی دا كە دەفەرموێت كۆرپەلە پاش چل و دووشەو لەڕەحم دا دياری دەبێت كە نێرە يان مێيە .. زۆر بەوردی ديراسەی كردو بەپێشكەوتوترين ئامێر چاودێری كۆرپەلەی كرد لەڕەحم دا , لە شەوی دەيەم و بيستەم وسیيەم وچل و،چل شەوو يەك سەعات و دووسەعات و ... هتد ، تابۆی سەلما كە

تاچل و دوو شەوەکە تەواو نەبێت , ڕەگەزی کۆرپەلەکە دیاری نابێت , لە ئەنجامی ئەمەوە ئەمیش موسڵمان بوو .. لە تەلەفیزیۆنی کەنەدی چەند وتارێکی لەسەر ئەم مەسەلەیە پێشکەش کردو چەندەها قوتابیشی موسڵمان بوون .. لێیان پرسی چۆن دەگونجێ تۆ بڕوات بەحەزرەتی عیسا هەیە و بڕوا بە (محمد) بهێنیێ , ئەویش وتی : (عیسا)و (محمد)سەلامی خوایان لێ بێ لەیەك قوتابخانەوە هاتوون !

شاژنی بەریتانیاو حیجامە

حەزرەت (ص) پێش زیاتر لەچواردە سەدە دەفەرموێت : (عليكم بالحجامة)نسائی ، واتە : سوود لە کەڵەشاخ گرتن وەربگرن ..

هەروەها چەند جار (حجامە)کراوە بۆ پێغەمبەر (ص)و هەقی داوە بەوکەسەی کەحجامەکەی بۆکردووە (هەروەك لەبوخاری و مسلم)دا هاتووە وهەروەك ابن عباس ڕیوایەتی کردووە (أنَّ النبي (ص)احتجمَ وأعطى الحجَّامَ أجْرَهُ)..

زانایان و پسپۆڕان لەئەمریکا و ئەڵمانیاو چین وسوریاو زۆر وڵاتی تردا گرنگییان داوە بەخوێن گرتن لەپشت و زۆر سوودی لێبینراوە ..

شاژنی بەریتانیا(اليزابيث) تووشی نەخۆشی (هیموفیلیا)بوو , کەخوێن بەربوو ناگیرسێتەوەو لەزانستی پزیشکیدا دەرمانی بۆنەدۆزراوەتەوە ، بۆیە لەسوریاوە پزیشکی پسپۆڕیان بۆبردو بە (حجامە)چاك بوو ..

لەوەش سەیر تر ئەوەیە کە لە فەرموودەیەکدا هاتووە کە دەفەرموێت (عليكم بالحجامة في جوزة القمحدوة فإنها شفاء من اثنين وسبعين داءً) ل ٣٤ الطب النبوى /واتە : (حجامە) بکەن لەو چاڵیەی کۆتایی کاسەی سەردا کە دەنووسێ بەملەوەو دەکەوێتە ژێر(غودەی نوخامیە)وە , بۆ حەفتا ودوو نەخۆشی شیفایە.. ..

زانایەکی ئەڵمانی لە شتۆتگارد لە ئەڵمانیا دیراسەی ئەم فەرموودەیەی کردو بۆی دەرکەوت کە ئەو غودەیە هەفتاو دوو هۆرمۆن دەردەکات , بەهەر گیرانێك لەو ناوچەیەدا کە ڕوودات و هۆرمۆنەکان کاری خۆیان نەکەن ئەوکەسە تووشی نەخۆشیەك دەبێت , بۆیە ئەگەر گیران لە دەمارەکاندا ڕوویان دا لەو ناوچەیەدا بەو خوێن لێگرتنە بەردەبێت و چارەسەرە بۆ حەفتاو دوو نەخۆشی .. شایانی باسیشە ئەو زانایە ساڵی پار (٢٠٠٢) لە وڵاتی سعودیە موسڵمان بوو ..

گرنگی دان بەتەندروستی

قورئان و فەرمووده زۆر گرنگیان داوه به لەش ساغی , تەنانەت حەزرەت داوامان لێدەکات که دوعا بکەین و بڵێین (اللهم انا نسألك العفو والعافية في الدنيا والآخرة) واته/پەروەردگارا ئێمه داوای لێخۆش بوون و لەش ساغیت لێ دەکەین له دونیا و ئاخیرەت دا .. هەروەها پێغەمبەر (ص)دەفەرموێت (لِكلِّ داءٍ دواءُ ، فإذا أصابَ دواءُ الدَّاءَ ، بَرأَ باذن الله عزوجل) نسائی واته : بۆهەر نەخۆشی ودەردێك دەرمانێك هەیە , ئەگەر دەرمانەکە بەکارهێنرا بۆنەخۆشی‌یەکە , بەئیزنی خوا چاك دەبێتەوه .. ڕۆژێك دەشتەکی‌یەك هاتەلای حەزرەت (ص)وتی : ئەی پێغەمبەری خوا ئێمە دەرمان بەکاربهێنین و بگەڕێین بەدوای چارەسەردا (يارسول الله أنَتَداوى ؟ فقال : ياعباد الله تَداوَوْ ، فان اللهَ عزوجلَ لم يَضَعْ داء إلاّ وَضَعَ لَه شَفَاءً غير داءٍ واحدٍ ، قالوا :ماهو ؟ قال : الهرم) ئەحمەد،حەزرەتیش (ص)لە وەڵامیا فەرمووی : بەڵێ ئەی بەندەکانی خوا , بگەڕێن بە دوای چارەسەرداو داوودەرمان بەکاربهێنن , چونکه بەڕاستی خوا هیچ دەردونەخۆشی‌یەکی دانەناوە ئیللا چارەسەریشی بۆداناوە , تەنها یەك نەخۆشی ودەرد نەبێت ، وتیان : ئەو دەردە چی‌یە ؟؟ فەرمووی :پیری‌یە .. هەروەها دەفەرموێت (إنّ الله تعالى لم يُنْزِلْ داء ، إلاّ أنزل لَهُ دواء :عَلِمَهُ مَنْ عَلِمَهُ ،وجَهِلَه مَنْ جَهِلَه) حاكم ،واته : بەڕاستی خوا هیچ دەردو نەخۆشی‌یەکی نەناردووە ئیللا دەرمانیشی بۆ ناردووه , ئیتر هەرکەس بزانێ دەزانێ و هەرکەسیش نەزانێ ئەوا نازانێ و نایگاتێ ..

ئەمانە هەمووی ڕێنمایی زۆر گەورەی پزیشکین کەهەقە بە ئاوی ئاڵتون بنوسرێنەوەو بەژوور سەردا هەڵواسرێن , هەرچەند بەداخەوە غەیری ئێمە باشتر قەدری ئەو فەرموودانە دەزانن , تەنانەت لە نەخۆشخانەیەکی گەورەی ئەڵمانیا ئەو فەرموودەیەی حەزرەت وەك حیکمەتێك هەڵواسراوە که دەفەرموێ :

(ماملأ ادمىُ وِعاء شراً من بطن ، بحسب ابن آدمَ لُقَيمات يُقِمْنَ صُلْبَهُ ، فإنْ كان لا محالة ، فثلث لطعامه ، وثلث لشرابه ،وثلث لِنَفَسِهِ) الترمذی ،واته: خراپترین شتێ که مرۆڤ پڕی بکات گەدەیەتی و ورگێتی , مرۆڤ چەند پاروویەکی بەسە کەپشتی ڕاست بکاتەوە , ئەگەر هەر دەشخوات و چارنیە , ئەوا بایەك لەسەر سێی گەدەی بۆ خواردن و

یەك لەسەرسێی بۆ خواردنەوەو یەك لەسەر سێشی بە بەتاڵی بمێنێتەوە بۆ هەناسە ..ئەم فەرموودەیە مەگەر هەر لەدەمی پیرۆزی حەزرەت (ص)بێتە دەرەوە , کە بنەمایەکی مەزن و مەسەلەیەکی گرنگە لە تەندروستیدا . ئەوەشمان باسکرد لە پەڕاوی(بەهاری دڵان) دا کەیەك لەسەرسیّی بۆهەناسە موعجیزەیە و تازە دۆزراوەتەوە ، گەدە کە بەتاڵ بوو , هەوای تێچوو لێیەوە ئۆکسجین دەچێ بۆ خانەکان و وەك هەناسە وایەو زۆر گرنگە ..

هەروەها چوار ساڵ لەمەوبەر واتە ساڵی ١٩٩٩ ز لەئەمریکا لێکۆڵینەوە کرا لەسەر ئەوەی کەمرۆڤ چەند خواردنی پێویستە بۆ لاشەی کە تەندروستیەکی باشی بداتێ , بۆیان دەرکەوت کەمرۆڤ تەنها بەیەك لەسەرسێی پڕکردنی گەدەی دەژی و سەرو زیادێتی .. (دکتۆر سمير الحلو / بەرنامەی الشريعة والحياة/ ٢٠٠٣)..

ئاشکرا کردنی فاحیشە و سزای خوا

حەزرەت (ص)دەفەرموێت : (يا معشر المهاجرين : خمس إذا ابتليتم بهن ، وأعـوذ بالله أنْ تُدركهن ، لم تظهر الفاحشة في قوم قط حتى يُعْلِنوا بها إلا فشا فيهم الطـاعون والأوجاع التي لم تكن مضت في أسلافهم الذين مضوا ، ولم ينقصوا المكيال والميزان إلا أُخِذوا بالسنين وشدة المؤنة وجور السلطان عليهم ، ولم يمنعوا زكـاة أمـوالِهمْ إلا مُنِعوا القَطر ولولا البَهائم لم يمطروا ، ولم ينقضوا عهد الله وعهد رسوله إلا سلط الله عليهم عدواً من غيرهم فأخذوا بعض مافي ايديهم ، ومالم تحكم أئمتهم بكتاب الله جعل بأسهم بينهم) ابن ماجه وابونعيم . واتە : ئەی گرۆهی کۆچەریەکان : پێنج شت هەیە ئەگەر گیرۆدەیان بن , پەنادەگرم بەخوا لەوەی کە تووشیان ببن , شەڕواڵ پیسی لەناو هەر کۆمەڵێکا پەیدا ببێ بەجۆرێ کە بەئاشکراو بەبێ شەرم پێی هەستن , دەردودرم وئێش و ئازاری ئەوتۆیان تیا بڵاودەبێتەوە کە لەناو پێشینەکانیاندا نەبوون و ، هەرکۆمەڵێ تەرازووبازیان کردو کەمیان دا بەخەڵك وخەڵەتانیانن , تووشی گرانی و نەهاتی و ناڕەحەتی و ستەمی کاربەدەستیان دێن و , هەرکۆمەڵێ دەستیان بەسەر زەکاتدا گرت و نەیان دا بەوانەی کە موستەحەقن , بارانیان لێ دەگیرێتەوەو , لەبەر چوارپێ وبێ زمانان نەبێت دڵۆپێ بارانیان بۆ نابارێت ..هەر کۆمەڵێك پەیمانی خواو پەیمانی پێغەمبەری خوایان هەڵوەشاندەوە , خوا دوژمنی دەرەوەیان بەسەردا زاڵ دەکات و چیان لەژێر دەستا بێت ئەیبات و , هەرکۆمەڵێك کاربەدەستەکانی بەپێی

فەرمانی خوا فەرمانڕەواییان نەکرد خوا بەریان دەداتە گیانی یەکتری و ئاژاوەو پشێوی بەرپادەبێت ..

بەڵێ .. ئەو ڕۆژەی کەحەزرەت (ص)ئەمەی فەرمووە , کێ توانیویەتی شتی وا بڵێت و , ئەمڕۆش پاش هەزارو چوارسەد ساڵ زیاتر لەئەنجامی ئاشکرا کردنی بەدڕەوشتی و پڕوپاگەندەکردن بۆی و هەوڵ دان بۆبەیاسایی کردنی , دەبینین کە فەرموودەکە لەسەدا سەد ڕاستەو نەخۆشی وا هاتۆتە کایەوە کە لە باوباپیرانی پێشیندا نەبووە , وەك ئایدز کە زۆر لە وڵاتانی گرتۆتەوە , بۆنموونە لەئەفریقیا دێ واهەیە هەموویان بەئایدز قڕبوون و هێشتا حکومەت نەیزانیوە , هەروەها ئۆکرانیاش دەڵێن بەرمیلێك تەقەمەنی تەوقیت کراوە بە ئایدزو کەی تەقیەوە تەفروتوونا دەبن ..

جیهازی بەرگری لەشی ئادەمیزاد نیشانەی دەسەڵاتی خوایە , ئەوخانانەی بەرگری دەکەن دێنە لای ملەوەو لەلای غودەی (ثیموس)شفرەی سی هەزار خانەیان دەردرێتێ کە لەلاشەی ئەو کەسەدا هەیە , تابیان ناسێتەوەو هەرکاتێك میکرۆبێ یان ڤایرۆسێکی بێگانە بێتە ناوەوە پەلاماری دەدەن و لەناوی دەبەن , کەچی کە ئەو میکرۆبانە لەئەنجامی نەخۆشی جنسیەوە بن , ئەوا خانەکانی بەرگری , بەرگری لێ ناکەن , هەروەك خوای گەورە ئاگاداری کردبن کە دەیەوێ سزای بدات لەئەنجامی سەرپێچی کردنیەوە ..

ئەمە لەجیهانی ئادەمیزادا کەچی لەجیهانی ئاژەڵدا لەبەر بەرژەوەندی مرۆڤ تاوەکو زاوزێ زۆر بێت ومرۆڤ سوودیان لێوەربگرێ , بەقەدەری خوا لەگەڵ ئەوەدا کە نێرێك دەچێتە لای چەند مێ و هەموو شتێك لەبارە کەئایدزو نەخۆشی تر بڵاوبێتەوە کەچی بڵاونابێتەوە , ئەمەش حیکمەتێکی گەورەیە و هەقە مرۆڤ سەرنجی بدات .. دیارە ئاژەڵان لەسەر ئەو بەرنامەیەن کەبۆیان دیاری کراوە و هەڵبژاردنیان نیەو لادانیان نیە.

خورما و سوودەکانی

حەزرەت (ص)لەبارەی خورماوە دەفەرموێت (خيرُ تمراتكم البَرْنيّ يُذهِبُ الداء)حاكم ریوایەتی کردوووەو لە صحيح الجامع الالبانى /٣٢٩٨

واتە /چاکترین خورماتان جۆری (البَرْنيّ)یە(کە خورمایەکیخڕو زەردە)و نەخۆشی ناهێڵێ . یان دەفەرموێت (مَنْ تَصبَّحَ بسبع تمرات عجوة لم يضره ذلك اليوم سُمّ ولا

سحر) واته:كێ بەیانیان حەوت خورمای (عجوه)بخوات ئەو ڕۆژە نە ژەهرو نەسیحر كاری تێناكەن ..

زانستی نوێ دەڵێت خورما ڤیتامین (ا)و (ب) تیایە كە دەبنە مایەی بەهێزی (ئەعصاب)و دژی نەخۆشییەكانی جگەرن , هەروەها فسفۆری زۆریشی تیایە كە سوودی هەیە بۆ بیركەوتنەوەو گرنگترین سوود بەخانەكانی مێشك دەگەیەنن .. ئەمە بێجگە لەوەی كە ئاسنی تیایە وسوودی هەیە بۆ خوێن و .. هتد .. بۆیە حەزرەتیش (ص)داوا دەكات لە ڕۆژووەوان كە بەخورما ڕۆژووەكەی بشكێنێ ئەگەر دەستیكەوت و ئەگەر نەبوو ئەوا با بە ئاو بیشكێنێ :(مَنْ وَجَدَ تمراً فليفطر عليه ، ومَن لايجد فليفطر على الماء)أبو داود / ٢٣٥٥ .

تاقیكردنەوەیەكی سەیر :

دكتۆر عبدالباسط محمد السيد كەمامۆستای (الكيمياء الحيوية)یە لەمركزی قەومی بۆ لێكۆڵینەوە لەمیسر , لەسەر ئەم فەرموودەیە هەڵوێستەی كردو وتی:(حەزرەت حەوت دەنك خورمای دیاری كردووە كە لە بەیانیانا بخورێت و بۆ ژەهراوی بوون وسیحر باشە

دیارە دووجۆرە ژەهراوی بوون هەیە دەرەكی و ناوەكی , ئەوەی دەرەوە وەك پێوەدانی دوپشك ومار , ئەوەی ناوەوەش وەك ژەهراوی بوون بەهۆی خواردنی پیسەوە ...

لەبواری پزیشكیدا زانراوە كەیەكێك لەكارەكانی جگەر هەستانە بە دەردانی ماددەی دژە ژەهر ، كە ئەمەش گرنگترین كاری جگەرە لەكاتێكدا كە بە (٢٥) كاروچالاكی هەڵدەستێ و , ئەگەر جگەرنەبێ ڕۆژانە لەش تووشی ژەهراوی بوون دەبێت بەهۆی پیسبوونی كەش و هەوای شارە گەورەكانەوە , بۆنموونە دانیشتوانی شاری قاهیرە , تووشی ژەهراوی بوون دەبن و، ئینزیمێك كەجگەر دەری دەدات بەناوی (جاماجیتی)لە لەشدا ڕێژەكەی زیاد دەبێت .. پزیشكەكانیش (كۆرتیزۆن)دەدەن بە نەخۆشەكە تالەو ژەهراوی بوونە ڕزگاری ببێت .. ئێمەش هاتین دەیان كەس كە ژەهراوی بوو بوون خستماننە ژێر تاقیكردنەوە , بەوەی كە ڕۆژانە یەكی حەوت دەنك خورما بخۆن ، پاش یەك دوو هەفتە ڕێژەی ئەو ئەنزیمە لە سێ قاتەوە دابەزی بۆ ڕێژەی ئاسایی .. ئیتر لەوەوە هەرنەخۆشێك لەوبابەتە بهاتایە هیچ دەرمانم بۆ نەدەنووسی تەنها پێم دەووت كە

بۆ پانزە ڕۆژ هەموو بەیانیەك تەنها حەوت دەنك خورمابخوات .. دواتر بۆمان دەركەوت كە هەموو نەخۆشی‌یەكی جگەر ئەوخورما خواردنە سوودی پێدەگەیەنێت ..

لەلایەكی ترەوە خورما لاوێتی‌خانەكانی لەش دەپارێزێ و دەبێتە هۆی دواخستنی پیری .. بۆپێوەدانی مارودوپشكیش لێكۆڵینەوە بەردەوامە بۆ دەرهێنانی ماددەیەك لەخورما كەچارەسەری بكات , هیواردارم ئەنجامی چاك بەدەست بهێنرێت)..

بۆمەسەلەی سیحریش كە زیاتر شتێكی مەعنەوی‌یەو حەزرەت جلەو گیری لێكردووەو فەرموویەتی هەركەس سیحربكات ئەوا بێباوەڕ دەبێت(مَنْ سَحَرَ فقد كفر) ابوداود ٣٩٠٤ .

پسپۆڕان دەڵێن :كە هەموو كەسێك لەلاشەیەوە شەپۆلی گەرمی دەردەچێت و ئێستا بە ئامێری تایبەت دەپێورێت .. زانای سویدی (روبرت كانزی)توانی بیسەلمێنێ كە هەر مرۆڤێك ڕەنگی ئەو شەپۆلە گەرمیانەی كە لە لاشەی دەردەچێت سی‌وحەوت ملیۆن ڕەنگەو، كەتێكەڵ دەبن حەوت ڕەنگەكەی شەبەنگ دروست دەكەن (الأطياف السبعة)..

(روبرت كانزی) لە كۆمەڵگای ئەورووپی خۆی دا ڕێی لە هەرچی دەكەوت بڕێك دوودڵی و ناڕەحەتی هەبوو لەو كۆمەڵگا شێواوەدا ، بۆیە زۆربەیان تێكەڵ بوونی ڕەنگەكانیان هاوسەنگ نەبوون وهەندێك ڕەنگیان زاڵ بووبوون بەسەر ڕەنگەكانی تردا , تاڕۆژێك تاقیكردنەوەی كرد لەسەر موسڵمانێك و دیراسەی ئەو شەپۆلە گەرمی وڕەنگانەی كرد كە لەجەستەی دەردەچێت , بۆی دەركەوت كە ڕەنگەكان هاوسەنگی تیایە , كە ئەمەش بەڵگەی دڵنیایی و ئارامی موسڵمانەكە بوو، كابرای زانا سەری سوڕما كە موسڵمانەكە پێی وت : پەلە مەكە بادەستنوێژێك بشۆم ئەوسا دەبینی زیاتر ڕەنگەكان ڕێك دەكەون وهاوسەنگ دەبن و زیاتر ئارامی وئاسایشم پێوە دەبینی , كاتێك دەستنوێژی شت و بەئامێری تایبەت فەحسی كرد بینی ئەو (٣٧)ملیۆن ڕەنگەی كە لە شەپۆلە گەرمی‌یەكانی لەشیەوە دەردەچێت ڕێكوپێك و گونجاووتەواون .. كە ئەم ئەنجامەی دەست كەوت موسڵمانەكە ئەم فەرموودەیەی پێ ووت : (مَـنْ توضـأ فقـد خرجت ذنوبه من بين عينيه ، ومن بين اذنيه ، ومن بين يديه ، ومن بين رجليه ، فإذا قعد قعد مغفوراً له)احمد ٣٤٩ واتە: هەركەس دەستنوێژ بشوات گوناهەكانی لەچاوو

گوێ و دەست وقاچی یەوە لێ دەبێتەوەو کەدانیشت وادادەنیشێ کەخوا لەگوناهەکانی خۆش بووە ..

جارێکی تر (روبرت کانزی) ئەو شەپۆلە گەرمیانەی کە لەچاوو گوێ و دەست و قاچیموسڵمانەکەوە دەردەچوو پێوایی و بۆی دەرکەوت کە زۆر گونجاوو تەواوو هاوسەنگن ..

هەندێك كەس شەپۆلە گەرمی یەکەی لەخۆی جیانابێتەوە و دوورناکەوێتەوە , لەکاتێکدا هەندێ کەسی تر ماوەیەکی زۆر ئەو شەپۆلە گەرمیانەی دەڕوات .. (روبرت کانزی) دیراسەی شەپۆلە گەرمییەکانی (ئەحمەد دیدات)ی کرد لەکاتی (مناظرة**)دا لەئەمریکا , بۆی دەرکەوت کە تا دووری زۆر دەڕوات .. سەرەنجامی ئەم دیراساتانە ، (روبرت کانزی) بۆی دەرکەوت ئیسلام ئاینێکی هەقەولەخواوە هاتووەوموسڵمان بوو. لەلایەکی ترەوە لێکۆڵینەوەکان دەریان خست کە سیحر کاردەکاتە سەر ئەوشەپۆلە گەرمیانەو دەیشێوێنێ، بەوەش حاڵی ئەوکەسەی کەجادووی لێکراوە تێك دەچێت .. ئنجا هەندێ خواردنیش کاردەکاتە سەرئەو شەپۆلە گەرمیانە , بەمەش لەنهێنیئەوە تێدەگەین کەبۆچی خورما کاریگەری سیحر بەتاڵ دەکاتەوە ..**

هەنێ لەوانەی کەخەریکی پاراسایکۆلۆجین لەیابان بۆ دیراسەی ئەم فەرموودەیە خورمایان لە بۆتەیەکی تاقیکردنەوەی شوشەدا داناو تیشکیان لێدا ، بۆیان دەرکەوت کە هەندێ تیشك دەگێڕێتەوە.. ل٥٢ (معجزات الاستشفاء بالغذاء /مجدي الشهاوي)..

خورما نەخۆشی ناگوێزێتەوە

حەزرەت (ص)دەفەرموێ (خيرُ تمراتكم البَرْني يُذهِب الداء ، ولاداء فيه) (الطبراني)**واتە: چاکترین جۆری خورماتان (البرنی)ەو نەخۆشی چارەسەر دەکات و نەخۆشیشی تیانیە .. لەعێراق بەهاوکاری پسپۆڕانی** (منظمة الصحة العالمية) **, تاقیکردنەوەیان کرد لەسەر خورما و لە ئەنجامدا** (معهد البكترولوجي العراقي)**بەهاوکاری** (دكتور أوسكار فيلزنفليد)**کە پسپۆڕە لە** (منظمة الصحة العالمية)**ڕایان گەیاند کە ئەگەر خورما پیس بکرێت بە** (جراثيم)**ی نەخۆشی کولێرا , پاش سێ ڕۆژ ئەو** (جراثيم)**انە لەناودەچن وخورما نابێتە ناوەندێك بۆ گواستنەوەی ئەو**

نەخۆشىيە و ئەم ڕاستیەشیان لەساڵی (١٩٦٦)دا ڕاگەیاندو، ئاشکراشیان کرد کەخورما سەرچـاوەیەکی گرنگـە بـۆ دەرهێنـانی دەرمـانی (پەنـسلین و ئورومایـسین و زۆر لـە موضاداتی **حیوی و ڤیتامین ١٢ و، هەندێ هۆرمونات ودەرمانی (دیوستولنس)یشی لێ دەردەهێنرێ کە بۆنەخۆشی ڕۆماتیزم و نەخۆشی چاو بەکاردەهێنرێ)...**

الاعجاز العلمی فی السنة النبویه /د.صالح بن أحمد رضا /ل٢٨٩ **جلدی یەکەم**

گرنگی سیواک

حەزرەت (ص) لە فەرموودەیکی (صحیح)دا دەفەرموێ (السواك مَطْهَرَةٌ للفم مرضاة للرب)**... واتە : سیواك دەم و دان پاك دەكاتەوەو مایەی ڕەزامەندی خوایە ... پاش هەزارو چوارسەد ساڵ زیاتر دیراسات کرا لەسەر سیواك و بۆزانایان دەرکەوت کە سیواك**

١-موادی تیایە بۆ چارەسەری ئیلتهابی پووك .

ب-دکتـۆر (رودات)**بەڕێوەبـەری پـەیمانگای زانـستی (**جـــراثیم والأوبئـــة**)لـەزانکۆی** (روستوك)**ی ئەڵمانی ماددەی تیادۆزیەوە کەدژی بۆن کردنی ناو دەمە ..**

ج-هەروەها دکتۆر (کینیث کیودیل)**ماددەیەکی تیا دۆزیەوە کە نایەڵێ دان کلۆر ببێت .. ئەمانە و زۆرشتی تریش کە ڕەنگە لە داهاتوودا بدۆزرێنەوە ڕەنگە لەپشت گرنگی پێدانی حەزرەتەوە بێت** (ص)**, بەتایبەت کەفەرموویەتی :** (لولا ان أشق علی أمتـــي لأمـــرتهم بالسواك عند كل صلاة)احمد **واتە : ئەگەر گران و ناڕەحەت نەبوایە لەسەر ئومەتم , ئەوا فەرمانم پێدەدان کە لە کاتی هەموو نوێژەکاندا سیواك بکەن .. ل٥١٠ سەرچاوەی پێشوو**

تاعون ناچێتە مەککەو مەدینەوە

حەزرەت (ص)**دەفەرموێت** (المدینة ومکة محفوفتان بالملائکة علی کل نقب منهـــا ملــك لایدخلها الدجال و لاالطاعون)الطبراني.

واتـە /مەککـە و مەدینـە مەلائیکـەت دەوریـان داون و لەهـەموو لایەکـەوە دەیپـارێزن , نەدەجاڵ و نە تاعون ناچێتە ناویانەوە .. دکتۆر محمد علی البار دەڵێت(تاعون دەردێکی کۆنەو میسریە کۆنەکان لەسەر پەڕەی (البردی)شتیان لەسەر نوسیوەو باسیان کردووە , لەساڵی ٥٤٢ پێش زایین تاعون لـە سـەرووی ئەفریقیاو ئەوروپاو ئاسیادا بڵاوبۆتـەوە و، پەنجا ساڵ لەم وڵاتەوە بۆئەو وڵات دەگوێزرایەوەو نزیکەی سەد ملیۆن کەسی لەناوبرد ,

بۆیە حەزرەت دەفەرمویٚ (إن هذا الطاعون رجز على مَن كان قبلكم) واتە: ئەم تاعونە سزایەك بووە لەسەر گەلەكانی پێش ئێوە .. ئنجا تاعون ناوبەناو دەركەوتووە , تەنانەت لەزەمانی حەزرەتی عومەردا لە شاری (عمواس)تاعون بڵاوبۆوە و لەسەدەی چواردەی میلادیش دا ئەوروپا و ئاسیای گرتەوەو تەنها لە ئەوروپادا بیست و پێنج ملیۆن كەسی كوشت كەیەك لەسەر چواری دانیشتوانی هەموو ئەوروپا بوون و ناونرا (الموت الأسود).. تائێستاش ناوبەناو بڵاودەبێتەوە لەهیندو ولاتانی تردا , تەنها دووشوێنێك كە تائێستاو تاقیامەت تیایا بڵاونەبێتەوە مەككەو مەدینەیە كەئەوەش یەكێكە لەموعجیزەكانی حەزرەت (ص)كەخوای گەورە فێری كردووە ..ل ٥٥٠ الاعجاز العلمی في السنة النبوية /مج ١ .

دیاریكردنی قیبلە

یەكێك لەموعجیزەكانی حەزرەت (ص)دیاری كردنی قیبلەیە لە (قوباء)و (مەدینە)ڕووەو (قودس)لەسەرەتاداو دواتریش ڕووەو كەعبە , دیارە پێغەمبەر (ص)نەخوێندەوار بووەو هیچی لە زانستی جوگرافیاو فەلەك نەخوێندووە و هیچ ئامێرێك نەبووە كە ئەو كارەی پێبكات , دیارە ئەو دیاری كردنە كە تائێستا ماوەو لەسەدا سەدیش تەواوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی كەخوا فێری كردووە ..

پاشای فارس فەرمانی دا بە (باذان)كەحاكمی یەمەن بوو (محمد) ی بۆ قۆڵ بەست بكاو بینێرێت , ئەویش دووسەربازی خۆی ناردو لەمەدینە هاتنە مزگەوتەكەی حەزرەت (ص)وتیان ئێمە بەفەرمانی باذان كەئەویش (كسری)فەرمانی پێداوە هاتووین تۆ بەرین , ئەویش فەرمووی : بڕۆن سبەینێ وەرنەوە ..

بۆسبەینێ كەهاتنەوە حەزرەت (ص)پێی فەرموون (إنَّ ربِّی قتل ربكم الليلة)واتە : ئەمشەو پەروەردگاری من گەورەكەی ئێوەی كوشت (بەدەستی كوڕەكەیخۆی).. ئەوانیش ئەم هەواڵەیان بردەوە بۆ (باذان)، ئەویش كابرایەكی ژیر بوو وتی ئەگەر هەواڵمان بگاتێ و ڕاست دەرچێ , مانای وایە : (محمد)پێغەمبەرە , چونكە كێ توانی هەواڵی بداتێ كە ئەوە ڕوویداوە لە فارس ..پاش مانگێك هەواڵ گەیشتە باذان كە لەو شەوەدا كەحەزرەت (ص)فەرمووبووی كوڕی كیسرا باوكی خۆی كووشتووە ...ئیتر

(باذان) موسڵمان بوو، نوێنەری خۆی ناردەوە بۆلای حەزرەت (ص)و داوای لێکرد کەلە نوێژدا ڕووبکەنە کوێ ؟

حەزرەتیش (ص)بەبێ ئەوەی یەمەنی دیبێ , فەرمووی : بۆ نوێژ ڕووبکەنە فلان شاخ ئەوە قیبلەتانە .. شارەزایان دەڵێن تەواوترین قیبلە لەیەمەندا ئەو قیبلەیەیە کەحەزرەت (ص)دیاری کردووەو تائێستاش زانراوەو ماوە ..

پشت بەستن بەخوا

لە بەشەکانی پێشوودا باسی گرنگی دان بەتەندروستی و چوونە لای پزیشك ودەرمان بەکارهێنانمان کرد , دیارە ئەمەش لە شەرعدا فەرمانی پێدراوە و گرتنی هۆکارەکانە کە نابێ فەرامۆش بکرێن ...

بەڵام ئەبێ ئەوەمان بیرنەچێت کەخوا (شیفا)ئەدات , بۆیە لەفەرموودەکەش دا دەفەرموووێ (فإذا اصاب دواءُ الدّاء ، بَرأ بإذنِ الله عزوجل)نسائی وابن ماجة/ جاموسڵمانی تەواو وتێگەیشتوو ئەوەیە کە هەوڵی بەکارهێنانی داوودەرمان دەدات و ئنجا لەدڵیشەوە دەزانێت بەئیزنی خوا چاك دەبێت و هەمیشە دوعادەکات ولەڕەحمی خوا بێ هیوا نابێت ودەزانێت هەرچی بۆپێش بێت , إن شاء الله خێرە بۆی .. جاری وا هەیە خوای گەورە کەسێك چاك دەکاتەوە لە کاتێکدا پزیشکەکان چاوەڕێی مردنی ئەوکەسەن , یان لەکاتێدا هیچ دەستی بەدکتۆر و دەرماندا نەگەیشتووە و بەهەموو حسابێك دەبێ بمرێت ..

<u>بۆنموونە :</u>

١)کاك ڕەجا محمد علی کەخەڵکی هەڵەبجەیە دەڵێت : باوکم لەشەستەکاندا تووشی نەخۆشی قورحەی دوانزەگرێ بوو , هەرجارێك کەلێ ی هەڵئەدایەوە , خوێنێکی زۆری لەبەر دەڕۆیشت وناچار پزیشك یەك دوو بوتڵ خوێنیتێدەکرد ... ئەمە درێژەی کێشا تاجارێکیان لە ڕەمەزاندا کە کەوتبووە چلەی زستانەوە , ئازارەکەی لێ هەڵدەداتەوەو کاتێ دەچێتە لای دکتۆر , دەڵێت دەبێ بەزووترین کات نەشتەرگەریت بۆبکەین ئەگینا دەتکوژێت ومەوعیدی سبەینێ ی بۆ دائەنێت ، باوکیشم زۆر لەو نەشتەرگەری یە دەترسا چونکە وەك ئێستا نەبوو , زۆر ئەگەری ئەوە هەبوو کە نەشتەرگەرییەکە سەرنەکەوێت و بەوە بمرێت ..

شەوێ دەچێتەوە ماڵی خزمێکی لەسلێمانی و بەدەم ئازارەوە خەوی لێ دەکەوێت , لەخەویا لەژووری نەشتەرگەری دایەو سێ کەس دێنە ژوورسەریو نەشتەرگەری بۆدەکەن و یەکێکیان لە ناوسکی گۆشتپارەیەکی بچووکی ڕەشی لێ دەردەهێنێ و پیشانی دوانەکەی تری دەدات و دەڵێت : ئەوە نیوەی نەخۆشی یەکەیمان چارەسەر کرد , ئەوەی ماوە (ان شاء الله)بۆ جارێکی تر ..

کاتێك باوکم خەبەری بۆوە دەستی برد بۆسکی ، وەیزانی بەڕاستی نەشتەرگەری بۆکراوە , دوایی زانی کەخەوە .. لەدوای ئەمەوە ئیتر نەخۆشییەکە نەماو , هەربۆ سبەینێ چووەوە لای دکتۆرەکەی و ئەویش کەفەحسی کرد سەری سوڕماو وتی : باشەچۆن تۆ نەخۆشەکەی دوێنێ ی ؟!

٢)کاك (ظاهیر باهر)تەمەنی چل ساڵ زیاترەو خەڵکی کەرکوکەو ، کە لەئیدارەی لقی یەکگرتوویچەمچەماڵ بوو ساڵی دووهەزار بۆی گێڕامەوە و وتی : (چەند ساڵێك لەمەوبەر تووشی ئازاری گورچیلە بووم , لە کاتێکدا کە سەربازبووم لەبەغدا , شەوێکیان ئازارەکە زۆری بۆهێنام ومنیش دانم بەخۆمدا گرت و نەمتوانی هیچ بخۆم , سەعات دوانزەی شەو بەدەم دوعا کردنەوە خەوم لێکەوت و لە پڕ خەبەرم بۆوە ژوورەکە زۆر ڕووناك بوو، سێ کەس بەجلی سپییەوە لەسەرسەرم بوون ، هۆشم نەما , کاتێك بەیانی هاتمەوە هۆش خۆم , بینیم کە فانیلەکەم بەپێستەکەمەوە نووساوەو چەند دڵۆپ خوێنێکی پێوەیە , فانیلەکەم لێکردەوە بینیم (١٣)تەقەڵی پێوەیە و دیارە , بەفەزڵی خوا نەشتەرگەریەکەم بۆکرا بوو ، ئیتر ئازارم نەما .. کاتێك گەڕامەوە ماڵی باوکم لە کاتی (ئیجازە)کەمدا پیشانم دان و کەوتمە گلەیی و وتم ئێوە لێم ناپرسنەوە و ئەوەتا نەشتەرگەریم کردووە لەبەغداو شوێنەکەشم پیشان دان ، ئیتر ئەوانیش خەمیانخواردو ، کەوتنە گلەیی کە بۆهەواڵت نەداوینەتێ بێین بۆلات !

٣)مەسەلەی دوعا قبووڵ بوون زۆر گرنگە تێی بگەین و پاشان بیزانینەبین لەدوعا و بە عیبادەت و واجبێکی عەبدایەتی بزانین و هەوڵبدەین لەو کەسانە بین کە دوعایان قبووڵە

حاجی مەلا جەلالی مزگەوتی قامیشان خوا لێی خۆش بێت , لەحەج دەبێت لەم چەند ساڵەی ڕابردوودا , لەوێ مەلایەك نەخۆش دەکەوێت و برادەرێك بەمامۆستامەلاجەلال دەڵێ : ئەوا فلانە کەس خەریکە دەمرێ و وەزعی زۆر خراپە , بەڵکو بێی بەلایەوە ,

مامۆستاش دەڵێ : هیچ نیە گوێ مەدەرێ , پاش ماوەیەکی تر هانا دەباتەوە بۆمامۆستاو دەڵێ : چیبکەین وادەمرێ وەرە بەلایەوە ! مامۆستاش بە نەخۆشەکە دەڵێ : هەستە هەستە بەخوا ئەو پیاوە نیت لێرە بمریت و حەزرەت شەفاعەتت بۆ بکات .. قسەکەی مامۆستا وادەردەچێ و مەلاکە چاك دەبێتەوە !

جامنیش دەڵێم بەداخەوە هێشتا فێری خواناسی و دوعاکردن نەبووین , هێشتا لەخۆمان بەد گومانین لەدوعا کردن دا ونەبووین بەوپیاوەی دوعامان قبووڵ بێت ..

دۆستێك کەساڵی ٢٠٠١ چوو بوو بۆحەج لەئێرانەوە , وتی : لە فڕۆکەخانە بووین و ناوەکان خوێنرایەوەو پەساپۆرتەکان وەرگیرانەوە و کۆمەڵێکمان بەفڕۆکە ڕۆیشتن , ئێمەش ماینەوە لەسەر ژنێك ناویان خوێندبۆوەو لە فارسەکان تێنەگەیشتبوو , کابراش پەساپۆرتەکەی خستبووە گیرفانیەوەو ڕۆیشتبووەوە , هەموو پەکمان کەوتبوو لەسەر ئەو ژنەو کاتیش کاتی حەجەودرەنگە و خواخوای دەقیقەیەکمانە زووتر بچین .. لەم لاشەوە ژنە خۆی دابوو بەزەویداو دەگریاو دەپاڕایەوە و دەیووت: چارەم بکەن ،فریام بکەون ! دۆستەکەم دەڵێ : زۆر وەزعمان ناخۆش بوو، لە نێوان خۆم و خوادا کەوتمە دوعاکردن : خوایە گیان تۆ کارت هەیە دەڵێن , (بين المغرب والعشاء يفعل الله مايشاء)**ئەمە سەعاتێ زیاتری دەوێت , ئێمە پەلەمانەو بە** (كن فيكون) **ەکەی خۆت فریامان کەوە با دوانەکەوین و زووبڕۆین .. خوا ئاگادارە ئەوەندەی نەبرد کابرای ئێرانی پەیدا بوو ناوی پەساپۆرتەکەی خوێندەوەو دامانەوە بەژنەکە , هەرلەوێدا یەکسەر لەسەر ئەرزی فڕۆکەخانەکە سوجدەم برد بۆخوا , زانیم کە تەنها خوایە ئاوا دەمودەست هات بەدەنگمانەوە و ڕزگاری کردین !**

دوعای ڕاست و تەواوئەوەیە کە بە یەقین و بەکوڵ ودڵ بکرێت نەك بەغافڵی و ساردو سڕی یەوە کە لە ژوور سەر بستێك بەرز نابێتەوە !

پڕۆفیسۆر (ئەنیس الراوی)کەخەڵکی بەغدایە و پسپۆڕە لەفیزیای نەوەوی دا دەڵێت : لەساڵی (١٩٧٦)دا لە لەندەن ماوەیەکی زۆر باران نەباری و زۆر شپرزو پێویست بوون بۆ بارانێکی چاك , هەرچی هەوڵیان دا , تەنانەت بارانی دەستکردیشیان تاقی کردەوە سوودی نەبوو , داوایان لەموسڵمانان کرد کەنوێژی باران بارین بکەن و ئەمەش زۆر گرنگ بوو بۆئێمەو وەکو تەحەددایەکیش بوو , شەوو ڕۆژێك دوعامان کردو پاڕاینەوە

ونوێژی باران بارینیشمان کرد , خوا کردی باران باری و (BBC) لەهەواڵەکانیدا وتی (المسلمون یمطرون السماء!) (بەرنامەی ایات وحوار / قناة اقرا)

شێوازی با نگەواز کردن

خوای گەورە لەقورئانی پیرۆزدا داوامان لێدەکات کە بەچاکی بانگەوازبکەین (ادع الی سبیل ربك بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتی هی أحسن) واتە /بانگەواز بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت بەحیکمەت و ئامۆژگاری جوان و بە چاکترین شێوەش موجادەلەیان لە گەڵدا بکەن .

چەند نموونەیەك لەسەر شێوازی بانگەواز کردن :

یەکەم: ئیمامی مەرکەزی ئیسلامی یابان :

شێخ نعمة الله خلیـــل ابـــراهیم کە ئیمامی‌مەرکەزی ئیسلامی یابانە لەبارەی ژیانی خۆیەوە دەڵێت : تەمەنم حەفتاو دووساڵە و , خەڵکی (تورکیا)م , لە تەمەنی لاوێتیم دا هەرچەند پارەشم نەبوو , خوای گەورە بۆی ڕەخساندم چووم بۆ حەج , ئەوەندە بەلامەوە خۆش بوو لە ڕێگا زۆر گریام , زۆر کەس لەو گرو عەشق و سۆزەی من نەدەگەیشت بۆخواوپێغەمبەرو وایان دەزانی (شێت)بووم!!

لەمەدینە هەندێ زانام ناسی وپاشان جاری تر سەردانی‌مەککەو مەدینەم کردەوەو لەخزمەت زانایاندا زۆر سوودم وەرگرت و ، وتاری زۆریشم دا بۆجالیاتی ئەوێ ..

ویستم بچم بۆ یابان بۆ بانگەوازکردن , زانایەك پێی وتم : تۆ زمان دەزانیت؟ , وتم : نەخێر ! وتی : ئێمە زمان زانمان ناردووەوهیچی پێنەکراوە , ئاخۆ تۆچیت بۆدەکرێ ؟!

گوێم بەوەنەداو چووم , دیارە نیەتی من تەنها بۆ خوا بوو , بۆگەیاندنی بانگی خوابوو .. هەر کە گەیشتمە یابان , کابرایەکی یابانی موسڵمان هات بۆلام و وتی : من لەمیسر فێری عەرەبی بووم و لەبەرخوا دەبمە وەرگێڕ بۆت ..

ڕۆژێك داوام کرد کە هەندێك خەڵکی یابانم بۆ کۆبکەنەوە , وتیان : خەڵکی هەمووی سەرقاڵی کارن و کەس تاقەتی نیە گوێ بگرێت .. وتم : هەرچۆنێك بێت کۆیان بکەنەوە ومنیش باسی ماددیاتیان بۆدەکەم ..

کاتێك کۆمەڵێکیان بۆکۆکردمەوە پێم وتن : من لەجیهانی ئیسلامی‌یەوە ناردویانم تاسوپاستان بکەم لەسەر ئەو هەمووئامێرە چاکانەی کەبۆتان ناردوین , بەڕاستی ئێمە

زۆر سودمان لێ بینیون و ژیانی دنیای ئێمەتان خۆش و ئاسان کردووە , جا بۆیە ئێمەش دیاریەکمان پێیە بۆتان و بانگتان دەکەین بۆدنیایەکی فراوانتر و خۆشتر .. هەموو بەخۆشحاڵیەوە وتیان : زۆرچاکە کوا بەچ پەساپۆرت وفیزەیەك بچین و لەکوێ یە ؟ منیش وتم : ئێمە بۆ بەهەشتی هەتا هەتایی ونەبڕاوە و پڕکامەرانی بانگتان دەکەین و پەساپۆرت وفیزەکەش (لا إلا الله محمد رسول الله)یە ..

پاشان وتم : ئێوە لە ئەنجامی ڕێز گرتنتانەوە , دەچەمێنەوە و دەچنە ڕکوعەوە , کە ئەوەش نیوەی نوێژەکەی ئێمەیە وزۆری ناوێت بگەن بە ئێمە..

بەڵێ بەم شێوازە نەرم و ناسکە وبە هەوڵی زۆری خواناسان بیست ساڵ لەمەوبەر دوومزگەوت لەیاباندا هەبوو , ئێستا بۆتە سێ سەد مزگەوت ..

جارێك چووم بۆ کۆریا ولەلای مزگەوتێك بانگم داو زۆر گریام بۆغەریبی ئیسلام لەو ناوچەیەو بێ ئاگایی خەڵکی لەم ئاینە بەرزە پیرۆزە .. چوار لاو هاتن بۆلام , خێرا فرمێسکەکانم سڕی و بە ڕوویەکی خۆشەوە کەوتمە قسەکردن لەگەڵیاندا ، هەرچەند لەوەش دەچوو سەرخۆش بن من هانم دان موسڵمان بن و بڵێن : لا إلــه إلا الله محمــد رسول الله, ئەوانیش وتیان و پاشان پێم وتن : تۆناوت ئەبوبەکرە و ئەویترتان عومەر و سێیەمتان عوسمانە و چوارەمتان عەلی ..

پاش دوانزە ساڵ لەمەدینە یەکێکیان منی ناسیەوەو هات بۆلام و وتی : من عومەرم کە تۆناوت نام لە کۆریا و ئێستا هاتووم کە شەریعەت بخوێنم لێرە ، مەگەر خوابزانێ چەند دڵم خۆش بوو , ئاخر چی لەوە خۆشترە بەری ڕەنج و ماندووبوونی خۆت ببینی وخەڵك لەسەر دەستا موسڵمان ببێت ..

لەو وڵاتانەش کەموسڵمانی غافڵم دەدی لەعەرەب و لە تورك ، قسەم بۆدەکردن و دەمووت : سەلامتان لێ بێت ڕۆڵەکانی تێکۆشەران (مجاهدین) , باوك و باپیرتان موسڵمان بوون و ڕەنگە هەموو پارەیان دابێ تالەم شوێنانە ئەم مزگەوتانە دروست کراون , بۆئێوە لە دین تەوەلا بوون , بۆناگەڕێنەوە سەر ڕێبازی سەربەزری و سەرفرازی ، من دەگریام و ئەوانیش دەکەوتنە گریان ..

پێم دەڵێن تۆ حەفتا ساڵی و چۆن ناسرەوێیت وماندوونابیت ؟ , دەڵێم : برایینە ئەگەر من دانیشم ماندوودەبم , خۆشی من لەوەدایە کەسێك زیاتر موسڵمان ببێت ..

بەهاوسەرەکەشمیان دەووت : تۆچۆن بەرگەی ئەوهەمووگەڕان و هات وچۆیە دەگریت , دەیووت : من بەختەوەرم بەم کارە و خۆمان نەزرکردووە بۆخوا ...

ڕەحمـەتی خـوای لیّ بێـت ڕەمـەزانی پێـشوو وەفـاتی کـردو دنیـای فـانی بەجێهێـشت (بەرنامەی (صفحات من حیاتی) کەناڵی المجد) ...

دووەم : (سۆزی مظهر)

نـاوبراو بیـست سـاڵە بـانگخوازە بۆئـەم دینـەو باسـی هیدایـەتی خـۆی دەکـات لەسـەر دەسـتی ئـافرەتێکی فەڕەنـسی داو دەڵێـت : مـن لەگـەڵ نـەنکما دەژیـام کـەدایکی هونەرمەندی میسری (احمد مظهر) ەو, ناوبراو مامەمە , بەشی ڕوژنامەگەریم تەواو کرد لەکولێژی ئاداب و, زۆر بەخۆما دەنازیم و بە شەقامەکانی گەڕەکی زەمالیك و یانەکان دا دەگـەڕام بەوپـەڕی شـۆخ و شـەنگی وخۆنواندنـەوەو خـەڵکی هـەموو چاویان تێـدەبڕیم ، نەباوك و نەدایك و نەنەنکم دەرەقەتم نەدەهاتن وچاری منیان بۆنەدەکرا .. بەڕاستی من دووروبێئاگا بووم لە ئیسلام .. هەرچەند لە دەروونما ترسێك هەبوو کەخوای گەورە بمسووتێنیّ بەغاز یان بەکارەبا لە ئەنجامی ئەو دووریەم لەخواوە ...

مـن دەمـووت : باشـە نـەنکم واپـیرەو بـە نەخۆشـیش نوێـژەکانی دەکـات , باشـە چـۆن ڕزگـارم بـیّ لـە سـزای خـوا ؟ خێـرا لـەم خەیاڵاتانـە خـۆم ڕزگـار دەکـرد بـەوەی دەچـووم دەنووستم یان دەچووم بۆ یانەکان ..

کـاتیّ شـووم کـرد، لەگـەڵ مێردەکەمـدا بـۆ (شهر العــسل)چووین بۆ ئـەوروپا ..ئـەوەی سەرنجی ڕاکێشام جارێك سەردانی (فاتیکان)مان کرد لە ڕۆماو , ویستمان بچین سەردانی مۆزەخانەی پاپا بکەین , لەبەر دەرگا وتیان دەبیّ پاڵتۆ یان چەرمێکی ڕەش لەبەربکەی .. لام سەیر بوو ئەوان ئاوا ڕێز لە ئاینـە تـەحریف کراوەکەیان دەگـرن , لـەدڵی خۆمـدا وتم : باشە ئێمە چیمانە ؟ بۆچی ڕێز لە ئاینەکەی خۆمان ناگرین !

لەچڵەپۆپەی خۆشـی دنیـام دا ڕۆژێـك بەمێردەکەم وت : دەمـەوێت بچم نوێـژێك بکـەم بۆخواو سوپاسی بکەم .. ئەویش وتی : تۆسەربەستیت , چیت پێخۆشە وابکە .. منـیش جلێکـی سـەرتاپام لەبـەرکردو چووم بۆمزگـەوتی گـەورەی پـاریس ونوێـژێکم کـرد . کـە هاتمە دەرەوە لەناو دەرگاکەدا , لەچکەکەم وجلە درێژەکەم کە کردبووم بەسەر جلـەکانی

تـردا لام بـردن, خـەريك بـووم بيانخەمـە جانتاكەمـەوە , ئـاليّرە دا بووخـاڵی وەرچـەخانم بەرەو خێر !

ئافرەتێكی فەڕەنسی چاوشین كە هەرگیز لەیادم ناچێت , جلی سەرتاپای پۆشیبوو , دەسـتێكی بەنـەرمی خـستە سەرشـانم و بەسـووكی پـێ ی وتم : بۆچـی سەرپۆشـەكەت لائەبەی ؟ نازانی ئەوە فەرمانی خوایە ؟

داوای لێكـردم بۆچـەند خوولـەكێك بـچمە مزگەوتەكـەوە لەگـەڵیا , مـن دەمویـست لەدەستی قوتـاربم , بـەڵام بەشێوزای جوانی و ڕەوشـتی بـەرزی ناچـاری كـردم بـچمەوە ناومزگەوت و گفتوگۆ بكەین .

پێ ی وتم : تۆ شایەتی دەدەیت كە تـەنها خوا شایانی پەرستنە ؟ئایا تۆ ماناكەی تێدەگەیت ؟ تۆدەزانی ئەو وتنی : (لا إله إلا الله) یە چەند وشەیەك نیە بووتریٚ و بـەس , بەڵكو دەبیٚ بە كردەوە ئەوە بسەلمێنیٚ‌و پابەندی فەرمانەكانی خوا بیت ..

بەڕاستی قسەكانی گەورەترین پەندو ئامۆژگاری بوون بۆم و , دڵی هەژاندم و هێنامیـە لەرزە !

ئنجـا تەوقـەی لەگـەڵ كـردم و وتـی : خوشـكم ئـەم دینـە سـەربخە ! بەڵیٚ .. لەمزگەوت هاتمە دەرەوە و نەم ئەزانی چی وا لە دەوروبەرم , هەرئەو ڕۆژەش بوو كەمێردەكـەم بردمـی بـۆ ئاهـەنگێكی شـەو كـەپیاوان وئافرەتـان سـەمایان دەكـردو جل و بەرگێكی كەمیان لەبەردا بوو , شتی وایان دەكرد ئاژەڵ بە ئاژەڵی خۆیـەوە نایكات ! زۆر ڕقم هەستا , خـۆم لەبەرچاو كـەوت كـە لـە شـوێنی ئـاوادام , داوام لەمێردەكـەم كـرد كـە بچینە دەرەوە تاهەوایـەك هەڵمـژم و هەناسـەیەك بـدەم .. پـاش ئـەوە بـەخێرایی گـەڕامـەوە قاهیرەو یەكەم هەنگاوم نابەرەو ئیمان و ئیسلامەتی ..

هەرچەند من لەماددیاتدا نقوم بووبووم و هەرچی دڵم بیویستایە لەخۆشی دنیا لەبـەر دەسـتما بـوو , بـەڵام تـامی هیـچم نـەدەكرد وخۆشـیم لیٚ نـەدەبینی .. تالـە قورئـان و ئیـسلامەتیدا ونبـووی خـۆمم دۆزیـەوەو بەختـەوەربووم .. وازم هێنـا لەیانـەكان و ژیـانی جاهیلیەت و نەفامی و كەوتمە هاوەڵی كردنی دەستە خوشكە ئیمانداڕەكانم..

هەرچـەند لەسـەرەتاوە مێردەكـەم بـالا پۆشـیەكەمی پـیٚ ئاسـایی نـەبوو ، هەنـدیٚ كێشەمان بۆ دروست بـوو , تاخـەریك بـوو لەیـەك جیا ببینـەوە , بـەڵام خـوا بـەڕەحمی

خـۆی هیدایـەتی ئەویـشی داو لانـەی لێ نەشـێوانین وئێـستا ئـەو زۆر لـەمن باشـترە و بـانگخوازەو هـەوڵ دەدات بۆئـەم دینـە .. جاهەرچـەند تووشـی بەڵاوموسـیبەت و نەخۆشیبووین , بەڵام هەربەختیارین و ئارامگرین و دەڵێین : سوپاس بۆخوا کە بەڵاو موسیبەتەکەمان لەدنیاکەماندایەو لە دینەکەماندا نیە ! ل٥٦ العائدون الـى الله –علـى عبد العال ...

سێیەم / هەڵبژاردنی باسێك :

سـاڵی (٢٠٠٢ ز)لـە (٢٧) ی رەمەزانـدا , لەچـەند مزگـەوتێك کـە موسـڵمانان تاشـەو درەنگ دەمانەوە , وتارمدا .. پێش ئەوەی کە وتارەکە بدەم بیرم کردەوە چی باس بکەم لـەم شـەوەدا کەخـەڵکی بـەڕۆژ بـەڕۆژوو بـوون ومانـدوون , ئنجا وا سـەعات دە ویـانزەی شـەوە , چـی بێـت لـەلای ئـەو موسـڵمانانە خـۆش بێـت و بیریـان نەچـێتەوەو سـوودی لێوەرگرن .. بۆیـە کـاتێ کەوتمـە وتـاردان پـاش سـوپاس وستایـشی خـوای پـەروەردگار ودروودو سـەلام لەسـەرگیانی حـەزرەت و یـاوەران وتم : بەڕێزینـە دەمـەوێ باسـی مارویەیـژەی دینـداریتان بـۆ بکـەم .. هـەمووتان دەزانـن کەمارویەیـژە هەیـەو یاریەکـەو یـەکێ زار هەڵئـەداو ئنجـا لەسـەر خـشتەکە چـەند خانەیـەك پـێش دەکـەوێت ، یـان سـەردەکەوێ بەپەیـژەدا یـان مارێـك قـووتی دەدات ودێتـەوە خـوارێ ..لەدینـداریش دا بەهەمان شێوەیە , هەندێ کارو کردەوە وەك مارۆئەژدەها کردەوەکان پووچەڵ دەکەنەوە و لەناوی دەبەن , وەك هاوبەش بۆ خوا پەیدا کردن وخراپی لەگەڵ دایك و باوك و. .هتد هەنـدێ کـردەوەی چاکەش مـرۆڤ بـەرز دەکاتـەوە وەك دەسـتنوێژ و نوێـژەکان کـە ڕۆژانـە گونـاه پاك دەکەنـەوەو ، نوێـژی هـەینی کەگوناهی هەفتـە دەبات و عـومرە کـردن و حـەج کـردن کەگوناهـەکانی پێـشین هـەمووی دەسڕنەوەو شـەهادەتیش کـە لەیەکـەوە دەتباتـە سەدو دەچیتە بەهەشتەوە ...

باسەکە ئامانجی خۆی پێکاو لە سایەی خواوە لە هەموو مزگەوتەکان مایەی خۆشی و ڕەزامەندی ئامادەبووان بوو .. بەڕاستی ئەم ئیسلامە دەوڵەمەندەو چواردەسەدە زیاترە شتی لەسـەر دەنووسـرێ , حەیفە پـەکمان بکـەوێ لـەباس و خواسـی چاك و گونجاو لـە شوێن وکاتی پێویستدا ..

ئـای چـەند خـەم دەخـۆم کـە بەهـەزاران کـەس هەفتانـە دەچـنە بەردەسـتی وتاربێژێك لەڕۆژی هەینیدا , کەچی شتێکیان پێنالێ کەسوودی لێ ببینین ..

بـرادەرێکم ڕۆژێـك قسەیەکی جـوانی کـرد وتـی : خیتـابی ئیـسلامی ئێستا خیتـابێکی تووڕەیـەو زۆر لەماموستاکان لەسـەر مینبـەر خۆیـان تـووڕە دەکـەن بـەبێ ئـەوەی خۆشـی بزانـێ بۆچـی تـووڕە بـووە ؟!! منـیش دەڵـێم بـەخوا هـی واشمـان هەیـە ئـەڵێی ئـاو لای داوەوئەوەنـدە ساردوسـڕە خـەوت لێدەکـەوێت ، یـان وتارەکـەی چـوارکەلیمەیەو لەسـەر وەرەقە دەیخوێنێتەوە خواخواتە زوو تەواوی بکات ..

دکتۆر هومام سعید کە وتاربێژێکی ئەردەنی یە دەڵێت : بۆ هـەر وتارێك پێشتر سـەدان لاپەڕە دەخوێنمەوەو هەوڵدەدەم کە هەموو ئامادەبووان سوود وەرگرن ، دوای وتارەکەشم سەیردەکەم ئەگەر ئەو منالآنەی لەگەڵ باوکیان هاتوون بۆ مزگەوت بەزۆر دەستی باوکیان ڕاکێـشا بۆئـەوەی بـێن بـۆلام تـەعارف بکـەین ئـەڵێم : بـەخوا ڕەنگـە وتارەکـەم کاریگـەری لەسەر هەمووان بووبێت ..

دکتۆر (ئەحمەد شەرباصی) ش کەچەندەها پـەڕاوی نووسیوە دەڵێت : کەدەچمە سـەر مینبەر یەك هەفتە خۆم ئامادە دەکەم و ئنجا زۆردەترسم کە نەتوانم هـەقی مینبەرەکەی (رسول الله) بدەم ...

چوارەم / دکتۆرەیەکی بیانی موسڵمان دەبێت :

دکتۆرێکی کوردی خۆمان کە لـە دەرەوەی وڵاتـە دەڵێت : دکتۆرەیـەکی ئافرەتی بیـانی دراوسـێمان بـوو , بۆمـاوەی دووسـاڵ لـە بۆنەکانـدا دیـاری و پـەڕاوی ئیـسلامیم دەدایـەو دڵیمان ڕادەگرت , بەڵکو خوابکا موسڵمان ببێت ..

ڕۆژێك ژنەکەم هەواڵی دامێ کەموسڵمان بووە , زۆرم پێخۆش بوو , وتم ڕەنگە بەهۆی منەوە بووبێ ! کەچی کە بینیم و پیرۆزبایی موسڵمان بوونەکەم لێکردو پرسیارم لێکرد چـی کـاری تێکـردووە .. لـە وەڵامـە کەیـەوە تێگەیـشتم کـە خێزانەکـەم کاریگـەری هـەبووە لەسـەری ، بـەوەی کـەخواردنی خۆشـی لێنـاوە بـۆی نـاردووەو فێـری چێـشت لێنـانی کردووە ..

ڕاستە کتێبەکان ڕەنگە بەشێکی مەسەلەکەبن , بەڵام هـی وا هەیـە لـەڕێی (گـەدە)یـەوە دەتوانی کاری لەسەربکەیت , (بیریشمان نەچێ کەجوولەکە لـەزۆر لەوڵاتـە ئەفریقیـەکان لـەڕێی چێشت لێنەرەکانەوە کار لەسـەر ئـەو سـەرۆکانە دەکـەن و ئـەگەر خـەتی سـووریان

بەزاند دەرمان خواردیان دەکەن .. ئەمە بێجگە لەوەی کە دەزگای مۆساد دەستیان هەیە لەزۆر لەو ولاَتانەدا , مەبەستمان ئەوەیە کە دوژمنان هەموو هۆکارێك بەکاردەهێنن بۆکاری خۆیان ..)

پێنجەم / پێغەمبەرەکەتان زۆر شارستانی بووە :

عەمر خالید دەڵێت :ساڵی ١٩٨٨ کۆلێژی بازرگانی قاهیرەم تەواوکردو بۆساڵێك لەگەڵ چەند برادەرێکدا لە بەریتانیا کارمان کرد ، ئافرەتێکی ئینگلیزمان لەگەڵدا بوو ، برادەرەکانم کەخۆیان دەبوون بە عەرەبی قسەیان دەکردو ، کە ئەو ئافرەتەش لەوێدا بوایە بەئینگلیزی قسەیان دەکرد بۆئەوەی ئەویش تێبگات و دڵی شتێك نەکات .. ئافرەتەکەش پاش ماوەیەك هەستی بەمە کردو لەم بارەیەوە پرسیاری لێکردن ..

ئەوانیش وتیان : پێغەمبەر (د.خ) فەرمانی پێداوین کە لە شوێنێکدا دووکەس چرپە لەگەڵ یەکدا نەکەن و نەبنە مایەی بێزاری کەسی سێیەم ..

ئافرەتەکە ئەم ڕەفتارەی زۆر پێ جوان بوو وتی : بەڕاستی پێغەمبەرەکەتان زۆر شارستانی بووە ..

پاش شەش مانگ ئافرەتەکە موسڵمان بوو ، لەبارەی هۆی موسڵمان بوونەکەشیەوە وتی : یەکەم شتێك کاریتێکردم لەم دینەدا ڕەفتاری جوان ومامەڵەی شارستانی بوو لەگەڵ خەڵکیدا کە موسڵمانانی لەسەر پەروەردە دەکات (الصبر والذوق _عمرو خالد)

خزمەتکردنی خەڵکی هۆکارێکی گرنگە لە بانگەوازدا

پێغەمبەر (ص)دەفەرموێت :

*أحبُّ الناسِ الی اللهِ أَنْفَعُهُمْ للناس ....خۆشەویسترین کەس بەلای خواوە سوودمەنترینیانە بۆئەوانی تر ..

*وأحبُ الاعمالِ الی الله عزوجل سرور تَدْخُلُهُ علی مُسلم..

خۆشەویسترین کردار لای خوای گەورە خۆشیەکە بیخەیتە دڵی موسڵمانێکەوە ..

*أو تَكشِفَ عنه كُرْبَةً .. یان خەم و خەفەتێکی لەسەر لابەریت ..

*أو تَقْضِيَ عنه دَيْناً .. یان قەرزێکی بۆ بدەیتەوە ..

*أو تَطْرُدَ عنه جُوعاً .. یان لەبرسێتیەك ڕزگاری بکەی ..

*ولأن أمْشِيَ مع أخي المسلم في حاجةٍ أَحَبُّ إليَّ مِنْ أن أعْتَكِفَ في هذا المسجدِ شهراً .. **ئەگەر لەگەڵ براکەمدا بڕۆم بۆپێویستی‌یەکی لام خۆشترە لەوەی یەك مانگ لەم مزگەوتە دا ئیعتیکاف بکەم ..**

*ومَنْ كَفَّ غَضَبَهُ سَتَرَ اللهُ عَوْرَتَهُ .. **هەرکەسێك تووڕەیی خۆی بگرێتەوە خوای گەورە ناتەواوی‌یەکانی دادەپۆشێت .**

*ومَنْ كَظَمَ غَيْظاً ولوشاء أنْ يُمْضِيَهُ أمضاهُ ، ملأ اللهُ قَلْبَهُ رِضاً يومَ القيامة .. **هەرکەسێك ڕقی خۆی بخواتەوە (لە کاتێکدا کە بتوانێ ڕقی خۆی برێژێ بەوکەسەی کە دەیەوێت) ئەوا خوای گەورە لە ڕۆژی دواییدا دڵی پڕ دەکات لە ڕەزامەندی ..**

*وَمَنْ مشى مع أخيه المُسْلِمِ في حاجَةٍ حتّى يُثْبِتَها لَهُ أَثْبَتَ اللهُ تعالى قَدَمَهُ يومَ تَزولُ الاقدام .. **هەرکەسێك لەگەڵ برایەکی موسڵمانی بڕوات بۆجێ بەجێ کردنی پێویستی‌یەکی خوای گەورە پێیەکانی دامەزراو دەکات لەڕۆژێکدا کەپێیەکان هەڵدەخزێن ..**

*وأن سُوءَ الخُلُقِ لَيُفْسِدُ العملَ كما يُفسد الخَلُّ العَسَل ..**ڕەوشتی ناشیرینیش کردەوەوکار تێك دەدات هەروەك چۆن سرکە هەنگوین خراپ دەکات** (صحيح الجامع للألبانى١٧٦) ..

داواکردنی شەهیدی

منداڵ کە لە دایك دەبێت (معقم)ەو پاش ماوەیەکی کەم میکرۆب و ڤایرۆس دێنەسەر پێستی‌و و دەچنە لەشیەوە .. ئەمانە کاری خۆیان دەکەن بەپێی ئەو بەرنامەیەی کەخوا بۆی داناون , کە دەشمرێت ئەو کەسە هەڵدەوەشێنن .

پێغەمبەران سەلامی خوایان لێبێ لا شەیان تێك ناچێ و خوا لاشەیانی حەرامکردووە لەسەرخاك و، ڤایرۆس وجـراثیم و میکرۆب ناچێ بەلایانا , هەندێ جاریش هەندێ شەهید خوای گەورە لاشەیان حەرام دەکات لەسەر زەوی , تاخەڵکی لەپلەی بەرزی شەهادەت تێبگەن و هەوڵی بۆ بدەن ..

١- لەزەمانی حەزرەتی عومەردا لاشەی ئەو منداڵەی أصحابی (أخدود)دۆزرایەوە , (کە بە پاشاکەی وت: تیرەکەی خۆمم تێبگرە و بڵێ بەناوی خوای ئەم منداڵە , ئنجا دەتوانی من

بکوژێت , ئەویش لەتاو ئەوەی لەومناڵە بانگخوازە ڕزگاری بێت کە بەهیچ بۆی نەدەکوژرا , خەڵکی کۆکردەوەو مناڵەیان بەستەوەو , پاشا بەتیروکەوانی مناڵەکە تیرێکی گرتە مناڵەکەو وتی : (بسم الله رب هذا الغلام)ومناڵەکە کە حەوت هەشت ساڵێك تەمەنی بوو شەهید بوو , خەڵکەکەش کە ئەمەیان لەپاشا بیست هەموو وتیان بڕوامان هێنا بەخوای ئەو مناڵە .. ئەمەش وای لەپاشا کرد کە لەچاڵێکی گەورەدا ئاگرێکی گەورەبکاتەوەو هەرچی پەشیمان نەبێتەوە فڕێی بدەنە ناوی .. هەروەك لە سوورەتی (البروج)دا باسکراوە) ئنجا لەگەڵ ئەوەدا کەدەیەها ساڵ بەسەر شەهید بوونیا تێپەڕ بووبوو لاشەکەی هیچیلێ نەهاتبوو ..

٢-ئیمام مالیك دەڵێ : عەمری کوڕی جەموح وصحابەیەك بەیەکەوە نێژرابوون , پاش ئەوەی کە لەغەزای ئوحودا شەهیدکران , پاش (٤٦)ساڵ لاشەکانیان گواستنەوە هیچیان لێنەهاتبوو , تەنانەت دەستیان لەسەر برینەکەیان بوو .

٣-جابری کوڕی عبدالله دەڵێ : باوکم لەجەنگی ئوحودا شەهید کراو لەگەڵ هاوەڵێکی تردا نێژرا , پاش شەش مانگ باوکم دەرهێنایەوە وەك خۆی بوو .

٤-لەزەمانی معاویەش دا لاشەی شەهیدەکانی ئوحودیان دەرهێنایەوە کە نزیکەی پەنجا ساڵ بوو شەهید بووبون , لاشەی حەمزە وەك خۆی بوو..

٥-محمد محمود صواف بۆ دکتۆر طارق سوەیدانی گێڕاوەتەوە کە: لەئەنجامی دەرکەوتنی قەبرەکانی شەهیدەکانی ئوحود جارێکی ترلەم ساڵانەی دواییدا گواسترانەوە بە ئامادەبوونی کۆمەڵێك زاناو کەسایەتی ومنیش بانگکرابووم بۆ ئەو مەراسیمە , لاشەی حەمزەم بینی وەك خۆی بوو ئەتووت ئەو سەعاتە شەهید کراوە ..

٦-(محمد أبو زید)لە کەتائبی قەسام شەهید کراو ناشتیان , پاش شەش مانگ براکەشی شەهید کرا , کاتێك لەلایەوە قەبریان بۆ هەڵکەند لایەکی قەبرەکەی محمد داڕما , بینیان لاشەکەی تێك نەچووە ..

بەڵی شەهیدی ئەودەرەجە گەورەیەیە , بۆیە حەزرەت (ص)هانمان دەدا لەسەری و دەفەرموێت : هەرکەس بەڕاستی و لە دڵەوە داوای شەهیدی بکات , پەروەردگار پلەی شەهیدی ئەداتێ ئەگەر شەهیدیش نەبێ و لەسەرجێی خۆی بمرێ ..قورئان دەفەرموێت (ويتخذ منكم شهداء) واتە : خوا بۆ خۆی شەهید هەڵدەبژێرێت ..

٧-ژنی عەبدوڵا عەزام دەڵێ : مێردەکەم ئەوەندە ئاواتی شەهیدی بوو دوعای بۆدەکرد , وای لەمنیش کرد کەدوعای شەهیدی بۆبکەم .. ئەوەبوو خۆی و دووکوڕەکەی دەچوون بۆنوێژی جومعە لەئوتومبیلەکەیاندا شەهید کران ..

٨-کاتێ بڕیاری لە سێدارەدانی (سید قطب)**دەرچوو , خوشك و براکانی هاتن بۆلای , باوەشی پیاکردن و وتی : دوعام بۆکردوون هەموو شەهید بن , ڕازین ؟؟!, وتیان : بەڵێ ڕازین . ئنجا سەید وتی (سوپاس بۆخوا پانزە ساڵە هەوڵ ئەدەم تاشەهادەتم دەست کەوت)..**

عومەری کوڕی خەتاب و داواکردنی شەهیدی

عومەر دووەم خەلیفەی ئیسلامەو حەزرەت (ص)دوعای کرد کەخوا هیدایەتی بدات ،خوای گەورەش عومەری هیدایەت داو بووە مایەی عیززەتی بڕواداران و تۆقینی کافران .. کاتێ موسڵمان بوو , وتی : کێ لەهەموو کەس دەم شڕ ترە , وتیان : فلانە کەس , چوو بۆلای و وتی : شتێکت پێ دەڵێم بە کەس نەڵێی , وتی : چی‌یە ؟ وتی : موسڵمان بووم .. کابرا ڕای کردو هاواری دەکرد عومەر لەدین وەرگەڕاوە , عومەریش بەدوایدا دەیووت : نا لە دین وەرنەگەڕاوم ، موسڵمان بووم .. تاخەڵکی مەککە هەموو زانیان ..

خەوی حەزرەت بەعومەرەوە :

ا-حەزرەت (ص)دەفەرموێ (بينا أنا نائم رأيت الناس يُعرَضون عليَّ وعليهم قُمُــصُ ، منها مايبلغ الثدي ، ومنها ما دون ذلك ، وعُرِضَ عليَّ عمر بن الخطاب وعليه قميص يجُرُهُ) ،قالوا : فما أوَّلْتَ ذلك يارسول الله ؟ قال : الدين .(بخارى ومسلم)

واتە: نووستبووم لەخەوما ئەو خەڵکەم نیشان دەدران , هەموو سەرو کراسیان لەبەردابوو , هەیان بوو کراسەکەی دەگەیشتە سەر مەمکی و هەیان بوو لەوە زیاتر یان کەمتر بوو , بەڵام کەعومەر تێپەڕی بە بەردەمما تەماشام کرد کراسێکی ئاودامانی لەبەردابوو بەدوایا دەخشا , هاوەڵان پرسیاریان کرد : ئەی پێغەمبەری خوا , ئەوەت بەچی لێکدایەوە ؟ فەرمووی : بەئایین ..

ب-قال (ص) (بينا أنا نائم إذ رأيت قدحاً أتيت به فيه لبن ، فشربت منــه حتــى إنــي لأرى الرَّيَّ يجرى في أظفاري ، ثمَّ أعطيت فضلي عمر بن الخطّاب ، قــالوا : فمــا أوَّلتَ ذلك يارسول الله ؟ قال : العلم .. (بخارى مسلم)

واتـه: نووسـتبووم , لەخـەوما کـاتێکم زانـی پیاڵـەیێ شـیریان بۆهێنـام , جـاخۆم لـێم خـواردەوە هـەتا تـەواو پـاراو بـووم و شیر لەسـەری نینۆکەکانمـەوە سـەری کـرد و ئنجا ئەوەی مابۆوە دام بەعومەر , وتیان : بەچی لێکی دەدەیتەوە ؟ فەرمووی : بەزانین وعیلم

ج–قال (ص) : بينا أنا نائم رأيتني في الجنَّة فإذا امرأةُ تتوضأ إلى جانب قصر ، فقلت : لمن هذا القصر ؟ قالوا :لعمر ، فذكرت غيرته فولَّيت ، فبكى عمر وقـال : أعليـك أغارُ يارسول الله . (بخاري ومسلم)..

واتـە :خـەوتبووم , لەخـەوما لـە بەهەشـتدا بـووم , ئـافرەتێکم بینـی لـەپاڵ کۆشـکێکا دەستنوێژی دەگرت , پرسـیم : ئـەم کۆشـك و تـەلارە هـی کێیـە ؟ وتیـان : هـی عومـەرە , (ویستم بچمە ناوی و سەیری بکەم), غیرەتی عومەرم بیرکەوتەوە , ئیتر گەڕامەوە , عومـەر گریاو وتی : چۆن غیرە لە تۆدەکەم ئەی پێغەمبەری خوا ..

د–قال (ص):(رايت الناس مجتمعين في صعيد ، فقام أبوبكر فنزع ذنوباً أو ذنـوبين ، وفي بعض نزعه ضعف ، والله يغفرله ، ثم أخذها عمر فاستحالت بيده غربـاً ، فلـم أرى عبقرياً في الناس يفري فريه ،حتى ضرب الناس بعطن) بخارى ..

واتە :لەخەومدا بینیم خەڵکی لەشوێنێکدا کۆبوونەوە , ئەبوبەکر یەك دوو دۆڵچەنە ئاوی هەڵگۆزت , لە بەشێك لـە هەڵگۆزینەکەیدا لاوازی تیابوو ,خوا لێی خۆش دەبێت , پاشان عومەر لە دەستی وەرگرت , بە دۆڵچەنەیەکی گەورەتر ئاوی هـەڵگۆزت , کەسم نەدیوە لەخەڵکیدا وەك ئەو بلیمەت و(عبقری)بێت و شان بدات لەشانی , بەجۆرێك ئاوی دەرهێنا کەنەك مرۆڤەکان بەڵکو مەڕومالات و ئاژەڵیشی تێر ئاوکرد ..

بـەڵێ .. عومـەر لـە قوتابخانـەی ئیسلامدا بـوو بـەو عومـەرەی کـە دادپەروەرییەکـەی لـەدنیادا دەنگـی دایـەوەو ، تـوانی دینـی خـوا بەچـاکی بچەسپێنێ و، لـەدوا ڕۆژەکـانی تەمەنیـشیدا دوعـای کـردو فـەرمووی : خوایـە شـەهادەت بکـەی بەنـسیبم لـە شـارەکەی پێغەمبەرەکەتدا .. حفصەی کچی پـێی وت :ئـاخر چۆن دەبـێ , ئەگـەر دەتـەوێ شـەهید ببی بچۆ بۆ بەرەکانی جەنگ ..

عومەر وتی : ئەوە دوعایەکەو من کردومەو (إن شاء الله)دەبێت ..

باشە عومەر ئەو هەموو مەدحەی کراوە لەلایەن حەزرەتەوە و مژدەی بەهەشتیشی دراوەتێ , چی داوە لە شەهیدی ؟! دیارە هیممەتی بەرز وایە , دەیەوێ گیانی بکاتە فیدای ئیسلام و لەگەڵ شەهیداندا حەشرکرێ و بەبێ لێپرسینەوە بچێتە بەهەشتەوە ..

(نەك هەرئەوەندە بەڵکو زۆر لەهاوەڵان ئەگریان بۆئەوەی کەتەنها یەك ڕۆحیان هەیەو یەك جار دەتوانن بیکەن بەقوربانی بەرنامەکەی خوا و، ئاواتیان بوو پاش شەهیدی چەند جار زیندوو بکرێنەوەو شەهید ببنەوە ! دیارە ئەمەش ئاواتی حەزرەتی مامۆستاو سەرمەشقی موسڵمانان , دوا پێغەمبەری مرۆڤایەتی بوو کە دەیفەرموو (والذي نفس محمد بيده ،لوددت أن أغزو في سبيل الله فأُقتل ، ثم أغزو فأُقتل ، ثمّ أغزو فأقتل) بخاري ومسلم/ واتە :بەوخوایەی گیانی محمدی بەدەستە , حەزدەکەم کەبجەنگم لەڕێ ی خواداو شەهید بم , پاشان زیندوو ببمەوەو بجەنگم و شەهید ببمەوە ! ،پاشان زیندوو ببمەوەو بجەنگم و شەهید ببمەوە !)

بەڵێ .. خوا دڵی عومەری نەشکاندو دوعاکەی لێوەرگرت و ئەبو (لؤلؤة)ی مەجوسی شەهیدی کرد لە نوێژی بەیانیدا , لەوکاتەدا کەعومەر سوورەتی یوسف ی دەخوێندو گەیشتبووە ئایەتی (وأبيضت عيناه من الحُزن فهو كظيم)يوسف ٨٤ / عومەر دەگریاو موسڵمانانیش دەگریان ..

عومەر بە برینداری کەوت و عبدالرحمان ی کوڕی عوف نوێژەکەی بۆ موسڵمانان تەواو کرد .. کەس نەیدەزانی مەسەلە چی یە , بۆ دەنگی عومەر گۆڕا بەدەنگێکی تر ! دواتر عومەر بەتەنها پاش چەند جار بورانەوەو هاتنەوە هۆش خۆی نوێژەکەی بە بەرگی خوێناویەوە تەواو کرد ..

عومەر لەسەرەمەرگدا :

عومەریان بردەوە ماڵەوە , گەنجێك سەری لێ دا , کەعومەر بینی جلەکانی زۆر درێژە پێی فەرموو : بەڵکو جلەکەت هەڵکێشی , پاك تردەبێ و خواشت لێ ڕازی دەبێت ..

(سەیرە فەرمان بەچاکەدان و جڵەو گیری لەخراپە لەسەرە مەرگیش دا ؟!!.. ئاخر ئەوان ئاوا تێی گەیشتبوون بۆیە بوونە سەردارو پێشەوای عالەم ..)

عومەر داوای کرد کەپرسیار بکەن لەخاتوو عائیشە کە ئاخۆ ڕێی دەدات لای سەرداری پێغەمبەران و هاوەڵی ئازیزی ئەبوبەکرەوە بنێژرێ , عائیشەش دڵی نەشکاندو وتی :

حەزم دەکرد بۆخۆم بێت بەڵام باوی عومەر ئەدەم بەسەر حەزی خۆمداو باپیرۆزی ئەوبێت ! ئیبن عەبباس دەڵێ : عومەر وەفاتی کردو لەسەر دارە مەیتێك دایان ناو موسڵمانان نوێژیان لەسەر دەکردو بۆی دەپاڕانەوە , ئیمامی عەلی هات وشانی گرتم و بۆحەزرەتی عومەر پاڕایەوەو وتی : کارێکی مەردانەی وات کردووە , کە کەس نیە وەکو تۆ حەزبکەم چاوی لێ بکەم و کردەوەکانی بکەم و, حەزبکەم بەهاوشێوەی کردەوەکانیەوە بگەمەوە بەخوا .. سوێند بەخوا بەڕاستی هیوام وایە کە خوا بتگەیەنێ بە دووهاوەڵەکەت , چونکە گەلێ جار گوێم لەحەزرەت بووە کە دەیفەرموو : من و ئەبوبەکرو عومەر ڕۆیشتین ،من و ئەبوبەکرو عومەر هاتین، من و ئەبوبەکرو عومەر دەرچووین .. (بخاری ومسلم)

*سەلامی خوات لێ بێ عومەر ئەوکاتەی کە نزای حەزرەتت بۆگیرابوو ..

*سەلامی خوات لێ بێ عومەر ئەوکاتەی کەموسڵمان بوویت ..

*سەلامی خوات لێ بێ ئەوکاتەی کەحەزرەت ئەهاتە ناوهاوەڵانەوەو هەمووان سەریان دادەخست ، تەنها تۆو ئەبوبەکر نەبێ کەسەیرتان دەکردو زەردەخەنەتان لەسەر لێو بوو بۆی و ئەویش زەردەخەنەی لەسەر لێو بوو بۆتان (ترمذی گێڕاویەتیەوە)..

*سەلامی خوات لێ بێ ئەو ڕۆژەی هاتی بۆماڵی حەزرەت (ص)و بینیت خەمبارە ووتت : ئێستا قسەیەك دەکەم کەپێبکەنێ ، قسەیەکت کردو حەزرەتت هێنایە پێکەنین ..

*سەلامی خوات لێ بێ ئەو ڕۆژەی کە شەهید بوویت و گەیشتیتە کاروانی شەهیدانی بەرنامەی خوا , ئەی ئەو کەسەی کەپێغەمبەر (ص)بەوەزیری خۆی دەزانیت و جارێکیش فەرمووی : ئەبوبەکر و عومەر وەك چاووگوێ وان بۆم ! (ترمذی گێڕاویەتیەوە)(سەیری التاج الجامع للاصول بکە بەرگی پێنجەم / وەرگێڕانی مامۆستا نوری فارس)ل ١٥ .

گۆڕ یەکەم مەنزڵی قیامەتە !

قورئان دەفەرموێت (ألهاكم التكاثر حتى زرتم المقـــابر).. سەرقاڵن بەزۆرکردنەوە , کۆشکێك , دووکۆشك ؟؟! نا , سەدان کۆشکیش چاوتان تێرناکات , ملیۆنێ , دووملیۆن ؟؟! نا , ملیارەهاش چاوتان پڕناکات و, بەڕاستی هەر گڵە کەچاوی مرۆڤ تێرکات ..

مرۆڤی واهەیە شەوێك جێی لێدەگۆڕدرێت خەوی دەزڕێت ! خۆزەنگە ئەم شوێنەی ئەم شەوی چاکتربێ لەماڵەکەی خۆشی , کەچی جێی لێگۆڕدراوەو خەوی لێناکەوێت , باشە .. جێگۆڕینێ لەم ماڵ و حاڵە خۆشەوە بۆقەبری تەنگ و تاریك ئەبێ چۆن بێ ؟

پیاوباشان لەبەردەم ئەم ڕاستیە تاڵەدا هەڵوێستەیان کردووەو , عوسمانی کوڕی عەفان کەجەنازەیەکیان دەبرد بۆ ناشتن , لەسەر قەبران زۆر دەگریاو فرمێسك کوڵم و ڕیشی تەڕدەکرد ، دەیانووت :چی بووە , بۆچی وا بەکوڵ دەگریت ؟! دەیووت : لەحەزرەتم بیستووە کە دەیفەرموو (القبر أول منازل الاخرة) قەبر یەکەم مەنزڵی ئاخیرەتە ! ...

مردن گەنجی و پیری نازانێ , کەی هات بە ئەمری خوا دێت , خەلیفە (معتصم)فەرمانیدا بە بەندکردنی (ئەحمەدی کوڕی حنبل)و سزادانی , وایدەزانی دنیا تاسەر بۆئەودەبێ , جا دیارە وانیە , هەرزوو مردن یەخەی گرت و ناوبراو لە سەرەمەرگدا فەرشەکەی لابردو ڕوومەتی خستە سەر زەوی و زۆر گریاو وتی : ئەی ئەوکەسەی کەموڵك و دەسەڵاتی ئاوانابێت , ڕەحم بکە بەکەسێك کەموڵك ودەسەڵاتی ئاوابوو , ئنجا وتی ئەگەر ئەمزانی بەگەنجی ئەمرم هەرگیز گوناهم نەدەکرد !

کاتێ هارونە ڕەشید کۆشکێکی خۆشی لەسەر دیجلە بۆخۆی دروست کرد , خەڵکی هاتن بۆ پیرۆزبایی و یەکێ لەوانە (أبو العتاهیە)ی شاعیر بوو بەخەلیفەی وت :

عش مابدا لك سالماً   في ظلّ شاهقةِ القصور

واتە بژی چەند دەتوانی بەخۆشی لەم کۆشك و تەلارە بەرزە خۆشەدا ..

يجري عليك بما اردت   من الغدوِّ مع البكور

واتە : هەرچیت بوێ خزمەتکاران دەیهێننە بەردەستت بەیانیان و ئێواران .. بەڵام بەداخەوە :

فإذا النفوس تغَرغَرَتْ   بزفير حَشْرَجةِ الصدور

فهناك تعلمُ موقـــناً   ماكنت إلا في غَرور !!

واتە : بەداخەوە ئەم خێرو خۆشیە بەردەوام نابێ و کاتێ ڕۆح گەیشتە کونە لووتت ئەوسا چاك دەزانی کە تۆ لەغرورو سەرکەشیدا بوویت . هارونە رەشید .. وتی : بیڵێرەوە .. ئەویش بۆی وتەوە ..وتی : جارێکی تر بیڵێرەوە , ئەویش بۆجاری سێیەم بۆی وتەوە .. ئنجا هارونە رەشید زۆر گریا و فەرمانیدا کە بگەڕێتەوە کۆشکە کۆنەکەی ومانگێکی نەبرد وەفاتیکرد ..

بەڵێ .. ئەمە ئەو هارونە ڕەشیدەیە کەڕۆژی سەدرکعات نوێژی سوننەتی دەکردو، ساڵێ حەجی دەکردو ساڵێکیش غەزای دەکرد !

عبدالملك کوڕی مەڕوانیش فەرمانڕەوای لایەکی دنیابوو , لە سەرەمەرگدا لەسەر تەختی پاشایەتی‌یەکەی دابەزی و گوێی لەجل شۆڕێك بوو لە دەرەوەی کۆشکەکە جلی دەشت و بەدەنگی بەرز لەبەرخۆیەوە گۆرانی دەووت , عبدالملك وتی :خۆزگە منیش جل شۆڕێك بوومایەو هەرگیز نەهاتمایە بەلای خەلافەتدا , زۆری نەخایاند گیانی سپاردومرد. ..

سەعیدی کوڕی المُسَّیب کە ئەم قسانەی خەلیفەیان بۆ گێڕایەوە وتی : سوپاس بۆئەوخوایەی کەوای لێکردوون لە سەرەمەرگدا ئاوات بەئێمەومانان بخوازن و ئێمە ئاوات بەوان نەخوازین .. ل ٨٥ (المسك و العنبر)

عومەری کوڕی عبدالعزیز لەپێش خەلافەتدا لەنازونیعمەتێکی زۆردابوو , کاتێ کردیان بەخەلیفە , لەترسی باری مەسئولیەت و , لەترسی قەبرو قیامەت خۆی گێڕایەوە لەهەموو نازونیعمەتێك و ،خۆی‌و ماڵ و ماڵی برسی دەکرد , تاسەرمەشق بن بۆخەڵك و، پارەو ماڵی کەس نەیەت بەلایاندا و، هەرچی فاطمە ی خێزانی لەباوك و براکانیەوە بۆی مابۆوە , کەهەموو کاربەدەست و دەسەڵاتداربوون , پێ‌ی گێڕایەوە خەزێنەی دەوڵەت و (بیت المال)..

ئەو ڕۆژەی ڕایانگەیاند کەبووە بەخەلیفە , هەرچۆنێ بوو چووەسەر مینبەرو بەدەم گریان و لەرزەوە وتی : خەڵکینە بەیعەتی خۆتان بۆخۆتان و ئێوە ئازادن کێتان دەوێ هەڵیبژێرن , من نامەوێ ببمە خەلیفەتان , خەڵکی هەموو گریان و وتیان : تەنها تۆمان دەوێت .. ئنجا کەوتە باسی مردن و گەیشتن بەخواو لەناوچوونی گەلانی پێشوو , بەجۆرێك کە (رجاء)کوڕی (حیوة) دەڵێت : بەخوا سەیری دیوارەکانی مزگەوتم دەکردو دەموت بزانم دیوارەکانیش دەگرین لەگەڵماندا !!

بەم جۆرە توانی لە دووساڵدا خەڵکی تێربکات و، زەکاتیان دەبرد بۆ ئەفریقیاو دەگەڕان بەدوای یەکێکدا موحتاج بێت و وەری بگرێت ..

ڕۆژێك زانایەك بەناوی (زیاد)هاتەلای و بینی ڕەنگ و ڕووی گۆڕاوەو زەردو لاوازە , وتی : ئەمیری بڕواداران ، کوان ئەو کۆشکانەی تیایدا دائەنیشتی , کوا ئەوجلە

سپۆرتانەی دەتپۆشین , کوائەو نازونیعمەتە زۆرەی کە تیابوویت ؟ عومەر وتی : لەوە دەچێ لەبەرچاوت گۆڕابم ؟ وتی : ئەرێ بەخوا گۆڕاویت !

وتی : ئای زیاد , جارێ چیت دیوە ؟! ئەگەر دەمبینی پاش سێ ڕۆژ لەقەبرەکەمدا چیم لێ دێت , کفنم پێوە نامێنێ و مارومێرو گیانم دەخۆن , ئەوسا دەبینی گۆڕان چۆنە ؟ ل ٩٤ /سەرچاوەی پێشوو ..

هەرکەسەو ئەجەلی خۆی

قورئان دەفەرموێت (وماكان لنفس أن تموت إلاّ بأذن الله كتاباً مـؤجلا)أل عمـران ١٤٥**واتە هیچ کەسێك نامرێت مەگەر بەویستی خوانەبێت , لەکات وساتی دیاری کراودا.**

بەڕاستی ئەم ئایەتە هاندەرە بۆبڕواداران کە لەمەرگ نەترسن و کۆڵنەدەربن بۆسەر خستنی بەرنامەی خواو جیهادکردن , کەسی واهەیە لەسەر کورسی‌یەك دەکەوێتە خوارەوە بەبێ ئەوەی هیچی بێت دەمرێت و هی واش هەیە لە کەوتنە خوارەوەی فڕۆکە یان وەرگەڕانی زۆر خراپی ئوتومبیل ڕزگاری دەبێت ونامرێت .. بۆیە ئەبوبکر دەیفەرموو بەخالید (اطلب الموت توهب لك الحياة) **واتە : سووربە لە سەر مردن زیاتر دەژیت و ژیانت پێدەبەخشرێت , ئاشکراشە هەموو ڕۆژێکی ترسنۆك مردنێکەومرۆڤی ئازاو چاونەترسیش یەکجار دەمرێت ..**

ئەحمەد کوڕی سەعیدی کوڕی حزم باوکی (ئیبن حزم)وەزیر بوو , ڕۆژێك کە لەمەجلیسی سوڵتان (المنصور ابی عامر محمـد بـن أبـي عـامر)**دا دانیشتبوو , کاغەزێکی ژنێکیان هێنا , کەتیایا دەپاڕایەوە کوڕە بەندکراوەکەی ئازاد بکەن . سوڵتانیش زۆر داخ لەدڵ بوو لەو کوڕەو لەبەر تاوانێك بەندی کردبوو , بۆیە زۆرتووڕە بوو , وتی : بەخوا باش بوو هێنایەوە بیرم , ئنجا قەڵەمێکی هەڵگرت و لەسەر وەرەقەیەك ویستی بنووسێ : لەسێدارەی بدەن .. کەچی بەبێ ئەوەی بەخۆی بزانێ نووسیبووی بەری بدەن .. فەرمانەکەی دایە دەست وەزیر , ئەویش بۆ بەڕێوەبەری پۆلیسی نووسی ئازادی بکەن , سوڵتان لەوەزیری پرسی : ئادەی بزانم چیت نووسی ؟ وتی: قوربان لەسەرفەرمانی جەنابتان بۆ بەڕێوەبەری پۆلیسم نووسی ئازاد بکرێ ! وتی : چۆن شتی وادەبێت .. ئادەی وەرەقەکەی خۆم بدەنەوە ! کە دایەوە دەستی‌خەتێکی هێنا بەسەر ئەوی ترداو بەحساب بنووسێ لە سێدارە بدرێ , کەچی بەقەدەری خوا نووسی : ئازاد**

بکرێـت .. ئـەمجارەش وەزیـر پێـی وت قوربـان : ئەوەتـە نووسـیووتە ئـازاد بکرێـت .. بۆسێیەم جاریش بەهەمان شێوە .. بۆیە سوڵتان سەری سوڕماو وتی : بـەڵێ بائازاد بێت , هەرکەس خوا بیەوێ ئازادی بکات من ناتوانم هیچی لێ بکەم ..

نموونە لەسەر ئەم مەسەلەیە زۆرە , ئەوەتا شێخ (عبدالفتاح أبوغدة)**دەڵێت : سـەربازی ڕاستگۆی دۆستم بۆی گێڕاومەتەوە کەلە شەڕی جیهانی یەکەمدا , سـەربازەکانی سـوپای عوسمـانی لەیـەکێ لـە شـەڕەکاندا , سـەنگەر لێـدەدەن بـۆ ڕووبەڕووبوونـەوەی هێرشـی دوژمن , یەکێ لەسەرکردەکان دەگەڕێ بەسەریانداو یەکێ لە سـەنگەرەکان دەبینـێ کـەزۆر مەحکەم و چاکە , بەسەربازەکەی ناوی کەهەڵی کەندووە دەڵێت چۆڵی بکات و خزمێکـی خـۆی تیـا دا دەنێت , سـەربازەکەش بـە نابـەدڵی بـەجێی دەهێڵـی , پـاش ماوەیـەك شـەڕ هەڵدەگیرسـێ و تـۆپێکی دوژمـن دێـت دەدات بەسـەر ئەوسـەنگەرەداو خزمـی سـەرکردەکە هەرزوو تیادەچێت , سەربازەکەی تریش سەلامەت دەبێت و چەندەهاساڵی تر دەژی .. ل ٣٧ زاد المتقین .**

پشکۆ بەدەستەکان

ئـایینی پـیرۆزی ئیسلام لەسـەر دەسـتی حـەزرەت (ص) **و هاوەڵانـدا دامـەزراو گـەیشتە ڕۆم و فـارس و شارسـتانێتیەکی جیهـانی دامەزرانـد کەنزیکـەی چـواردە سـەدە درێـژەی کێشا .. بەڵام لەئەنجامی غەفڵەتی موسڵمانان و پیلانی نەبڕاوەی دوژمنانی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئـاواوە , ئـایین ودەوڵـەت لەیـەکتر جیابوونـەوەو هـەڵگرانی مەشـخەڵی هـەق وڕاسـتی کەوتنە بەر چەرمەسەری و دەردەسەری و دەربەدەری و کوشتن وبڕین .. هەر لە سەرەتاوە حەزرەت** (ص)**پێشبینی ئەم ڕۆژەی کردوووەو ئامۆژگاری موسڵمانانی کردووە کە دەست بگرن بەبەرنامەی خواوە وکۆڵ نەدەن لەهەوڵ و خـەبات هـەروەك دەفـەرموێت** :(يأتى على الناس زمان الصابر فيهم على دينه كالقابض على الجمر) ترمذى /٢٢٦٠**واتـە ڕۆژێك دێت ئەوەی ئارام دەگرێت لەسەر دینداری وەکو کەسێکە کە پشکۆی بەدەستەوە بێت ، هەروەها دەفـەرموێت**(ألا إن رحى الاسلام دائرة ، فدوروا مع الكتاب حيث دار ، ألا إن الكتاب والسلطان سيفترقان ، فلاتفارقوا الكتاب ، ألا إنه سيكون عليكم أمراء يقـضون لأنفسهم مالا يقضون لكم ، ان عصيتموهم قتلوكم وإن أطعتموهم أضلوكم.. قـالوا يارسول الله: كيف نصنع ؟؟ قال (ص)كماصنع اصحاب عيسى بن مـريم ، نُـشِروا

بالمناشير وحُمِلوا على الخشب ، موت في طاعة الله خير من حياة فـــي معـــصية الله) المعجم الكبير /٢٠/٩٠/١٧٢..

واتـه/ حـالّى ئيـسلام دەگـەڕێ , لەگـەڵ قورئانـدابن هەرچـۆن گـەڕا , ئاگـاداربن قورئـان و دەســەلاّت لەيـــەكترى جيادەبنـــەوە , ئێـــوە دەســـت لـــەقورئان بەرمـــەدەن , ئاگـــاداربن كاربەدەستى واتـان دەبـێ ئـەوەى بۆخۆيـان دەوێ بۆئێوەيـان ناوێـت , ئەگـەر بـەگوێيان بكەن سەرگەردانتان دەكەن و , ئەگەر بە قسەشيان نەكەن دەتانكوژن .. وتيان : باشە ئـەو ڕۆژە چـى بكـەين ئـەى پێغەمبـەرى خـوا ؟ فـەرمووى : وەكـو هـاوەڵانى حـەزرەتى عيسـاى كوڕى مەريەم بن , كە بەمشار دووكەرتيان دەكردن و بـەدارا هـەڵيان دەواسين , ئـەوە واى لێ نەدەكردن لە ئاينەكەيان دووربكەونەوە , مردن لەسەر تاعەت وفەرمانبەرى خوا چاكترە لە ژيان لەگومڕايى و سەرپێچيدا ..

لە فەرموووەدەيەكى تريشدا دەفەرموێت (بدأ الاسلام غريباً و سيعود غريباً كما بدأ ، فطوبى للغرباء . فقيل : ومن الغرباء؟؟ قال : الذين يُصلحون ماأفسده الناس مـــن امتي والذين يحيون ماأماتوه من سنتي)مسلم

واتـە : ئيـسلام بەغـەريبى دەسـتى پێكـردو گـەيشتە لوتكـەى دەسـەلاّت و جارێكـى تـريش غـەريب دەبێتـەوە هـەروەك كاتىدەستپێكردنى , خۆشبەختى بۆغەريبـەكان , وتـرا :كێن ئـەو غەريبانـە ؟ فـەرمووى : ئەوانـەن كەچـاكىدەكەن ئـەوەى كەخـەڵكانێك لـە ئومـەتم تێكىدەدەن و ئەوانـەى كـە زينـدووى دەكەنـەوە ئـەو سوننەتانەى مـن كەمرێنـدراون ..لـە فەرموودەيەكى تريشدا وەسفى غەريبـەكان ئاوا دەكـات (الغرباء ناس قليل صالحون بين ناس كثير، من يبغضهم في الخلق أكثر ممن يحبهم) أحمد ،**واتە: غەريبەكان ئـەو خەڵكـە چاكە كەمەن لـەناو خـەڵكانێكى زۆرى خراپـدا , ئەوانـەى ڕقيـان لێيانـەو دژايـەتيان دەكـەن زياترن لەوانەى كەخۆشيان دەوێن ..**

داگيركردنى ولاّتە ئيسلامى يەكان

جوولەكـەو هاوكارانيـان بـەپيلانێكى مەحكـەم و وردوحساب بـۆكراو لـە دەيـان سـاڵدا كاريان كردو ماندووبوون و پارەى زۆريان خەرج كرد تاخەلافەتى ئيسلاميان ڕووخاند لە ئـەنجامى جـەنگى جيهـانى يەكەمـەوە , كەجوولەكـە دەسـتيان تيايـا بـوو , هـەروەك لـە

(پرۆتۆكۆلاتی حكمـــاء صـــهیون)داهاتووه .. جوولەكە هەڵگیرسێنەری ئاگری شەڕن ، قورئان ئەم ڕاستیەی چوارده سەده لەمەوبەر تۆماركردووه كە دەفەرموێت :
(كلما أوقدوا ناراً للحرب أطفأهـــا الله) واتـه: هەرچەند ئاگری شەڕ هەڵگیرسێنن خوای گەوره دەیكوژێنێتـەوه و نایـەڵێت بەمەرامی گلاویـان بگـەن .. ئنجا ولاتـە داگیركـەرەكان ، میراتی دەوڵەتی عوسمانیان بەشكرد ، دیاره ئەمەشیان بۆ نەچووه سەر چونكە جیهاد لەسەر موسڵمانان فەرزە بۆ دەركردنی داگیركەران.
بەملیۆنەها قوربانی درا ، بەڵام كاتێك ڕۆیشتن كە دڵنیا بوون حوكم ناكەوێتە دەست موسڵمانی ڕاستەقینە .. كەسانێكیان دروست كرد كە لەسەر مەنهەجی ئەوان بێت و دین ودەوڵەتیان بۆ جیابكاتەوەو ڕۆژ بەڕۆژ غەریبی ئیسلام و موسڵمانان زیاد بكات ..
ڕۆژئـاوا كەسـانی زیـرەك و بلیمـەتیان لـەجیهانی ئیـسلامیەوه دەقۆسـتەوه و لـەڕێی (بعثات)ی زانستی و وەرگرتنی عیلم ومەعریفەت و بڕوانامەی بالاوه ئاوی گوێیان دەدان و ئنجا هـەر لـەڕێی ئەوانـەوه موسـڵمانانیان لەئیـسلام دەتۆرانـد .. كـاتی خـۆی (طـــه حسین)چوو بۆ فەڕەنساو لەوێ بیروباوەڕیان شێواندو ناردیانـەوه بۆدژیـەتی ئیسلام و بانگـەواز كـردن بۆشارسـتانیەتی خۆرئـاوا . ئەمـەش لەبەرئـەوەی بـاش لـەو ڕاسـتیە تێگەیشتبوون كە دار پوازی لەخۆی نەبێت ناقڵیشێت !
بـەڵێ.. دوژمنــان بــەپیلانێكی مەحكــەم و هەمەلایەنــە موســڵمانانیان دوورخــستەوه لەئیسلام هەنگاو بەهەنگاوو پلە بەپلە ، لەسەرەتاوه حوكم و دەسەڵاتیان نەهێشتن بەوەی كە دەڵێن : دین و دەوڵەت دەبێت لەیەك جیا بكرێتەوه , باشە دینێك نەتوانێ حوكم بكات بۆچـی باشــە ؟؟چـۆن دەبـێ موسـڵمان لەعیبادەتــەكانی دا بـەپێی ئیـسلام بجوڵێتــەوەو دینەكەی تەنها لەمزگەوتدا بێ و لـەم لاشـەوه بێ دیـن و خوانەناسـەكان بـەپێی بەرنامـەی شەیتان و هەواو ئارەزووی خۆیان حوكمی بكەن ؟!
دوای نەهێـــشتنی حـــوكم ورده ورده عیبادەتەكانیـــشیان نەهێـــشت ، حـــەزرەت (ص)دەفەرموێت : (لَيَنْقَضَنَّ عُرى الاسلامِ عُروةً عُروةً فكلَّما انتَقَضَتْ عُرْوَةٌ تَـشَبَّثَ الناسُ بالتي تَليها وأوَلُهُنَ الحُكمُ وآخِرُهُنَّ الصَّلاةُ)احمد / ٢١١٣٩
واتە : قوڵفەكانی ئیسلام یەك یەك دەپچڕێن ، هـەركاتێك یـەكێكیان پچڕا خـەڵكی دەست بەیەكێكی تریانەوه دەگرن ، لەسەرەتاوه حوكم نامێنێ ودواهەمینیش نوێژه ..

دروستکردنی قاسم ئەمین

قاسم ئەمین لە میسر دەژیاو لە بنەچەدا تورکە و , زۆر زیرەك و بلیمەت بوو , (لیسانسی حقوقی فرنسی) هێنا لە قاهیرە لە تەمەنی بیستساڵی دا , لە کاتێکدا کە هاوتەمەنەکانی ئەو بەهەزار حاڵ بڕوانامەی سەرەتاییان دەهێنا ..
هەرزوو قۆستیانەوەو ناردیان بۆ فەڕەنسا هەتامێشکی داشۆرن ودژی ئیسلام بەکاریبهێنن ..

پێش ئەوەی بچێت بۆ فەڕەنسا , نووسینی ڕۆژهەلاتناسێکی خوێندەوە کە باس لە سووکایەتی کردنی ئیسلام دەکات بەئافرەت , زۆری پێناخۆش بوو ویستی وەلامی بداتەوەو قسەکانی پووچ بکاتەوە , بەلام کەچوو بۆ فەڕەنسا و هاتەوە هەموو بیرو بۆچوونی گۆڕدرا ..

کاتێك چوو بۆ فەڕەنسا , ئافرەتێکی فەڕەنسی بووە هاوەڵی و (لەوەدەچێ بۆی دانرابێ و بە بەرنامە بووبێ بۆئەوەی بیروبۆچوونی بگۆڕن)پەیوەندی خۆشەویستی لە نێوانیاندا سەوز بوو .. (بەلام وەك خۆی دەڵێ لەیادەوەریەکانیداپەیوەندییەکی (برئ)بوو , واتە نەگەیشتبوو حاڵەتی (فاحیشە وزینا). بەهەرحاڵ ئەگەر بەلای ئەوەوە (برئ)یش بێت بەلای شەرعەوە هەرناجائیزە !)ئەم ئافرەتە قاسم ی دەبرد بۆ سەردانی خێزانە فەڕەنسییەکان و ئەوانیش بەگەرمی پێشوازیان لێدەکرد ..

کاتێك گەڕایەوە میسر, کەوتە بانگکردن بۆ ئازادی ئافرەت و سفووری و فڕێدانی سەرپۆش و لاسایی کردنەوەی ڕۆژئاوا لەهەموو شتێکدا .. گوایە ئەوە ڕێگای پێشکەوتنە ... (دەیان ساڵ پێشتریش رفاعة طهطاوی هەر لەفەڕەنسا ئاوی گوێیان داو هەمان بانگەوازی کرد , بەلام بانگەوازەکەی (رفاعە)هەرزوو زیندەبەچاڵ کرا چونکە کۆمەڵگای میسری ئامادەنەکرابوو بۆ وەرگرتنی ئەوجۆرە بیروبۆچوونە , بەلام زەمانی قاسم ئەمین , کەپاش نزیکەی پەنجا ساڵ لە داگیرکردنی بێگانە بوو بۆمیسر ،خەڵکی گۆڕابوون و ز یاتر ئامادە بووبوون بۆئەم جۆرە بیرو بۆچوونانە).

لە سەرەتاوە قاسم ئەمین پەڕاوی (تحرير المـــراة)ی نووسی , بەبێ ئەوەی دژایەتی ئیسلام بکات , ئەم پەڕاوە زۆر بەتوندی وەلام درایەوە , بۆیە قاسم ئەمین ترساو کونجی قەناعەتی گرت لەماڵەوە , تائەوکاتەی (سعد زغلول) هانی داو پێی ڕاگەیاند کە

پارێزگاری لێدەکات .. ئنجا کەوتەوە کارکردن و پەڕاوی دوەمی نووسی (المرأة الجديدة), لـەم پەڕاوەیـدا ئیـسلامی خـستە لاوەو بەهـەموو توانایـەوە بـانگی دەکـرد بۆلاسـایی ئافرەتانی فەڕەنسی تاوەکو پێش بکەون ... لەسەرەتاوە باس لەوەدەکرا کە ئافرەت مافی هـەبێ و هاوسـەری خـۆی هەڵبـژێرێ , دواتـر بـوو بـەوەی کـە هـەقی هـەبێ هەسـت و سۆزیخۆی دەربڕێ , ئنجا بوو بەوەی کە ئازاد بێ خۆی ئەدا بەکێ بیداو چی دەکات بیکات[٣]!

هدی شعراویش کە کچی (محمـد باشـا سـلطان) بوو , کە لەپاشاوات بوون , بەداپۆشـراوی چـوو بـۆ فەڕەنـساو بەسـفووری هاتـەوە .. ژنـانی لـەدەوری خـۆی کۆدەکردەوەو پیاوانی دەعوەت دەکرد لەماڵەوەو کۆمەڵێ نووسەر و قەڵەمیشی کڕی کە فوو بکەن بەمەسەلەی ئافرەت و چالاکی‌یەکانی ناوبراودا ..

لەساڵی١٩١٩ دا ئینگلیـز میسری داگیر کردبوو , خۆپیـشان دانێك کرا لەمەیـدانی قـصر النیـل (مەیـدانی ئیـسماعیلیه) , لەبەرامبـەر مۆڵگـەکانی سـوپای ئینگلیـز, ئـەو سەردەمەبوو کەشۆڕشی میسری هەڵگیرسابوو , لەهەموو شەقامەکانی قاهیرە خۆپیشان دان هەبوو , ئینگلیزیش تەقەی لێدەکردن و هەرجارەو کۆمەڵێك پێوە دەبوون .

لە گەرمەی ئەم خۆپیشاندانانەدا , ژنی سەعد زەغلول و ئافرەتانی تر کە لە بەردەم ئینگلیـزدا خۆپیـشاندانیان دەکـرد و هوتافیـان دەکێـشا بـۆ چـوونە دەرەوەی ئینگلیـز لەمیسر , هەموو لەچکەکانیان داکەندو نەوتیان پیاکردو سوتانیان , بەحساب ئازاد بوون !

باشە خۆ زیاتر لەسیانزە سەدەبوو ئیسلام لەچکی فەرزکردبوو , باشە خۆمەسەلەی لەچك هیچ پەیوەندی‌یەکی بەدەرچوونی ئینگلیز و ئازادی یەوە نەبوو, ئەی بۆچی لەچك فڕێ بدرێ و بسوتێنرێ , ئەمە لەڕاستیدا ئاواتی دوژمنانی ئیسلام بوو , بۆ غەریب کردنی ئیسلام لەلای موسڵمانان ..

بەڵێ لاسایی کردنەوەی کوێرانەی ڕۆژئاوا لەمەسەلەی ئافرەتدا دەیان ساڵی خایاندو هـەوڵی زۆری بـۆدرا و کەسـانێك هـەبوون چـاویان بەشـەوارە کـەوتبوو لەبەرامبـەر پێشکەوتنی ڕۆژئاواوە , بەڵام شیرازە پچڕنی کۆمەڵگای خۆرئاواو کەشف بوونی کەم وکوڕی و ناتەواوی یەکانیان لەلایەك و سەوزبوون و فراوان بوونی ڕابوونی ئیسلامیش

لەلایەکی ترەوە کارێکی کرد کەخەڵکی بەگشتی و ئافرەتان بەتایبەتی بێنەوە بەرەو ئیسلام .. تەنانەت قاسم ئەمین لە دوا ساتەکانی ژیانیدا دانیٍنا بەوەدا کە بانگەوازەکەی ناگونجێ بۆکۆمەڵگای ئیسلامی و پەشیمان بوو لە کارەکانی پێشووی .. ل٢٤٤ واقعنا المعاصر/ محمد قطب .

هەوڵ و کۆششی نەبڕاوە بۆئیسلام

بەردەوام ئوممەتی ئیسلام کەسانی لەخۆبردووی تیا هەڵکەوتووە کە بەهەوڵ و کۆششی نەبڕاوەیان گیانیان کردۆتەوە بەبەری کۆمەڵگای ئیسلامیدا ودژی دوژمنان وەستاون بۆنموونە :

یەکەم /ئیمام ئەحمەد ..

ناوبراو لە کۆتایی سەدەی دووەمی کۆچیدا لەدایك بووەو ، مناڵ بوو کە باوکی مردو ، دایکی ژنێکی ژیرو خواناس بوو ، لە دە ساڵیدا قورئانی پێ لەبەرکرد و، بەیانیان ئاوی بۆ گەرم دەکرد بۆ دەستنوێژو ، بەیەکەوە دەچوون بۆ نوێژی بەیانی هەرچەند مزگەوتەکەش دووربوو .. لە شانزە ساڵیدا هەندێ نان و پێویستی دایەو پێی وت : بڕۆ فەرموودەی پێغەمبەر کۆبکەرەوە وبزانە هەر شتێك بەخوا بسپێردرێت ، خوا دەیپارێزێت ، بۆیە منیش تۆ دەسپێرم بەخوا ..

ئیمام ئەحمەد بەغدا بەجێدەهێڵێت کە پایتەختی دنیابوو، خۆی دەڵێت :چووم بەرەو مەککەو لەڕێگا سێ جار وون بووم ، منیش خێرا دەپاڕامەوەو دەمووت : (یا دلیل الحائرین دلنی) ، دوای ئەم دوعایە یەکسەر ڕێی خۆمم دەدۆزیەوە ..

جارێکیش لەڕێی یەمەن هیچم پێنەما ناچار سێ ڕۆژ بە کرێ ئیشم کرد لە باخێکدا تابتوانم بگەمە جێ ..

دیارە ئەم هەموو هەوڵە جۆرێکە لەجۆرەکانی جیهادوئاشکراشە کە چی سزایان دا لەسەر مەسەلەی (خلق القران) وچەند بەندیو قامچی خوارد ، کەچی لەکۆتایی ژیانیدا ولەسەرەمەرگدا سەیری قاچی کردو گریاو وتی : خۆزگە بەو قاچانەم جیهادم بکردایە بۆ خوا ..ئنجا گەردنی هەموو ئەوانەشی ئازاد کرد کە ئازاریان دابوو ..ل ٥٨١ / المسك والعنبر من خطب المنبر..

دووەم/ ئەلب ئەرسەلان و جەنگی ملاذکرد :

پاش هەشتا ساڵ خۆئامادەکردن , لە ساڵی ٤٦٢ کۆچیدا پاشای ڕۆم (ارمانوس)کەبەهێزترین کەسایەتی و دەسەڵات بوو لە ئەورووپادا , بەسوپایەکی گەورەوە کەوتەڕێ بۆ لەناوبردنی ئیسلام و موسڵمانان ..

سوپاکەی (٣٥٠)قەشەی تیابوو کە هەریەکەیان (٢٠٠)سواریان لەدەور بوو , هەروەها پەنجا هەزار شەڕکەری ترئامادەبوون, ئەمە بێجگە لەسەدهەزار کرێکارو چاڵ هەڵکەن و کەل وپەلێکی بێ ئەندازەیجەنگ .. ویستیان لەپێشدا خۆراسان وعێراق بخەنە ژێر ڕکێفی خۆیانەوەو دوایش وڵاتی شام بگرن .. سوپاکەیان گەیشتە (ملاذکـــرد)کە دەکەوێتە سەرووی بوحەیرەی وان لەئەرمینیا..

دەنگ و باسی ئەم سوپایە گەیشتە سوڵتان ئەلب ئەرسەلان (کەبەناوبانگترین سوڵتانی سەلجوقی بوو , زۆر هەوڵیدا بۆئیسلام و زۆر شوێنی ئاسیای فەتح کردو دژی هێرشەکانی خاچ پەرستانیش وەستا)..

سوڵتان لەو کاتەدا لەحەڵەبەوە گەڕابۆوە شاری (خوی)لەئەزەربیجان , بەئاسانی دەستی نەدەگەیشتە حەڵەب و فریای کۆکردنەوەی سوپای زۆر نەدەکەوت , بۆیە خۆیو پانزە هەزار کەس ڕووبەڕووی دوژمن بوونەوەو وتی : من بۆخوا دەجەنگم , ئەگەر مام ئەوە نیعمەتی خوایە , ئەگەر شەهیدیش بووم مەلیکشای کوڕم وەلی عەهدم بێت .. هەرزوو کەڕووبەڕووی پێشەنگی سوپای ڕۆم بوونەوەو سەرکەوتن بەسەریاندا , بەڵام لەبەرئەوەی سوپای ڕۆم ژمارەیان بێ ئەندازە بوو , سوڵتان داوای لەمەلیکی ڕۆم کرد بەبێ جەنگ ڕێ بکەون .. مەلیکی ڕۆم ڕازی نەبوو, وتی : لەخۆراسان ڕێك دەکەوین ..سوڵتان زۆر نارەحەت بوو , ڕاوێژی کرد لەگەڵ زانا (ئەبو نصر محمد کوڕی عبدالملك البخاری الحنفی)دا , ناوبراو پێی وت : تۆ بۆ ئاینێك ئەجەنگیت کەخوا پەیمانی داوە سەری بخات بەسەرهەموو ڕێبازێکدا , هیوادارم خوای گەورە ئەم فەتحە لەسەردەستی تۆدابکات و پێم باشە لە دوای نیوەڕۆی جومعە هێرش بەرین , چونکە ووتاربێژەکان لەسەردوانگەکانەوە دوعا بۆ موجاهیدەکان دەکەن و کاتەکەش کاتی دوعا قبوڵ بوونە ..

بەڵێ .. لەڕۆژی جومعەدا سوڵتان جومعەی بۆکردن و خۆی گریاو موسڵمانانیش گریان و زۆر پاڕانەوە لەخوا .. ئنجا پێی وتن : کێ دەیەوێ بگەڕێتەوە بابگەڕێتەوەو

ئازاد بێت , وابزانن سوڵتانتان لەگەڵدا نیە کە فەرمانتان پێبدات وڕێتان لێبگرێت .
ئنجادوای نوێژەکە کفنی سپی پۆشی و وتی : ئەگەر شەهیدبووم بائەمە کفنم بێت ،جەنگاوەرانیش هەموو وەك ئەویان کردو ئنجا سوڵتان لەئەسپەکەی دابەزیو لەسەرخۆڵەکە سوجدەی بردو زۆر گریاو زۆر دوعای تری کرد ..
شەڕ هەڵگیرساو ژمارەیەکی زۆر لەدوژمن کوژراو پاشاکەشیان بەدیل گیراو هێنایانە بەردەمی سوڵتان ..
سوڵتان پێی وت : نەمناردە لات کە ڕێ بکەوین , رازی نەبوویت !
ئەرمانوس وتی : واز لەسەرزەنشت بهێنەو چیت دەوێت وابکە ..
سوڵتان وتی : من دیل بوومایە لای تۆ چیت لێدەکردم ؟
ئەرمانوس وتی : هەرچی خراپە وام لێدەکردیت !
سوڵتان وتی : چی دێت بەخەیاڵتدا کە لێت بکەم ؟
ئەرمانوس وتی : یا دەمکوژی , یان شاربەدەرم دەکەی و دەمگێڕی بەوڵاتی ئیسلامدا , یان ئازادم دەکەی کە ئەمەش زۆر دوورەو بڕواناکەم ..
سوڵتان وتی : دە من نیازمە لێت خۆش بم و ئازادت بکەم !
ئیتر ئازادی کرد بەرامبەر ملیۆن و نیوێ دیناری ئەو ڕۆژەو مەرجی ئەوەشی لەسەردانا کە هەرچی دیلێکی موسڵمان هەیە ئازادی بکات وبەمەش بۆ پەنجا ساڵ ڕێکەوتن و ژمارەیەکی زۆر لە قەشەو سەربازەکانی بەردان و ناردنیەوە بۆ وڵاتی خۆیان بەئاڵایەکەوە کە لەسەری نووسرابوو (لا إله إلا الله محمد رسول الله) ئەم جەنگەش کەوتنی قودسی دواخست .. (**البدا یة والنهایة /ابن کثیر/ الکامل في التأریخ / ابن الأثیر**) ول٦٠ زاد المتقین

سێیەم/شێخ ئەحمەد دیدات :

(دیدات) دەڵێت (من هەموو ژیانم بەخت کرد بۆگەیاندنی پەیامی خوا , داواتان لێدەکەم ئێوەش هەموو تواناتان بخەنەکار بۆئەومەبەستە بەرزە پیرۆزە).. هەروەهادەڵێت : بۆچی گاورەکان ئینجیل وەرگێڕن بۆ دووهەزار زمان و شەش ملیاری لێ چاپ بکەن تابەدنیادا بڵاوی بکەنەوەو ئێمەش کەمتەرخەم بین بەرامبەر بە قورئان ؟ شەرت بێ منیش هەوڵ بدەم , هەرهیچ نەبێ ملیۆنێك قورئانی وەرگێڕاو بۆزمانی ئینگلیزی چاپ بکەم و بڵاوی بکەمەوە .. بەڵێ : (دیدات)تاساڵی ١٩٩٦ کە تووشی شەلەل بوو , توانی

(٤٠٠)هەزا ر قورئان چاپ بکات و بڵاوی بکاتەوە , ئنجا داوای لە (ابراهیم جادات) کرد کە بەیارمەتی (بنکەی جیهانی بۆ بانگەوازی ئیسلامی)کارەکە تەواو بکات .. شایانی باسە , (دیدات)لەخەویا بینیبوی کەملیۆنێك نوسخەی قورئان بڵاودەکاتەوە , بۆیە خەمیبوو کەبەزووترین کات ئەو خەوە خێرە بهێنێتەدی , دەستی پێکردو فریای ئەوەندە کەوت , گرنگ ئەوەیە بەهۆی نیەتەکەیەوە (إن شـــاء الله) هەمووی بۆ نووسراوە ....المجتمع ١٥١٤

ڕق لێ بوونی پێغەمبەر (ص)مایەی دوا بڕاوی یە

موسڵمان لەگەڵ موسڵماندا رەنگە کێشەی بۆ دروست ببێو دابڕان وشەڕیش ڕووبدات , ئەمەش چارەسەر دەکرێت بەسوڵح کردن و ئامۆژگاری کردن و پشتگرتنی ئەوەی کە لە سەر هەقە , قورئان لە سوورەتی الحجرات دا دەفەرموێت : (وإن طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فأصلحوا بينهما ، فإن بغت إحداهما على الاخرى فقاتلوا التي تبغي حتّى تفِئ الىأمر الله ، فإن فاءت فأصلِحوا بينها بالعدلِ وأقسِطوا ، إنّ الله يُحِبِ المقسطين ، إنما المؤمنون إخوة فأصلِحوا بين أَخَوَيكم واتقوا الله لعلكم تُرحمون)١٠ / واتە : ئەگەر دوو دەستەو تاقم لەموسڵمانان بوو بەشەڕیان , ئەوە دەستبەجێ هەوڵبدەن ڕێکیان بخەن و ئاشتیان بکەنەوە , خۆئەگەر لایەکیان هەر دەستدرێژی دەکردە سەر لاکەی تر , ئەوا ئێوە بەگژ ئەوەیاندا بچن کەستەم و دەستدرێژی دەکات , هەتا دەگەڕێتەوە بۆفەرمانی خوا ..

جائەگەر لایەنە سەرکەشەکە بۆفەرمانی خوا سەری دانەواند , ئەوە ئێوە نابژیوانییەکی دادگەرانە لەنێوانیاندا بکەن ودادپەروەری ئەنجام بدەن , چونکە بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کە دادپەروەری ئەنجام دەدەن . لەڕاستیدا هەر ئیمانداران برای یەکن , کەواتە هەرکاتێك لەنێوان دووبراتاندا ناکۆکی پەیدا بوو , ئێوە نێوانیان چاك بکەن و ئاشتیان بکەنەوە , هەمیشە لەخوا بترسن و پارێزکاربن , بۆئەوەی ڕەحمتان پێبکرێت . ئەمە لە نێوان موسڵماناندا ڕوودەدات ، بەڵام ڕق لێ بوونی حەزرەت(ص)و بەسووك سەیرکردنی مایەی خەسارەتمەندی دنیاو ئاخیرەتە چونکە پەیوەندی بە بەرنامەکەوە هەیە , هەروەك قورئان دەفەرموێ (إنا أعطيناك الكوثر، فصلّ لِربِّك وانحر، إنّ شانئك هو الابتر)الكوثر واتە : بەڕاستی ئێمە خێرو چاکە وخۆشی هەردوو جیهان و

ناوبانگی چاکەی تۆمان ئەی (محمد)بیٚ ئەندازەو بیٚ سنوور کردووە لەهەموو چەرخ و زەمانیٚکدا . کەواتە نویٚژ تەنها بۆخواو بۆ بەدەستهیٚنانی ڕەزامەندی پەروەردگارت ئەنجام بدەو قوربانییش بکە (هەربەوشیٚوەیە بۆبەدەستهیٚنانی ڕەزامەندی پەروەردگارت) بیٚگومان هەردوژمنان و ناحەزانی تۆکە ڕقیان لیٚتە بیٚناونیشان و وەجاخ کویٚرودوا بڕاون(لە هەموو خیٚرو چاکەیەك لە هەردوو جیهاندا)..

عەللامە شیٚخ احمد محمد شاكر دەڵیٚت : (طه حسين) کە قوتابی بوو لەزانکۆی کۆنی میسری بڕیاردرا بنیٚردریٚ بۆ ئەوروپا بۆ خویٚندن و ,جەنابی سوڵتان حسين ویستی ڕیٚزی لیٚ بگریٚت , بۆیە پیٚش وازیەیەکەی گەرمی لە کۆشکەکەی خۆی دا لیٚکردو پاشان هەموو لەنویٚژی جومعەش دا ئامادەبوون و ، وتاربیٚژیٚکی قسەزان وتاریداو ویستی مەدحی سوڵتان حسين بکات و , لەناو : وتارەکەیدا وتی : (جاءه الاعمى ، فماعبس وجهه وماتولّى)... واتە : جەنابی سوڵتان قوتابیەیەکی کویٚر هاتەلای و ڕیٚزی لیٚگرت و ڕووی لیٚ وەرنەگیٚڕاو پشتی تیٚنەکرد ... کابرای وتاربیٚژ کەوتە هەڵەیەکی گەورەوە ، قسەکەی مەدح بوو بۆسوڵتان کە ڕیٚزی لە (طه حسين)ی نابینا گرتبوو , بەڵام زەم بوو بۆحەزرەت (ص) هەروەك ئەوەی ئەم لەحەزرەت (ص)چاکتر بووبیٚ ! چونکە حەزرەت (ص)بە (ئیجتیهاد)ی خۆی دەیویست گەورە پیاوانی قوڕەیش بانگ بکات بۆ ئیسلام وسەرقاڵی ئەوان بوو ، کاتیٚ (ابن أم مكتوم)ی نابینا هات بۆلای حەزی نەکرد کاتی لیٚ بگریٚ و ڕووی لیٚ وەرگیٚڕاو سارد بوو لەگەڵی دا , چونکە کاتی تر بۆئەم زۆرەو ئەو دەمە گونجاونەبوو .. خوایگەورەش بە ناسکی سەرزەنشتیکردو بۆچوونەکەی بۆڕاست کردەوەو فەرمووی (عبس وتولى أن جاءه الاعمى ، وما يدريك لعله يَزّكى او يذَّكَّر فتنفعه الذِكرى ...)العبس ، یەکیٚ لەوانەی ئامادەی ئەو نویٚژی جومعەیە بووبوون باوکم بوو (شیٚخ محمد شاكر)کەوەکیلی پیٚشووی زانکۆی ئەز هەربوو , هەستی بەهەڵەکەی وتارخویٚن کردو دوای نویٚژ هەستا بەدەنگی بەرز بەخەڵکەکەی وت : خەڵکینە نویٚژەکانتان بکەنەوە , چونکە نویٚژی ئیمامەکەتان بەتاڵەو هەڵەی گەورەی کردووە بەرامبەر پیٚغەمبەر (ص).. دواتر مەسەلەکە گەورەبوو کەسانیٚکی دەسەڵاتدار پشتی ناوبراویان گرت و دوایی هەرچەند کیٚشەکە کۆتایی پیٚهات بەڵام پاش چەند ساڵیٚك ئەو وتاربیٚژەم بینی , خوا ڕیسوای کردو لە وتاربیٚژی لابراو لەدەرگای مزگەوتیٚدا بووبوو

بەپاسەوانی پێڵاوی نوێژ خوێنان و هەرکەسەوخێری خۆیشتێکی دەدایە .. کە بەڕاستی ئەمەش پەندە بۆئەوەی کەس بێ ئەدەبیئەکا بەرامبەرحەزرەت(ص)..ل٢٤/ زاد المتقین .

بوخاری ومسلم ڕیوایەتیان کردووە ,کەپیاوێکی گاور موسڵمان بوو , فێری سورەتی (البقرە)و (آل عمران)بوو , ماوەیەك بوو بە کاتبی حەزرەت (ص), پاشان لە دین وەرگەڕاو بووەوە بەگاورو , ڕای کرد بۆلای گاورو جوولەکەکان و ئەوانیش زۆر زلیان کردو فوویان کرد بە لووتیدا , جاناوبراو دژایەتی حەزرەتی (ص)دەکردو دەیوت : محمد هیچی نەزانەیوە ئەوە نەبێ کەمن بۆم نووسیوە .. خوای گەورە پشتی شکاندو لەناوی برد , کاتێك ناشتیان , قەبر نەی گرتە خۆی و پاش ماوەیەك فڕێی دایەوە دەرێ, وتیان : ئەمە دیارە ئیشی موسڵمانانەو ئەوان وەك تۆڵەیەك دەریانهێناوەتەوە, جارێکی تر ناشتیانەوە , ئەمجارەش گۆڕ فڕێ ی دایەوە دەرێ ، بۆیە ئیتر لەو دەشت و دەرەدا وازیان لێهێنا قەلْ ودالْ بیخوات ! ڕەنگە کەسێك بلێ : خۆ زۆر لەو خراپتر قەبر گرتوویەتیە خۆی , ئەوە ڕاستە بەلآم خوای گەورە ویستی وابوو پەندی خەڵك دابات بەو ڕووداوە تا دەست بکێشنەوە لە دژایەتی و بوختان کردن بۆ پێغەمبەر... کاتێکیش موسڵمانان گەمارۆی قەلآی ڕۆمەکانیان ئەدا لەشام و بۆیان نەدەگیرا , چاوەڕێیان دەکرد , تا کەسێکیان لەسەر شوورای قەلآکانەوە بەدەنگی بەرز دەکەوتنە بێ ئەدەبی بەرامبەر حەزرەت (ص), ئیتر زیاتر خوا غەزەبیلێدەگرتن ولەیەك دووڕۆژدا قەلآکە دەگیرا، ل٣٤ هەمان سەرچاوە.

دواوتە

کاروانی خێر بەڕێوەیەو هەرڕۆژەو قۆناغێکی ڕێی دووری دەبڕێ , دوژمنانیش لەبۆسەدان بۆی و دەیانەوێت ئاستەنگ بهێننە ڕێی .. یەکێك لەو ئاستەنگانە لەکۆن و نوێ دا سەرقاڵ کردنی موسڵمانە بەموسڵمانەوە , کەتەنها چارەش ترسانە لەخواو ڕەچاوکردنی ئەدەبی خیلاف و ڕاجیاییە ..

کاتی خۆی پێش چەند سەدەیەك , (ئیبن تەیمیە) لەلایەن کۆمەڵێ زاناوە دژایەتی زۆر کرا , ڕۆژێکیان یەکێك لەسەرسەختترین ناحەزیدەمرێ و (ئیبن قەیم)ی قوتابی مژدەی بۆ دەهێنێ , وادەزانێ ئێستا دەست دەهێنێ بەدڵیاو زۆری پێخۆش دەبێت .. کەچی کە هەواڵەکەی دەداتێ لەجیاتی ئەوەی دڵخۆش بێ ، دەگری ودەڵێ : بەخوا من هەرگیز بە دوژمنم نەزانیوە و ئەوەی لە نێوانیشماندا ڕووی داوە ئیختیلافی عولەمایە) ..

ئنجا چوو بۆ ماڵیمردووەکەوپێی وتن : من لەخزمەتاندام و هەرچیتان ویست داوابکەن ... ئەوانیش ئەم هەڵویستەیان بەرز نرخاند .. قوتابیەکی دەڵێ : خۆزگەئەوەندەی ئیبن تەیمیە بۆ دوژمنەکانی باش بوو ئێمە بمانتوانیایە بۆ دۆستەکانمان باش بین .

بەڵێ موسڵمانان دەتوانن یەکتری تەواو بکەن و بەڕێزی و برایانە سەیری کاری یەکتری بکەن .. پرسیارکرا لەپێشەوا بەننا لەکاتی وتاردانـدا کەجیاوازی نێوان (جمعیەی شەرعی)و (إخوان) چییە ؟ دیارە پرسیارکەر دەیوویست بەزم بنێتەوەو دووبەرەکی دروست بکات.. بەنناش وتی : جیاوازیمان ئەوەیە ئەوان لە گەڕەکی (المغربلین)ن و ئێمەش لە گەڕەکی (درب الاحمر)ین .. ئنجا پرسیاریان کرد : باشە ئەوان مزگەوت دروست دەکەن , بۆچی ئێوەش ئەوە ناکەن ؟ بەننا وتی : زۆر چاکە ئەوان لەسەریانە مزگەوت دروست بکەن و ئێمەش لەسەرمانە بەپیاوی خواناس ئاوەدانی بکەینەوە ! (المجتمع ١٥١٥)

جائەم ئاژاوە نانەوەیە , کە بەداخەوە هەندێ موسڵمان لەسادەیی و ناحاڵی بوونەوە تێی دەکەوێت , کاری شەیتان و دۆستانی شەیتانە , حەزرەت (ص)دەفەرموێت (شەیتان بێ هیوا بووە کە بپەرسترێ لە نیوە دوورگەی عەرەبدا , بۆیە کاری هاتۆتە سەر تێکدانی پەیوەندی نێوان موسڵمانان).. (إنّ الشيطانَ قد أَيِسَ أنْ يَعْبُدَهُ المُصَلُّونَ في جزيرة العربِ ولكِنْ في التَّحريش بينهم)مسلم (٥٠٣٠)هەروەها (قد يَئِسَ الشيطانُ أن يَعْبُدَهُ المسلمون ولكن في التحريش بينهم)ئەحمەد (١٤٥٨٦)..

پیاوێك هات بۆ لای ئیمام جەعفەری صادق وجنێوی بە موسڵمانێك دا ، ئیمام جەعفەر پێی وت : ئایا جیهادی ڕۆمت کردووە ؟؟وتی : نەخێر .. وتی : ئایا جیهادی فارست کردووە ؟؟ وتی : نەخێر .. وتی : جیهادی کافرانت کردووە ؟؟ وتی : نەخێر ..
وتی :سبحان الله کافرو ڕۆم و فارس و جوولەکەو گاور لە دەستت سەلامەتن و موسڵمانان لە دەست ودەمت سەلامەت نابن ..؟؟!! باشە پێغەمبەر (د.خ) نافەرموێت (المسلمُ مَن سَلِمَ المسلمونَ مِن لسانه ويده).

زۆر جار کەسێکی بەد ئەکەوێتە بەینەوەو هەوڵدەدات ئاژاوە بنێتەوە ، یەکێ لەو بەدانە دێت بۆ لای ئیمام شافیعی و لۆمەی دەکات ودەڵێت : بۆ هەر تۆ سەردانی ئیمام ئەحمەد

دەکەیت لەکاتێکدا تۆ لەو بەتەمەن تری ؟؟!ئیمام شافیعی قوڕی دا بەدەمیاو وتی : من هەرچی بکەم فەزڵ و چاکی هەر بۆئەوە و ئەم دوو دێڕ هۆنراوەیەی پێووت :

قالوا يزورك احمد وتزوره   قلت الفضائل لا تغادر منزله

ان زارنى فلفضله او زرته   فلفضله فالفضل في الحالين له

(المسك والعنبر /٤٥٦)

سەرچاوە

١-مجلة الاعجاز / ٦

٢-المدخل الى الدراسات القرآنية /ابي الحسن الندوى /٢٠٠٢/ط١

٣-محاضرات د . زغلول النجار

٤-معجزات الاستشفاء بالغذاء /مجدي الشهاوى

٥-الاعجاز العلمى فى السنة النبوية /د. صالح بن احمد رضا

٦-الطب النبوى /ابن القيم

٧-برنامج الشريعة والحياة /مقابلة مع د.سمير الحلو

٨-برنامج المواجهات /مقابلة مع د.عبدالباسط محمد السيد

٩-برنامج آيات وحوار / قناة اقرأ /

١٠-برنامج صفحات من حياتي /قناة المجد

١١-العائدون الى الله /على عبد العال الطهطاوى

١٢- واقعنا المعاصر /محمد قطب

١٣- مجلةالمجتمع /١٥١٤،١٥٢١، ١٥١٥

١٤-زاد المتقين /ج ١ /الشريف ابراهيم الحازمى

١٥- المسك والعنبر في خطب المنبر / ولاتحزن /د. عائض القرنى

ناوەرۆك

بابەت	لاپەڕە
پێشەکی............	٣
هەوڵ و تێکۆشان ژیانەوەیە.......	٤
نرخی تۆ بەهەشتە خۆت تالاّن فرۆش مەکە	٦

گەورەیی‌ونرخی مرۆڤ لەئیمانەکیدایە ٨
ئەوانەی لە حەوزی کەوسەر ناخۆنەوە ٩
ئەوانەی هەنگ ئاسا کاردەکەن ١١
بەپەروەردگارم ئەم ئایینە هەقە ١٢
خوا شایەتی بۆ ئەم قورئانە دەدات ١٤
موعجیزاتی پێغەمبەر درودی خوای‌لەسەربێت ١٥
شوێنەواری گەلی سەمود ١٧
شوێنەواری گەلی عاد ١٨
سەرکەوتنی رۆم بەسەر فارسەکاندا ٢١
قسەی کەشتیەوانێکی ئاسمانی ٢٦
شتێکمان فێرکردویت کە نەتدەزانی ٢٩
موسڵمان بوونی پزیشکێك ٢٩
شاژنی بەریتانیاو حجامە ٣١
ئاشکراکردنی فاحیشەو سزای خوا ٣٣
خورماو سوودەکانی ٣٤
تاعون ناچێتە مەککەو مەدینەوە ٣٨
دیاریکردنی قیبلە ٣٩
پشت بەستن بە خوا ٤٠
شێوازی بانگەوازکردن ٤٣
داواکردنی شەهیدی ٥٠
گۆڕ یەکەم مەنزڵی قیامەتە ٥٥
هەرکەسەو ئەجەلی خۆی ٥٨
پشکۆ بەدەستەکان ٥٩
داگیرکردنی وڵاتە ئیسلامیەکان ٦٠
هەوڵ و کۆششی نەبڕاوە بۆئیسلام ٦٤
ڕق لێبوونی پێغەمبەر مایەی دوابڕاوی‌یە ٦٧
دوا ووتە ٦٩

ژیـــانەوە

بەرگی دووەم

(پێشەکی)

سوپاس و ستایشی بێ پایان بۆ خوای پەروەردگار و درووود و سەلامیش لەسەر گیانی سەرداری پێغەمبەران و یارویاوەران و شوێنکەوتوان ..

نیعمەتی ئیمان گەورەترین نیعمەتە کە مرۆڤ بەدەستی بهێنێت لە دنیادا ,(قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا هو خير مما يجمعون**)**يونس/٥٨ , **پێیان بلێ ئەی (محمد) : بە فەزڵ و ڕەحمەتی خوا و بڕوابوون پێی دڵخۆش بکەن چونکە ئەوە خێرتر و چاکترە لە هەموو ئەو شتانەی کە لە دنیادا کۆی دەکەنەوە و دڵی پێخۆش دەکەن .**

حەزرەت دەفەرموێ (من أصبح معافى في جسده ، عنده قوت يومه كأنما حيزت له الدنيا بحذافيرها) , واتە : هەر بڕوادارێك ڕۆژی لێبۆوە و لەش ساغ بوو , خواردنی تاقە ڕۆژێکیشی هەبوو , ئەوا وەك ئەوەیە کە هەموو دنیا هی ئەو بێت .

زۆربەمان لەسایەی خواوە لەشمان ساغە وخواردنیش نەك هی ڕۆژێ هی چەند ساڵێکیشمان هەیە , ئەی بۆ چاوبرسین و وانازانین دنیا هەمووی هی ئێمەیە ؟؟..

ڕەنگە بۆئەوە بگەڕێتەوە کە ئەوەی هەمانە بە کەمی دەزانین و, قەدری ئەو ئیمانە نازانین کە خوای گەورە بە فەزڵی خۆی پێی بەخشیوین .

خوای گەورە کە دنیا هیچ نیە بەلایەوە دەیدات بە باوەڕدار و بێباوەڕو بەخششی خوا لە کەس قەدەغە نیە (كلاً نُمِد هؤلاء وهؤلاء مِنْ عَطاءِ رَبكَ وَمَا كانَ عَطاءُ رَبكَ محَظورا**) الاسراء , بەڵام خوای گەورە ئیمان و بڕوا نادات مەگەر بە کەسێك شایستە بێت , چونکە بڕوابوون یانی ژیانی هەتاهەتایی و ناز و نیعمەتی نەبڕاوەی بەهەشت , ئەمە بێجگە لە خێر و خۆشی و بەختیاری دنیا کە بڕوادار لە دنیادا تامی دەکات .**

ئەم بەرنامەیەی ئێمە بێ منەتە و تاقە پەڕاوە کە (لا اكراه في الدين قد تبين الرشد من الغي**)** البقرة/ ٢٥٦**/تیایە.. واتە زۆر کردن نیە بۆ بڕواهێنان ، هەموو کەسێ سەرپشکە و ئازادە لەوەی کە چی دەوێت ئەوە هەڵبژێرێت ,چونکە پەروەردگار چاك و خراپی دیاریکردووە بۆ هەموو کەس و هەردووکی ڕوون و ئاشکرایە .**

بڕوادار پێویستە ڕۆڵی خۆی ببینێ لەم ژیانەدا و ئەو هەق و ڕاستیەی لەلایەتی بیگەیەنێ و لەپێناوی ئەمەشدا هەوڵ و کۆششی بەردەوام بدات و لە مردن نەترسێت , هەروەك دکتۆر محمد ئیقبال لە هۆنراوەیەك دا کە ئەمە ماناکەیەتی دەڵێت :

(به ڕاستی سەیرە ئەی موسڵمان دنیات لەبەرچاو ڕوونە و زۆر شتت دۆزیوەتەوە , کەچی نەفسی خۆتت لێ ون بووە , تاکەی بەو نەزانی و بێئاگایی‌یە دەمێنیتەوەو , سەرگەردان و بێکار دادەنیشیت.. تۆ نوورێکی لە دێر زەمانەوە , دەی شەوی تاریکی ئەموستە چاوی پێ ڕووناك بکەرەوە .. لە گیرفانتا دەستی سپی درەوشاوی موعجیزە هەیە , دە کارەکەی حەزرەتی موسای پێبکە و ، سنوورە تەسکەکان بشکێنە , تۆ پێشڕەوی .. ئایا لە مردن دەترسی ئەی ئادەمیزادی زیندووی هەتا هەتایی ؟ هەق وابوو مردن لە تۆ بترسایە و , تۆ خۆت بۆ ئەو بنایاتەوەو بۆی لەکەمین دا بووایەی .

باش بزانە و دڵنیابە , خوای کەریمی بەخشندەی دەوڵەمەند کە شتێکی بەخشی نایسێنێتەوە , دەی کە خوا ڕۆحی پێبەخشیویت تازە نایباتەوە و نایسێنێتەوە و، مردنیش کەگیان دەرچوونە کۆتایی و تیاچوون نیە , بەڵکو تیاچوون و کۆتایی لاوازی ئیمان و دانەمەزراوی و ڕاڕایی‌یە) (روائع اقبال/الندوی/ص٩٨) .

فراوانی دونیا و ئاخیرەت

ئاشکرایە ئیمبراتۆریەتی فارسی دەسەڵاتداری جیهان بوو , شارستانێتیەکی هەزار ساڵی پێکەوە نابوو , زۆر ناوچەشی داگیر کردبوو ..

کاتێك موسوڵمانان ڕووبەڕوویان بوونەوە لە شەڕی قادسیەدا , ڕۆستەم داوای کرد لە موسڵمانان کە نوێنەرێکیان بنێرن بۆ گفتوگۆ , سەعدی کوڕی ئەبی وەقاصی سەرکردەش سەربازێکی نارد کە ناوی ربعی کوڕی عامر بوو , کاتێك ربعی هات بە خۆی و وولاخ و ڕمەکەیەوە , داوایان لێکرد کە چەکەکەی دانێ , ڕازی نەبوو , ووتی: ئێوە ناردوتانە بە دواما ئەگەر وانەبێ دەگەڕێمەوە , کە هاتیشە نزیکەوە فەرشی زۆر نایاب داخرابوو ڕۆستەمیش لەسەر تەختێکی گران بەها بەو بەپەڕی جاهو سەڵتەنەتەوە دانیشتبوو , ربعی بۆئەوەی تێیان بگەیەنێ کە فەرش و ڕاخەر و دیکۆراتیان بێنرخە و کار لەم ناکەن و چاوی بەشەوارە ناخەن , هەر هەنگاوێك دەهات ڕمەکەی دەچەقاند لە فەرشەکەی بەردەمی , ئەمە وانەی یەکەم بوو کە دایدان , کە چووە بەردەم ڕۆستەمیش ویستی لایەوە دانیشێ خێرا لێی ڕاست بوونەوەو نەیانهێشت , ئەمیش لای سەیر بوو , وتی: ئەمە عەقڵتانە , ئاوا جیاوازی هەیە لە نێوانتاندا و یەکتری دەپەرستن ..

ڕۆستەم ووتی: ئێوەیەکی ڕەش و ڕووت و برسی چیتانە بەسەرمانەوە , بگەڕێنەوە و شەڕمان لێ لادەن ، نانتان دەوێ دەتان دەینێ و پۆشتەشتان دەکەینەوە , ربعی ووتی:

ئێمه لەبرسا و , لە ڕووت و ڕەجاڵیدا نەهاتووین , بەڵکو (الله ابتعثنا لنُخرج مَن شاء مِن عبادة العباد إلى عبادة الله ، ومن ضيق الدنيا إلى سعتها ، ومن جور الأديان إلى عدل الاسلام ، فأرسلنا بدينه إلى خلقه لندعوهم إليه ، فمن قبل ذلك قبلنا منه ورجعنا عنه ، ومن أبى قاتلناه أبداً حتى نفضي إلى موعود الله ، قالوا: وما موعود الله ؟ قال: الجنة لمن مات على القتال من أبى والظفر لمن يبقى) , **واتە: ئێمە خوا هەڵیبژاردووین و ناردوینی تا هەرکەس ویستی دەری بهێنین لە مادده پەرستی و مرۆڤ پەرستی‌یەوە بەرەو خواپەرستی , لە تەنگەلآنی دنیاوە بەرەو فراوانی دنیا و لە زوڵم و ستەمی ئاینە دەستکاری کراوەکانەوە بەرەو دادپەروەری ئیسلام , ئێمەی بە ئاینەکەیەوە ناردووە بۆ لای بەندەکانی و دروستکراوەکانی تا بانگیان بکەین بەرەولای , هەرچی لێی وەرگرتین و لێی قبووڵ کردین , ئێمەش لێی قبوڵ دەکەین و دەگەڕێینەوە , هەرچیش ڕازی نەبوو ڕێی لێگرتین دەجەنگێین لەگەڵیا تا ئەگەینە پەیمانی خوایی , وتیان :پەیمانی خوایی چی‌یە ؟ وتی: بەهەشتە بۆ هەرکەسێکمان کە شەهید ببێ لە جەنگدا و , سەرکەوتنیشە بۆئەوانەی کە دەمێننەوە .**

بە ڕاستی ئەم گفتوگۆیە کە مێژوو تۆماری کردووە , بلیمەتی و شارەزایی موسوڵمانان پیشان دەدات لەو ڕۆژگارەدا , هەروەها دەری دەخات کە چۆن زۆر بەجوانی توانیویانە ڕاستیەکانی ئیسلام وئامانجی جیهادیان دەربڕن و هەقی خۆی بدەنێ , ئەوەی زۆرتر سەرنج ڕاکێشە مەسەلەی دەرکردنە لە تەنگەلآنی دنیاوە بەرەو فراوانی‌یەکەی .

باشە ئەبێ دنیای ئیمبراتۆریەتی فارسی تەنگەلآنی و ناخۆشی بووبێ ؟ ئەی بۆ ئەم سەربازە هەژارە ڕەش و ڕووتە ئاوا دەیبینێ ؟

بەڵێ .. بە ڕاستی چاکی تێگەیشتبوو , چونکە مرۆڤ کە خوای نەپەرست ، دار و بەرد یان مرۆڤەکان ، یان هەواو ئارەزوو , یان پارە و ماڵ دەپەرستێ ! کە بەوانەش هەمووی سەرگەردان دەبێت و ژیانی تاڵ دەبێت وئیرادە و جڵەوی خۆی لە دەست ئەدات (الا بذكر الله تطمئن القلوب) (الرعد).

لەو ڕۆژگارەدا لە کۆڕ وکۆبوونەوەکاندا ئەوەی جلەکانی بەری نرخی لەسەد هەزار کەمتربوایە تانە و تەشەری لێ دەدرا , ئەوەی کە جلەکانی بەری بایی (٥٠)هەزار بوایە , نیوەی ئەوانی پێشوو حسابی بۆ دەکراو ڕێزی لێ دەگیرا .

کاتێك ئیمپراتۆری فارس تێك شكاو مەدائنی پایتەخت گیرا , ڕایکردو, هەزار چێشت لێنەر و هەزار گۆرانیبێژ و هەزار بەخێوكەری هەڵۆ و پڵنگی لەگەڵ خۆیدا برد و دەیووت: من زۆر بێبەختم كە ئەم ژمارە كەمەم لەگەڵ خۆم هێناوە لە خزمەتكار و دەست و پێوەند ، بە ڕاستی من جێی بەزەییم .

جا كاتێ لە ڕێگا لەماڵی پیرێژنێك لایدا و خواردنی بۆ دانا , بەزەیی پیاهاتەوە و زانی كە پادشا بووەو لێی قەوماوە .. پادشای فارس وتی: ناتوانم نانەكەم بخۆم و بە گەرووم دا ناچێتە خوارێ تا ئەمانە گۆرانیم بۆ نەڵێن ..

كاتێكیش (هرمزان)ی كاربەدەستی ئەهواز گیرا و هێنایان بۆ مەدینە و لە جامێكی گڵینی زبردا ئاویان بۆ هێنا نەیتوانی بیخواتەوە تا جامێكی باشتریان بۆ هێنا .. بەڵێ .. ئەوانە دەژیان لە قەفەسێكدا , با قەفەسەكەش گەورە و ئاڵتونی بێت هەر قەفەسە و هەر كۆیلەیەتییە .. ئیسلام هات مرۆڤ ئازاد كات و بە مرۆڤایەتی فەرموو (أتعبـــدون ماتنحتون) صافات/٩٥ , چۆن ئێوە شتێك دەپەرستن كە بەدەستی خۆتان دەیتاشن و دروستی دەكەن ؟! چۆن ئێوە یەكتری دەپەرستن , مەگەر هەموو وەك یەك نین لە ئادەمێتیدا , كێ زیاترە لەكێ ؟! .

ئەی دیاردە سروشتییەكان دەپەرستن ؟ مەگەر ئەوانە هەموو بۆ خزمەتی ئێوە دروست نەكراون ؟!

ئەی پارە و سامان دەپەرستن و شپرزن بەدوایدا و هەر ئەوەندەش شتێكتان بەخۆتان شك برد لە خۆتان بایی دەبن و سنوور دەشكێنن؟؟ (كَلا إن الانسانَ لَيَطغى أنْ رآه استغنى) العلق .

تەنگەڵانی و ناخۆشی دنیای بێبڕواكان لە ئامارەكانی ڕۆژئاوادا بە ئاشكرا دەردەكەوێت , لەگەڵ ئەو هەموو خۆشگوزەرانی و پێشكەوتنە ماددییەدا , كەچی ڕێژەیەكی زۆر خۆكوژی و خوودانە مەی خواردن و ماددە بێهۆشكەرەكان هەیە ..

پێغەمبەر (ص) لە دوعاكانیدا پەنای گرتووە بە خوا لەم تەنگی و ناڕەحەتییەی دونیا بە تایبەتی كە شەو لەخەو هەڵدەستا بۆ شەو نوێژ , دە جار (الله أكبر) و دە جار (لا اله إلا الله)ی دەكرد و ئینجا دە جاریش دەیفەرموو : (اللهم إني أعوذ بك من ضـــيق الـــدنيا وضيق يوم القيامة).. ل ٣٩٣٩ في ظلال القرآن .

کاری مەزنی ئوممەتی ئیسلام

ئوممەتی ئیسلام هێنراوەتە دنیایی بوونەوە , تا مایەی بەختیاری مرۆڤایەتی بێت و فەرمان بدا بە چاکە و جڵەوگیری بکات لە خراپە : (کنتم خیرَ امةٍ اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهَونَ عَن المنکر وتؤمنون بالله) آل عمران ١١٠..

گەیاندنی ئەم پەیامەش هەوڵ و کۆشش و یەك بوونی دەوێ , هاوکاری یەکتری دەوێت , چونکە کافران بە کوفری خۆشیانەوە هاوکاری یەکتری دەکەن , بەرگری لە بەرنامەی خۆیان دەکەن , ئەگەر بڕواداران کەم تەرخەم و پەرتەوازە بن ناگەنە هیچ و فەساد وخراپە دنیا دەتەنێت, قورئان دەفەرموێت (والذین کفروا بعضهم أولیاء بعض إلا تفعلوه تکــن فتنةٌ في الأرض وفسادٌ کبیر) الانفال/٧٣ .

ڕەوشت بەرزی بانگخوازان

ڕەوشت بەرزی و مامەڵەی جوانی بانگخوازان هۆکاری گرنگن بۆ گەیاندنی ئەم پەیامە , چونکە خەڵکی بە چاکی لە هەڵس و کەوت و مامەڵەیان وورد دەبنەوە و دەیانەوێ بزانن ئاخۆ ئەو بانگخوازانە ئەوەی دەیڵێن ڕەنگی داوەتەوە لە خۆیاندا یان نا .. کاتی خۆی پێش چەند سەدەیەك ئیسلامەتی لە هیند و وولاتە دوورەکان بە هۆی ڕەفتاری جوانی بازرگانە موسڵمانەکانەوە بلاْوبۆتەوە .. نموونەی تریشمان زۆرە لەسەر ئەم مەسەلەیە , کاتێك بانگخوازی پایە بەرز پێشەوا ئەحمەدی کوری عیرفانی شەهید , لە هیندەوە بیشاوری گرت و سوپاکەی بۆ چەند هەفتەیەك تیامانەوە , ڕەفتاری جوانیان کاریگەری زۆری هەبوو لەسەر دانیشتوان .

ڕۆژێك هاولاْتیەك بەیەکێ لە موجاهیدانی ووت: ئایا چاوتان هیچی هەیە , ئاخۆ چاوتان (قصر النظر)ێتی ؟ ئەویش وتی: نەخێر ، وتی : ئەی باشە ئێوە هەموو لاون و چەند ساڵە هیجرەتتان کردووە و لەگەڵ ئیمام دا خەریکی جیهاد کردنن , کەچی هیچتان سەیری ئافرەتان ناکەن , لەکاتێکدا کە سەرباز و سوپا هیچ شتێ نیە دەستیان بگرێ و هەرچی بکەن دەیکەن .. ئەویش وتی: برا ئێمە پەیڕەوی ئایەتی (قل للمؤمنین یغــضوا من ابصارهم ویحفظوا فروجهم ..) النور/٣٠/ **دەکەین و ئیمامەکەمان ئاوا پەروەردەی کردووین .. } ل/٦٢٠ محاضرات اسلامیة مجلد (١)/الندوي .**

بانگخواز مەبەستی ڕەزامەندی خوایە

یەکێکی تر لە هۆکارەکانی سەرکەوتنی بانگەواز ئەوەیە کە بانگخواز تەنها مەبەستی خوا بێت و چاو نەبڕێتە ماڵی دنیا و پلەوپایە , بە ئیبن تەیمیە وترا : تۆ بۆ دەسەلاٚت و پادشایەتی وا دەکەیت ؟؟ ئەویش سەری‌سوڕما و بەو بەپەڕی هێزەوە وتی: من دەسەلاٚت و پادشاییم دەوێ ! بەخوا هەموو موڵك و دەسەلاٚتی تەتەر لەلام درهەمێك ناهێنێ ..

هەروەها یەکێ لە بانگخوازەکانی هیندستان , کە خەڵکێکی زۆر لەسەر دەستیا بەهرەوەربوون , پادشای (دهلی) ویستی پارە و ماڵێکی زۆری بداتێ .. ئەویش وتی: نامەوێت.. پادشا وتی: هەردەبێ شتێك وەرگری لەوەی کە خوا پێی داوم .. ئەویش وتی: خوای پەروەردگار دەفەرموێ (قل متاع الدنيا قليـــل) النساء٧٧ , جا ئەگەر دنیا کەم بێت , دیارە کیشوەری ئاسیا بچوکترە لە دنیا و , هیندستانیش بچوکترە لە ئاسیا و (دهلی)ش بچوکترە لە هیندستان .. تۆش تەنها موڵکی (دهلی)ت بەدەستە , ئیتر من چۆن ببمە برابەشت لەو موڵك و ماڵە کەمەدا .

لە سەدەی ڕابردوودا لە دیمەشق , زانای بەناوبانگ شێخ سەعیدی حەڵەبی لە مزگەوتێك وانەی دەوتەوە و لەبەرئەوەی قاچی دەیەشا پاڵیدابۆوە بە دیواری میحرابەکەوە و قاچی درێژ کردبوو , لەو کاتەدا (ئیبراهیم پاشا)ی حاکمی گشتی سوریا کە پیاوێکی بەزەبر و زەنگ و دڵ ڕەق بوو هاتە مزگەوتەکەوە و شێخ سەعید خۆی تێك نەدا و قاچی هەڵنەکێشا , هەموو لەو بڕوایەدا بوون ئێستا لەسەری دەدات و خوێنێ دەڕێژێ , کەچی ئیبراهیم پاشا گەڕایەوە و دوایی کیسەیەك پارەی بۆ نارد بەدیاری بە خزمەتکارێکیدا ، ئەویش وتی: بۆی بەرەوە و پێی بڵێ :ئەوەی قاچی درێژ بکات دەست درێژ ناکات بۆ وەرگرتنی هیچ شتێك .. (محاضرات اسلامية في الفكر والدعوة/الندوي مجلد/١) .

بانگخواز هەموو هۆکارێکی ڕاگەیاندن بەکار دێنێت

ژیان بەردەوام لە پێشکەوتندایە و هۆکارەکانی ڕاگەیاندنیش لە زیادبوون و بەرەوپێش چووندان , بۆیە بانگخوازی بە ئەمەك و وریا هەموو هۆکارێك بەکار دێنێت لە گەیاندنی پەیامەکەیدا , بۆ نموونە : لەم سەردەمەدا بانگخوازێکی وەك عەمر خالید ڕۆڵێکی گرنگی بینیوە و توانیوێتی جێی خۆی بکاتەوە لەدڵی کەسانێکی زۆردا

لەسەرتاسەری جیهاندا , یەکێ لە هۆکانی ئەم سەرکەوتنەش بێجگە لە ئیخلاص , بەکار هێنانی کەناڵە فەزاییەکان و ئینتەرنێت و وتاردان و پەڕاونوسینە.. کە بەمەش لە هەموو لایەکەوە پەیوەندی پێوە دەکرێت و سوودی لێ وەردەگیرێت .

سارا لە ئوستراليا وە تەوبەی کرد :

سارا کیژۆڵەیەکی لوبنانی باوك موسوڵمان و دایك مەسیحیە لە هەشتاکاندا کۆچ دەکەن بۆ ئوستراليا , کێشە دەکەوێتە نێوان دایك و باوکیەوە و لەیەك جیا دەبنەوە , بە هەر حاڵێك دەبێت سارا خوێندن تەواو دەکات , ناوبراو لەبارەی تەوبە و هیدایەتیەوە دەڵێت : من هیچم لە ئیسلام نەدەزانی , وەك کچانی تری ئەو وولاتە سەرگەردان بووم و لە پێشبڕکێی شایجواناندا بەشداریم کرد لە نیوزلەندا و بەیەکەم دەرچووم , بەلاّم ئەو هەموو ڕابواردن و خۆشگوزەرانیە دەروونی تێراو نەدەکردم و, هەمیشە دڵەڕاوکێم بوو , هەستم بە بەختیاری نەدەکرد , تا ڕۆژێك ڕێم لە سایتی عەمر خالید کەوت و هۆگری وتار و قسەکانی بووم و چەند نامەم بۆ ناردو، بەمەش خوا هیدایەتی دام .. کاتێ کە بە تەواوی تەوبەشم کرد نامەم نارد بۆ مامۆستا و مژدەم دایە کە فێری دەستنوێژ و نوێژکردن بووم .. خوایە گیان هەزاران سوپاس و ستایش بۆ تۆ کە بەو سەرگەردانیە سەرم نەنایەوە .

بەڵێ .. سارا زۆری نەخایاند تووشی نەخۆشی بوو , کە پزیشکەکان پشکنینیان بۆ کرد دەرکەوت تووشی شێرپەنجەی مێشك بووە , هەرچەند ڕێژەی سەرکەوتنی نەشتەرگەریەکەی لەسەدا بیست بوو سارا ڕازی بوو کە بۆی بکەن و زۆر دڵخۆش بوو کە پێش ئەوەی بزانێ نەخۆشە تەوبەی کردبوو.. پێش ئەوەی کە ببرێ بۆ نەشتەرگەریەکەی نامەیەکی نارد بۆ مامۆستا وپێی ڕاگەیاند کە بەهیچ جۆرێك نەیزانیوە نەخۆشە و بەتەمای نەخۆشی نەبووە کە تەوبەی کردووەو، داواشی کرد ئەگەر خوا بردیەوە دوعای خێری بۆ بکەن .. بەڵێ نەشتەرگەرییان بۆ کرد و بەداخەوە لێی دەرنەچوو , بۆیە مامۆستا عەمر خالید فرمێسکی بۆ ڕشت و داوای لەهەموو ئەوانە کرد کە سەردانی سایتەکەی دەکەن نوێژی (غائب)ی لەسەر بکەن و دوعای خێری بۆ بکەن .. }ژمارە/٤٦٤ , ساڵی دەیەم/ڕۆژنامەی یەکگرتوو .

نەرم و نیانی بانگخوازان

نەرم و نیانی‌لەناو خێزان و کۆمەڵدا , بەهرەی خوا و بەخششێکی گەورەیە ئەگەر مرۆڤ لێی بەهرەوەر بێت , حەزرەت (ص) دەفەرموێت (إذا أراد الله بأهل بيت خيراً ، أدخل عليهم الرفق) .

واتە / ئەگەر خوا ئیرادەی خێری بە ماڵێك هەبێت ئەوا نەرم و نیانیان ئەداتێ .. بەڵێ .. نەرم و نیانی لەهەر شتێکدا بێت جوانی دەکات , بە تایبەت لە بانگەوازدا , حەزرەت (ص) تا دوا پلە نەرم و نیان بوو لەگەڵ خەڵکیدا , خوای گەورە لەو بارەیەوە دەفەرموێت (فبما رحمةٍ من الله لنت لهم ، ولو كنت فظاً غليظ القلب لانفضوا من حولك) (آل عمران/١٥٩) .

واتە: بە هۆی ڕەحمەتی خواوەیە کە تۆ نەرم و نیانیت لەگەڵیاندا , خۆ ئەگەر تووڕە و قسە ڕەق و بێبەزەیی بوویتایە , ئەوە هەموو لە دەورت بڵاوەیان دەکرد ..

چوار ئافرەت لە ئەرجەنتین

شێخ جاسم المطوع لە بەرنامەی (بیوت الانبياء) دا وتی :

چوار ئافرەتی پانتۆڵ لەپێ هاتنە مزگەوتی ئەرجەنتین بۆ نوێژکردن , خەریك بوو ئیمامی مزگەوتەکە بیانکاتە دەرەوە , بۆیە ساردم کردەوە و پێموت کە حەزرەت (ص) لە مزگەوتەکەیدا پیاوێکی دەشتەکی میزی کردو لێشی تووڕە نەبوو , ئیتر تۆ بۆچی پێت سەیرە و پێت گرانە ئەمانە ڕوویان کردۆتە ماڵی خوا .. خوا ئاگادارە ئەم ئافرەتانە و هاوشێوەکانیان کە هاتن بەرەو مزگەوت و بەنەرمی مامەڵەیان لەگەڵدا کرا بوونە بانگخواز و ئێستا ملیۆنێك موسوڵمان هەیە لە ئەرجەنتین دا .

بانگخوازان گرنگی بە هەموو بوارێکی ژیان دەدەن

موسوڵمانان گرنگیان بە هەموو لایەنێکی ژیان دەدا , بۆیە بوونە پێشەوا و سەرداری جیهان .. کاتێك زانای بەناوبانگ (الطبري) سی جڵد تەفسیری نووسی , زانای بەناوبانگ ڕازیش سی جڵدی لەسەر زانستی پزیشکی نووسی.

جا بانگخوازانیش بەوەی کە گرنگی بدەن بە هەموو بوارێکی زانست و هەموو لایەنێکی ژیان , دەتوانن جێی خۆیان بکەنەوە و ڕۆڵی خۆیان بەچاکی ببینن . زانای خواناسی هیندی (محمد ئیقبال) دەیان ساڵ لەمەوبەر لە ڕۆژئاوادا دکتۆرای هێنا و توانی لە بریق

و باقی شارستانیەتی ڕۆژئاواش قوتار ببێت و هەردەم ئەوەی لەیادبوو کە بڕوادار بە بڕواکەی گەورەترە و لەپێشترە لە هەموو کەسێك کە بڕوای نەبێت , با هەرچی بێت و هەر پلەیەکی ببێت , مەگەر قورئان نافەرموێت (ولا تهنوا ولاتحزنوا وأنتم الأعلون إن كنتم مؤمنين) آل عمران ١٣٩ .

محمد ئیقبال لە هۆنراوەیەکیدا دەڵێت: من توانیم دەنکە گەنمی خۆم بەدەست بهێنم و نەشبم بەدوای ڕاوچییەوە , خوا دەزانێ من لەسەر ڕچەی حەزرەتی ئیبراهیم ڕۆیشتم و چوومە ئاگری شارستانیەتی ڕۆژئاواوە و متمانەم بە خۆم هەبوو , بە سەلامەتی لێی دەرچووم و شەخسیەتی خۆمم نەدۆڕاندو ،لە زستانی زۆر ساردی بەریتانیادا , کە هەوای ساردی وەك شمشێر کاریگەر بوو , نوێژ و شەونوێژم نەفەوتاند..(ل/١٣٧ محاضرات اسلامية) ..

بانگخواز و خۆشەویستی خوا و پێغەمبەر

ئاشکرایە دینەمۆی بانگخواز ئەو خۆشەویستیەیە کە لە دڵیا دەجۆشێ ،خۆشەویستی بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران .. ئەگەر کەسانێك ماڵ و سامان , یان خۆیان , یان هەر شتێکیان تا دوا پلە خۆش بوێ ، بڕواداران و بانگخوازان لەوان زیاتر خوایان خۆش دەوێ (والذين آمنوا أشد حباً لله) البقرة ١٦٥.

خۆشەویستی پێغەمبەریش (ص) , حەزرەت خۆی ئاماژەی پێدەکات و دەفەرموێت:کەستان بڕواداری تەواو نیە هەتا منی لەماڵ و منداڵ و پارە و سامان و لەخۆشی خۆشتر نەوێت ..

نموونەیەك لە کوردستانەوە :

حاجی شێخ محمدی شێخ سەعید کە لە گوندی بەردێی قەرەداغ لە ئازاری ١٩٨٨ دا کۆچی دوایی کردووە ، بەردەوام لە مزگەوت بانگی دەدا و کە دەگەیشتە (أشهد أن محمداً رسول الله) کەمێك دەوەستا و لەژێر لێوەوە دەیووت (خۆم و دایك و باوکم بەقوربانت بین ئەی پێغەمبەری خوا) , ئینجا بۆ دووەم جار دەیووتەوە (أشهد أن محمداً رسول الله) بەهەمان شێوەی جاری یەکەم لەژێر لێوەوە بە نزمی دەیووت (خۆم و دایك و باوکم بەقوربانت بین ئەی پێغەمبەری خوا) .. بە ڕاستی ئەمە جۆرێکە لەدەربڕینی خۆشەویستی کە ئەم پیاوە باشە لە دڵیا بووە .

نموونەیەك لە میسرەوە :

شێخ محمد حسان , وتاربێژێكی میسریيە و دەڵێ: كە لە وولاتی سعودیە دەمخوێند و بۆ یەكەم جار بەشەو گەیشتمە مەدینە , خێرا چووم زیارەتی پێغەمبەری خوا بكەم , بەلاّم چونكە بەشەو مزگەوتەكە دادەخرا و كاتەكەی منیش درەنگ بوو , لەگەڵ برادەرەكانم گەیشتمە بەر دەرگایەك و پاسەوانێك هاتە دەرەوە و دایخست , خێرا ڕام كرد بەرەو دەرگایەكی تر بەڵكو فریابكەوم و خێرا هەر ئەوشەوە زیارەتی خۆم بكەم و سڵاو لە حەزرەت بكەم , كەچی ئەویش داخرا بە ڕوومدا, دەرگایەكی تریش بەهەمان شێوە , بۆیە دانیشتم و زۆر دڵم لەخۆم داما و گریام , لەو كاتەدا ئەفسەرێك كە لەو دەرگایە هاتە دەرێ و بەحاڵەكەی زانی , دڵی پێم سووتا و بردمیيە ژوورەوەو بەتاقی تەنها لەبەر ئارامگای حەزرەت دا (ص) وەستام و سڵاوم لێكردو دڵم ئاوی خواردەوە.

بانگخوازو ئاگری جگەر

بانگخوازی بە ئەمەك و ڕاست , ئاگری جگەر هەڵیدەگرێ و دەیبات بەرەو هەوڵ و كۆشش و خەباتی بێوچان و دەزانێت كە ئەركی سەرشانی گرانە .. قازی بهاءالدین (ئیبن شیداد) لەبارەی (صلاح الدین)ی هاوڕێیەوە دەڵێت: (صلاح الدین تەوبەیەكی چاكی كرد لە هەموو شتێك كە شەرع یاساغی كردبوو , هەروەها وازی لە هەموو لەززەت و خۆشیيەك هێناو , هەستی كرد كە خوای گەورە بۆ كارێكی مەزن دروستی كردووە كە ناگونجێ لەگەڵ ڕابواردن و كەیف كردندا .. صلاح الدین خەمێكی ئەوەندە زۆری قودسیبوو كە شاخ بەرگەی نەدەگرت و, هەر دەتووت كوڕی جگەر گۆشەی ون كردووە , یان دەتووت ئافرەتێكی جەرگ سوتاوە و خۆشەویستێكی لەكیس چووە)ی (ل/٢٣٤ محاضرات /الندوي – ل/١٥٥ النوادر السلطانية) .

زانست بەرەو ئیمان دەچێتەوە

زۆر هەوڵ درا بۆ جیاكردنەوەی زانست و ئیمان , بە هۆی ئەو زوڵم و زۆرەی كە كەنیسە دەیكرد لە زانایان لەسەدەكانی ڕابردوودا لە ئەورووپا , ڕاستە پیاوانی كەنیسە زانایانیان دەسووتاند لەسەر هەندێ بیروڕای زانستی , بەلاّم ئەمە پاكانە نیە بۆ جیاكردنەوەی ئیمان و زانست لەیەكتری و , هەر زوو زانایانی بە ویژدان بەبێ دەمارگیری وتیان زانست بەبێ ئیمان وەك باڵندەیەك وایە كە بیەوێ بەیەك باڵ بفڕێت كە دیارە ئەمەش ئەستەمە.

ئەو ڕۆژگارە ڕۆیشت و هەندێ لەوانەی کە چاویان بەشەوارە کەوتبوو بە پێشکەوتنی ڕۆژئاوا , ویستیان هەمان بەزم لە ولأتە ئیسلامیەکاندا بنێنەوە , بەلأم زۆر بۆیان نەچووە سەر , چونکە ئیسلام هەرگیز دژی زانست نەبووەو , لەلایەکی تریشەوە ڕابوونی ئیسلامی زۆر بەهێزەوە سەری هەڵدایەوە و لە ڕۆژئاواش زانایان بەرەو ئیمان هاتنەوە و زانیان کە ژیان بەبێ ئیمان مانای نیە ..

زانای بەناوبانگ پاول دیفیز :

زانای فیزیای بەناوبانگ (باول دیفین) لەساڵی/١٩٩٥دا جائیزەی یەك ملیۆن دۆلاری وەرگرت لەسەر پەڕاوەکەی (الله والفیزیاء الحدیث) (GOD AND THE NEW PHYSICS), کە تیایا دەیسەلمێنێ ڕاستیەکانی فیزیای نوێ لە نەفسی بەشەردا بڕوا بەخوا و ڕۆژی دوایی و غەیب دەچەسپێنێ.. (www.Tasabeeh.Com) .

زانای پاکستانی محمد عبدالسلام :

زانای پاکستانی محمد عبدالسلام لەساڵی/١٩٧٩دا جائیزەی نۆبڵی وەرگرت لە فیزیادا , بەوەی کە لێکۆڵینەوەی گرنگی کرد لە مەسەلەی (الجسیمات وقرائنها) وە توانی بیردۆزێ دابنێ کە تیایا دوو هێزی سەرەکی لەم بوونەوەرەدا بەیەکەوە ببەستێتەوە کە ئەوانیش (هێزی کهرومغناتیسی و هێزی ناوکی لاوازە) .

پاش ئەوەی جائیزەکەی وەرگرت , وتی:وورد بوونەوەم لە ئایەتی (ومن کل شيءٍ خلقنا زوجین) بووە هۆی ئەو لێکۆڵینەوانەم و گەیشتمە ئەو ئەنجامە گرنگانە . (پەڕاوی/آیات قرآنیة في مشکاة العلم – د.یحیی المحجري) .

پرۆفیسۆر الفرید کوروز :

زانای بەناوبانگی جیۆلۆجیای جیهانی (پرۆفیسۆر الفرید کورون) ئامادەی کۆنفرانسی جیۆلۆجیا بوو لە کۆلێژی (علوم الأرض) لە زانکۆی مەلیك عبدالعزیز , شێخ عبدالمجید زندانی لێی پرسی : ئێوە وەك زانای بواری جیۆلۆجیا هیچ ڕاستی و زانستێکتان لایە لەسەر ئەوەی کە کاتی خۆی نیوە دورگەی عەرەب باخ و بێستان و ڕووبار بووە و دواتر بووە بە بیابان , وتی: بەڵێ ئەوە شتێکی زانراو و بەڵگە نەویستە لەلامان و ڕاستیەکە ناتوانین لێی ڕابکەین , شێخ عبدالمجید پێی وت: دە گوێ بگرە بزانە کێ هەواڵی داوە بە محمد (ص) کە ئەم فەرموودەیەی فەرمووە کە موسلیم ڕیوایەتی کردووە (لاتقوم الساعة حتی تعود أرض العرب مروجاً وأنهارا) ..

ئاخۆ کێ پێی ڕاگەیاندووە کە لە داهاتووش دا وای لێدێتەوە .. ئەویش بیری کردەوە و وتی: شتی بەرزی تیایە .. وتم: بینوسە بۆم , ئەویش بە دەستی خۆی نووسی ((بە ڕاستی سەرسامی کردم ئەو ڕاستیە زانستیانەی کە لە قورئان و سوننەت دا هەن , کە ئێمە لە ڕێی زانستی نوێوە لەم دواییەدا دۆزیومانەتەوە , کە ئەمەش ئەوە دەگەیەنێ محمد (ص) نەگەیشتۆتە ئەم زانیاری‌یانە مەگەر لە ڕێی وەحی‌یەوە))..

بەڵێ لە دوو سەعات و نیوی کۆنفرانسێك دا زانایەکی دوور لە دینی ئەڵمانی ئاوا کاری تێکرا و ڕاوبۆچوونی گۆڕدرا بەو جۆرەی کە ئاوا تەعبیری لێکرد و نووسی.. (العلم طريق الايمان/الزنداني) .

موسوڵمانانی خوارووی ئەفریقیا :

پڕۆفیسۆر زەغلول النجار کە زانایەکی میسری و پسپۆڕە لە بواری جیۆلۆجیادا دەڵێ: ساڵی١٩٧٥ چووم بۆخوارووی ئەفریقیا , لەسەر داوای موسوڵمانەکان و ماوەیەك لەلایان مامەوە , ڕۆژی چەند وتارێکم بۆ دەدان لەچەند شوێنێکی جیاوازدا .. لەو وڵاتە جیاوازی هەبوو لەنێوان ڕەش پێست و سپی پێستەکاندا , شوێنی بڕینی بلیتی ڕەش و سپی جیابوو , چێشتخانە و پاصی ڕەش و سپی جیابوو , لەگەڵ ئەو هەموو ستەمەی کە دەکرا , موسوڵمانان زۆر پاك و تەمیز بوون و مزگەوتەکانیان پاك بوون , دەیانزانی کە تەنها ئیسلامە جیاوازی ناکات لە نێوان کەس دا و فەزڵی کەس نادا بەسەر کەس دا مەگەر بەوەی کە یەکێکیان پارێزکارتر بێت.. لە زانکۆیەکی جوولەکە وتارم دا و دواتر گفتوگۆ دروست بوو , ژنێك هەستا زۆر بەڕەقی قسەی کرد و وتی: ئێوە دواکەوتوون , ئێوە ماف بە ئافرەت نادەن , ئێوە کار بەدەستەکانتان دیکتاتۆرن و ... هتد .

منیش بەنەرمی وەڵامم دایەوە , پاش دوو ساڵ هات بۆ کوەیت و موسوڵمان بوو پاش ئەوەی ڕاستیەکانی بۆ دەرکەوت .

لە دێیەکی دەوروبەری جوهانسبێرگ وتارم دا , دوای قسەکانی من ڕەش پێستێکی چوارشانە هەستاو ویستی قسە بکات , هەڵسوڕێنەرانی کۆڕەکە خەریك بوو نەهێڵن و ڕێی نەدەن , وتم: بۆچی ڕێی لێدەگرن؟ وتیان: ئەوە قەشەی دێکەیە و دەترسین بەزمێك بنێتەوە وهەڵە بکات بەرامبەرت , منیش وتم: قەیناکە ڕێی بدەن چی دەوێت بابیڵێ ! بەڵێ: ڕێیان دا و , پیاوەکە هاتە لای مایکرۆفۆنەکە و کەوتە قسەکردن و هەموو ئامادەبووانی خستەگریان , وتی: پێش وتارەکە کە هەموو بەیەکەوە نوێژی ئێوارەتان

کرد بە کۆمەڵ و جیاوازی نەبوو لەنێوانتاندا و ڕەش و سپی و گەورە و بچووك شان بەشانی یەك وەستابوون , ئەو دیمەنە زۆر کاری تێکردم , بە ڕاستی من فێری گاورێتی بووم لەخوارووی ئەفریقیا و ئەوەتا قەشەم لەم ناوچەیەدا و ئەو جیاوازیەیە زۆرە دەبینم کە دەکرێت لە نێوان ومن و سپی پێستێك دا ئەگەر قەشەش بێت , بۆیە وا ساڵێکە بیردەکەمەوە و وێڵم بەدوای بەرنامەیەکدا کە بەیەك چاو سەیری هەموو ئادەمیزادێك بکات ، وا ئێستا لە ئیسلامدا دۆزیمەوەو , من زۆر گلەییم لە موسوڵمانانی ئەم دێیەی خۆمان هەیە کە بۆچی بەسنگێکی فراوانەوە ئەم ئیسلامە بەرزە پیرۆزە ناگەیەنن بە خەڵکی وێڵ و سەرگەردان تا سەرفرازبن ، وە من دەمەوێ موسوڵمان ببم ..

(زەغلول النجار) بەردەوام دەبێ لەسەر قسەکانی و دەڵێ: پێم وت: برا جاریّ پەلەمەکە و باشتر لێکۆڵینەوە بکە لەسەر ئیسلام , تا قەناعەتت زیاتربێت , کەچی ڕازی نەبوو , وتی: دیراسەی تەواوم کردووە ولەهەموو دڵمەوە موسوڵمان بوونی خۆم ڕادەگەیەنم و (أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً رسول الله) .. بەدوای ئەویشدا دەیان کەسی تر موسوڵمان بوون و ئەو دیمەنە زۆر کاریگەری هەبوو لەسەریان و دڵ و دەروونیانی هەژاند .. (بەرنامەی اسلام بلاحدود/کەناڵی محور) .

بانگخوازی نموونەیی

یەکەم / زەغلول النجار

پرۆفیسۆر زەغلول النجار لەساڵی ١٩٣٣دا لە دێیەکی پارێزگای الغربیە لە میسر لەدایك بووە , هەر لەمناڵیەوە لەسەر دەستی باوکیا قورئانی لەبەر کردووەو , باوکی مودەڕیس بووەو زۆر خەمی بوو لەسەر ڕەوشت و خووی ئیسلامی مناڵەکانی پەروەردە بکات , بۆیە لەسەر هەموو کۆبوونەوەیەك بۆ نان خواردن وانەیەکی پەروەردەیی کورتی داياون ..

زەغلول قۆناغەکانی خوێندنی بڕی تا گەیشتە کۆلێژی زانیاری زانکۆی قاهیرە و لەساڵی ١٩٥١ز دا بەکالوریۆسی لە جیۆلۆجیادا بەپلەی شەرف تەواو کرد و یەکەم بوو .

لەکاتی لاویدا شوێنی قوتابخانەی ڕابوونی ئیسلامی (برایان)کەوت و ئەمەش بووە مایەی بەربەرەکانێ کردنی میری بۆی و تەنگ پێ هەڵچنینی , لەبەرئەوەی لە برایان بوو لە زانکۆ نەکرا بە (معید) هەرچەندە یەکەمیش بوو , ناچار لەچەند بەڕێوەبەرایەتیەکی

میسریدا کاری کرد و, پێنج مانگ له کۆمپانیای (صحاری)ی نەوت و پێنج مانگیش له (مرکزی قومی بحوث) و , دواتر پێنج ساڵ لەکانەکانی فۆسفات و, ناوبراو بە جۆرێك سەرکەوتوو بوو که توانی کارێك بکات فۆسفات لەکانەکانی (ابو طرطور) لەماوەی شەش مانگدا بەرهەم بێت و بایی ملیارەها جونەیهی لێ بنێرێ بۆ دەرەوەی وولات .

له ئاهەنگی ناردنه دەرەوەی فۆسفات لەو کانانەوە , سەرۆکی یەکێتی کرێکاران وتی: (بە ڕاستی کەسایەتیەکمان لایە کە توانیویەتی دڵی کرێکارەکان هەموو بکات بەیەك) .. ئەوەی سەیرە لەجیاتی ئەوەی دەستی ڕێزی لێبنرێ و بەخشیشی چاکی بدرێتێ ، لەبەرئەوەی بانگخواز بوو لە کارەکەی دەرکرا !

زەغلول لەهیچ کارێکدا نەیان هێشتووە زۆر بمێنێتەوە , بۆ ساڵێك لە زانکۆی (عین الشمس) دانرا و دوایش له زانکۆ دەریان کرد .. لەساڵی ١٩٥٩ز خوا دەرگای لەم زانا بانگخوازە بەناوبانگە کردەوە بەوەی بانگکرا لە زانکۆی (آل سعود)ەوە لە (ریاض) بۆ دامەزراندنی بەشی جیولۆجیا لەو زانکۆیە .. له سعودیەوە توانی بچێ بۆ لندن وە لەوێ دکتۆرای هێنا لەساڵی ١٩٦٣ز دا , ئینجا زانکۆ هەڵیبژارد بۆئەوەی پلەیەکی بەرزتری بداتێ دوای دکتۆراکەی , کە ئەمەش بەیەك کەس ئەدرا , (ئیداره ی بعثاتی میسر)ی ویستیان ئاستەنگ بهێننە ڕێی , کەچی مامۆستاکەی کە زاوای شاژنی بەریتانیا بوو نامەیەکی هەڕەشە ئامێزی نارد بۆ میسریەکان و تی: (گومانی تیا نیە کە دکتۆر زەغلول النجار لە هەموو کەس زیاتر شایانی ئەوەیە کە ئەو پلە زانستیەی بدرێتێ , جا ئەگەر ڕێی لێبگرن ئەوا هیچ قوتابیەکی میسری لەمەودوا وەرناگرین) ئەوانیش ناچاربوون دەست نەهێننە ڕێی و بینێرن ..

دەستی قەدەر :

لەساڵی١٩٦١دا کە دکتۆر زەغلول ویستی لە میسرەوە بچێ بۆ لندن و هەموو معامەلەیەکی سەفەرەکەی کرد کەچی لە دوا ساتدا پێیان وت : تۆ ڕێنادرێیت سەفەر بکەیت و, کارەکەش لایبەڕێوەبەری (جوازات)ه لە پۆرسعید !

دکتور زەغلول و (محمد) ی برای بە پەلە چون بۆ ماڵی ئەفسەرەکە لەماڵ نەبوو , زانیان کە لە خەستەخانەیە و ژنەکەی لەسەر مناڵ بوونە , خێرا چوون بۆ خەستەخانە بۆ لای و ئەویش پیاوانە فەرمانەکەی هەڵوەشاندەوە و وتی: مادام خوای گەورە ئەمڕۆ ژیانی

بەخشیوە تـەوە بـە ژنەکـەم و بەسـەلامەتی هەسـتاوەتەوە , ئـەبێ تـۆش سـەفەر بکـەیت , جاچی دەبێت بابێت !) ..

جا لەبەرئەوەی سەفەرەکەی دکتور زەغلول بە کەشتیبوو , کەشتیەکەش جوولابوو , بۆیە ئەفسەرەکە بەلەمێکی بۆ دەرکرد و لەناوەڕاستی دەریادا زەغلولیان گەیاندە لای و پەیـژەیان بـۆ شـۆڕکردەوە و بـەو شـەوە سـەرکەوت و هـەموو سەرنـشینانی کەشـتیەکە سەیریان دەکرد و لایان سەیر بوو .. دکتور لەم بارەیەوە دەڵێت: (بە خەیاڵمدا نەهاتووە هیچ گەورەیی و بەرزییەك لەمە زیاتر لە ژیانمدا دەستم کەوتبێ) .

بـەڵێ: ئاوا خـوای گـەورە لـوتی دوژمنـانی ڕابـوونی ئیسلامی شکاند و فەرمانەکـەیان هەڵوەشـایەوەو دکتـۆر چـوو بـۆ بەدەسـت هێنـانی پلـەی بـەرزتر .. دکتـۆریش لـەبواری جیولۆجیادا چواردە بابەت و لێکۆڵینەوەی پێشکەش کرد و زانکۆش پلـەی (زەمالـە)ی بۆ لێکۆڵینەوەی دوای دکتۆرای دایە لە (١٩٦٣-١٩٦٧) ...

بـاس و لێکۆڵینـەوەکانی دکتـۆر زانکـۆ بـڵاوی کردونەتـەوە و حەڤـدە جـار چـاپ کراونەتەوە و نوسخەیەکیش بۆ یادگار کە شەش سەد لاپەڕەیە لە مەتحەف بەریتانیدا دانراوە ..

دکتۆر بەشداری کرد لـە دامەزراندنی بەشـی جیولۆجیادا لـە زانکـۆی کوەیت لەسـاڵی ١٩٦٧دا و لەسـاڵی ١٩٧٢دا پلـەی (اسـتاذ)ی وەرگـرت و بـوو بـە سـەرۆکی بەشـی جیۆلۆجیـا لەهـەمان سـاڵدا و.. بـۆ سـاڵێکیش لـە (١٩٧٧)دا مامۆسـتای (زائـر) بـوو بـۆ زانکۆی کالیفورنیا..

پاشـان لـە (قطـر) لەسـاڵی ١٩٧٨و١٩٧٩ کـاری کـرد ...شـایانی باسـە دکتـۆر (٨٥) لێکۆڵینەوەی زانستی لـەبواری جیۆلۆجیـادا نوسیوە , وەك بابـەتی (کوەیـت پێش شـەش سەد ملیۆن ساڵ) و (وزەی ژێر خاکی سعودی) ە و (نەوت لە سروشتدا).

لە بواری ئیسلامیش دا چل بابەتی زانستی پێشکەش کردووە وەك (التطور من منظـور اسلامي) و (مفهوم علم الجيولوجيا في القرآن) و (قصة الحجر الأسود في الكعبة) و (حل الاسلام لكارثة التعليم) و .. هتد , دکتۆر دە پـەڕاوی هەیـە , لەوانـە (الجبال في القرآن) و (صور من حياة ماقبل التأريخ) و (أزمة التعليم المعاصر) و ... هتد .

ئەمە بێجگە لەوەی کە سەرپەرشتیاری زیاتر لە سی نامەی ماجستێر و دکتۆرا بووە لەمیسر و ولاتانی خلیج داو , دکتۆر یەکەم نەخشەی جیۆلۆجی بۆ بنی دەریای باکور کێشا و چەند جاریش خەلات کراوە ..

دکتۆر بەشداری کردووە لە دامەزراندنی بانقی (دبی) و بانقی (فیصل)ی میسری و بانقی (تقوی).. ئەمە بێجگە لەوەی کە لەدەستەی دامەزرێنەرانی دەزگای خەیری ئیسلامی کوەیتی بوو ..

دکتۆر ئەندامە بۆ دەرکردنی چەندەها گۆڤار لە نیویورك و پاریس و ڕاوێژکاری زانستی گۆڤاری ئیسلامی‌یە کە لە هیندستان دەردەچێ .. ئەمە بێجگە لەوەی کە ئەندامە لەچەندەها کۆمەڵەی زانستی ناوخۆ و دەرەوەدا کە زۆر چالاکانە کارەکانی ڕادەپەڕێنێت تیایاندا ..

بەڵێ , د.زەغلول النجار لەڕێی زانستەکەیەوە توانی خزمەتێکی باش بە بانگەوازی ئیسلامی بکات لەسەرتاسەری جیهاندا , لەکاتێکدا کە لە وولاتی میسر برایان و دەنگی ڕابوونی ئیسلامی بەئاگر و ئاسن کپ دەکرا ئەم توانی ئەو دەنگە بگەیەنێتە وولاتانی دەرەوە و لە ڕێی زانکۆکانەوە بانگەوازەکەی بلاو بکاتەوە و لەبواری ئیعجازی زانستی قورئان و سووننەت دا خزمەتێکی باش پێشکەش بکات ..

ئێستاش سەرپەرشتیاری پەیمانگای خوێندنی بالایە لە ئینگلتەرە بەناوی : (Markfield Institute Of Higher Education) کە ماجستێر و دکتۆرا دەدات لەبوارەکانی ئیسلامدا , وەك (ئابووری و مێژوو ,ئازادی ئافرەت و... هتد) , شایانی باسە دکتۆر لەساڵی١٩٨٦دا ژنی هێنا و خوا دوو کوڕی دایە و هەر زووش ئەمانەتەکەی لێ وەرگرتەوە و کوڕەکانی بە ڕەحمەتی خوا چوون .(اسلام أون لایت . نت) .

دووەم / ابو الاعلی المودودی :

باوکی ابو الاعلی پارێزەر بوو وازی لە کارەکەی هێنا لەترسی ئەوەی کە بەرگری لەناهەق بکات و ماڵی حەرام بێتە گیرفانیەوە ، لەچوار ساڵیەوە گرنگی دا بە کوڕەکەی و لەگەڵ خۆی دەیبرد بۆ نوێژی جەماعەت و قورئان و موطأ ی ئیمام مالیکی پێ لەبەر کرد و مێژووی ئیسلام و هیندستانیشی بۆباس دەکرد . ابو الاعلی بەچواردە ساڵی دواناوەندی تەواو کردو بەچوارمانگ توانی بەچاکی فێری زمانی ئینگلیزی ببێت ..

ناوبراو بانگخوازێکی نموونەیی بوو ، لەگەڵ ئەوەدا کەهەژارو نەدار بوو ، بەتاقی تەنها گۆڤاری ترجمان القران ی دەردەکردو سەرپەرشتی چاپی دەکردو پاشان بە پاسکیل بڵاویشی دەکردەوە .

لە تەمەنی پڕ بەرەکەتیدا سەدوچل پەڕاوی نووسیو نزیکەی هەزار نامەشی ئاڕاستەی گەورە پیاوان و ناوداران کرد ، بۆیە ابوالحسن الندوی دەڵێت : وانازانم کەس بەهێندەی ابو الاعلی کاریگەری هەبووبێ لەسەر نەوەی نوێ .

لەساڵی ١٩٤١ دا کۆمەڵی ئیسلامی دامەزراندو چەندجار بەندکرا و چەند ساڵیکی لەبەندیخانەدا بردە سەر ..

لیوا محمود شیت خەتاب دەڵێ : جارێك سەرۆکی عێراقی عبدالسلام عارف ناردمی کە لای حکومەتی پاکستانی هەوڵی بۆبدەم بەربێ ، کەچوومە لای مەودودی و پێم وت بۆکارێکی واهاتووم بەهیچ جۆرێك قایل نەبوو ،. بەندیخانەی پێ باشتر بوو لەپاڕانەوە لە حکومەت ..

مەودودی ئەندامی دامەزرێنەری رابیتەی عالەمی ئیسلامی و زۆر ڕێکخراوی تر بوو ، توانی بەربەستێکی پۆڵاین بێت لەبەردەم دوژمنانی ئیسلامدا ..

لەیەکێك لەوتە بەنرخەکانیدا بە بانگخوازان دەڵێت :چی کێشەو ناڕەحەتیتان هەیە ، بیبەستن بە بەردێکەوەو بیخەنە بنی دەریاوە تا سەرقاڵتان نەکات و دووربکەونەوە لەکاری بانگخوازی وخزمەت بە ئیسلام.--.بەرنامەی أوراق کەناڵی اقرأ

ئاینێکی جیهانی بێ سنوور

ئایینی پیرۆزی ئیسلام هەتاهەتاییە و بۆ هەموو بەرەی ئادەمییە و هیچ سنوورێك ناتوانێ ڕێی لێبگرێت و هەرکەس گوێی لە قورئان بووبێت , یان دڵی بۆ شتێکی ئەم ئایینە کردبێتەوە , بۆتە مایەی هیدایەتی .. ئافرەتێکی ئەمریکی دەچێ بۆ تایلاند بۆ هەڵگەران بەشاخ دا , گوێی لەبانگ دەبێ و ئەمەش بەرەو ئیسلامی دێنێ و موسوڵمان دەبێت , پرۆفیسۆر زەغلول النجار دەڵێ: ئەو ئافرەتە سەردانی کردم و باسی موسوڵمان بوونەکەی خۆی بۆ کردم ..

لە وولاتی بەحرەینیش بەهۆی بنکەی (التعریف بالاسلام)ەوە لەم سێ ساڵەی دواییدا نزیکەی هەزار بیانی موسوڵمان بوون . دیارە بانگەواز پێویستی بەهۆکاری تایبەتە , وەك

زانینی زمانی بیانی و , وه رگێڕانی قورئان و پەڕاوی تر بۆ سەر زمانە زیندووەکانی جیهان .

وەرگێڕانی قورئان بۆ سەر زمانی ئینگلیزی :

لە دەیان ساڵ لەمەوبەردا لە وولاتی هیندستان بازرگانێکی موسوڵمان بەناوی (یوسف علی) خەو دەبینێ بە ژنەکەیەوە کە دووگیان بووە , لە خەوەکەیدا کوڕێکی دەبێت و کوڕەکەش لەباوەشی حەزرەتدا دەبێت , پرسیار دەکات لەوانەی کە لەخەو دەزانن , پێی دەڵێن: کوڕێکت دەبێت و خزمەت بەپێغەمبەر (ص) و ئیسلام دەکات .. جا وەك خوا بیەوێ بەخەو ئیشارەتێکی بداتێ و ڕێنمایی بکات بۆ کارێکی مەزن .

بەڵێ ..پاش ماوەیەك کوڕێکیان بوو ناوی نا (عبدالله) ، یوسف عەلی زۆر گرنگیدا بە پەروەردەی منداڵەکەی و کەگەورە بوو خستیە بەر خوێندن و باشترین مامۆستای بۆ پەیدا دەکرد و ناردیشی بۆ بەدەستهێنانی بڕوانامە لە بەریتانیا و ئەویش بڕوانامەی هێنا و ئینگلیزییەکی باش فێربوو , خۆی و هاوسەرەکەی خزمەتێکیباشی ئیسلامیان کرد و چەند پەڕاوێکی نووسی و زۆر خەمیبوو کە مانای ئایەتەکانی قورئان بە ئینگلیزی لێك بداتەوە , تا هەموو کەس تێی بگات وپاش سی ساڵ ڕەنج و شەونخونی توانیان بەو کارە هەستن و ببێ بەیەکەم وەرگێڕانی قورئان بۆ سەر زمانی ئینگلیزی کە لەلایەن موسوڵمانێکەوە کرابێت ..

پرۆفیسۆر تی بی ئێرڤنگ :

ناوبراو مامۆستای زانکۆی تێنسی ئەمریکیبوو , لە شەستەکاندا بەشداری کرد لە کۆنفرانسێکدا لەبارەی وەرگێڕانی قورئانەوە .. دکتۆر زەغلول النجار دەڵێ: لەبەرئەوەی کۆنفرانسەکە لەبارەی وەرگێڕانی قورئانەوە بوو منیش چووم , ئەوەی سەرنجی ڕاکێشام وتارەکەی پرۆفیسۆر ئێرڤنگ بوو کە پیاوێکی بەتەمەنی بە ویقار بوو , بەهەست و سۆزێکی بەرزەوە باسی وەرگێڕانی قورئانی کرد کە زەحمەتە و وتی: من لەهەموو زمانی ئینگلیزیدا ناتوانم وشە بهێنم کە دەقاودەق مانای(**يأأيها الذين آمنو اتقوا الله حق تقاته**) بدات ..

دوای وتارەکەی چووم بۆلای و زۆر بەگەرمی پێشوازی لێکردم و لێم پرسی: تۆ پەیوەندیت چییە بە ئیسلامەوە ؟ ئەویش ووتی: من خۆم و ژن و منداڵەکانم موسڵمان بووین .. وتم: چی وای لێکردی موسوڵمان ببیت؟! وتی: من نامەی دکتۆرام ئامادە

دەکرد لەسەر زمانی ئیسپانی سەیرم کرد کە زۆر ووشەی عەرەبی تیایە , بۆیە پەیوەندیم کرد بە هەندێ عەرەبەوە , بۆ زیاتر شارەزابوون , کەچی زمانی (فصحایان) نەدەزانی , بۆیە کەوتمە دیراسەی قورئان تازیاتر لەزمانی فصحای عەرەبی شارەزاببم , قورئان دڵی کەمەندکێش کردم بەبێ ئەوەی کەس باسی ئیسلامم بۆ بکات , ئیتر لەو ساتەوە خۆم و ماڵ و منداڵم موسڵمان بووین , قورئانیشم وەرگێڕایە سەر زمانی ئینگلیزی , چونکە بەڕاستی قورئانێکی وانەبوو کە بەچاکی وەرگێڕدرابێ لەلایەن موسوڵمانانەوە , ئەوەی لەبەردەستا بوو وەرگێڕانەکەی (سەیل)ی ئینگلیزی بوو کە هەشتا و پێنج لاپەڕە پێشەکی بۆ نووسیوەو بوختان دەکات بۆ ئەم دینە و دەیەوێ هەرکەس خوێندیەوە گومان لەدڵیا دروست بکات , ئەمە بێجگە لە دەستکاری مانای ئایەت و تەزویرێکی زۆر کە کردویەتی .. شایانی باسە وەرگێڕانەکەی (عبدالله یوسف علی) ش بە زمانی شکسپیر بوو کە ئینگلیزیەکەی قورسەو ئێستا کەم کەس سوودی لێوەردەگرێت ..

دکتۆر زەغلول دەڵێ: بە ڕاستی ئێرڤنگ خۆی و منداڵەکانی قوتابخانەیەکی بانگەوازبوون بۆ ئیسلام , بۆیە لەساڵی١٩٦٣دا داوەتنامەم بۆ نارد تا بێت بۆ ئوسکۆتلەندە و وتار بۆ موسوڵمانان بدات ,کە گەیشت پارەی بلیتەکانی داینەوەو وتی: حەز دەکەم خۆم پارەکە بدەم تا خێری زیاترم دەست بکەوێت ..

جا کە وتاری بۆداین وتی: بەڕاستی موسوڵمانینە زۆر نووستن , هەق وابوو ئێستا ئێوە پێشەواو ڕابەری جیهان بن .. چل لاوی خوێن گەرمم بدەنێ کە جوان پەیڕەوی ئیسلام بکەن و باش تێی بگەن , بزانن چۆن فەتحی عالەمیان پێدەکەم .

موسوڵمانینە ڕاستە ئێوە ئێستا لەزۆر بواردا دواکەوتوون , بەڵام نوورێکتان پێیە کە لای کەسی تر نیە و دەتوانن وا بکەن کەدنیا بە چۆکدا بێت بۆتان .. شایانی باسە پرۆفیسۆر ئێرڤنگ تائێستا ماوەو خەریکی هەوڵ و کۆششە بۆ ئیسلام لە جیهاندا .

موسوڵمان بوونی پزیشکی ئیسپانی (رافاییل کۆندی) :

پرۆفیسۆر زەغلول النجار دەڵێ: دکتۆر (کۆندی) پزیشکێکی ئیسپانی بوو , خاوەنی عەیادە و خەستەخانەی خۆی بوو , زۆر هەوڵیداکە کچەکەی ببێت بەپزیشك و جێی بگرێتەوە , کەچی قەدەری خوا وابوو کە لە پێشبڕکێی شۆفێردا لە لۆفەیەك دا وەربگەڕێ و بمرێت .

دوای ئـەم ڕووداوە زۆر شـەو دەچـووە خـەوی بـاوکی و پێـی دەووت باوکـە لەگـەڵ یەکتاپەرستەکاندابە و ڕێی ڕاست بگرەبەر .. ئەمیش ئەم خەوەی زۆر لا سـەیربوو , ئـەبێ ڕێی ڕاست چیبێ و چۆن بێو لای کێ بێ ؟ بۆیە ڕۆژێ چوو سەردانی زانکۆی کرد و هاوەڵەکانی کچەکەی بینی و, پاش پرسیارکردن بۆی دەرکەوت کە کچەکەی لە زانکۆ هاوەڵی موسوڵمانی هەبووە و موسوڵمان بووبوو , وە بەتەمابوو لەداهاتوودا موسوڵمان بوونەکەی ڕابگەیەنێ ..

پاش ئـەوە کۆنـدی شـەو خـەو بـە کەعبـەوە دەبینـێ و زۆر لای سـەیر دەبێت و , حـەز دەکات کە زیارەتی کەعبە بکات , بۆیە داوا لە هاوەڵێکی دەکات کە ناوی (عبدالصمد رومیرۆ رومان)بوو , تا کاری بۆ ئاسان بکات بۆ چوون بۆ زیارەتی کەعبە , ئەویش پێی وت: تا موسوڵمان نەبی ناتوانی بچی بۆ زیارەتی کەعبە.

بـۆ ئەمـەش عبدالـصمد لـە ڕێـی برادەرێکیـەوە لەجـەدەوە کـە خەسـتەخانەی هـەبوو داوەتنامـەی نـارد بـۆ دکتـۆر کۆنـدی , کاتێـك گەیـشتە جـدە , فێـری ئیحـرام بەسـتن و عومرەکردنی کرد و موسوڵمان بوونی خۆی تۆمارکرد , پاش ئەمە دکتۆر کۆندی چوو بۆ زیارەتی کەعبە و هەر ئەوەندەی لەدوورەوە بینی ئەوەندە گریا خەریك بوو ببورێتـەوە و وتی: سبحان الله , ئەوەی ئێستە دەیبینم ئەوەیە کە لەخەوەکەمدا بینیومە ..

پرۆفیسۆر زەغلول دەڵێ: کە دکتۆر کۆندیم بینی زۆر گلەیی کرد و وتی: ئێوە بەڕاستی ئیسپانیاتان پشت گوێ خستووە , لەکاتێکدا ئیسپانیەکان دەتوانن ببنە نوێنەرتان بۆ هەموو ئەوروپا و دەروازەیەکی گرنگە بۆ ئیسلام..

ئینجا وتـی: ئێمـە بـە ئەسـڵ موسـوڵمانین , هەرچـەندە ئێـستا هـیچ لەئیـسلام نـازانین , ماڵەکانمان ئایەتی تیا هەڵواسراوە و تێی ناگەین , ئێمە کاتی خوێ باووباپیرمان لەسـەر ئیسلام سزا دراون و تائێستاش مردوو لەلای ئێمە دەشۆرێت و کفن دەکرێت و لەسـەر لای ڕاسـت دەنێـژرێت .. بـە ڕاسـتی تەنانـەت نـاوی مـن (کۆنـدی) لـەزانای بـەناوبانگی موسوڵمانەوە (کندی) هاتووە ..

ئێوە هەقە بانگی خوا بدەنەوە بەگوێی ئیسپانیەکاندا .. شایانی باسە دکتۆر کۆندی و عبدالصمدی هاوەڵی چوونە سەرایڤۆ و خەستەخانەیان لەسەر حسابی خۆیان کردەوەو خزمەتێکی موسوڵمانانیان کرد کە بە دەوڵەتیش نەدەکرا .. (بەرنامەی اسلام بلا حدود) .

موسوڵمان بوونی هەژدە پرۆفیسۆر لە لەندەن:

پرۆفیسۆر زەغلول النجار دەڵێ: چوار ساڵ لەمەوبەر بانگ کرام بۆ زانکۆیەکی لەندەن , کە بەشداری بکەم لە کۆنفرانسێکدا لەبارەت قورئانەوە , زۆر لە ڕۆژهەلاتناسە کۆنەکان بەشدارییان کرد کە کۆنە قینێکیان لەدڵدایە بەرامبەر ئیسلام و کاتی خۆی دەزگا سیخوڕیەکان ناردبوویانن بۆ وولاتە ئیسلامیەکان ..

لە کۆنفرانسەکەدا هەژدە پرۆفیسۆری ڕۆژهەلاتناس کە تەمەنیان نزیکەی (٣٥ – ٤٠) ساڵێك دەبوو , هەموو موسوڵمان بوون بەهۆی ئەو باسانەی کە لە کۆنفرانسەکەدا پێشکەش کران .

یەکێك لەو پرۆفیسۆرە گەنجانە وتی: ئەمشەو کە باسەکەم ئامادە دەکرد , لەبەر خۆمەوە وتم: باشە ئەمە هەق نی یە ؟ دەی کە دەزانی هەقە بۆ دوای ناکەوی ؟ لەچی دەترسی؟ پاش تاووتوێیەك لەنەفسی خۆم دا بڕیارم دا موسوڵمان بم و خۆم یەکلایی کردەوەو خۆم گۆڕی و هەر شەوێ چووم لە مەرکەزێکی ئیسلامی موسوڵمان بوونی خۆم ڕاگەیاند ..

موسڵمان بوونی عبد الصمد رومیرۆ رۆمان :

دکتۆر زەغلول دەڵێت : ساڵێکیان لە حەج بووم ، لە عەرەفە پیاوێك هات بۆ لام کە ناوی عبدالصمد بوو، کوڕە تەمەن نۆ ساڵەکەشی لەگەڵ بوو کە هەموو قورئانی لەبەربوو، پاش خۆش وچۆنی کەوتە باسی موسڵمان بوونی خۆی و وتی : من ئیسپانیم وپسپۆڕم لە بواری مۆسیقادا ، ویستم لێکۆڵینەوەیەك ئامادە بکەم لەسەر مۆسیقای کلاسیکی و هەر پەڕاوێکم دەخوێندەوە باسی گەورە مۆسیقارە کانی دەکرد وەك بتهۆڤن ، منیش پێم باش بووکە بۆ دەوڵەمەند کردنی باسەکەم لێکۆڵینەوە بکەم لەسەر موەشەحاتی ئەندەلووسی.

لەمووەشەحاتەوە یەکخواناسی فێربووم و لەبەر ئەوەی کەزۆر باسی پێغەمبەریشی تیایە لام خۆشەویست بوو ، چونکە بەڕاستی ئەو کەسێکە کە نارەحەتی زۆری هاتە ڕێ و خۆگر بوو ، وە بە درێژایی بیست و سێساڵ تۆزقاڵێك دانەبەزی لەبیروڕاکەی.. هاوین گەڕامەوە ماڵی باوکم لە غرناطة وپاشان خانوویەکم بەکرێ گرت لە گەڕەکی موسڵمانەکان کە بەڕاستی زۆر ڕێزیان لێدەگرتم و منیش گوێم دەگرت لە قورئانی مزگەوت و زۆر کاری تێدەکردم ، بۆیە داوام کرد لێیان کەکاسێتێکم بۆ بهێنن ،ئەوانیش کاسێتێکی عبدالباسط

یان بۆ هێنام و کاتێك بەکۆمپیوتەر لێکۆڵینەوەم لەسەر کرد بۆم دەرکەوت کە ئەو مۆسیقایەی لە قورئاندا هەیە بەڵگەیە لەسەر موعجیزەکەی ..

بەیانیان زوو گوێم دەگرت لە قورئانی پێشنوێژی مزگەوت و زۆر کاری تێدەکردم ، تا ڕۆژێك دراوسێکانم وتیان کۆنفرانسێك هەیە لەشاری تطوان لەبارەیموەشەحاتەوە و هەفتەیەك دەخایەنێت ، بڕیارمان دا بەیەکەوە بە ئوتومبیلەکەی من بچین ..

پاش سێ ڕۆژ لە کۆنفرانسەکە بەناو شاردا گەڕاین ، بانگی ئێوارەی داو ، برادەرەکانم چوون بۆمزگەوت بۆ نوێژو منیش بەپیاسە بەدەوری مزگەوتەکەدا دەسوڕامەوە و قورئان خوێندنی پێشنوێژی مزگەوتەکە هەست وهۆشی هەژاندم و بەپەلە چوومەوە ناو ئوتومبیلەکەم و زۆر گریام ..کە برادەرەکانم هاتنەوەو بەو بێتاقەتیە منیان بینی ، پرسیاریان کرد : چی بووە ؟ چی قەوماوە ؟ منیش وتم : هیچ نیەو دەمەوێت بە زووترین کات بگەڕێینەوە بۆ شاری غرناطة ، ئیتر پێکەوە گەڕاینەوە و یەکسەر لەماڵەوە خۆم شت و چووم بۆ مزگەوت و موسڵمان بوونی خۆم ڕاگەیاند ..

سەفیری سعودیە کە بەمەی زانی دەعوەتی کردین بۆ حەج و پاشان (منحەیان) داینێ کە خۆم و هاوسەرم لە زانکۆی (ام القری) بخوێنین و توانیم ماجستێر بهێنم لە دراسات ئیسلامیداو هاوسەرەکەشم بڕوانامەی لە پەروەردەی ئیسلامیدا هێنا ..

دکتۆر زەغلول دەڵێت : ناوبراو جارێك لە ڕەمەزاندا هات بۆلام بۆ قاهیرەولەماڵمان مایەوە ، شەو کە چووم ئاگاداری بکەمەوە بۆ پارشێو بینیم کەپێشتر هەستاوەو خەریکی شەو نوێژە ..

جارێکی تریش کەچووم لە فڕۆکەخانە پێشوازیان بکەم ، بینیم پیاوێکی ئینگلیزی لەگەڵدایە کەژنەکەی ئیسپانی بوو ، وەتەنها لەماوەی چەند سەعاتی گەشتەکەیاندا لە ئیسپانیاوە بۆ قاهیرە توانیبووی موسڵمانیان بکات ..

ساڵی پاریش بینیم لە (شارقە) و بۆی باسکردم کە کۆلێژی دیراسات ئیسلامی کردوتەوە و خەڵکێکی زۆر لێی سوودمەندن ، ئەمە بێجگە لەوەی کە ئیستگەشیان هەیەو بووەتە هۆی موسڵمان بوونی خەڵکی وئێستا نزیکەی ملوێنێك موسڵمان هەیە لەو وڵاتەدا ..

(١) لە خۆتان وردبنەوە :

قورئان دەفەرموێت(وفي أنفسكم أفلا تبصرون) الذاريات ٢١..**وردبوونەوە لە دەروونی مرۆۋ و پێکهاتنی ئەندامەکانی ، مرۆۋ دەبات بەرەو ئیمان و تێگەیشتن لە دەسەلاَتی پەروەردگار , بۆ نموونە :**

یەکەم : خڕۆکە سوورەکان سەد و بیست ڕۆژ دەژین و دوای ئەوە دەمرن و لە ڕێی سپڵەوە دەردەکرێنە دەرەوەو خانەی نوێ لەجێیان دروست دەکرێنەوە , لەباروزرووفی ئاساییدا دوو ملیۆن و نیو خڕۆکەی سوور لە چرکەیەکدا بەرهەم دەهێنرێت لە لەشداو , ئەم ژمارەیەش زیاتر دەبێت ئەگەر پێویست بکات , ڕێژەی ئەم بەرهەم هێنانەش هۆرمۆنێك ڕێکی دەخات کە ناوی (ئیریسرۆپۆیتین)ە ..

کاتێك لە ڕووداو و کارەساتێکدا مرۆۋ تووشی خوێن لەبەر ڕۆیشتن دەبێت , بەرهەم هێنان زیاد دەکات .. هەروەها کاتێك مرۆۋ بەسەر شوێنێکی بەرزدا سەرکەوێت و ئۆکسجین کەم بکات خڕۆکەی سوور زیاتر بەرهەم دەهێنرێت تا زۆرترین ئۆکسجین وەربگرێت.. (ل/١٢٦ / التصميم في الطبيعة/هارون يحيى , وەرگێڕانی أورخان محمد علی) .

دووەم : لە هەوادا تۆز و خۆڵ هەیە ولەساڵێکدا مرۆۋ نزیکەی نیو کیلۆ تۆز و خۆڵ لە ڕێی لووتیەوە بە هەناسەدان هەڵدەمژێت و، ئەگەر شەست ساڵ بژی دەکاتە نزیکەی سی کیلۆ .

پەروەردگاریش بۆ پاراستنی مرۆۋ لەو تۆز و خۆڵە لووتی بە جۆرێك دروست کردووە کە ڕێ لەو تۆز و خۆڵە بگرێ وکەمترینی بگاتە ناو بۆری هەناسە و سیەکان , ئینجا بەهۆی پژمینەوە ئەگەر ڤایرۆس و تۆز و خۆڵ هێڵەکانی بەرگری بڕیبوو دێنەوە دەرەوە ، بۆیە سوننەتە سوپاسی خوای لەسەر بکرێ .

هەروەها لە لووت دا ملیۆنەها خانەی بۆن کردن هەیە کە نزیکەی سێ هەزار جۆر بۆن لەیەکتری جیا دەکاتەوەو هەستی پێدەکات .. ئەمە بێجگە لەوەی کە لووت وەك ئێرکۆندیشن وایە , ئەگەر هەوای دەرەوە گەرم بوو وەك (ربعی الخالي) کە دەگاتە (٥٠) پلە , یان سارد بوو وەك (سیبریا) , ئەوا لەچوار چرکەدا هەواکە گەرم بێت یان سارد

دەیکات بە (٣٠ – ٣٧) پلە ئەمەش بۆئەوەی زیان بە سیەکان نەگەیەنێت .. (د.عبدالحميد القضاة – وتارى (وفي انفسكم أفلا تبصرون)).

(٢) سەرنج ڕاکێشان بۆ دروست کراوەکانی خوا :

قورئان دەفەرموێت (إن في السماوات والأرض لآيات لقومٍ مؤمنين وفي خلقكم ومايبث من دابةٍ آياتٌ لقومٍ يوقنون) الجاثية/٤ .

واتە: بە ڕاستی لە ئاسمانەکان و زەویدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن دەربارەی گەورەیی دەسەڵاتی پەروەردگار بۆ کەسانێك کە بڕوادارن , هەروەها لە دروستکردنی ئێوەدا و لەو هەموو زیندەوەرە جۆراوجۆرانەی کە لەسەر زەوی و ژێرزەوی و ناو ئاودا هەن و بڵاویان دەکاتەوە , بەڵگە و نیشانەن لەسەر دەسەڵاتی خوا بۆ کەسانێك کە دڵنیان و باوەڕی دامەزراویان هەیە .

هەروەها دەفەرموێت (خلقَ السماوات بِغَيرِ عمدٍ تَرَونها ، وألقى في الأرض رواسيَ أن تَميدَ بكم وبثَ فيها من كل دابة وأنزلنا من السماءِ ماءً فأنبتنا فيها من كل زوجٍ كريم ، هذا خلق الله فأروني ماذا خلق الذين مِنْ دونهِ بلِ الظالمونَ في ضلالٍ مُبينْ) لقمان ١٠.

واتە: ئاسمانەکانی دروست کردووە بەبێ کۆڵەکە بەچاوی خۆتان دەیبینن , لە زەویشدا کێوەکانی دامەزراندووە کە لەنگەری زەویان ڕاگرتووەو (چەندەها سوودی تریان هەیە) نەوەکو ژێرەو ژوور ببن و لاربینەوە , جۆرەها زیندەوەر و گیان لەبەریشی تیادا بڵاوکردۆتەوە , لە ئاسمانیشەوە بارانمان باراند و, جۆرەها ڕووەك و گژوگیای هاوجووتی بەسوود و بەکەڵك و جوان ڕازاوەمان لە زەویدا پێڕواند .

ئائەمەیە دروست کراوەکانی خوا , وەرن پیشانم بدەن بزانم ئەوانی تر جگە لەو زاتە , چیان دروستکردووە , نەخێر هیچیان دروست نەکردووە , بەڵکو ستەمکاران هەمیشە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان .

خوای گەورە هەرچی دروستکردووە بەوپەڕی وردی و حیکمەتەوە بەدی هێناوە (وخلق كل شيء فقدره تقديرا) }الفرقان/٢ . **بۆ نموونە: مێشوولە بەو وردی و بچکۆلەییەوە بەڵگەیە لەسەر دەسەڵاتی پەروەردگار بۆیە لەبارەیەوە دەفەرموێت** (إن الله لايستحي أن يضرب مثلاً مابعوضةً فما فوقها ، فأما الذينَ آمنوا فيعلمونَ أنه الحق من

رَبهم ، وأما الذين كفروا فيقولون ماذا أراد الله بهذا مثلا ، يُضل به كثيراً ويهدي بـــه كثيرا ، ومايُضل به إلا الفاسقينْ) (البقرة/٢٦) .

واتـه: بـه ڕاسـتی خـوا نـەنگ نیـە بەلایـەوە هـەر نموونەیـەك بهێنێتـەوە بـە مێشوولەیەك , لـەویش گـەورەتر یـان بـچوكتر , جـا ئەوانـەی باوەڕیـان هێنـاوە ئـەوە چـاك دەزانـن ئـەم نموونەیە ڕاستە و لەلایـەن پەروەردگاریانەوەیە , ئەوانـەش کـافر و بێبـاوەڕن دەڵێن: خـوا مەبەسـتی چیبوو لـەم نموونەیـەدا ؟ (خـوای گـەورەش دەفـەرموێت) زۆرێكـی پـێ گـومڕا دەكات و زۆرێكـی تریشی پـێ هیدایـەت و ڕینموویی دەكـات , بـەڵام دیـارە جگـە لـە لار و وێرو یاخی و تاوانباران كەسی تر گومڕا ناكات .

مێشووله :

مێـشووله بـەهۆی نیزامێكـی هەسـتی تایبەتیـەوە جێـی نێـچیرەكەی دیـاری دەكـات و , دەتوانێت لەتاریكیدا بەهۆی گەرمی لەشی نێچیرەكەوە بزانێ لەكوێدایە .. ئینجا كەلەسەر پێست دەنیشێتەوەو كونی دەكات ماددەیـەك دەردەدات كـە تەخـدیری خانـەكانی پێـست دەكـات لـەو شـوێنەدا و پاشـان دەكەوێتـە خـوێن مـژین و هـەمان مـاددە نایـەڵێ خوێنەكـە بمەێت (ل/١٨٨ خديعة التطور/هارون يحيى/ وەرگێڕانی سليمان بايبارا).

سەیری فڕینی باڵندە بکەن :

قورئـانی پـیرۆز سـەرنجمان ڕادەكێشێت بـۆ باڵنـدە و فڕینەكـەی كـە چـۆن خـوای گـەورە لەشی وا دروستكردووە كە بەئاسمانا بفڕێت و نیزامێكی تایبەتی وای بۆداناوە كە ژیانی ئاسان بێت , هەروەك دەفەرموێت: (أوَلَم يَرَوا إلى الطيرِ فوقَهُم صافات ويقبــضن مـــا يُمسكهُن إلا الرحمنُ إنهُ بِكل شيءٍ بصير) (الملك/١٩) . **واتـە: ئایـا سـەرنجی باڵنـدەیان نەداوە بەسەریانەوە پۆل پۆل دەفڕن و باڵەكانیان لێك دەنێن , ئـەو باڵندانـە جگـە لـەخوای میهرەبان كەس بەئاسمانەوە ڕاگیریان ناكات , بە ڕاستی ئـەو زاتـە بەهـەموو شتێك بینایـە و هیچی لێ ون نابێت و چاودێری هەموو دروست كراوەكانی دەكات .**

باڵنــدەی (زەقــزاق)ی ئــاڵتونی , كـۆچ دەكـات لـە (ئالاسـكا)وە بـۆ دوورگـەكانی (هـاوای) بۆئـەوەی زسـتانی تیـا بەسـەر بـەرێت , جـا لەبەرئـەوەی لـە ڕێگاكەیـدا دوورگـەی تـر نیـە , ناچارە چوار هەزار كیلۆمەتر بەیەك جار ببڕێت و نزیكەی دووسەد و پەنجا هەزار جار باڵ بدات بەیەكدا و ئەم گەشتەشی (٨٨) سەعات دەخایەنێت ..

کێشی ئەم باڵندەیە لەسەرەتای کۆچ کردندا (٢٠٠)گرامە کە (٧٠)گرامی چەوریيە و بۆ وزە بەکاری دەهێنێت , جا ئەگەر بڕی ئەو وزەیەی پێویستێتی بۆ ئەم گەشتە حسابی بکەین دەبینین پێویستی بە هەشتا ودوو گرامە , واتە دوانزە گرامی کەمە بۆئەوەی گەشتەکەی تەواو بکات ..

خوای گەورە وای دروست کردوون کە بەشێوەی (٧) بفڕن و بەوەش کەمترین وزە سەرف دەکا و لەسەدا بیست و سێی وزەکەی بۆ دەگەڕێتەوە , واتە لەجیاتی ئەوەی وزەی لێ بڕێت , نزیکەی شەش گرام چەوریشی زیاد دەبێت کە دەتوانێت بۆ حالاتی (طوارىء) و ناکا و سوودی لێوەرگرێت (ل٥٢ التصميم في الطبيعة) ..

باڵی مێرووەکان :

زانای بایۆلۆجی ئینگلیزی (روبین ووتون) لەباسێکدا بەناوی (التصميم الميكانيكي لأجنحة الحشرات) دا دەڵێت: هەرچەند چاکتر و زیاتر تێبگەین لەکاری باڵی مێرووەکان , ئەوەندە زیاتر تصمیمی ورد و بەدیقەتی دەردەکەوێت بۆمان .. بە ڕاستی باڵەکانی مێرووەکان بە ووردی دروست کراوە و بە جۆرێکە کە بەئاسانی هەموو پارچەکانی لەشی بجوڵێ وزیاتر بتوانێت لە هەوادا بمێنێتەوە ..(ل/١٤ التصميم في الطبيعة/هارون يحيى , وەرگێڕانی ئورخان محمد علی) .

(اليعسوب _ پووش بەقنە) :

پووش بەقنە چوار باڵی هەیە و ناتوانێ قەیی بکات و بیخاتەوە سەر لەشی ئەم وردەکاریيەی باڵەکانی وایکرد لە کۆمپانیای فڕۆکەی هێلیکۆبتەر (سیکورسکی) کە لەسەر شێوەو پێکهاتە و جۆری کارکردنی باڵەکانی فڕۆکەی هێلیکۆپتەر و فڕۆکەی گواستنەوە تصمیم بکات ..

(جیلز مارتن)ی وێنەگری دیاردە سروشتیەکان , هەستا بە لێکۆڵینەوەی پووش بەقنە بۆ ماوەی دوو ساڵ و دەڵێت: ئەم زیندەوەرە ئالیەتێکی فڕینی زۆر ئاڵۆزی هەیە و ئەتوانێ لەوپەڕی خێراییدا بوەستێ و پاشان یەکسەر دەست بکاتەوە بە فڕین بەپێچەوانەی ئاڕاستەیەوە و خێرایشی دەگاتە (٤٠ کم/سەعات)دا و , دەتوانێ بەو خێراییيە خۆی بدات بە نێچیرەکەیدا و بیبورێنێتەوە یان بیمرێنێت , ئینجا بیخوات .

هەر چاوێکێشی پێك هاتووە لە سێ هەزار هاوێنەی جیاواز , کە وا دەکەن بوارێکی زۆر فراوان ببینێ .

شایانی باسه کۆنترین پووش بەقنەی بەبەرد بوو دەگەڕێتەوە بۆ دووسەد و پەنجا و میلۆن ساڵ لەمەوبەر کە هەر وەکو ئێستایەوئەمەش پشتی بیردۆزی (تطور) دەشکێنێ .. (ل/١٦ التصميم في الطبيعة) .

زانای فەڕەنسی بواری گیانلەبەران (بییر بول غراسە) دەڵێت: (ئێمە تائێستا لە تاریکیەکی تەواودایین لەبارەی ئەسڵی مێرووەکان) .. چونکە تائێستا یەك بەڵگە نەدۆزراوەتەوە لە (متحجرات) و ئەو مێروانەی کە بوونەتە بەرد قۆناغەکانی پەرەسەندنی تیا دیاربێت .

گیانلەبەرانیش ئوممەتن

(وما منْ دابةٍ في الارض ولاطائرٍ يطيرُ بجناحيه إلا أممٌ أمثالكم مافرطنا في الكتاب من شيءٍ ثم إلى ربهم يحشرون ، والذين كَذبوا بآياتنا صمٌ وبكمٌ في الظلمات ، من يشأِ اللهُ يضللهُ ومن يشأ يجعله على صراط مستقيم) }الانعام/٣٩

واتە: هیچ زیندەوەر و گیانلەبەرێك نیە بەسەر زەویدا بڕوات وهیچ باڵندەیەك نیە بە باڵەکانی بفڕێت و ئەوانیش ئوممەت و گەلێك نەبن وەك ئێوە ، دڵنیابن هیچ شتێك نیە پشت گوێمان خستبێت لە پەڕاوە تایبەتیەکەی (لوح المحفوظ)دا , لەمەودوا هەر هەموو ئەوانە کۆ دەکرێنەوە بۆلای پەروەردگاریان , بۆئەوەی دادگایی بکرێن و هەموو کەس ماف خۆی وەربگرێت , یان تۆڵەی ڕەوای لێبسەنرێت .

ئەوانەی کە بڕوایان نەکردووە بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە , کەڕن وحەق نابیستن و، لاڵن وحەق ناڵێن , لەناو تاریکیەکاندا ژیان بەسەردەبەن , بێگومان ئەوەی خوا بیەوێت گومڕای دەکات (چونکە دەستپێشخەرە لەو بوارەدا و بەخواهێشتی خۆی هەڵی بژاردوە) و ئەوەش کە بیەوێت هیدایەتی بداو (هێدایەت وەرگرێت) دەیخاتە سەر ڕێبازی ڕاست و ڕەوا ..

ئەم ئایەتە بۆ خۆی موعجزەیەکی گەورەیە , چونکە کێ دەتوانێ هەزار و چوار سەد ساڵ لەمەوبەر بڵێ : هەرچی گیانلەبەرێك هەیە و هەرچی بەباڵ دەفڕێت ئوممەتن .. ئەمڕۆ پاش ئەو هەموو هەوڵ و کۆشش و ڕەنجەی زانایان ئەو ڕاستیە دەرکەوتووە , پسپۆڕانی ئەو بوارە پاش چاودێری و دیراسەی ساڵەهای ساڵی گیانلەبەران و باڵندەکان دەڵێن: هەموو گیانلەبەران و باڵندەکان لەناو خۆیاندا جۆرە لەیەکتر گەیشتن و فیداکاری و

خۆشەویستی‌یەك هەیە كە مرۆڤ سەرسام دەبێت لە ئاستیا , دیارە ئەو ئوممەتانەش هەریەكە و كارێكی تایبەتی هەیە و هاوسەنگی‌یەك دەپارێزن لەم سەر زەوی‌یەدا ئیتر دۆزرابێتەوە یان نا ..

بۆ نموونە: كاتی خۆی لە ولاتی چین بڕیاریان دا كە هەڵمەتێكی نیشتمانی بكەن بۆ لەناوبردنی چۆلەكەی بەسەزمان , گوایە تۆ و دانەوێڵە دەخوات و زیان لە ئابووری دەدات , كاتێك بە خۆیان زانی كرم و مێرووی وا پەیدابوو كە زۆر زیان بەخشتربوون لە چۆلەكە , بۆیە بڕیاریان دا كە بەزووترین كات هەوڵی زاوزێ و زۆربوونی چۆلەكە بدەنەوە تا هاوسەنگی لە سروشت دا ڕابگرێ ..

مۆڵگەكانی مێرووڵەی سپی :

مێرووڵەی سپی گیانلەبەرێكی بچووكە و لە مۆڵگەی زۆر چڕدا دەژی و كاتێك ژمارەیان زۆر زیاد دەكات , هێلانەكەیان چەند مەترێك لەسەر ڕووی زەوی بەرزدەبێتەوە , سەیریش لەوەدایە كە ئەومێرووڵە كرێكارانەی ئەوە دروست دەكەن كوێرن ..

نیزام و یاسای هێلانەی مێرووڵەی سپی زۆر ئاڵۆزە و، شاژنێكیان هەیە كە كاری زاووزێیە , كاتێك شاژنەكە تلقیح دەبێت لەشی گەورە دەبێت تا دەگاتە نزیكەی (٩)سانتیمەتر و وەكو ئالەتێكی بەرهەم هێنانی لێدێت و ناتوانێ بجولێت و گەرا دادەنێت , گەراكانیش كۆمەڵێكی تایبەتی لە مێرووڵەكان گرنگیان پێ دەدەن و پاكیان دەكەنەوە و خواردنیان دەدەنێ , شاژن لە ڕۆژێكدا نزیكەی سێ هەزار گەرا و لە هەموو ژیانیشیدا نزیكەی دە ملیۆن گەرا دادەنێت ..

مێرووڵەی كرێكار هەرچەندە كوێرە , تەمەنی سێ تا چوار ساڵ دەبێت و كاری دروست كردنی هێلانەكەیە و هەندێكیشیان چاودێری گەرا و بێچووەكان و شاژن دەكەن و لە ڕێگای ئیشاراتی كیمیایی‌یەوە لە یەكتری تێدەگەن و یەكتری ئاگادار دەكەن لەهاتنی دوژمن ..

هێلانەكەیان بە تونێلی باریك و تەسك بەدەرەوە دەبەسرێتەوە تەنها مێرووڵەیەكی پیا دەچێت و پاسەوانیشی هەیە و ، هەر مێرووڵەیەك بێتە ژوورەوە بە بۆنەكەیدا دەیناسنەوە كە لەخۆیانە یان نا .. كاتێك مێرووڵە خۆرێك یان هەر دوژمنێك دێت , مێرووڵە سپی‌یەكانی تایبەت بە بەرگریكردن ڕووبەڕوویان دەبنەوە و هەر یەكە لەو مێرووڵانەش كیسەیەكی تایبەتی لەلەشیایە كە ماددەی كیمیایی تیایە و كە دوژمن دەیگرێ

ماسولکەکانی سکی خۆی گرژ دەکات و ماددەیەکی زەردی ژەهراوی دەردەکات کە زیان بە دوژمن دەگەیەنێ و بەدەرکردنی ئەو ماددەیەش خۆی پاش ماوەیەکی کەم دەمرێت , ئەگەر شەڕەکەش زۆر قورس بوو ناچار مێروولە کرێکارەکانیش بەشداری دەکەن لەشەڕەکەدا.. کە بە ڕاستی ئەمەش نموونەی ئەوپەڕی گیانفیدایی وخۆبەخت کردنە لەو مێروولە بچکۆلانەدا .

ئەم جۆرە مێروولەیە لە دارستانی ئیستوایی مالیزیا و خوارووی ئەفریقیا و خوارووی ئەمەریکادا دەژین (التصمیم في الطبیعة) .

هەنگ و بەرگری کردن :

ئاشکرایە هەنگ بەهۆی چزووەکەیەوە بە دوژمنەوە ئەدات و ئازاری پێدەگەیەنێت و بەمەش خۆی دەمرێت .

یەکێ لە دوژمنەکانی هەنگ زەردەواڵەی گەورەیە (بەتایبەتی لەیابان) , سێ دانە لەو زەردەواڵەیە دەتوانن سێ هەزار هەنگ لەناوبەرن لە سێ سەعاتدا .. جا کاتێك هەنگ دەزانێ چزووەکەی لەم شەڕەدا سوودی نیە و کاریگەر نیە , ڕێگایەکی تر دەگرێتەبەر بۆ پاراستنی شانەکەی .. ئەویش بەوەی کەکاتێك ئەو زەردەواڵانە هێرش دەهێنن بۆنێکی تایبەت دەردەدەن کە بەهۆیەوە یەکتری ئاگادار دەکەن و بەرەو جەنگەکە دەچن , هەنگەکانیش هەست بەم بۆنەی ئەوان دەکەن و نزیکەی پێنج سەد هەنگیان دێن بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی دوژمن , جا لەبەرئەوەی لە شەڕەکەدا پێوەدان سوودی نیە , ئەوا هەموو بەیەکەوە بە باڵەفڕکێ پلەی گەرمی ئەو ناوچەیە بەرزدەکەنەوە بۆ نزیکەی چل و هەشت پلەی سەدی و بەم گەرمیە زۆرەش زەردەواڵەکان دەمرن (التصمیم/ل١٦٤).

بەزەیی و میهرەبانی لەناو گیانلەبەراندا :

خوای گەورە (رحمان) و (رحیم)ە و بەزەیی و میهرەبانیەکەی کە سەد بەشە ، یەك بەشی لەسەر زەویدا داناوە , بەهۆی ئەو بەشە میهرەبانیەوە گیانلەبەران سۆز و بەزەیی و میهرەبانیان هەیە بۆ بێچووەکانیان , حەزرەت (ص) دەفەرموێت (جعل الله الرحمة مائة جزء ، فأمسك عنده تسعة وتسعين ، وأنزل في الأرض جزءاً واحداً فمن ذلك الجزء تتراحم الخلائق ، حتى ترفع الدابة حافرها عن ولدها خشية أن تصيبه) مسلم وبخاري ..

زانای زیندەوەرزانی سویدی (أدولف مودر) یەکەم کەسە کە گرنگی پێدان و چاودێری مێروو حەشەراتی دۆزیەوە بۆ بێچوەکانیان , لەساڵی ١٧٦٦دا , لەکاتێکدا کە دیراسەی

دەکرد لەسەر مێرووی (المدرع الاوربي)و , بۆی دەرکەوت کە مێیەی ئەو مێرووە لەسەر هێلکەکەی دادەنیشێ بەبێئەوەی هیچ بخوا و بخواتەوە و ئەگەر دوژمنێکیش نزیک بێتەوە لەخۆی و هێلکەکانی زۆر بەتوندیبەگژیا دەچێتەوە .

هەروەها مێرووی (دانتیلا)ش باڵەکانی ئەدا بەیەکدا و سواری پشتی دوژمنەکەی دەبێت بۆئەوەی بێزاری بکات و دووری بخاتەوە لە (یرقات)ەکانی , جا لەو کاتەش دا کە دوژمنەکە سەرقاڵ دەبێ , خێرا (یرقات)ەکانی دەچن خۆیان دەشارنەوە لە گەڵایەکدا , زۆرجار مێیەکەش لەم بەرگریکردنەدا تیادەچێت و بەمەش وەچەکانیڕزگار دەکات (ل/٩٥التضحية) .

جۆرێك هەنگیش هەیە , کە پێی دەڵێن (النحل البري الحفار) چاڵێك هەڵدەکەنێ و گەرایەکی تیا دادەنێ و زۆر ژیرانە گڵە هەڵکەنراوەکە دوور دەخاتەوەو پاشان کوللەیەك یان حەشەرەیەکی تر دەگرێ و تەخدیری دەکات و دەیهێنێ لای گەراکەوە دایدەنێ و دایدەپۆشێتەوە بەجۆرێك هەستی پێنەکرێت , کاتێك گەراکە دەتروکێ ودێتە دەرێ کوللەکەش دێتەوە هۆشی خۆی و بەمەش ئەو مێرووە تازە لەدایك بووە خواردنێکی تەڕوتازەی دەست دەکەوێت و ماوەیەك لەسەری دەژی و دوایی دێتە دەرەوە .. (ل/٨٥ التضحية) ..

هەندێك باڵندەش لەکاتی نزیك بوونەوەی دوژمندا دەنگێ دەردەکات وەك فیشکەی مار و باڵی دەدا بەیەکدا تا دوژمنەکەی بترسێنێ و نەوێرێ نزیك بکەوێتەوە . (ل/٩١ التضحية) (فلیمی دۆبلاژکراوی التضحية عند الحيوانات / ئارا) .

بەتریقی ئیمبراتۆر :

ئەم جۆرە بەتریقە لە بەستەڵەکی خواروو دەژی , لەکەش و هەوایەکی زۆر ساردی سەختدا و, لەکاتی زاووزێدا چەندەها کیلۆمەتر دەڕۆن بۆ دۆزینەوەی جێگایەکی گونجاو ، مێیەکەش یەك هێلکە دەکات کە زۆربەی ووزە و توانای خۆی بۆ سەرف دەکات , کاتێکیش هێلکەکە دەکات یەکسەر نێرەکە دەیخاتە سەر قاچی و لەنێوان قاچ و سکیدا دایدەنێ و نایەڵێ سەهۆڵ وبەفری سەرزەوی بەربکەوێ , تابێچووەکەی لێ دێتە دەرێ , دایکەکەش دەڕوات دەگەڕێ بەدوای خواردندا و هەوڵ دەدات تێربێت و هێزو توانای خۆی پەیدا بکاتەوە ..

نێرەکەش بۆ چوار مانگێ لەشوێنی خۆی ناجوڵێ مەگەر بۆ زۆر پێویستیەك نەبێ , کە بیەوێ پشووش بدات لەسەر کلکی پشوودەدات کە وەك کورسیەك بەکاری دەهێنێ و هاوسەنگی خۆی پێ ڕادەگرێ ..

شایانی باسە لەو چەند مانگەشدا هیچ ناخوات ، کە دایکەکەش خواردنی باشی دەستکەوت دەگەڕێتەوە لای نێرەکەو بێچووەکەی و خواردن دەدا بەبێچووەکە , پاشان نێرەکە هەر دەمێنێتەوە بۆ چاودێری تا دە ڕۆژی تر و ئینجا دەچێتە لای دەریاوە بۆ پەیداکردنی خواردن و خۆتێرکردن , پاش چوار مانگ لە بەڕۆژووبوون و هیچ نەخواردن، کە ئەمەش زۆرترین گرنگی دانە بە بێچوو , وە چڵەپۆپەی میهرەبانی و بەزەیی و سۆزە کە لای ئەو گیانلەبەرانە هەیە (ل/٧٢ التضحية) .

نەعامە و سێبەرکردن :

ئاشکرایە کە تیشکی خۆر گەرمایی زۆرە لە ئەفریقیادا , بۆیە زۆر لە گیانلەبەرانی ئەو کیشوەرە دەچنە شوێنی سێبەرەوە بۆ خۆپاراستن لەو گەرما زۆرە , کەچی نەعامە بە لەشی خۆی و باڵەکانی سێبەر بۆ هێلکەکان و بێچووەکانی دەکات و نایەڵێ زۆر گەرمایان ببێت ، کە ئەمەش نیشانەی ئەوپەڕی گیان فیدایی‌یە بۆ بێچوو .

هاوکاری لەنێوان گیانلەبەراندا :

گیانلەبەران زۆریان بەیەکەوە دەژین و هاوکاری یەکتری دەکەن و یەکتری ئاگادار دەکەنەوە لەهەر مەترسیەك کە ڕوویان تێبکات .. کاتێك دۆلفینێك لەسەر ئەوەیە بێچووی ببێت ، دۆلفینێکی مێیەی تر لەگەڵیا هاوکاریێتی و چاودێری دەکات و پاشان بە هەموویان خزمەت و چاودێری دۆلفینە بچوکەکان دەکەن و بە کۆمەڵ بەیەکەوە دژین (ل/١٥٩ – التصميم في الطبيعة) .

تێبینیەکانی (کینیث ووکر):

ئەم زانا بەناوبانگە گەشتێکی کرد بە ئەفریقیادا و کەوتە تۆمارکردنی ئەوەی کە دەیبینی و دەڵێ: پێش چەند ساڵێك لە ڕۆژهەڵاتی ئەفەریقیا بەچاوی خۆم بینیم کە کۆمەڵێك ئاسك و کەری وەحشی بەیەکەوە بوون و هاوکاری یەکتریان دەکرد لە دەشتەکانی (هایتی)دا , بەجۆرێك کە یەکێکیان لەخۆیان دادەنا بۆ چاودێری کردنی ناوچەکە و هەر ئەوەندە هەستی بەشتێك بکردایە هەموانی ئاگاداردەکردەوە ..

هەروەها فیل و زەڕافەشم بینی , کە هاوکاری یەکتریان دەکرد , چونکە فیل چاوی کزە و بەهۆی گوێیەکانیەوە زیاتر هەست بە نزیك بوونەوەی دوژمن دەکات, زەرافەش بەملی بەرز و چاوی تیژی باشتر دوژمن دەبینێ , بۆیە زەڕافەکان هەر شتێکیان ببینیایە لەدوورەوە فیلەکانیان ئاگادار دەکردەوە ..

(وحید القرن)نیش باڵندەیەك لەسەر پشتی دەنیشێتەوە هەر مشەخۆرێك لەسەر پشتی بێت دەیخوات و بەمەش هاوکاری یەکتری دەکەن و هەر باڵندەکەش هەست بە دوژمنێك بکات دەنگێکی لێوە دێت و (وحید القرن)ەکە ئاگادار دەکاتەوە تا ڕابکات و دوور بکەوێتەوە . (ل/١١٤ التضحیة عند الحیوان/هارون یحیی ، وەرگێڕانی/ مصطفی الستیتی/٢٠٠٣) .

بەرنامەی خوا بۆ گیانلەبەران :

ووردبوونەوە لە هەڵسووکەوتی گیانلەبەران و ڕێك وپێکی ژیانیان ئەو ڕاستیەمان بۆ دەردەخات , کە خوای گەورە بەرنامەی بۆ هەموان داناوەو هەمووان بەنەخشە و پلانێکی تایبەت دەژین تا بەرگری بکەن لەتیاچوون و هەوڵ بدەن بۆ مانەوەو بەردەوام بوون , قورئان لەبارەی هەنگەوە دەفەرموێت :

(وأوحی ربك إلی النحلِ أن اتخذي من الجبالِ بیوتاً ومنَ الشجرِ ومما یَعرشون , ثم کلي من کل الثمرات فاسلکي سبُلَ رَبك ذُلُلا یخرج من بطونها شرابٌ مختلفٌ ألوانه فیه شفاء للناس إن في ذلك لآیة لِقومٍ یَتَفکرونْ) النحل/٦٩.

واتە: پەروەردگاری تۆ (ئەی محمد (ص) , ئەی ئینسان) نیگا و ئیلهامی کردووە بۆ هەنگ کەجێگە بۆ خۆی ساز بکات لەکون و کەلێنی چیاکاندا , هەروەها لە کەلەبەری درەختەکان و لەو شوێنانەی کە ئادەمیزاد بۆی ئامادە دەکات , لەوەودوا فێرمان کردووە کە لە هەموو بەروبووم و شیلەی گوڵ وشتی بەسوود بخوات و پێمان ڕاگەیاندووە : ئەو نەخشانەی کە پەروەردگارت بۆی کێشاویت بە ملکەچیەوە ئەنجامی بدە , (لە دروست کردنی شانەو مژینی شیلە و دروست کردنی هەنگوین و پوورەدان بەدەوری شاژندا و بەخێوکردنی گەراکان ..هتد) , جا لەناوسکی ئەو هەنگانەوە شلەیەکی ڕەنگ جیاواز دێتە دەرەوە کە شیفای تێدایە بۆ زۆر نەخۆشی خەڵکی , بەڕاستی ئالەمەشدا بەڵگە و نیشانەی بەهێز هەیە بۆ کەسانێك بیربکەنەوە ..

بیردۆزی داروین و هەڵس و کەوتی گیانلەبەران :

پێش سەد و پەنجا ساڵ کە داروین بیردۆزی پەرەسەندنی ڕاگەیاند , مادده پەرستان و دوژمنانی ئاین دڵیان پێخۆش کرد ودنیایان پڕکرد و خرایە ناو بەرنامەی قوتابخانە و زانکۆکانەوە ، بەلآم پاش چەند ساڵێك وردەوردە ڕاستیەکان دەرکەوتن و ئەو بیردۆزە هەرەسی هێنا بە جۆرێك کە ئێستا لە چەند ویلایەتێکی ئەمریکادا ناخوێنرێت و هیچ گوێی پێنادرێت ..

یەکێ لەو هۆیانەی کە ئەو بیردۆزەی هەرەس پێهێنا ئەو ڕەفتار و هەڵسوکەوتە غەریزیەی گیانلەبەران بوو , کە تەنانەت داروینیشی سەرسام کردبوو , ئەوەتا داروین خۆی دەڵێت : (أغلب الغرائز تمتاز بتأثير بالغ وتثير درجة كبيرة من الحيرة ، وكيفية نشوءها وتطورها ربما تبدو لقارىء نظريتى كافية لهدم نظريتي من الأساس) ل/٢١ التضحية .

ئەوەتا داروین دان دەنێ بەمەسەلەی غرائزدا کە چۆن جێی سەرسوڕمانە و وردبوونەوە لێی وا دەکات کە خوێنەری ئەو بیردۆزە بڕوای پێی نەمێنێ و لەبنەڕەتەوە هەرەسی پێ بهێنێت .

هەروەها دەڵێت (إنه لخطأ كبير أن نتحدث عن فرضية اكتساب الأنماط السلوكية الغريزية بالطبع وتوريثها إلى أجيال لاحقة ، لاننا كما نعلم هناك غرائز محيرة للغاية كتلك التي عند النمل أو النحل ولايمكن أكتسابها بالطبع) (ل/٢٦ هەمان سەرچاوە).

لێرەشدا دەڵێ : هەڵەیەکی گەورەیە کە باس لەو گریمانە بکەین کە ئەو ڕەفتار و هەڵس و کەوتە غەریزیە سەرسوڕهێنەرانە ، وەك ئەوەی کە لای مێروولە و هەنگ هەیە بە پەرەسەندن وردەوردە پەیدا بووبێ .

دۆزینەوەکان ڕاستیەکان دەسەلمێنن :

هەوڵی زانایان بەردەوامە و بەملیارەها دۆلار بۆ دیراسە و گەڕان و لێکۆڵینەوە خەرج دەکرێت و زۆر لە دۆزینەوەکان بوونەتە مایەی هەرەسهێنانی بیردۆزی داروین .. چونکە دەبوایە لەو دۆزینەوانەدا کە دەگەڕێتەوە بۆ ملیۆنەها ساڵ لەمەوبەر ئەو گیانلەبەرانە بدۆزرانایەتەوە کە پەرەیان سەندووەو لەحاڵەتێکەوە گۆڕاون بۆ حاڵەتێکی تر , هەروەها دۆزینەوەی جینات و کێشەی بازدان (طفرات) و زۆر ڕاستی تر کە جاران نەدەزانرا قوڕیدا بەدەمی ئەوانەی کەدوای ئەو بیروبۆچوونانە کەوتبوون .

لەو بەبەردبوانەی دۆزراونەتەوە :

١. بە بەردبوویەکی هەنگێك کە دەگەڕێتەوە بۆ چەند ملیۆن ساڵێك لەمەوبەر و دیارە کە هەنگ پێش ئەو هەموو ماوە درێژە هەروەك خۆی بووە .

٢. بە بەردبوویەکی مێشی (التنین) کە تەمەنی بەبەردبووە کە (١٣٥)ملیۆن ساڵە و هەروەکو ئەمانەی ئێستا وایە .

٣. بەبەردبوویەکی مێروولەیەك دۆزراوەتە کە دەگەڕێتەوە بۆ سەد ملیۆن ساڵ لەمەوبەر و هەروەك مێروولەی ئێستایە (ل/٤٦ خديعة التطور) .

٤. ماسی‌یەکی جۆری (کولاکانث) دۆزرایەوە کە بووە بەبەرد و دەگەڕێتەوە بۆ (٤١٠)ملیۆن ساڵ لەمەوبەر , لەکاتێکدا لەهەمان جۆر ماسی لەساڵی (١٩٣٨)ەوە چەند جار ڕاو کراوە لەلایەن ماسی‌گرانەوە (ل/٥٢ هەمان سەرچاوە).

داروین دەیووت: ئەگەر بیردۆزەکەم ڕاست بێ ئەوا لەداهاتوودا (متحجرات) دەدۆزرێتەوە و ئەو گیانلەبەرانە دەرئەکەون تیایانا کە پەرەیان سەندووە .. کەچی وادەرنەچوو دۆزینەوەکان سەلماندیان کە ئەو گیانلەبەرانە پەرەیان نەسەندووەو لەپڕ پەیدا بوون و هەر بەهەمان شێوەی ئێستابوون .. ئەمەش زانای متحجراتی ئینگلیزی بەناوبانگ (دیریك اجر) دانی پیادەنێ و هەروەها زانای متحجرات (مارك سیزارنکی)یش دەڵێ: (إن المشكلة الأساسية في اثبات النظرية تكمن في سجل المتحجرات ، أي آثار الانواع المنقرضة المحفوظة فى التكوينات الجغرافية للأرض ولم يكشف هذا السجل قط اية آثار للأشكال المتوسطة التي افترضها دارون، وعوضاً عن ذلك تظهر الاجناس وتختفي فجأةً ويدعم هذا الشذوذ حجة دعاة الخلق القائلة بأن الأنواع قد خلقها الله) ل٤٦/ خديعة التطور .

٥. لەساڵی١٩٧٧دا ماری‌لیکی لەناوچەی (لاتولی) لە تەنزانیا لە چینەکانی زەویدا پاشماوەی جێ پێی مرۆڤێکی دۆزیەوە کە دەگەڕێتەوە بۆ نزیکەی (٣,٦)ملیۆن ساڵ , ئەوەی سەیرە کە وەك جێ پێی مرۆڤی ئەم سەردەمە وایە .. ئەمەش جەختی کرایە سەر لەلایەن زانای بەناوبانگ (لویس روبنز) لە زانکۆی سەرووی کالیفورنیا و (راسل تاتل)یش کە لێکۆڵینەوەی کرد لەسەر ئەو جێ پێیە لەساڵی١٩٩٠دا لە وتارێکدا نووسی کە ئەو جێ پێیە هی ئادەمیزادێکە کە لە (٣,٦) ملیۆن ساڵ لەمەوبەردا ژیاوە .. ل٩٨ خديعة التطور .

٦. شەویلگەیەکی خوارووی ئادەمیزادێکیش دۆزرایەوە کە دەگەڕێتەوە بۆ (٢,٣)ملیۆن ساڵ , لەناوچەی (هادار) لە ئثیوبیا و ئەم ژمارەیەی بۆ دانرا (AL٦٦٦-١) ل٩٩ هەمان سەرچاوە .
ئەم دۆزینەوانە و هەزارەهای تر کەبوار نیە باسیان بکەین بەڵگەن بۆ ئەو ئایەتەی کە پەروەردگار دەفەرموێت (سنريهم آياتنا في الآفاق وفي أنفسهم حتى يتبين لهم أنه الحق , أولم يكف بربك أنه على كل شيءٍ شهيد) ٥٣ فصلت .

﴿ دوو موعجیزەی قورئانی ﴾

یەکەم : هەواڵدان بە فە تحی خەیبەر :

لەساڵی شەشی کۆچیدا حەزرەتی محمد (ص) خەوێکی بینی کە خۆی و هاوەڵانی دەچنە ناو کەعبەوەو تەواف و عەمرە دەکەن و ئەمەی بۆ هاوەڵان گێڕایەوەو زۆر دڵیان خۆش بوو , ئینجا چوون بەرەو مەککە بۆ عەمرەکردن و تەواف ماڵی خوا کە شەش ساڵ دەبوو چاویان پێی نەکەوتبوو .
قورەیش کە بەمەی زانی رێی لێگرتن و حەزرەتیش (ص) نەیویست خوێن بڕژێ و کۆتایی بە سوڵحی حودەیبیە هات کە موسوڵمانان ئەو ساڵە بگەڕێنەوەو ساڵی داهاتووبێن عومرە بکەن و تا دە ساڵ شەڕنەبێت لە نێوانیاندا..
هاوەڵان ئەم سوڵحەیان زۆر پێناخۆش بوو , کە گەڕانەوە سورەتی فەتح هاتە خوارەوە کە باس لە سوڵحی حودەیبیە دەکات و بەفەتحی ئەداتە قەڵەم و مژدە ئەدات بە موسوڵمانان کە پاشە ڕۆژ بۆ ئەمانە و فەتحی نزیك چاوەڕێیانە , کە ئەوەش فەتحی خەیبەر بوو کە دەستکەوتێکی گەورەبوو بۆ موسوڵمانان و زۆریان پێخۆش بوو، ئەم هەواڵدانەی قورئان بەفەتحی خەیبەر کە لەماوەیەکی زوودا دەبێت موعجیزە بوو , هەروەك دەفەرموێت : (إنا فتحنا لك فتحاً مبينا , ليغفر لك الله ماتقدمَ من ذنبك ومـاتـأخر ويتم نعمته عليك ويهديكَ صراطاً مستقيما ، وينصركَ الله نصراً عزيزا) الفتح ١-٣ .
واتە: ئەی پێغەمبەر (ص) بەڕاستی ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێبەخشیت (مەبەست ڕێکەوتنی حودەیبیەیە) , تا خوا لەهەموو گوناهانی ڕابردوو و ئایندەشت خۆش ببێت و بەخششەکانی لەسەرت تەواوبکات و بتخاتە سەر ڕێگەی ڕاست و دروست , تا بەوبۆنەیەوە خوا سەرکەوتنێکی بەهێز و بالآت پێببەخشێت .

به ڕاستی هەواڵدان بەوەی کە سوڵحی حودەیبیە فەتحە ، زۆر گرنگە بۆ موسوڵمانان و موعجیزەیەکی تری قورئانیە چونکە هیچ یەکێ لەو بڕوایەدا نەبوو کە ئەو هەموو دەسکەوتەی دەبێت , بۆیە بەناچاری پێی ڕازیبوون و کە ئەم ئایەتەش هاتە خوارەوە حەزرەت (ص) ناردی بەدوای حەزرەتی عومەردا و بۆی خوێندەوە ئەویش وتی: ئەی پێغەمبەری خوا بەڕاستی ئەوە فەتحە؟ فەرمووی: بەڵێ , ئینجا عومەر دڵی بەتەواوی ئارامی گرت و گەڕایەوە لەو هەموو هەوڵەی کە دای لەپێش سوڵحەکەدا تا نەکرێ و زۆر هانی هاوەڵانی دا کە وا بکەن حەزرەت (ص) ڕازی نەبێ بە پەیماننامەکە و بەزۆر فەتحی مەککە بکەن .. جا حەزرەتی عومەر لەدواییدا کە ئەم ڕاستییەی بۆ دەرکەوت و ڕۆژگاریش سەلماندی کە چ خێر و بەرەکەت و فەتحێك بوو , دەیووت: بەردەوام خێر و چاکە دەکەم تا خوا لەو قسەو مەوقیفەی ئەوسام خۆش بێت ..

ئینجا لەدوای چەند ئایەتێکی تر دەفەرموێت (لقد رضـى اللهُ عـن المـؤمنين إذ يبايعونكَ تحتَ الشجرة فَعَلِمَ مافي قلوبهمْ فأنزَلَ السكينةَ عليهمْ وأثابهم فتحـاً قريبـا , ومغانمَ كثيرةً يأخذونها وكانَ اللهُ عزيزاً حكيما ، وَعَدَكُم الله مغـانِمَ كثيـرة تأخـذونها فعجل لكم هذه وكف أيدي الناسِ عَنْكُمْ ولتكونَ آيةً للمؤمنين ويهديكمْ صراطاً مستقيما ، واخرى لمْ تَقدروا عليها قَد أحاط الله بها وكان الله على كل شيءٍ قديرا) الفتح/١٢ .
واتە: سوێند بەخوا بەڕاستی خوا ڕازیبووە لەو باوەڕدارانەی کاتێك پەیمانیان لەگەڵدا بەستیت لەژێر درەختەکەدا , خوا خۆشی ئاگاداربوو بەوەی لەدڵەکانیاندا هەیە لە نیازپاکی و دڵسۆزی , هەر بۆیە ئارامی و هێمنی و ئاسوودەیی دابەزاندە سەریان و پاداشتی بەمژدەی سەرکەوتنێکی نزیك دانەوە , هەروەها بەڵێنی چەندین دەسکەوتی زۆری پێدان , کە لەئایندەدا دەستیان دەکەوێت و وەریدەگرن , خوا هەمیشە و بەردەوام باڵادەستە بەسەر خوانەناساندا ودانایەو دەزانێت چ کاتێك ئیمانداران سەردەخات .

خوا بەڵێنێ دەسکەوتی زۆری پێداون , لە ئایندەدا دەستتان دەکەوێت و وەریدەگرن , بەڵام جارێ ئێستا هەرئەوەی پێبەخشیون کە دەسکەوتەکانی خەیبەرە ، دەستی خەڵکیشی لێ کۆتاکردن (مەبەست قوڕەیشە کە بەهۆی ڕێکەوتنەکەی حودەیبیەوە خوای گەورە لە بەگژاچوونی موسوڵمانان دەستی بەستنەوە) , تا ئەم دەسکەوت و سەرکەوتنە ببێتە نیشانە و بەڵگەیەکی بەهێز بۆ ئیمانداران (کە خوا یارو یاوەرو پشتیوانیانە)

هەروەها ڕێنموونیان بکات بۆ ڕێبازی ڕاست و دروست و, چەندین دەسکەوتی تریشیان هەیە کە ئێستا دەستیان بەسەریدا نەڕۆیشتووە , بەڕاستی خوا خۆی چاك بەو دەسکەوتانە دەزانێت کە بەڕێوەیە بۆتان , هەمیشە و بەردەوام خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە . پاش چەند ئایەتێکی تریش دەفەرموێت (لقد صدقَ اللهُ رسوله الرؤيا بالحق لَتَدخُلن المسجد الحرامَ إن شاء اللهُ آمنين محلقين رؤسكم ومقصرين لاتخافون فعلم مالم تعلموا فجعل من دونِ ذَلكَ فتحاً قريبا) الفتح/٢٧

واتە: سوێند بەخوا بێگومان خوا خەونی پێغەمبەرەکەی بەڕاستی و وەك خۆی هێناوەتە دی کە دەفەرموێت: بەم زووانە ئێوە بەهەموو ئارامی و ئاسوودەییەکەوە بە ویستی خوا دەچنە ناو کەعبەی پیرۆزەوە , عەمرە بەجێ دەهێنن , سەرتان دەتاشن یان کورتی دەکەنەوە بێئەوەی ترس و بیمتان لەکەس هەبێت , جائەوەی نەتانزانیووە خوا دەیزانێ , کە جگە لەم سەرکەوتنە سەرکەوتنێکی نزیکی تری بۆ بڕیار داون پێتان دەبەخشێت (کە فەتحیخەیبەرە) .. بەڵێ.. سوڵحی حودەیبیە فەتح بوو چونکە :

١. لەسەرەتاکانی ساڵی حەوتی کۆچیدا پاش ئەم شەڕ وەستانە پاڵەوانەکانی قوڕەیش وەك عەمری کوری عاص و خالید کوڕی وەلید و عوسمانی کوڕی تەڵحە موسوڵمان بوون.

٢. چالاکی لەبواری بانگەوازدا زیاتر بوو , بەنامە نووسین بۆ پاشاو میرەکان و بانگکردنیان بۆ ئیسلام , وەك نەجاشی حەبەشەو (مقوقس) پاشای میسر و کیسرای پاشای فارس و قەیسەری پاشای ڕۆم ..

٣. لە موحەڕەمی ساڵی حەوتی کۆچیدا واتە پاش چەند مانگێگ فەتحی خەیبەری کرد کە زۆر گرنگ بوو بۆ موسوڵمانان و بۆ شکاندن و نەهێشتنی شەوکەتی جولەکە , کە ئەمەش پەیمانی خوا بوو (وعدكم اللهُ مغانمَ كثيرة تأخذونها فعجلَ لكم هذه) الفتح/٢٠

٤. لە مانگی ذو القعدةی حەوتی کۆچیدا موسوڵمانان عومرەیان کرد وخەڵکی مەککە لەشار دەرچوون تا ئەمان عومرەی خۆیان کرد کە ئەمەش سەرکەوتنێکی گەورەبوو بۆ ئیسلام .

٥. لە جەمادی یەکەمی (٨)ی کۆچیدا جەنگی مۆتە ڕوویدا کە بەرەنگاربوونەوەی موسوڵمانان بوو لەگەڵ ڕۆمەکانداو سەرکەوتنێك بوو بۆ ئیسلام .

٦. لەمانگی ڕەمەزانی (٨)ی کۆچیدا حەزرەت (ص) بە دەهەزار لە هاوەڵانییەوە فەتحی مەککەی کرد بە یەکجاری وبەم جۆرەش پەیمانەکانی خوا لەو ماوە کەمەدا هاتە دی کە ئەمەش موعجیزەیەکی گەورەیە کە ئایەتەکانی سوورەتی فەتح باسی کردبوون .. (سەیری گولاّوی سەرمۆر بکە بۆ درێژەی ئەم باسە) ..

دووەم: کەسایەتی (هامان) وئیعجازی قورئان :

قورئانی پیرۆز هەندێ شتی فەرمووە لەبارەی میسری کۆنەوە , کەکەس تا ئەم دواییە نەیزانیوە ..بۆ نموونە : یەکێ لەو کەسایەتیانەی کە لەزەمانی فیرعەوندا ژیاوە , (هامان)بووە , کە لەگەڵ باسی فیرعەون دا قورئان باسی دەکات لەشەش جێگادا و ئەوەش دەردەخات کە زۆر نزیك بووە لەفیرعەونەوە.

شایانی باسە لەتەورات دا باسی (هامان) نەهاتووە ، ئەوەنەبێ کە لەکۆتایی بەشی دوایی (العهد القديم)دا , ناوی هاتووە وەك یارمەتیدەری پاشای بابل کە لەدوای هەزار و سەد ساڵ لەزەمانی حەزرەتی موسادا ژیاوەو زوڵمی زۆری لە جوولەکە کردووە (دیارە ئەمەی لەتەورات دایە دەستکاری کراوەو تێکیان داوەو شێوێنراوە) . دوژمنانی ئیسلام و زۆر لەناحەزان پڕوپاگەندەی ئەوەیان دەکرد کە حەزرەت (ص) لەتەورات و ئینجیلەوە شتی وەرگرتبێ , کە ئەمەش گرێی لەدڵی هەندێ نۆ موسوڵماندا دروست دەکرد کە تازەو کەم شارەزابوون .. کەدیارە ئەمانەش هەمووی دوورن لەڕاستیەوەو قوڕئان هەڵە و کەم و کورتی و ناتەواوییەکانی تەورات و ئینجیل ڕاست دەکاتەوەو بە دەسەڵاتە بەسەریانا , وەك قورئان خۆی وەسفی خۆی دەکات و دەفەرموێ (ومهيمناً عليه) واتە: قورئان (مهيمن)ە و (مسيطرة) بەسەر هەموو ئەو پەڕاوانەدا کە زووتر هاتوون و دەستکاری کراون .

قەدەری خوا وابوو کە ئەم ڕاستیەی قورئانیش بسەلمێنرێ بۆ جیهان , ئەویش بەوەی کە دووسەد ساڵێك لەمەوبەر نووسینی هیرۆغلیفی دۆزرایەوەو ڕەمزەکانی شیکارکرا .. بەمەش توانیان نووسینەکانی میسرییە کۆنەکان بخوێننەوە .. تا دووسەد ساڵ لەمەوبەر کەس نەیدەتوانی لەو زمانە تێبگات کە میسرییە کۆنەکان شتیان پێ نووسیبوو , ئەم زمانەش چەند سەدەیەك درێژەی کێشاوەو پاش بلاّوبوونەوەی مەسیحیەت لە سەدەی دووەم وسێیەمی زایینیدا , میسرییەکان بێجگە لەگۆڕینی

ئاینەکەیان زمانەکەشیان گۆڕدراو وردەوردە لاوازبوو، کەس پێی نەدەنووسی و دەڵێن دوانووسین کە بەزمانی هیرۆغلیفیەیە لە ساڵی ٣٩٤ زاییندا بووە.

ئیتر ئەو زمانە لەبیر کرا تا ساڵی١٧٩٩ زایینی کە بەردی (ڕەشید) دۆزرایەوە کە دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی١٩٦ی پێش زایین ..

نووسینەکانی سەر ئەم بەردە سێ نووسین بوو ، نووسینێك بەزمانی هیرۆغلیفی و نووسینێك بەزمانی دیمونیکی کە شێوەی نووسینی دەستی زمانی هیرۆغلیفیەو نووسینێکیشی بەزمانی یۆنانی .. جا بەهۆی یۆنانیەکەوە توانرا لەدەقی نووسینی هیرۆغلیفیەکە تێبگەن , کەئەمەش لەلایەن زانای فەڕەنسی (فرانجیس شامبیلون)ەوە جێبەجێ کرا ..

دۆزینەوەی ئەم زمانە کۆنەی میسریەکان خێری تیابوو , بەوەی کە ناوی هامان هاتووە لەسەر بەردێك لە مۆزەخانەی (هۆف) لە ڤییەننا و تیایا باس دەکات کە (هامان) نزیکی فیرعەون و لەحاشیەی بووە . وە لەقاموسی (الأشخاص في الملكية الجديدة)دا (کە نووسراوە بەهۆی ئەو زانیارانەی کە دەستیان کەوتووە لەو بەردە و لەو دۆزراوانەی تری میسریە کۆنەکانەوە) هاتووە کە هامان بەرپرسی بەرد هەڵکەنەکان وبەرپرسی بیناکردن بووە , بۆیە لەقورئاندا هاتووە کە فیرعەون داوا لەهامان دەکات کە بینایەکی بەرزی بۆ دروست بکات , تا گوایە لەسەر ئەو بینا بەرزەوە سەیری ئاسمان بکات و بزانێ خواکەی موسای لێیە یان نا ، دیارە ئەمەش بۆ خلافاندنی خەڵك و سەرقاڵ کردنیان بووە ..

جا قورئان لەبارەی هامانەوە دەفەرموێت :

١.(وقال فرعون يأيها الملأ ماعلمت لكم من الهٍ غيري ، فأوقد لي ياهامان على الطين ، فاجعل لي صرحاً لعلي أطلع إلى إله موسى وإني لأظنه من الكاذبين) القصص/٣٨ .

واتە: فیرعەون سەرکەشانە وتی: ئەی خەڵکینە من کەسی تر شك نابەم کە شایستە بێت بەوەی خواتان بێت جگە لەخۆم , ئەی هامان تۆ لەگڵ خشتی سوورەوە کراوم بۆ دروست بکە و قەڵایەکی بەرز و پتەوم بۆ بینا بکە بەڵکو پیایدا سەربکەوم , تا خوای موسا ببینم , هەرچەندە من بەڕاستی بڕوام وایە کە موسا لە درۆزنەکانە .

٢. (وقَال فرعونُ ياهامان ابن لي صرحاً لعلي أبلغُ الأسباب ، أسبابَ السماوات فاطلعَ إلى إله موسى وإني لَأظُنُهُ كاذبا) غافر/٣٧ .

واته: فيرعەون وتی: ئەی هامان بورجێكی بەرزم بۆ دروست بكەن , بۆئەوەی هەندێ هۆكارم دەست بكەوێت , هۆكاری بەرزبوونەوە بۆ ئاسمانەكان , تا لەوێوە سەركەوم و نهێنیەكان شارەزابیم , تا سەردانێكی خوایموسا بكەم و ببینم , هەرچەندە من دڵنیام كە درۆزنە .

٣.(لقد أرسلنا موسى بِآياتِنا وسُلطانٍ مبين إلى فرعَونَ وهامان وقارون فقالوا ســاحرٌ كَذاب) غافر/٢٤ .

واتە: سوێند بەخوا بە ڕاستی ئێمە موسامان ڕەوانەكرد هاوڕێ لەگەڵ چەندەها بەڵگەو نیشانەی ئاشكرادا , بۆ سەر فیرعەون و هامان و قارون , بەڵام ئەو ستەمكارانە وتیان: جادووگەرێكی درۆزنە .

٤ .(وَنُريدُ أن نَمُن على الذينَ استضعفوا في الأرض ونَجعلَهُم أئمةً ونَجعلَهُم الوارثين ، ونُمَكن لَهُمْ في الأرض ونُريَ فِرعَون وهامان وجنودَهُما مــنْهُم ماكــانوا يَحــذَرون) القصص/٦

واتــە: بــەناردنی حــەزرەتی موســا ویــستمان دەروو بكەینــەوە لەبــەنی ئیــسرائیلیە چەوساوەكان ومنەتی خێر بكەین بەسەریاناو بیانكەینە پێشەواو میراتگری سامان و دەسەڵاتی ستەمكاران .. هەروەها ویستمان پایەداریان بكەین و دەسەڵاتیان بچەسپێنین لە وڵاتداو , ئەوە پێش بهێنین بۆ فیرعەون وهامان و سەربازانیان كە لێی دەترسان (وَأوحَينا إلى امِ موسى أنْ أرضعيه فإذا خفتِ عليه فألقيه في اليم ولاتخافي ولاتَحزَني إنا رادوه إليك وجاعلوُ منَ المرسلين) (القصص/٧) **ئێمە دایكی موسامان ئاگاداركرد , كەشیری بداتێ و پێمان ووت جاكاتێك مەترسیت پەیدا كرد لەوەی كە پێی بزانرێت فرێی بدەرە ڕووباری نیلەوە , نەبترسە تووشی بەڵابێت , نەخەفەتیشی بۆ بخۆ , چونكە ئێمــە بەڕاســتی دەیگێڕینــەوە بــۆلات و لەئایندەشــدا دەیكەینــە یــەكێك لەپێغەمبــەرە پەیامدارەكان ..**

٥. (فالتقطه آل فرعَون لِيَكونَ لهُم عَدواً وَحَزَناً ، إن فِرعَونَ وهامان وَجنُودَهُما كانوا خاطئين) (القصص/٨) .

واتە: ئەوسا ئیتر دارودەستەی فیرعەون هەڵیان گرتەوە , تا سەرەنجام ببێتە دوژمن و خەفەت بۆیان , بەڕاستی فیرعەون وهامان و سەربازەکانیان گوناهکار و تاوانبارو هەڵەبوون .

٦.(وقارون وفرعون وهامان ولقد جاءَهُم موسى بالبيِّاتِ فاستَكبَروا في الأرض وماكانوا سابقين) العنكبوت/٣٦ .. **واتە: قارون و فیرعەون و هامانیشمان لەناوبرد , سوێند بەخوا بێگومان موسا بەڵگەی زۆری بۆهێنان , کەچی خۆیان زۆر بەگەورە دانا لەزەویدا , سەرەنجام نەیانتوانی لەسزا و تۆڵەی خوا خۆیان ڕزگار بکەن و لەدەستمان دەرچن ..(المعجزات القرآنية/هارون يحيى/ل/٧٣ وەرگێڕانی ئورخان محمد علی/٢٠٠٣).**

قورئان تەورات و ئینجیل ڕاست دەکاتەوە

١- قورئان زۆر ڕاستی شیوێنراو لەناو تەورات و ئینجیلدا ڕاست دەکاتەوە , بۆ نموونە: لەبارەی حەزرەتی سولەیمانەوە سەلامی خوای لێ بێ دەفەرموێت : (وماكفرَ سُلَيمانُ ولَكن الشياطينَ كَفَروا) البقرة/١٠٢ .

واتە: سولەیمان کوفری نەکردووەو شەیاتینەکان کوفریان کرد ..

ڕەنگە کەسێکی فیترەت پاك سەری بسوڕمێ لەم دیفاعەی قورئان لەحەزرەتی سولەیمان , بەلاّم ئەگەر سەیری (العهد القديم) بکەین وسەیری بیروباوەڕی شێواویان بکەین , دەبینین کە زۆر بەخراپی باس لەپێغەمبەران دەکەن , بەتایبەت حەزرەتی سولەیمان کە کوفرو سیحری دەخەنە پاڵ و دەڵێن: بتیپەرستووە بەهۆی کاریگەری ژنەکانیەوە لەسەری .. بەڵێ.. قورئان ئەو بیروبۆچوونە ناڕاستانەی جوولەکەو گاورەکانی ڕاست کردەوەوباسی (معصوم)ی پێغەمبەرانی کرد .. دیارە حەزرەتی سولەیمان کە هەزاران ساڵ پێش حەزرەت بووەو , هیچ زانیاریەکی وا لەبەردەستا نەبووە لەو سەردەمەدا لەسەری ،کەچی چونکە قورئان کەلامی خوایەو وەحیە , دەبینین زۆر بەجوانی بەبێئەوەی گوێباتە خەڵکی دەڵێن چی , یان ناڵێن چی , هەقی خۆی دەچەسپێنێ و دوای چواردە سەدە لەهاتنی قورئانیش ئەوانەی کە (دائره المعارف)ی بەریتانیان داناوە لەو هەلاّنە

خۆیان دەپارێزن و دەگەڕێنەوە سەرهەق و ڕاستی و دەڵێن: (لقد كان سـليمان موحـداً) واتە: بەڕاستی سولەیمان یەکتاپەرست بووە..

هەروەها لە(دائره المعارف)ی (عهد القديم والجديد)یشدا کە هەوڵ و کۆششی زۆر زانای مەسیحی بەئینصافە , هەموو ئەو خورافاتەیان دایە دواوەو وتیان: (حەزرەتی سولەیمان دوور بووە لەبت پەرستی و شتی نالائیق ..) دراسات قرآنية – ل/٩٦ الندوی.

٢– لە(عەهدی قدیم)دا ئەم دەقە هەیە کە دەڵێ (خلق الله السماوات والأرض في ستة أيام ، فاستراح في اليوم السابع) سفر التكوين ٢–٣ . واتە: خوا ئاسمانەکان و زەوی لە شەش ڕۆژدا بەدی هێناو ڕۆژی حەوتەمیش پشوویدا (ئاشكرایە کەئەمە تحريف کراوە).

قورئانی پیرۆز ئەمەی ڕاست کردەوەو لەسوورەتی (ق/٣٨)دا و دەفەرموێت (ولَقَد خَلَقنـا السماوات والأرض ومابينَهُما في ستةِ أيامٍ ومامَسنا منْ لُغُـوب) . واتە: بەڕاستی ئێمە ئاسمانەکان و زەوی‌و هەرچی لەنێوانیاندا هەیە بەشەش ڕۆژ دروستمان کردوون , هیچ ماندوویەتیەکیش ڕووی تێنەکردین ..

ئەوەی جێی سەرنجە ئەوەیە کە پاش چواردە سەدە زانایانی مەسیحی و وەرگێڕەرانی تەورات ناچاربوون ئەو دەقە بگۆڕن و بەم شێوەیەی لێبکەن (خلق الله السماوات والأرض في ستة أيام ، فرغ من أعماله التي كان يقوم بها في اليوم السابع) سفر التكوين/٢٠٢ British And Foreignbible Society عەهدی قدیم ساڵی/١٩٥٨﴾ واتە: خوا بەشەش ڕۆژ ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناو لەکارەکانی بووەوە لە ڕۆژی حەوتەم دا (ل/٩٨ دراسات قرآنية/الندوی) .

ژیاننامەی حەزرەتی محمد (صلى الله عليه وسلم)

بـانگخواز زۆر گرنگـە شـارەزابێت لـە ژیاننامـەی حـەزرەت و لەسەرچـاوە باوەڕپێکراوەکانەوە چی ڕاستە ئەوە هەڵگۆزێ و بیگەیەنێ بەخەڵکی , بەڕاستی تاقە پێغەمبەرێك کە ئاوا ژیاننامەی بەوردی نوسرابێتەوە (محمد)ە دروودی خوا لەسەربێت , کەئەمەش ڕەحمەتی خوایە بۆ مرۆڤایەتی , بۆئەوەی تا قیامەت سەرمەشق و پێشەوابێت و، وانەیەکی کرداری بێت ژیانی پڕ بەرەکەتی بۆ هەرکەسێك کە بیەوێت ڕێی ڕاست بگرێتەبەر و بیەوێت بەچاکی ڕەنگ دانەوەی قورئان ببینێ لەژیان دا .

لە ژیاننامەی پێغەمبەرەوە زۆر ڕاستیمان بۆ دەردەکەوێت , یەکێ لەو ڕاستیانە ئەوەیە , کە هەروەك حەزرەت (ص) خۆی دەفەرموێت (چی لەئاسمانەکان و زەویدایە دەزانن کە من پێغەمبەری خوام , تەنها سەرکەشەکانی ئینس و جین نەبێت) .. ئەمەش چەند نموونەیەکە :

یەکەم / لەڕۆژی عەرەفەی حەجی ماڵ ئاواییدا حەزرەت (ص) وتاری بۆ زیاتر لەسەد هەزار کەس دا و، بەبێ ئەوەی بڵندگۆ هەبێت هەموویان گوێیان لەدەنگی بوو .

دووەم / حەزرەت (ص) چووە باخاتی یەکێ لەهاوەڵە ئەنسارەکانیەوە , کەحوشترێك تیایا بەلەسە بوو بوو بەکەس دابین نەدەکرا , کە حوشترەکە چاوی بەحەزرەت کەوت (ص) , چۆکی دایاو فرمێسك بەچاویا هاتە خوارەوە , حەزرەتیش (ص) چوو دەستی موبارەکی هێنا بەسەریاو فەرمووی: کێ خاوەنی ئەم حوشترەیە ؟ لاوێکی ئەنساری هات وتی: هی منە ئەی پێغەمبەری خوا , ئەویش فەرمووی (نابێ لەخوا بترسی لەم گیانلەبەرەدا کەخوا پێی داوی، بەڕاستی ئەو سکاڵای کرد لەلام کە تۆ برسی دەکەیت و زۆر ماندووی دەکەیت) (أبو داود/٢٥٤٩/٢٣/٣).

سێیەم / لەحەجی ماڵ ئاواییدا حەزرەت (ص) سەد حوشتری هێنابوو سەری ببڕێت , بەدەستی موبارەکی شەست و سێ دانەی سەربڕی و سیو حەوتەکەی تریدایە دەست ئیمامی عەلی تا ئەو سەریان ببڕێ , ئەوەی سەیرە حوشترەکان جووڵەیان تێکەوتبوو هەریەکەیان حەزی دەکرد پێشبکەوێ و زووتر ببێ بەقوربانی بەدەستی موبارەکی پێغەمبەر (ص) , کەئەو بۆ سەربڕین دروست بووبێ بۆچی تا زووە بەدەستی پیرۆزترین کەس نەبێ بەقوربانی (ئەم ڕووداوە ئیبن قەیم لەزاد المعاد ٢١٦/٢ باسی کردووە , ابی داود ١٧٦٥/١٤٩/٢ ریوایەتی کردووە (أرناؤوط) سەنەدەکەی بەچاك داناوە , ص/٣٨٦ الخطب المنبرية) ...

تێگەیشتن لە دەسەڵاتی بێپایانی پەروەردگار

خوای پەروەردگار باڵادەستە و بەدیهێنەری بوونەوەرە , ئەو بوونەوەرەی کە عەقڵی مرۆڤ تائێستا بەشێکی کەمی دۆزیوەتەوە , زانایانی فەلەك دەڵێن ئاسمانەکان و ئەستێرەو هەسارەکان و هەرچی دۆزراوەتەوە تەنها ئاسمانی دنیایەو یەك ئاسمانەو شەش ئاسمانەکەی تر مەگەر خوا بزانێ چەندەو چییەو چۆنە .. گەورەیی ئەوەی کە دۆزراوەتەوە ئەگەر ڕۆکێتێك دروست بکرێ کە بەخێرایی ڕووناکی بڕوات بە (٢٤)ملیار

ساڵی ڕوناکی دەگاتە ئەو سنوورەی کە دۆزراوەتەوە .. پرۆفیسۆر ئەنیس الراوی دەڵێ: کە منداڵ بووم وباسی گەورەیی پەروەردگاریان دەکرد وام دەزانی بەخەیاڵی منداڵی خۆم , کە خوا بەقەدەر باوکم گەورەیە , بەڵام ئێستا کەبیر لەم بوونەوەرە گەورەیە دەکەمەوە , تێدەگەم کە دەسەڵات و توانای پەروەردگار چەندەو ئاشکراشە (إنما يَخشى الله منْ عبادهِ العُلَماء) زاناکان زیاتر لەخوا دەترسن , چونکە باشتر لەدەسەڵاتی بێپایانی خوا تێدەگەن .

بەڕاستی فەرموودەیەك کە ئیبن عەباس ڕیوایەتی کردووە ژیانمی سەرتاپا گۆڕی کە دەفەرموێت (ئاسمانەکان و زەوی لەدەستی قودرەتی پەروەردگاردا وەك ئەوەیە کەسێك دەنکە خەرتەلەیەکی بەدەستەوە بێت) .

بەڵێ.. تێگەیشتن لەوەی کە (اللهُ أكبر) یانی چی , مەسەلەیەکی زۆر گرنگە , بۆیە زۆر دووبارە دەکرێتەوە لەبانگ و نوێژدا و لەویردەکاندا ..سوونەتیشە یەکێك سەرکەوتە سەر بەرزاییەك بڵێ (اللهُ أكبر) تا لەیادی بێت هەرکەس و هەرچی بەرزبێتەوە هەر خوا گەورەترو باڵا دەست ترە ..

خوای گەورە (حيٌ قيوم)ەو , بەهیچ جۆرێك لە دروستکراوەکانی غافل نابێ و خەوەوخەوەنۆچکە نایگرێت .. حەزرەت (ص) دەفەرموێت: (إن الله لاينام ولاينبغي عليه أن ينام ، يخفض القسط ويرفعه ، يُرفع إليه عمل النهار قبل عمل الليل ، وعمل الليل قبل عمل النهار ، حجابه النور أو النار ، لوكشفه لاحترقت سُبُحات وجه ماانتهى إليه بصره من خلقه) (ل/٥٩٩ الاساس في التفسير مجلد/١) .

خوا ستەم لەکەس قبوڵ ناکات

قورئانی پیرۆز لەچەندەها ئایەتدا باسی زوڵم و ستەم دەکات و دەفەرموێت:

١. (إن الشرك لظلمٌ عظيم) لقمان/١٣. واتە: بەڕاستی هاوبەش بڕیاردان بۆ خوا ستەمێکی گەورەیە .

٢. (تلكَ حدودُ الله ومن يَتَعَد حدود اللهِ فَأولئِكَ هُمُ الظالمون) البقرة/٢٢٩ .واتە: ئەوانە سنوورەکانی خوان , سنوورشکێنی مەکەن , هەرکەس دەست درێژی بکات و سنوور بشکێنێ , ئەوانە ستەمکارن .

٣. (أم تَقُولونَ إن إبراهيمَ واسماعيلَ وإسحاقَ ويعقوبَ والأسباطَ كانوا هوداً أو نصارى ، قُل أأنْتُم أعلَمُ أمِ الله ، وَمَنْ أظلَمُ ممنْ كَتَمَ شهادةً عِنْدَهُ مِنَ الله ، وَما اللهَ بِغافلٍ عمــا تَعلَمــون) }البقــرة/١٤٠{ . **واتـه:چۆن دەڵێن کـه : ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی , جوولەکە یان گاوربوون ؟ پێیان بڵێ: باشە ئایا ئێوە دەزانن یان خـوا ؟ جـاکێ لـەوە سـتەمکارترە کـە شـایەتی‌یەکی خـوایی لـەلابێت و شـاردبێتیەوە , بێگومان خوا بێئاگا نیە لەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن .**

٤. (وَمَنْ أظلم ممَن مَنَعَ مساجِدَ اللهِ أن يُذكر فيها اسمُه ، وسعى في خرابِهااولئكَ ماكانَ لهم أن يَدخلوها إلا خائفين ، لَهَم فِي الدنيا خزيٌ ولَهُم فــي الآخــرةِ عَــذابٌ عَظــيم) (البقرة/١١٤) . **واتـه:کـێ لـەوە تاوانبـارترە مزگەوتـەکانی خـوا قەدەغـە دەکـات , لـەوەی ناوی پیرۆزی ئەوی تیا ببرێت و هـەوڵ بدات بۆ وێران کردنیـان , ئەوانـه بۆیـان نیـه بچنـه مزگەوتەکانـەوە مەگـەر ترسـی خوایـان لـە دڵـدا بێـت , ئەوانـە تـەنها سـوکی‌و ڕیـسوایی بەشیانە لەدانیادا و، لە قیامەتیشدا سزای گەورەیان بۆهەیە .**

٥. (وَمَنْ أظلم ممَن ذُكرَ بآياتِ ربَهِ فأعرَضَ عَنها ونسيَ ماقدَمَت يداهُ , إنا جَعَلنا على قلوبِهم أكنةً أن يفقَهوهَ وفي آذانهم وَقرا ، وإن تَدعوهم إلى الهدى فَلَنْ يَهتَدوا إذاً أبدا). الكهف/٥٧ .

واتە: کێ لەوە ستەمکارترە کە یاداوەری کرابێت بەئایـەت و فەرمانـەکانی پـەروەردگاری , کەچــی ڕووی لێــوەرگێڕاون و لــووتی بــەرزگرتووەو ئەوەشــی لــەیاد کــردووە کــە چ دەستپێـشکەریەکی کـردووە لـەگوناهو تـاوان , ئێمـە بەڕاسـتی پـەردەمان هێنـاوە بەسـەر دڵیانـدا تـا لەئایەتـەکانی ئێمـە تێنەگـەن و قورسـی و کـەڕیمان کردۆتـە گوێیانـەوە , خـۆ ئەگـەر بانگیـان بکـەیت بـۆ ڕێبـازی هیدایـەت و دینـداری , ئـەوە هـەرگیز ئەوانـە هیدایـەت وەرناگرن.

٦. (فَمَنْ أظلم ممَن افترى على اللهِ كَذِبا لِيُضِلَ الناسَ بِغَير عِلمٍ ، إن اللهَ لايَهدي القَــومَ الظالمين) الأنعام/١٤٤.

واتە: کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ، تا بەبێ زانست خـەڵکی سەرلێشێواو بکات , بەڕاستی خوا هیدایەتی دەستەی ستەمکاران نادات .

٧. (يأيها الذين آمَنوا لاتأكلوا أموالَكُم بَينَكُم بالباطل إلا أنْ تَكونَ تِجارةً عَنْ تَراضٍ مِنْكُم ، وَلاتَقتُلوا أنفُسَكُم إن اللهَ كانَ بِكُم رَحيما وَمَنْ يَفعَل ذلِكَ عُدواناً وَظُلماً فَسَوفَ نُصليه ناراً ، وَكانَ ذلِكَ على اللهِ يَسيرا) النساء/٢٠ **واته: ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ماڵ و سامانی یەکتر بە ناهەق و بەبێ بەرامبەر مەخۆن لەنێوان خۆتاندا , مەگەر بازرگانیەك بێت و لەسەر ڕەزامەندی هەموولایەکتان بێت ،خۆتان مەکوژن و یەکتر بە ناحەق مەکوژن , کاتێك بێزاریی و بێتاقەتی ڕووتان لێ دەکات یان تووشی زیانێك دەبن , بەڕاستی خوا میهرەبانە پێتان , هەرکەسێکیش کاری وا بکات و سامانی خەڵکی بەناهەق بخوات وخۆی یان خەڵك بکوژێت , بە دوژمنایەتی وستەمکردن , ئەوە لەئایندەدا دەیخەینە دۆزەخەوەو بە ئاگر دەیسوتێنین , ئەو کارەش بۆ خوا هەمیشە و بەردەوام ئاسانە ..**

٨. (إن الذينَ يأكلونَ أموالَ اليتامى ظُلما ، إنما يَأكُلُونَ في بطونِهِم ناراً وَسَيَصلَونَ سَعيرا) النساء/١٠ . **واته: بەڕاستی ئەوانەی کە ماڵی هەتیو بەناهەق و بەستەم دەخۆن , بێگومان ئەوانە تەنها ئاگر دەخۆن و ئەو ماڵە دەبێتە ئاگر لەناو سکیاندا و لەقیامەتیشدا دەچنە ناو دۆزەخەوە .**

٩. (وَلا تَركنوا إلى الذينَ ظَلَموا فَتَمَسَكُمُ النارُ وَمالكُم مِنْ دونِ اللهِ مِنْ أولياءَ ثُمَ لا تُنْصَرون) هود/١١٣ .. **واته: نەکەن مەیلی دڵتان لەگەڵ ئەوانەدا بێت کە ستەمیان کردووە و لەخوا یاخیبوون , چونکە ئەو کاتە ئاگر دەتانسوتێنێت , کەسێکیش جگە لە خوا پشتیوانتان نابێت , لەوەو دوایش یارمەتی نادرێن .**

١٠. (وَلَو يُؤاخذ اللهُ الناسَ بِظُلمِهِم ماتَرَكَ عَلَيها مِنْ دابةٍ وَلَكن يَؤخرُهُم إلى أجلٍ مسمى فَإذا جاءَ أجَلُهُم لايَستَأخرونَ ساعةً ولايَستَقدمون) النحل/٦٢.

واتە: خۆ ئەگەر خوا خەڵکی لەناو ببات وبیانپێچێتەوە بەهۆی ستەمیانەوە (ئەوەندە گوناه و تاوان زۆرە) زیندەوەر لەسەر زەویدا نایەڵێت و، هەر زوو خاپووری دەکات بە هەموو گیانلەبەرانەوە , بەڵام ئەو خوایە ئارامی و خۆگری بێ سنوورە , لەبەرئەوە تاکاتێکی دیاریکراو مۆڵەتی ئەو خەڵکە دەدات و دوایان دەخات , جا کاتێك ئاکامی دیاری کراویان هات , نەتاوێك دوا دەکەون و , نەتاوێك پێش دەکەون .

١١. (إن اللهَ لايَظلِمُ مِثقالَ ذرة) النساء/٤٠ **واتە: بەڕاستی خوا مسقاڵە زەڕەیەك ستەم لەكەس ناكات .. هەروەها ستەمیشی حەرام كردووە هەروەك لەفەرمودەی قودسیدا هاتووە (یاعبادي اني حرمت الظلم على نفسي وجعلته محرماً بينكم فلا تظالَموا) مسلم . واتە: بەندەكانم من ستەمم لەخۆم حەرام كردووەو لەناو ئێوەشدا حەرامم كردووە , جا ستەم لەیەكتری مەكەن ..**

پێغەمبەریش (ص) جڵەوگیری كردووە لەستەمكردن و دەفەرمووێت:

أ) (الظلم ظلمات يوم القيامـــة) **بخاری ومسلم . واتە:ستەم كردن مایەی تاریكی و ڕێ دەرنەكردنە لە قیامەتدا . چونكە بڕوادار بە نووری ئیمان ڕێی بۆ ڕۆشن دەبێتەوە , بەڵام ستەمكار بڕواكەی ناتەواوەو لاوازە وڕێگای بۆ ڕووناك نابێتەوە و ئەگەر چاكەشی كردبێت دەدرێت بە ستەم لێكراوان .**

ب) (إن الله ليملي للظالم حتى إذا أخذه لم يُفلتـــه) **بخاري ومسلم .واتە: بە ڕاستی خوا مۆڵەتیٚ ئەدات بە ستەمكاران , بەڵام كەگرتنی بەڕەلاٚیان ناكات و نایەلێت قوتار بن .**

ج) **حەزرەت ئامۆژكاری معاذی كوڕی جەبەلی كرد كاتیٚ ناردی بۆ یەمەن و پێی فەرموو** (واتقِ دعوة المظلوم فإنه ليس بينها وبـــين الله حجـــاب) **بخاري ومسلم . واتە: خۆت بپارێزە لەدوعا و نزای ستەملێكراو , چونكە لەنێوان ئەو دوعایەو خوادا پەردە نیەو یەكسەر گیرادەبێت .**

د) (إياك ودعوة المظلوم ، فإنما يسأل الله حقه ، وإن الله لايمنع ذا حق حقه) البيهقي . **واتە: خۆت بپارێزە لەدوعا و نزای ستەملێكراو , چونكە بەڕاستی ئەو ستەملێكراوە داوای هەقی خۆی دەكات و بەڕاستی خواش مەنعی هیچ خاوەن هەقێك ناكات لەهەقەكەی.**

هەروەها دەفەرموێت (دعوة المظلوم مستجابة وإن كان فاجراً ، ففجوره على نفـــسه). **بخـاري , واتـە: دوعـاو نـزای سـتەملێكراو وەلاٚم ئەدرێتـەوە ئەگـەر سـتەملێكراوەكە خراپەكاریش بێت , چونكە ئەو كەسە خراپیەكەی بۆ خۆیەتی و پەیوەندی نیە بەو ستەمەی كە لێی كراوە .**

و) (من كان عنده مظلمة لأخيه من عرضه أو من شيء فليتحلله منه اليوم ، قبـــل أن لايكون دينار ولا درهم , إن كان له عمل صالح أُخذ منه بقدر مظلمته , وإن لم تكن له

حسنات أُخذ من سيئات صاحبه فحُمل عليـــه). **بخاري, واتە: هەرکەس هـەقی یـەکێکی بەسـەرەوەیەو سـتەمێکی لەیـەکێك کـردووە , بـا تـا دنیـای ڕوونـەو دینـار و درهـەم هەیـە گـەردنی خـۆی پـێ ئـازاد بکـات , چـونکە لـە قیامەتـدا هـەقی هەرکەسـی بەسـەرەوە بێـت , لەچاکەکانی هەڵدەگیرێ و دەدرێ بە ستەملێکراوەکە , ئەگەر چاکەشی نەما لەخراپـەکانی ستەملێکراو هەڵدەگیرێ و دەدرێ بەسەر ئەمەدا .**

هـ) غـەش کـردن و ناپـاکی و لادانـی هەرشـتێك لـە غەنیمـەتیش سـتەمەو سـزای سـەختی لەسەرە و بەخۆی وئەو شتە دزراوەوە لە قیامەتدا دەهێنرێت کە بەکۆڵیەوەتی و مەحکەمە دەکرێت , حەزرەت (ص) دەفەرموێت (لا الفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته بعير له رغاء , فيقول: يارسول الله أغثني , فأقول لاأملك لك من الله شيئا قد بلغتك لا الفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته فرس لها حمحمة فيقول: يارســول الله أغثنـــي , فأقول: لاأملك لك من الله شيئا قد بلغتك , لا الفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته صامت , فيقول يارسول الله اغثني , فأقول: لاأملك لك من الله شيئا قد بلغتك) .. **واتە: نـەتان بیـنم لەقیامەتـدا یـەکێکتان بێـت و حوشـترێکی بـە کۆڵـەوە بێـت و بڵـێ: ئـەی پێغەمبـەری خـوا فریـام بکـەوە منیش پێی دەڵێم: ناتوانم هیچت بۆ بکەم لای خـوا , من لـەدنیادا تـەبلیغم کـردی و ئاگـادارم کـردی , نـەبینم یـەکێکتان بێـت لـەڕۆژی قیامەتـدا ئەسپێك بە کۆڵێکەوە حیلەی بێت و , بڵێ: ئەی پێغەمبەری خوا: فریامکەوە , منیش پێی دەڵێم: هیـچم بـۆ نـاکرێ لای خـوا بـۆت , مـن لـەدنیادا تـەبلیغم کـردی , نـەبینم لەقیامەتـدا یـەکێکتان بێـت و شـتێکی بـێ دەنگی بەکۆڵـەوە بێـت و بڵـێ: ئـەی پێغەمبـەری خـوا فریـام بکەوە , منیش پێی دەڵێم: ناتوانم هیچت بۆ بکەم لای خوا , من لەدنیادا تەبلیغم کردی .**

دوعای ستەملێکراو

ستەم ئازاری دەروونـی ستەملێکراو دەدات و بـەکوڵ و دڵ دوعـا لەسـتەمکار دەکـات , یـەکێ لەپاشـاکانی فـارس مامۆسـتایەك بـۆ کوڕەکـەی دەگرێـت , تـا بەچـاکی پـەروەردەی بکات و ئامادەی بکات ببێتە پاشای دواڕۆژ , ڕۆژێك مامۆستاکە زۆر لەکوڕی پاشا دەدات بە ناهەق , کوڕیش هیچی دەسەڵات نابێ بیکات بەرامبەری‌و زۆر دەروونی ئازار دەدات .. کاتێك بـاوکی دەمرێـت و دەبێتـە پاشـای وولأت , دەنێـرێ بـەدوای مامۆسـتاکەی‌دا و پێـی دەڵێـت: فـلأن ڕۆژ بـۆ بەناهـەق ئـاوا لێـت دام و ئـازارت دام , ئـەمڕۆ ڕۆژی ئەوەیـە تۆڵـەت

لیٚبسیٚنم , ئەویش دەڵێ: ویستم تیٚت بگەیەنم کە ستەمکردن چەند ناخۆشە , تا ئازارەکەی بچیٚژیت و هەرگیز ستەم نەکەیت .

کاتیٚك کەسیٚکی ستەملیٚکراو دوعا دەکات لەستەمکار پەروەردگار یان یەکسەر یان پاشماوەیەك کارەکەی بۆ جیٚبەجیٚ دەکات و لەفەرموودەدا هاتووە کەخوای پەروەردگار دەفەرمویٚت (وعزتي وجلالي لأنصرنك ولو بعد حين) بە گەورەیی و دەسەلاٚتی خۆم , سەرت دەخەم ئەگەر پاش ماوەیەکی تریش بیٚت.. جاری وا هەیە خوا لەبەر حیکمەتیٚك سزای ستەمکار دوا دەخات , کە ئیٚمەی بەندەی هەست و هۆش سنووردار نازانین بۆچیە و لەبەر چیە , ئاشکراشە خوای گەورە کەس ناتوانیٚ موحاسەبەی بکات و بلێ بۆ وایەو بۆ وانیە , وە تەنها ئەوە کە دەتوانیٚت بە دەسەلاٚتی خوایەتی خۆی لەهەموو کەس بپرسیٚتەوە (لايُسأل عما يفعل وهم يُسألون) الانبياء ٢٣ .

نزاکەی ئیمام ئەحمەد

کاتیٚك ئیمام ئەحمەد لەسەر مەسەلەی (خلق القرآن) گیرابوو , وەزیریٚك بەناهەق شەقازڵەیەکی لیٚدا , ئەویش دوعای لیٚکرد وتی: خوایە من مەزڵومم و هەقم بسیٚنە بەوەی کە لەلاشەی خۆیدا بەندی بکەی .. بەڵێ خوای گەورە نزاکەی وەرگرت و ئەو وەزیرە پاش ماوەیەك لایەکی تووشی ئیفلیجی بوو , زۆر بیٚزارو ناڕەحەت بوو بوو , دەیووت: لایەکم ئەگەر پارچە پارچە بکریٚت بەخۆی نازانیٚت ولایەکیشم ئەگەر میٚشیٚکی پیٚوە بنیشێ وا دەزانم شاخیٚکی بەسەرا کەتووە .

شیٚخ ئیبراهیم الحسان

لەچەند مانگی پاش ئازادکردنی عیٚراق , وەفدیٚکی کوەیتی هاتن بۆ بەغداو چاویان بە وتارخویٚنی مزگەوتیٚکی بەغدا کەوتبوو کە ناوی (شیٚخ ئیبراهیم الحسان)ە , شیٚخی ناوبراو ڕووداویٚکی بۆ گیٚڕابوونەوە , کە نموونەی دوعا قبوڵ بوونی ستەم لیٚکراوەو وتبوی : من خەڵکی بەسرەم و لەو شارە وتارخویٚن بووم لە مزگەوتیٚکدا , لەیادی لەدایك بوونی حەزرەت دا لەنەوەدەکاندا هۆنراوەیەکی (وليد الأعظمي)م خویٚندەوە , کە دەڵێ: (إسلامنا نور لمن يهتدي   إسلامنا نار لمن يعتدي)واتە ئیسلامەکەمان نوورە بۆ هرکەسیٚك هیدایەت وەرگریٚت وئیسلامەکەمان ئاگرە بۆ هەرکەسیٚك دەست دریٚژی بکات ، تا دەگاتە ئەو دیٚڕەی کەدەڵێ : ئیٚمە بەغەیری پیٚغەمبەر ئیقتیدا بەکەس ناکەین .. پاش

تەواوبوونی یادەکە ڕاپۆرتیان لەسەر نوسیم و گیرام لەلایەن ڕژێمەوە .. پاش ئازار و چەرمەسەرىیەکی زۆر ڕزگارم بوو، پاشان ساڵی ١٩٩٤ گواستیانمەوە بۆ بەغدا , لەیەکەم وتارمدا باسی زوڵم و ستەمم کرد , یەکێ لەئامادەبوان کە لەسەر کورسییەکی کەم ئەندامەکان دانیشتبوو تا لە وتارەکەم بوومەوە گریا ..

پاش نوێژ کوڕەکەی نارد بۆلام و وتی: باوکم حەز دەکات سەردانێکی ماڵمان بکەیت , منیش هەرچەند وتم: زۆر سەرقاڵم و کاتم نیە سوودی نەبوو .. ئیتر ناچار چووم بۆ ماڵیان و پاش بەخێر هاتن , بە کوڕەکەی وت: ئەو چادرە لابەن لەسەر ئەو ئۆتۆمبێلە لە گەراجەکەدا .. کەلایان برد سوپەرێکی سپی مۆدێل١٩٨٢بوو کە ڕەقەمی کوەیتی پێوەبوو .. وتم: مەسەلەی ئەم سیارەیە چىیە؟ کابرای خاوەن ماڵ وتی: من لەساڵی (١٩٩٠)دا لیوابووم لە سوپای عێراقیدا و کاتێك کوەیتمان داگیر کرد , من تەفتیشی بازگەکانم دەکرد لەنێوان عێراق و کوەیت دا , ڕۆژێك ئەم ئوتۆمبێلەم بینی بەدەست لاوێکەوە بوو چەند ئافرەتێکیشی تیابوو , حەزم لێکرد و بەپاسەوانەکانم وت: شەڕ بەو شۆفێرە بفرۆشن , ئەوانیش گێچەڵەیان پێکرد و بوو بەدەمەقاڵێیان و منیش چووم , کوڕەکەم دایە بەرشەق و زللە و زۆرم لێدا تا لەسەر شۆستەکە بورایەوە .. ژنەکان دابەزین بەگریان و زریکەو منیش دەسترێژێکم کرد بەسەریاندا تا بترسن , ئینجا سەیارەکەمان لێسەندن و هێنامانەوە , پیرێژنێکیان دوعای لێکردم و وتی: یاخوا توشی ئیفلیجی ببیت و لەدنیا و قیامەتدا لەخۆت نەحەسێیتەوە ..

خوا ئاگادارە پاش چەند ڕۆژێك تووشی پشت یەشە بووم و دواتر قاچی چەپم سڕبوو , بەپەلە بردیانم بۆلای باشترین پزیشکی پسپۆری بەغدا , پاش فەحس کردن , بڕیاریان دا نەشتەرگەری بڕبڕەی پشتم بۆ بکەن .. بەڵێ نەشتەرگەریان بۆکردم و نەجاحەتی نەهێنا و تووشی ئیفلیجی بووم و لەوساوە لەسەر ئەم کورسی کەم ئەندامەم و ئەزانم ئاهی ئەو پیرێژنەیە گرتوومی ، تەوبەم کردووە و دەمەوێ ئوتومبێلەکەشیان بۆ بگەڕێنمەوە , ئیتر نازانم چۆن دەستم پێیان بگات و بیاندۆزمەوە .. جا کە تۆ وتارتدا زانیم لەهجەکەت بەسراوىیەو , دیارە خەڵکی بەسرەش تێکەڵاویان هەیە لەگەڵ کوەیتیەکاندا , بەڵکو لەبەر خوا سۆراخێکم بۆ بکەیت و سەیارەکەیان بۆ بگێڕینەوەو گەردنم ئازاد بکەن ..

شێخ ئیبراهیم دەڵێ: منیش پێم وت: ئاخر کێ ئەوێرێ پەیوەندی بکات بە کوەیتیەکانەوەو تەلەفۆنیان بۆبکات , دیارە حکومەت بەشتی وابزانێ سزای قورسی لەسەر ئەدات .. ئیتر هەموو هەینییەك کوڕەکەی دەناردە لام دەیووت: باوکم دەڵێ: بە قوربانە چی بۆکردووین ؟ منیش دەمووت : بەخوا هیچم بۆنەکراوە , ئەمە ساڵێکی خایاند , تا لەساڵی١٩٩٥دا بۆ کارێکی خۆم سەردانێکی بەسرەم کرد و کەویستم بگەڕێمەوە بۆ بەغدا چەند سەعاتێك لە نەقلیات چاوەڕێم کرد سەیارەیەکی بەغدام دەست نەکەوت .. برادەرێك کە منی ئاوا بینی وتی: یاشێخ فلان کەسی گەڕەکی خۆمان سەیارەی پێیە و دەچێت بۆ بەغدا بۆ لەگەڵ ئەو ناچی , منیش وتم: زۆر باشەو ئیتر ڕۆیشتم برادەرەکەم دۆزیەوەو لەگەڵی سواربووم بەرەو بەغدا , دیارە ڕێگەیەکی دوورو درێژە و کەوتینە گفتوگۆ , برادەرەکە وتی: مامۆستا هەرچەندە ئەم سەیارەیە زۆر باش نیەو لایەق بەجەنابتان نین , چیبکەین خوابیانگرێت سەیارەیەکی باشمان هەبوو ئەو زاڵمانە لێیان سەندین , منیش پێم وت: قەت ناشێ سەیارەکەت سوپەرێکی سپی مۆدێلی١٩٨٢ی ڕەقەم کوەیت بێت , برادەرەکە هەر ئەبڵەق بوو , وتی: یاشێخ دەڵێی کەراماتت هەیە ؟ وتم: نا کەراماتم نیە , وەرە بتبەم بۆلای سەیارەکەتان ..

ئیتر بردم بۆ ماڵی لیواکە و سەیارەکەی دایەوەو وتی: بەڵکو تەلەفۆن بکەی بۆ نەنکت لە کوەیت تا گەردنم ئازاد بکات , کوڕەش وتی: کێ دەوێرێ لەعێراقەوە پەیوەندی بکات بە کوەیتەوە ..

کابرای لیوا وتی: باشە پەساپۆرتت بۆ تەرتیب دەکەم و لەسەر حسابی من بچۆ بۆ (عەممان) و لەوێوە تەلەفۆن بکە .. بەڵێ.. پاش ماوەیەك هەموو شتێکیان بۆ ئامادەکرد و چوو بۆ عەممان و تەلەفۆنی کرد بۆ کوەیت و بەنەنکی وت: نەنە خوا کردی وا سەیارەکەمان دەستکەوتۆتەوەو کابرای لیوا تووشی ئیفلیجیبووەو داوای گەردن ئازادی دەکات , نەنکیشی ئەوەندەی تر دوعای لێکردو وتی: گەردنی ئازاد نەبێت و خوا لەوە خراپتری لێبکات .. کوڕە کە گەڕایەوە بەغدا لێمان پرسی ها چی بوو ؟ وتی: بەخوا چی خەریك بووم لەگەڵیا , گەردنی ئازاد نەکرد , منیش پێم وت: ئاخر کوڕی باش چۆن ئیش وا دەکرێ , ئەبوایە هەندێ فەزڵی عەفوکردن و لێخۆش بوونت بۆ باسکردایە و ئینجا داوای گەردن ئازادیت لێبکردایە .. ناچار جارێکی تر لەسەر حسابی (لیوا)ەکە چووەوە بۆ عەممان و ئینجا بەجۆرێکی تر قسەی لەگەڵ نەنکی کرد تا ڕازیبوو گەردنی ئازاد بکا.

خـوا ئاگـاداره پـاش دوو هەفتەیـەك كـابرای لیـوا بەرەوچـاكی ڕۆیـشت و لەسـەر عەرەبانەكە هەستا و ئێستا بەگۆچان دێت بۆ مزگەوت بەپێی خۆی .. (ئەم ڕووداوە لە ڕەمەزانی ٢٠٠٣ , دكتۆر محمد عوضی لە بەرنامەكەی (صور وخواطر)دا باسی كرد).

سەرچاوەكان

١- روائع اقبال –الندوى

٢-محاضرات اسلامية في الفكر والدعوة – الندوي مجلد ١

٣- ڕۆژنامەی یەكگرتوو ژ- ٤٦٤

٤-ايات قرانية في مشكاة العلم –د . يحيى المحجري

٥-العلم طريق الايمان –الزنداني

٦-التصميم في الطبيعة – هارون يحيى –ترجمة –اورخان محمد علي

٧- خديعة التطور - = = - = - سليمان بايبارا

٨- التضحية عند الحيوان- = = - = - مصطفى الستيتي

٩- المعجزات القرانية - = = - = - اورخان محمد علي

١٠-دراسات قرانية –الندوي –

١١-الخطب المنبرية – محمد الحسان

١٢- الاساس في التفسير – سعيد حوى

١٣- برنامج / صور و خواطر –د.محمد عوضي –الفضائية الكويتية

١٤- برنامج / اسلام بلا حدود – زغلول النجار – المحور

١٥ – بيوت الانبياء –جاسم المطوع –اقرأ

١٦ – الانترنيت – اسلام ئون لاين و موقع التسابيح

١٧- وتارى / وفى انفسكم افلا تبصرون/ د. عبدالحميد القضاة

١٨- برنامج / اوراق / د. محمد موسى الشريف / قناة اقرأ

ناوەرۆك

لاپەڕە	بابەت
٧٧	پێشەكی
٧٦	فراوانی دنیاو ئاخیرەت
٧٩	كاری مەزنی ئوممەتی ئیسلام
٧٩	ڕەوشت بەرزی بانگخواز
٨٤	زانست بەرەو ئیمان دەچێتەوە
٨٦	موسڵمانانی خوارووی ئەفریقیا
٨٧	بانگخوازی نموونەیی
٩١	ئاینێكی جیهانی بێسنوور
٩٧	خستنەڕووی ئایەتەكانی قورئان و بوونەوەر
٩٨	سەرنج ڕاكێشان بۆ دروستكراوەكانی خوا
١٠١	گیانلەبەرانیش ئوممەتن
١٠٧	دۆزینەوەكان ڕاستیەكان دەسەلمێنن
١٠٩	دووموعجیزەی قورئانی
١١٦	ژیاننامەی پێغەمبەر -ص-
١١٧	تێگەیشتن لە دەسەڵاتی پەروەردگار
١١٨	خوا ستەم قبووڵ ناكات
١٢٢	دوعای ستەملێكراو
١٢٦	سەرچاوەكان

ژیانەوە

بەرگی سێیەم

پێشەکی

بەرنامەیەک کەخوا ناردبێتیوپەڕاوێك کە خوا بە(عزیز)ناوی ببات (وإنه لكتاب عزيز) **فصلت ٤١ , بانگخوازانێکیش کەپشتیان بە خوا بەستبیّ و کاروفرمانیان دابێتە دەست خوا** (فوضت امري اِليك ووجهت وجهي اِليك,واَلجأت ظهري اِليك ,لاملجأ ولا منجى منك اِلا اِليك) **و, خواش پشتگیریان بیّ ودەستی قودرەتی پێیانەوە بیّ** (ومن يتوكل على الله فهو حسبه)الطلاق٣ ، **هەرکەس پشت بەخوا ببەستیّخوایبەسە ..دیارە ئەو بەرنامەیە وئەو بانگخوازانە کاریگەریان دەبێت لە واقیعی ژیاندا و دلآن کەمەندکێش دەکەن بەرەو هەق و ڕاستی ..لەم لاشەوە کە دوژمنان ئەوە دەبینن چاویان بەرایی نایەو , پڕو پاگەندەیان بۆ دەکەن ، دوژمنان دەیان وت : ئەوە جادوەو خەڵکی لە خشتە دەبات و چاو بەستیان لێدەکات , قورئانیش فەرمووی** (افسحرٌ هذا اَم انتم لا تُبصِرون) الطور ٥١ ، **ئاخر ئەمە سیحرو جادووە ؟! یان کوێرایی بە چاوتانا هاتووە !! نا چاویان هەیە ,بەلآم نایانەویّ ببینن ونایانەویّ دان بنێن بەهەق وڕاستی دا , چونکە چاوی دڵیان کوێرە و شەیتان دڵیانی داگیر کردوە** (اِنها لا تعمىَ الابصار ولكن تَعمى القلوب التي فيِ الصدور) الحج٤٦ .

کافران گورج و خێرا بوون لە کفرو خراپەکردندا و , هەندێکیان سەرو ماڵیشیان بەخت دەکرد , ئەمەش حەزرەتی (ص) خەمبار کرد , بۆیە پەروەردەگار دڵنەوایی کردو پێی فەرموو: (ولا يَحزنك الذين يسارِعون فيِ الكفر , اِنهمَ لن يَضرُوا اللهَ شيئا يريد الله اَلا يجعَل لهَم حظاَ فيِ الاخرة ,ولهم عذاب عظيم) ١٧٦ال عمران **واتە : ئەی پێغەمبەر (ص) ئەوانەی کەپێشبڕکیّ دەکەن لە کفرو بێباوەڕیدا خەمبارت نەکەن ,چونکە بەڕاستی ئەوانە هەرگیز هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ,خوا دەیەوێت هیچ بەشێکیان لە قیامەتدا پێنەبەخشێت , سزای سەخت وناسۆریش بۆیان ئامادەیە ..هەروەها دەفەرموێت** (ان الذين كفروا يُنفقون اموالهم ليصدوا عن سبيل الله ، فسيُنفقونها ثم تكون عليهم حسرة ثم يُغلَبون ، والذين كفروا الى جهنم يُحشرون) الانفال ٣٦ ..

لەمەوە تێدەگەین کە لە کێشمەکێشی نێوان هەق و ناهەقدا کافرانیش ماڵ و سامان سەرف دەکەن و ، قوربانی دەدەن و ماندودەبن و دان بە خۆیانا دەگرن, لەکاتێکدا کە

تەنها دنیایان هەیەو بڕواداران دنیاو ئاخیرەتیان هەیە ٠٠ئەگەر ئەوان ئاوابن بۆ ناهەقی خۆیان لەپێناوی دنیادا، ئەی دەبێ بڕواداران چۆن بن لە هەوڵ و کۆشش و قوربانی دانیاندا بۆ بە دەستهێنانی ڕەزامەندی خواو دەست کەوتنی دنیاوئاخیرەت ؟؟..

قورئانیش ئەمە دەخاتە بەرچاوی بڕواداران و لەپاش غەزای ئوحد دەفەرموێت (ولا تهنوا فيِ ابتغاء القوم اِن تكونوا تأَلمون فاِنهم يألمون كما تأَلمون وترجون من الله مالا يرجون)١٠٤النساء/ **واتە : سست و لاواز مەبن و کەم تەرخەم مەبن لە ڕووبەڕووبوونەوەی کافراندا ,خۆ ئەگەر ئێوە ئازارو ئەشکەنجە و ناڕەحەتیتان هەبێت ئەوانیش وەك ئێوە دەیان بێت , لەکاتێکدا ئێوە چاوەڕێی پاداشتی خوان و ئەوانیش چاوەڕێی سزایخوان ٠٠**

کافران پیلان دادەنێن , پیلانێك کە شاخ لەبن دێنێ ؟!(وقد مكروا مكرهم وعندالله مكرهم واِن كان مكرهم لتزول منه الجبال) ابراهيم٤٦/ **ئەگەر کافران بەڕێبازی ناهەق و دنیا پەرستیانەوە بتوانن پیلانی ئاوا دابنێن , ئیتر چۆن ئەهلی هەق ودۆستانی خوا و, شوێن کەوتوانی بەرنامەکەی بەپشتیوانی خوا پیلانی مەحکەم و کاریگەر دانەنێن و گورج و گۆڵ و گەرم و گوڕ نەبن لەپێناو گەیاندنی هەقدا ٠٠ئالێرەوە جارێکی تر ژیانەوە بەشی سێیەم دێتەوە خزمەت خوێنەرانی بۆ تیشك خستنە سەر کۆمەڵێ چەمکی ئیمانی و ئاماژەکردن بۆ هەوڵ وکۆششیحەزرەت (ص)بەتایبەتی و بانگخوازان بەگشتی , سا بەڵکو گوڕوتینێکی نوێمان بۆ بگەڕێتەوە و بتوانین بەرنامەی بێوێنەی قورئان بگەیەنین بە سەرتاسەری جیهاندا ٠٠٠**

بانگخوازی ماندوونەناس

ئەگەر بانگخوازیپلەو پایەیەکی یەکجار بەرز و چاکترین قسەو گوفتاربێت کە کەسێك بیکات و مایەی ڕەزامەندی خوا بێت ,ئیتر بۆچی بانگخواز منەت بکاو هەست بە ماندویەتی بکات ؟!

هەرکات چاو بە ئایەت وفەرمودە پیرۆزەکاندا بگێڕین , گەورەیی بانگخوازیی تێدەگەین , ئەوە قورئانە دەفەرموێت (ومن أَحسن قولا ممن دعا الى الله وعمل صالحاَوقال اننى من المسلمين)٣٣فصلت ،**حەزرەتیش (ص) دەفەرموێت** (ان الله وملا ئكته واَهل السماوات واهل الارض حتىَ النملة فى جُحرها وحتىَ الحيتان ليُصلون على معلمى

النـــاس الخيـــر)باشە کەسێك خوای گەورەی باڵادەست ڕەحمەت وبەرەکەت ببارێنێ بەسەریاو مەلا ئیکەتەکان مەگەر خوا بۆ خۆی بزانێ چەندن دوعا و نزای خێر بکەن بۆی و چی لە ئاسمانەکان و چی لە زەویدایە , تەنانەت مێروولە , تەنانەت حوتیش دوعای خێری بۆ بکەن , ئیتر چی دەوێ ؟چۆن شەوو ڕۆژ ناخاتە سەریەك تا ئەو پلە بەرزەی دەست بکەوێت ..

خوای گەورە(مقدم)و (مؤخر)ە وهەرئەوە کەدەتوانێ بتباتە پێشەوە و پایەبەرزت بکات ,هەرئەویش دەتوانێ بتخاتە دواوە و نەیەڵێ سەر زیاد بکەیت، بۆیە بانگخواز هەموو هۆکارێك دەگرێتە بەرو ئینجا بەدڵیش پشت دەبەستێت بەخواو لێی دەپاڕێتەوە کاری بۆ ئاسان بکات و دەست بداتە باڵی، یان سەرکەوتن یان شەهادەتی پێببەخشێوهەمیشە چاودەخشێنێ بەکارەکانیاو بەخۆیدا دەچێتەوە تاکارەکانی چاکتر بکات وکەموکوڕیەکانی نەهێڵێ ٠٠

هەرتۆم لێ نەڕەنجێ ی هیچم ناوێ !

ئەوەی باسمان کرد لەژیاننامەی پڕ بەرەکەتی حەزرەتی سەردارو سەروەرماندا دەیبینین ...بۆ نموونە :

لەشەوالی ساڵی (١٠)ی پێغەمبەرێتیدا ,حەزرەت(ص)بەرەو (طـــائف)دەرچوو ، ئەم شارۆچکەیە (١٠٠)کم لەمەککەوە دوورە , بەپێ لە هەردووسەرەوە ماوەکەی بڕی , (زید)ی کوڕی (حارثة)ی غولامی لەگەڵدا بوو , لەڕێگەدا بەلای هەر خێڵێکدا بگوزەرایە بانگی دەکردن بۆ ئیسلام , کەسیان بەدەمیەوە نەهاتن , کە گەیشتە (طـــائف) چووە لای سێ برا لەخێڵی (ثقیـــف) ,کە بریتی بون لە (عبد یالیل) و (مسعود) و (حبیب) کوڕی (عمرو)ی کوڕی(عمر) ی (ثقفـــيِ)٠٠ لەگەڵیان دانیشت و بانگی کردن بۆ ئیسلام , یەکێکیان وتی :ئەگەر خوا تۆی ناردبێت شەرت بێ پۆشاکی کەعبە بدڕێنم , ئەوی تریان وتی: خوا کەسی نەدۆزیوەتەوە تۆ نەبێت ؟ سێیەمیشیان وتی : بەخوا هەرگیز قسەت لەگەڵ ناکەم , ئەگەر تۆ پێغەمبەریت لەوە گەورەتریت کەمن ڕەتی قسەی تۆ بدەمەوە , ئەگەر لەگەڵ خواشدا درۆ بکەیت پێویست ناکا قسەت لەگەڵدا بکەم , ئیدی پێغەمبەری خوا (ص) فەرمووی : ئەگەر ئەوەی دەتانەوێت بیکەن ئەوا تکاتان لێ دەکەم ئاشکرام مەکەن ٠٠

حەزرەت (ص) دە ڕۆژ لەناویاندا مایەوە و پیاو ماقوڵ نەما نەڕواتە لای ,پێیان وت: لێرە بڕۆ دەرەوە , ئینجا هەرزەو نەفامەکانیان لێ هاندا ، کەویستی بگەڕێتەوە , نەفام و کویلەکان کەوتنە دوای بە جنێودان و هاوار لێکردن , خەڵکی کۆبونەوە و بەدوو ڕیز بۆی وەستان و کەوتنە بەرد باران کردنی و قسەی ناشرینیشیان پێدەوت , قاچیان دایە بەربەرد , هەتا نەعلەکانی پڕبوون لەخوێن و(زید)یش خۆی دەدایە بەری , هەتا بەردێك بەر سەری کەوت و شکاندی ٠٠ بەشوێنیەوە بوون هەتا ناچار بوو خۆی بکات بەباخێکی (عتبە)و (شیبە)ی کوڕانی (ربیعە)دا,کە(سێ)میل لە (طـــائف)ە وە دوورە (واتە :پێنج کیلۆمەتر),کەچوە ناو باخەکەوە ئەوان گەڕانەوە!!..

پێغەمبەر (ص) چووە ژێر دار مێوێك , لەژێر سێبەرێکدا پاڵی دا بە دارێکەوە , کە هێورو ئارام بووەوە , نزا بەناوبانگەکەی کرد کەپڕیەتی لە خەمی دڵ وبێتاقەتی دەرهەق ئەو مامەڵە خراپەی توشی هات و , بێزار بونی لەدەست باوەڕ نەهێنانی هیچ کەسێك پێی , فەرموی (اللهم انيِ اَشكو اليك ضعف قوتيِ,وقلةحيلتيِ, وهوانيِ علىَ الناس,يا اَرحـــم الراحمين ,اَنت ربُ المستضعفين ,وانت ربيِ,الى من تكلنيِ؟الى بعيد يتجهمنيِ ,اَم الى عدو ملكته اَمرى ,اِن لم يكن بك علىَ غضبَ فلا أُبالىِ , ولكن عافيتك هيِ اَوسع لـــي أعوذ بنور وجهك الذيِ اَشَرقت له الظلمات وصلُح عليه امرُ الدنيا والاخـــرة ,مِـــن ان تنزلَ بيِ غضبك اَويحل علىَ سخطك , لك العُتبى حتى ترضى, ولا حول ولا قـــوة الا بك) **واتە : خوایە , شکاتی لاوازی و کەم توانایی وبێدەسەڵاتیم بەدەست خەڵکەوە لای تۆ دەکەم , ئەی بەبەزەیترینی هەموو بەبەزەییەکان , تۆ پەروەردەگاری چەوساوەکانیو , تۆ خاوەنی منی , بەکێم دەسپێریت ؟ بەدوورە کەسێك ئازارم بدات , یان بە دوژمنێك کارت داوە دەست ؟ ئەگەر تۆم لێ نەڕەنجێیت من باکم نیە , بەڵام بێ وەییکردنی تۆ بۆ من دڵگوشادترە , پەنادەگرم بەنووری ڕووی پیرۆزی تۆ کە هەموو تاریکستانەکانی ڕووناك کردۆتەوە و, کاروباری دونیا و ئاخیرەتی لە سەر دامەزراوە لەوەی کە تورەیی خۆتم بەسەردا دابارێنیت , یان خەشمت بمگرێت ، ڕازو نیاز هەربۆلای تۆیە هەتا ڕازی دەبیت , هیچ تواناو دەسەلات و جوڵەیەك نیە مەگەر بەیارمەتی تۆ ٠٠**

بەڵێ..حەزرەت(ص)کەمامۆستای مرۆڤایەتییەو ئیمامی پێغەمبەرانە سەلامیخوایان لێبێت , بەپێ (١٠٠) کم بەدەشت و دۆڵ و هەردو چۆڵەوانیدا دەبڕێت , سەرباقی هیلاکی

و ماندووبوون بەلای هەر خێڵێکدا ڕۆیشتووە بانگی کردوون بۆ ئیسلام و هەرچەند کەسیان وەڵامیان نەداوەتەوە , کۆڵیٚ نەداوە و بێزار نەبووە .پاشان دە ڕۆژی ڕەبەق لەناو طائف دا هەوڵەکانی بەری نەگرت و زۆر بە ناشرینی وەڵامیان دایەوەو تەنانەت بەردبارانیشیان کردو <u>**پێنج کیلۆمەتر**</u> بە دوایەوە بوون و ئازاریان دا !

لە دوعاکەشیەوە لوتکەی بەندایەتی و خواپەرستیمان بۆ دەردەکەویٚ ,کەچۆن بەکوڵ و دڵ دەپاڕێتەوە و تەنها شکات لای خوای باڵا دەست دەکات و دەترسێت کەم وکورتی‌یەکی هەبێت و بووبێتە مایەی غەزەبی خوا ! هەروەها هەموو مەبەستی ڕەزامەندی خوایە و دەفەرموێت :تەنها تۆم لیٚ نەڕەنجێیت باکم نیە و چی دەبێت بابێت..

موسڵمان بوونی عەداس :

کە هەردوو کوڕەکەی ڕەبیعە بەو شێوەیە بینیان بەزەییان پێدا هاتەوە , غوڵامێکی نەسرانیان هەبوو, ناوی (عداس)بوو , بانگیان کرد , پێیان وت :بڕۆ هێشویەك لەو ترێیە ببە بۆ ئەو پیاوە , کە بردی و داینا لەبەردەم پێغەمبەردا (ص) بسم اللەی کردو دەستی کرد بە خواردنی , عداس وتی: حەڵکی ئەم شوێنە ئەو وتەیە بەکارناهێنن..

پێغەمبەر (ص) فەرمووی : تۆ خەڵکی کوێیت و چ ئاینێکت هەیە ؟

وتی :نەسرانیم و خەڵکی (نینوی)م ,پێغەمبەر(ص) فەرمووی :خەڵکی شاری پیاوە چاکەکەیت (یونس)کوڕی (مەتی)؟ وتی :تۆ چوزانیت (یونس)کوڕی (مەتی) کیٚیە ؟

پێغەمبەر(ص) فەرمووی :ئەو برای منەو پێغەمبەر بوو , منیش پێغەمبەرم..

ئینجا عەداس کەوت بەسەر دەست و قاچیاو کەوتە ماچکردنی ، کوڕەکانی (ربیعە)ش یەکێکیان بەوی تریانی وت:ئەوەغوڵامەکەشی لیٚ هەڵگێڕاینەوە ..

کەعداس هاتەوە پێیان وت :دایکت ڕۆڵە ڕۆت بۆ بکات ئەوە چی‌یە ؟؟

وتی :گەورەم , لەسەر زەمیندا لەم پیاوە باشتر نیە , بەڕاستی هەواڵێکی پێداوم جگە لە پێغەمبەر کەس نایزانێت •• پێیان وت:دایکت ڕۆڵە ڕۆت بۆ بکات عەداس , نەکەیت لەئاینەکەت وەرت بگێڕێت , ئاینەکەی خۆت باشترە لە ئاینەکەی ئەو .

(ئەمەش یەکەم دڵنەوایی بوو بۆ پێغەمبەر (ص)کە کەسێکی نەسرانی خەڵکی نەینەوا موسڵمان بوو لەسەر دەستیا) ..

دڵفراوانی تا دوا پله

پێغەمبەری خوا (ص) پاش دەرچوونی لەباخەکە بەدڵشکاوی و خەمباری یەوە بەرەو مەککە گەڕایەوە تا گەیشتە (قرن المنازل) ، بوخاری بۆمان دەگێڕێتەوە :

جارێکیان عائشەپرسیاریکردلەحەزرەت(ص)کەئایاڕۆژی ناخۆشتروخراپترت بەسەر هاتوە لەڕۆژی ئوحود؟!ئەویش لەوەڵامدا فەرموی :خراپترین شتێك کە بینیم ڕۆژی (عقبە)بوو, کەچوومە لای (عبد یالیل)ی کوڕی (عبد کلال)وبە هیچ شێوەیەك بەدەممەوە نەهات , ئیتر بەکۆمەڵێك خەم و خەفەتەوە دەرچووم , لە (قرن المنازل) نەبێت هۆشم نەهاتەوە , سەرم بەرز کردەوە بینیم هەورێك سێبەری بۆ کردووم ، لێی وردبوومەوە , سەیر دەکەم جوبرائیلی تیایە , بانگی لێکردم , فەرمووی :خوای گەورە گوێی لە وتەکانی گەلەکەت بوو کەپێیان وتی ، ئەوە خوای گەورە فریشتەی بۆ ناردویت بۆ ئەوەی بەخواستی خۆت فەرمانی بەسەرا بدەیت ٠٠ ئینجا فریشتەی شاخەکان بانگی کردم و سڵاوی لێکردم ,پاشان فەرموی :ئەی محمد ئەوە منم ,چیت دەوێت , ئەگەر دەتەوێت ئێستا ئەو دوو شاخەیان بەسەردا دەهێنمەوە , منیش وتم :بەڵکو ئومێدەوارم خوای گەورە لەپشتی ئەمانە نەوەیەك بخاتەوە کە تەنهاخوای گەورە بپەرستێت و هیچ هاوبەشی بۆ پەیدا نەکات (ل١٤٩ گوڵاوی سەرمۆر) ... لەم وەڵامەوە کەسایەتی لەوێنە نەبووی حەزرەتمان بۆ دەردەکەوێ کەچۆن گوێ ناداتە ناخۆشی و ناڕەحەتی‌یەکانی و هیوای بەدواڕۆژوو نەوەی داهاتووە ٠٠

موسڵمان بوونی پەری یەکان

پاشان حەزرەت (ص)ڕێی مەککەی گرتە بەر تاگەیشتە شیوی (النخلە)و چەند ڕۆژێك لەوێدا مایەوە , خوای گەورە چەند پەری‌یەکی نارد کە بڕوایان پێ هێنا، کە لە دووشوێنی قورئاندا باس کراوە ، لەسوورەتی (ئەحقاف)دا دەفەرموێ : (وإذ صرفنا إليك نفراُ من الجنَّ يستمِعون القرآن , فلما حَضرَوُهُ قالوا : انصتُوا فلما قُضيَ ولَّوا إلى قومِهم مُنذِرين , قالوا : ياقومنا إنا سَمِعْنا كتاباً أُنزِلَ مِن بعدِ موسى مُصَدِقاً لِما بين يَدَيهِ يهدي الى الحقِ وإلي طريق مستقيم , ياقومنا اجيبوا داعيَ الله وآمنوا بِهِ يَغفِرْ لكم مِن ذنوبِكُمْ ويُجرِكُم مَنْ عذابٍ أليم , ومَنْ لايُجِبْ داعِيَ اللهِ فليس بُمعْجزٍ في الارضِ وليس لهُ مِن دونهِ أولياء اولئكَ في ضلالٍ مبين)٣٢ / الاحقاف .

واتـه : یـادی ئـەوه بکـه کاتێـك ئێمـه دەستـەیەك پـەریمان لادایـه لای تـۆ , تـا گـوێ لـه قورئان بگرن , ئەوسا که ئامادەبوون به یەکتریان وت : گوێ بگرن وبێ دەنگ بن , کاتێك قورئان خوێندنەکه تەواو بوو , پەری یەکان گەڕانەوه بۆناو هۆزو قەومەکەیان و دەستیان کرد بەئاگادار کردنەوەو بانگکردنیان بۆ پەیڕەوی کردنی ئەم ئاینه نوێ یه .

وتیان :ئەی هۆزو گەلی ئێمه , باوەڕ بکەن , گوێمان له پـەڕاوێك بوو کـه لـه دوای موسا نێردراوه , سەلمێنەری پەیام و کتێبەکانی پێش خۆیەتی و ڕێکه لەگەڵیاندا و , ڕێنمایی و هیدایەت دەدات بۆ هەق و ڕاسته شەقامیڕاست ودروست ٠

ئـەی خزمینـه , بـچن بـەدەم بـانگخوازی خـواوه و بـڕوای پـێ بهێـنن , ئەوکاتـه لەگوناهـەکانتان خـۆش دەبێـت و لەسـزای بـه ئـێش و ئـازار دەتانپارێزێـت ٠جائـەوەی پێشوازی لـەبانگخوازی خـوا نـەکات , ئـەوه وەنـەبێت لەدەسـت خـوا دەربـاز ببێـت و خـوا دەستی قودرەتی نەیگاتێ ، کەسیش ناتوانێت جگه لـەخوا ڕزگاری بکات و پشتیوانی لێ بکات , ئائەوانه له گومڕاییو سەر لێشێواوێکی زۆر ئاشکرادان ٠٠

له سورەتی (الجن)یش دا دەفەرموێت (قل أُوحی اِلیَ انهُ استمَعَ نفَر من الجن فقـالوا :انَا سَمعنا قراناَ عجباَ ,یهدیِ الیَ الرشدِ فآمنا به ولن نشرِك بربِنا اَحدا ٠٠٠ واَنا ظَننا اَن لَن نَعجزَ فیِ الارض ولَن نُعجزَه هَرَباَ) الجن (١-١٢)

واتـه:ئـەی محمـد (ص) پێیـان بڵـێ :سرووشـم بـۆ هـاتووه کـه بەڕاسـتی دەسـتەیەك لـه پەرییان گوێیان گرتووه بۆ خوێندنەوەی قورئـان و جاکـه تـەواو بووه وتویانـه :بەڕاستی ئێمـه قورئـانێکی سەرسـوڕهێنەرمان بیـست , هیدایـەت دەدات بـۆ ڕێبـازی ژیـری و تێگەیشتن و ئێمەش باوەڕمان پێکرد و هەرگیز کەس ناکەینه هاوەڵ بۆ پەروەردگارمان.

ئینجـا قورئـان جـەخت دەکاتـه سـەر ڕاسـتیەك کـه ئـەویش ئەوەیـه :کـەس نـاتوانێ لەدەسـتی قـودرەتی پـەروەردەگار دەرچـێت و کـەس نـاتوانێ لێـی ڕابکـات, هـەروەك پەرییەکان دەرکیان بەم ڕاستیه کردووه کـه دەڵێن (وانا ظننا <u>اَن لنَ نُعجِـزَ اللّـه فـیِ الارض ولنَ نُعجِزَه هرباَ</u>).

لەسورەتی (ئەحقاف)یشدا هەمان ڕاستی باسکرد , تاتێمان بگەیەنێ کەنه (ئینس) و نه (جن) ناتوانن لەدەسەڵات و توانای خوا خۆیان قوتار بکەن ,مەگەر بەفەرمانبەری و

گوێڕایەڵی بۆ پەروەردگار (ومَنْ لايُجبْ داعيَ الله فليس بِمُعْجِزٍ في الارض وليس مِن دونه أولياء اولئك في ضلال مبين)....

بەڵگەی لەبەرچاویش بۆ ئەمە ئەو سزایە بوو کەخوا ناردی بۆ خەڵکی (طـــائف)ودایە دەست حەزرەت (ص) , کەحەزرەتیش لە زۆری میهرەبانیو دامەزراویخۆیەوە ,حەزی نەکرد خوا ژێرە و ژووریان بکات و لەناویان ببات..

بۆ تاقە ساتێکیش بێ هیوا نەبوو

ئەگەر بەوردی سەیری ژیاننامەی حەزرەت (ص)بکەین , بۆمان دەردەکەوێت کەبۆ تاقە ساتێکیش حەزرەت (ص)بێ هیوا نەبووەو هەمیشە دڵنیابووە لە سەرکەوتنی بەرنامەی خوا , ئەوەتا لە ناخۆشترین ڕۆژو لەسەختترین کاتدا , لەپێش ئەوەی بچێتە ناو مەککەوە زەید لێی پرسی : چۆن دەڕۆیتەوە بۆ ناویان لەکاتێکدا کە قوڕەیش دەریان کردویت ؟ ئەویش فەرمووی : ئەی زەید , ئەوەی تۆ دەیبینی خوا دەرووی خێر دەکاتەوەو پێغەمبەر و ئایینەکەشی سەردەخات ..

بەوەفایی حەزرەت (ص)

پێغەمبەری خوا (ص) کە لەمەککە نزیك بووەوە ,لە (حرا) مایەوە , پیاوێکی خێڵی (خوزاعە)ی نارد بۆلای (اخنس) ی کوڕی (شریق)تاپەنای بدات ,پەنای نەدا ,ئینجا ناردی بۆ لای (سهیل)ی کوڕی (عمرو)ئەویش ڕازی نەبوو , ئنجا ناردی بۆ لای (مُطعم)کوڕی (عدی),(مطعم)ڕازی بوو, کوڕەکانی و خێڵەکەی بانگ کردوو بەچەکەوە لەدەوری کەعبە کۆبونەوە و ڕایگەیاند کە (محمد)ی داڵدە داوەو کەس نابێ دەست بهێنێتە ڕێی , ئینجا هەواڵی نارد بۆ حەزرەت (ص)کەبێتە ناو مەککەوە ,حەزرەتیش هات تەوافی کەعبەی کردوو دووڕکات نوێژی کرد و گەڕایەوە ماڵێ خۆی و، سەر لەنوێ کەوتەوە هەوڵدان , تاپاش چەند ساڵێك لەشاری (یثرب)ە وە دەرگا لەبانگەوازەکەی کرایەوە ٠٠

جا پێغەمبەری خوا (ص) هەمیشە پیاوەتیەکەی (مطعم)ی لەبەرچاو بوو , لە بارەی دیلەکانی بەدرەوە کە حەفتا کەس بوون فەرمووی : ئەگەر(مطعم)ی کوڕی (عدی)لەژیاندا بوایەو تکای بۆ ئەم دیلانە بکردایە هەموویانم بۆ بەردەدا ! کە بەڕاستی ئەمەش لوتکەی بەوەفایی و مەردایەتی یە ...

بانگخوازو پاڕانەوە لەخوا

ئەگەر سەیری نزاو پاڕانەوەکانی حەزرەت بکەین (ص)بۆمان دەردەکەوێت کەگرنگی زۆری داوە بەنزاو پاڕانەوە , چونکە ئەوەش جۆرێکە لەعیبادەت .. پێغەمبەری خوا هەمیشە دەمی پیرۆزی پاراو بووە بەنزاو پاڕانەوە و یادی خوا , ئەوەتا کە شەو دەنووست دەیفەرموو : (اللهم اسلمت نفسي إليك , وفوضت امري إليك , ووجهت وجهي إليك , وألجأت ظهري إليك , لاملجأ ولا منجا منك إلا إليك , آمنت بكتابك الذي انزلت وبنبيك الذى ارسلت).. **جا داوامان لێدەکات کەئەمە بخوێنین و , هەرکەسیش بیخوێنێت و بمرێت لەسەر فیترەت دەمرێت ..**

بەهەمان شێوە سەیری دوعاکانی بەیانیان و ئێواران و شەونوێژی بکە , لوتکەی بەندایەتیت بۆ دەردەکەوێت کەحەزرەت (ص)گەیشتبوویە .. لەڕۆژی عەرەفەی حەجی ماڵ ئاوابیدا بەجۆرێك پاڕاوەتەوەو هەژاری و بێ دەسەڵاتی و ئاتاجی زۆری خۆی بۆ خوا دەردەبڕێت کەجێی تێڕامان و سەرنجە , کەدەفەرموێت :

(اللهم اِنك تسمع كلامي , وترى مكانيِ , وتعلم سريِ و علانيتيِ ,لايخفى عليكَ شيء من اَمريِ ,انا البائِس الفقير ,المستغيث المستجِر ,والوجل المشفِق,المقرُ المعترف بذنوبيِ ,اَسالك مسألة المسكين ,واَبتهل اليك ابتهال المذنب الذليل ,واَدعوك دعاء الخائف الضرير,مَن خضعت لك رَقبَتُهُ وفاضت لك عيناه , وذل جسده, ورغِم اَنفه لك ,اللهم لا تجعلنيِ بدعائك رب شقيا, وكن ليِ رؤوفاً رحيماً, ياخير المسؤلين وياخير المعطين)

بەڕاستی هەرچەندە ئەم دوعایە دەخوێنم و بیری لێ دەکەمەوە , گەورەیی حەزرەتم بۆ دەردەکەوێ و وانازانم کەس هەبێ وەك ئەو پایەبەرزە هەژاری وبێ نازی و کەساسی و بێکەسی خۆی بۆ خوا بەیان کردبێ و پاڕابێتەوە .. ئەوەتا دەفەرموێ :خوایە لێت دەپاڕێمەوە هەروەك پاڕانەوەی کوێرێکی نابینای ترساو(وادعوك دعاء الخائف الضرير) ، **پاڕانەوەی چ کەسێك ؟! پاڕانەوەی کەسێك کە گەردنی بۆ خوا کەچ کردبێ و چاوانی فرمێسك بڕێژێ و دان بنێ بە کەمتەرخەمی و کەم و کورتی و گوناهەکانیا , ئەمە لەکاتێکدا کەخوا بە دەقی ئایەت پێی ڕاگەیاندووە لەگوناهی بەرودوای خۆش بووە !**

(ليغفر لك الله ماتقدمَ مِن ذنبكَ و ماتأخَر ويُتِمَ نعمتَةُ عليكَ و يهديكَ صراطامــستقماَ , وينْصُرَكَ الله نصراَ عزيزاَ)الفتح٣ ٠٠

حــەزرەت (ص)مەعـسوم بـووە ئـاوا دەفـەرموێ , دەی ئێمـەی گوناهکـاری دامـاوی بێدەسەلات , کەهەر ڕۆژەی شەیتان لە لایەکەوە زەفەرمان پێدەبات ئەبێ چۆن بپاڕێینەوە و بلێین چی ؟!

کاروانی ماندوونەناسان

یەکەم : دکتۆر عبدالرحمان السمیط :

دکتـۆر عبـدالرحمان پزیـشکەو خـەڵکی (کوێـت)ەو لـەزانکۆی (ام درمـان الاسـلامیە) دکتـۆرای هێنـاوە ، کـارێکی کـرد بـۆ ئیسلام لەئـەفریقیادا کەمێـژوو بـەئاوی ئـاڵتون بـۆی تۆمـار دەکـات و نـەك هـەر لـەئاخیرەت دا (ان شــــاءالله) **باشـترین پاداشـت وەردەگـرێ , لەدنیاشـدا هـەردەم جێـی ڕێـز و پێـزانین بـووە , تەنانـەت چـەندجار خـەلات کـراوە , وەك** (وسام النيلين) و (جائزة الملك العالمية لخدمة الاسلام)و (وسام التكريم من دول تعاون الخليجي)و .. هتد ..

پێنج کوڕی هەیە چواریان دەرچووی زانکۆن و کچێکیشی هەیە لەگەڵ مێردەکەیدا لـە (کنـدا) دکتـۆرا دەخـوێنێ ٠٠بیـست وپێـنج سـاڵە لیژنـەی موسـڵمانانی ئـەفریقیای دامەزراندووە و خاوەنی ئەزمونێکی گەورەیە لە بانگەوازی ئەفریقیادا و لەگەڵ ئەوەدا کە لـە تەمەندایـەو نەخۆشـی شـەکرەی هەیـەو چـاوی (نزیفـی)هەیـە و ڕۆژی پێـنج دەرزی لـەخۆی دەدا , کەچـی هـەر هیممـەت بـەرزەو سـالانە یـانزە مـانگ لـە ئەفەریقیایـەو یـەك مـانگیش لـە کوێـت , تووشـی ناخۆشـی و نارەحـەتی زۆر بـووە بـۆ خـوا , بڕیاریـشی داوە پاشماوەی ژیانی لە ئەفریقیادا تەواو بکات و خۆی سەرپەرشتی منالی بێ باوك بکات و هاوسەرەکەشی ببێتە مامۆستای منالە بێ باوکەکان ..

ئەمەش چەند وێستگەیەکی هەوڵ و خەباتەکەیەتی بۆ دینی خوا , هـەروەك خۆی بۆمـان دەگێڕێتەوە :

١) نەبوونی ئاوو خواردن :

لەیـەکێ لەگەشتەکانما لەگـەڵ مـاڵ و منـاڵم دا لـەدێهات و دارستانەکانی ئـەفریقیادا , پێـنج ڕۆژ منالـەکانم سـێ ژەمـە مۆزیـان خـوارد , تاناوسـکیان هـەموو دانـا ! وتیـان وا

دەمرین و دڵمان تێکەڵ دێت لەمۆز , بەڵکو شتێکی ترمان بۆ پەیدا بکەی بیخۆین , منیش چی گەڕام چەند هێلکەیەکم لە کوخەکان دەستکەوت لەوناوە ,کەچی ئەویش سوودمان لێ نەبینی چونکە پیس بووبوون وبۆمان نەخوران .

٢) ئیسلامەتی و ئەفریقیا :

ئیسلامەتی لە بەرەبەیانی بانگەوازی ئیسلامی‌یەوە گەیشتۆتە ئەفریقیا , بەهۆی ئەو کۆمەڵە موسڵمانەی بەفەرمانی حەزرەت (ص)کۆچیان کرد بۆ حەبەشە , موسڵمانان لە مێژووی خۆیاندا لە ئەفریقیاهەڵکشان و داکشانی زۆریان بەسەردا هاتووە , سەردەمی واهەبووە دەسەڵاتدار بوون و ئیمپراتۆریەتیان دروست کردووە لەناوچەی بەرفراوانی ناو ئەفریقیادا و, بەهۆی پیلانی دوژمنان و داگیرکارانەوە , زۆر جاریش دوور کەوتوونەتەوە لە ئیسلام و تەنها بەناو موسڵمان بوون و لەوپەڕی جەهالەت و نەفامیدا ژیاون ..

بۆ نموونە , دێیەك هەیە لە ئەفریقیادا ناوی (مەککە)یەو یەکێکی تر ناوی (حیجاز) ە و باووباپیرانیان لەدێر زەمانەوە کەموسڵمان بوون ئاوا ناویان ناوە لەبەر پیرۆزی مەککەو مەدینەو حیجاز لەلایان , بەڵام ئەمان هیچ لەبارەی مەککەو مەدینەو حیجازەوە نازانن و هەرواش نازانن هەن ..

بۆئەوەی سەردانی دێی مەککە بکەم , چوار سەعات بەناو جۆگەو ئاودا ڕۆیشتم کە گەڵاو قەوزە تەنانەت پیسایی و پاشەڕۆی ئاژەڵی زۆریشی تیابوو , منیش لەبەرئەوەی شەکرەمەو زۆر زۆرم تینوو بوو , ناچار لەو ئاوە پیسەم خواردەوە !

لەو ناوچانە بەفەزڵی خواو ,لەئەنجامی هەوڵ و کۆششی زۆرەوە نزیکەی حەڤدە هەزار کەس موسڵمان بوون و هەندێکمان لەسەرکردەکانیان نارد بۆحەج , کە گەڕانەوە وەك (صاروخ)یان لێهات و نزیکەی دووسەد هەزاری تریان موسڵمان کرد ! نزیکەی هەشت سەدو پەنجا دێ یان هەیەو توانیومانە تائێستا حەفتاو پێنج مزگەوتیان بۆ دروست بکەین ..

٣) بت پەرستی لەئەفریقیادا :

ژمارەیەکی زۆر بێئاگان لە دین و خەریکی بت پەرستین , بۆیە هەوڵمان دەدا کەزۆر بەنەرمی مامەڵەیان بکەین و تاداو پلە بەئارام بین لەگەڵیاندا .. ئەمەش زۆر سوودمان لێبینی ..

لەیەکێ لەدێکانی ئەفریقیاداجادووگەرێك سەرکردەیان بوو , ڕۆژێ لەپێشیانەوە دەڕۆیشت و خەڵکەکەش بەدوایدا و، هەندێکیان کەڵەشێریان بەرز کردبۆوە بەسەر سەریانەوە تا بیبەن لەبەردەمی بتەکەیانا سەری ببڕن .. خوا کردی داڵێکی برسی لە ئاسمانەوە هات و پڕی کرد بە کەڵەشێرێکدا وبردی , ئەم دیمەنە زۆرکاری کردە سەر جادوگەرەکەو چووە بەردەمی بتەکەو تفی لێکرد و وتی : ئەگەر دەتوانی دیفاع لەخۆت بکە ؟! ئەوە ئەگەر بۆمن بهاتایە نەم ئەهێشت ئەو داڵە ئاوا بیبات . ئەمەش سەرەنجام بووە مایەی هیدایەتی خۆی و خەڵکی ئەوناو چەیە ! .

٤) خەڵکێکی ڕووت و قووت :

هەندێ هۆزوعەشیرەت هەن لەئەفریقیادا کە باوەڕیان وایە , مادەم خوا بەڕووتی دەیان هێنێتە دنیاوە , کەواتە دەبێ هەروابن , بۆیە کە قسەم بۆ دەکردن گوێیان لێ نەدەگرتم چونکە داپۆشراو بووم ..

ڕۆژێك ئامادەی دادگایی کردنێك بووم , دووکەس زۆران بازیان کردبوو , ئەوی سەرکەوتبوو ژنی ئەوی تریانی بردبوو , ژێر کەوتوو کەژنەکەی برابوو , لای سەرۆکی هۆزەکە شکاتی کردبوو کە ئەو پارچە جلەم دەوێتەوە کەبۆ ژنەکەمم کڕیوە کاتێ هێناومە , ژنەکەش زۆر بەئاسایی لەسەر حوکمی سەرۆك هۆزەکە پارچە جلەکەی لەبەری داکەند , کەتەواو کۆن بوو بوو لەبەریاو دایەوە بەمێردە کۆنەکەی و لەگەڵ مێردە تازەکەی بەڕووتی ڕۆیشتن !

لەم هۆزە نەفامە سادەو ساکارەدا , کارمان کرد و زۆر ڕەنجمان دا , خواش بەرەکەتی خستە کارمانەوە و ئێستا هی وایان تیایە نیوەی قورئانی لەبەرەو هیواشیان هەیە ئێستا لەزانکۆ دەخوێنێ !

من لەبەرگدروویەکی مۆریتانیەوە وانەی ئارام گرتن و مامەڵە کردن فێر بووم لەگەڵ ئەو مرۆڤە سادەو ساویلکانەدا ..

ئەو بەرگدرووە دادەبەزیە پلەی ئەوان و دەهات زۆرانبازی لەگەڵدا دەکردن و خۆی چەور دەکرد بۆئەوەی نەتوانن بەئاسانی بیگرن و لەدەستیان بخلیسکێ ! ئابەو جۆرە بەئارامگرتن وردە وردە فێری جل لەبەر کردنی دەکردن !

٥) دوعای باران بارین !

دوانزه ساڵ لەمەوبەر سەردانی هۆزێكی بت پەرستمان كردو نزیكەی دووسەعات قسەمان بۆ كردن , هیچ سوودی نەبوو , وتیان : ئێمە ئەو قسانە نازانین , سێ ساڵە باران نەباریوە لەناوچەكەماندا و برسێتی و قات و قڕی كەوتۆتەوە و، پێش تۆش گاورەكان هاتوونە لامان و بەوە تاقیمان كردنەوە كەئەگەر ڕاست دەكەن بادوعا بكەن و بارانمان بۆ ببارێت ، هەرچی دوعایان كرد باران نەباری بۆیە بڕوامان پێنەهێنان .. جائێستەش تۆ بەهەمان شێوە تاقی دەكەینەوە فەرموو ئەگەر ڕاست دەكەیت دوعا بكە با بارانمان بۆ ببارێت , بەڕاستی منیش لەخۆم ڕانەئەبینی دوعام قبوڵ بێ و بەدوعاو پاڕانەوەی من باران ببارێت , بۆیە كەوتمە بڕو بیانوو هێنانەوە و وتم : من وا دووسەعاتە بەپێوەم ماندووم , وتیان : جا فەرموو دانیشە دوعاكانت بكە ! وتم : ئاخر دەنگم دەرنایەت و دووسەعاتە قسە دەكەم و دووڕۆژیشە هیچمان نەخواردووە ؟! وتیان : ئەوە نازانین , باران نەبارێت بڕوات پێناهێنین .. بۆیە ئیتر ناچار بووم كەمادەم ئەمان عەقڵیان وابێ , بكەومە دوعاكردن , نیەتی خۆم ساف كرد بۆ خواو بەدڵ وبەكوڵ كەوتمە پاڕانەوەو، لە بارەگای خوادا وتم : خوایە هەرچەند منی گوناهكارو كەمتەرخەم پیاوی ئەوەنیم دوعام قبوڵ بێت , بەڵام خۆت ئاگاداری وە زعەكەیت و ئەمان بیانووی باران دەگرن , خوایە لەبەرمنی گوناهكار نا كە لێرەدا ئەگەر نەبارێ ئابڕوم دەچێ لایان و لەبەرچاویان دەكەوم , لەبەر ئاینەكەی خۆت , لەبەر بەرزبوونەوەی پەیامەكەی حەزرەتی (رسـول الله), دەست مەنێ بەڕوومانەوەوقاپی ڕەحمەتت بكەرەوە بۆمان وبەدەم دوعاكانیشەوە فرمێسكم دەڕشت ..

دوای ودوعاكان وتیان وائێمە دەڕۆین و سێ سەعاتی تر دێینەوە ! بزانین چی دەبێت , خوا ئاگادارە ئەوان ڕۆیشتن و ئێمەش لەژێر درەختێكدا ماینەوە , كاتێك هاتنەوە بەفەزڵی خوا باران باری و ئێستا نیوەیان زیاتر موسڵمانەو یارمەتی بانگخوازەكانیان دەدەین بەمەڕوماڵات و شتی تر سابەڵكو ئەوانی تریش بانگ بكەن بۆئیسلام !

٦) قوربانی كردن :

هۆزێكی ئەفریقیا بیرو بۆچونیان وایە كەخوا گاومانگای لەبەر ئەوان دروست كردووە , بۆیە هەمیشە مناڵەكانیان وایەروەردە دەكەن كە لە هەركوێیەك گاومانگایان دی بیدزن , چونكە وا دەزانن هی ئەمانەو خەڵكی تر بردویانە و لێیان زەوت كردون . جارێك

کۆمـەڵێك گاومانگامـان کـڕی و ویـستمان قوربانیـان بـۆ بکـەین , خـوا ڕەحمـی پێکـردین کەپاسەوانی ڕەشەوڵاخەکان لەخۆیان بوو , ئەگینا هەربەو شەوە هەرهـەموویان دەبرد بۆ خۆیان ..

٧) ناوچەیەکی پڕ مەترسی :

جارێـك مـن و صـهیب ی کـوڕم کـەمناڵ بـوو بـەلای قەفەسـی شـێرێك دا ڕۆیـشتین لەباخـچەیەکیاندا , تومـەز پاسـەوانەکە کـەخواردن ئـەدا بەشـێرەکە بیری چـووە دەرگاکـە داخاتەوە , بۆیە هەرئەوەندە لەکوڕەکەم غافڵ بووم دەبینم چۆتە ناو قەفەسی شێرەکەوە , منیش ناچار چوومە ناوەوە و بەهەر حاڵێك بوو دەرمهێنایەوە , خوا ڕەحمی کرد شێرەکە تێر بوو ئەگینا ڕزگارمان نەدەبوو !

هـەموو جارێـك بەناوچـەیەکدا دەڕۆیـشتم زۆر خـۆش و ئـارام بـوو بەشـۆفێرەکەم دەوت لێـرەدا بوەسـتە , دەوەسـتاو منـیش دەسـتنوێژێکم دەشـت و دووڕکـات نوێـژم دەکـرد .. جارێك لای ئـەو ئـاوو سـەوزاییەوە ویـستم قاچـم دابنـێم , وەم زانـی بـەردە , چـاوم بـاش نەیدەبینی بەهۆی شەکرەکەمەوە , کاتێکم بـەخۆم زانـی تیمساحە و دەمـی کـردەوە بـۆم , بەپەلـە ڕامکـردو ناچـار بـە (تـیمم)نوێـژێکم کـرد .. تومـەز مـن ئاگـام لێ نیـە پـێش مـن لـەو ناوچـەیەدا تیمـساح چـەندەها جـار خـەڵکی لـەناو بـردووە !(شـایانی باسیـشە زۆربـەی کارمەندەکانمان بۆ چەند جار تووشی مەلاریا و چەندەها نەخۆشی تربوون)..

٨) توانای زۆرو بەرهەمی کەم :

ئاشکرایە گاورەکان ساڵانە بۆ کاری مژدەدان پارەیـەکی بێ ئەندازە کۆدەکەنـەوە, بۆ نمونە لەساڵی (٢٠٠٣)دا تەنها لە ئەمریکادا سێسەدو بیست ملیار دۆلاریان کۆکردەوە و نزیکەی شەش ملیار ئینجیلیان بەبیست زمان چاپ کردووەو بەخۆڕایی دەیبەشنەوە !

لەبەرنامەیانـدا بـوو لەسـاڵی دوو هـەزاردا هـەموو ئـەفریقیا بکەنـە گـاور , بـەڵام خـوای گەورە بەرەکـەتی لەکارەکـەیان هـەڵگرتوەو لەگـەڵ ئـەو هـەموو توانایـەدا بەرهـەمیان کەمـەو شایانی باس نیە ..

ئەمەش چەند ئامارێکە لەسەر تواناکانیان :

* لەسـاڵی ١٩٧٠توانیـان ٧٠ملیـۆن دۆلار بـۆ مـژدەدان کـۆ بکەنـەوەو لەسـاڵی ٢٠٠٣دا گەیـشتە ٣٢٠ملیـار تـەنها لەئەمـەریکا و، بـە تـەمان لەسـاڵی ٢٠٢٥دا بگاتـە (٩٥٠)ملیـار دۆلار.

* لەساڵی ۱۹۷۰دا دوو هەزارو دووسەد دەزگاو ڕێکخراو مژدە دەریان دەنارد بەجیهاندا بۆ کاری مژدەدان و گاور کردن , لەساڵی (۲۰۰۱) دا ژمارەیان گەیشتە چوار هەزار و سەد ڕێکخراو, واش چاوەڕوان دەکەن کەساڵی(۲۰۲۵)دا بگاتە شەش هەزار ڕێکخراو .
* لەساڵی ۱۹۷۰دا ,(۱۲۳۰)ئێستگەو کەناڵی تەلەفیزۆنیان هەبوو بۆ مژدە دەدان , لەساڵی (۲۰۰۱)دا گەیشتە (٤٤٥٠)و بەتەمان لە (۲۰۲۵)دا بگاتە (٥٤٠٠) ئیستگە و کەناڵی تەلەفزیۆن .
* لەساڵی (۱۹۷۰)دا (٥١٠)پلانیان هەبوو بۆ بەگاور کردن , لەساڵی (۲۰۰۱)دا بوو بە (١٥٤٠)پلان و، لەساڵی (۲۰۲۵)دا بەتەمان ببێ بە (۳۰۰۰) پلان ٠
* لەساڵی (۱۹۷۰) دا (۲٤۰) هەزار مژدە دەری بیانی کاریان کردووە ، لەساڵی (۲۰۰۱)دا بوون بە (٤٢٥)هەزار و، بەنیازن لەساڵی(۲۰۲۵)دا ببن بە (٥٥٠)هەزار مژدەدەر (گۆڤاری الایمان ژ ٦١/ ۲۰۰۳) ..

۹) هاوکاری هەندێ قەشەو موسڵمان بوونیان :

لەناوچەیەکدا قەشەیەك ملیۆنەها دۆلاری خەرج کردبوو بۆ بنیاتنانی قوتابخانەو ئاوەدانکردنەوەی دێیەکی گەورە , بەهیوای بەگاورکردنی ئەو موسڵمانانەی لەو ناوچەیەدا بوون .. کاتێك ئێمەش چووینە ئەو ناوچەیە هاتەلامان وتی : پەنجاو یەك ساڵە من خەریکم نەمتوانیوە خەڵکی بکەم بەگاور , وامن پیربووم وەرن بادێیەکە بکەم بەناوتانەوە , نەوەك دوای من کەنیسە داوای ئەم ناوچەیە بکات و دەست بگرێ بەسەر موسڵمانان دا , ئێمەش قایل نەبووین بیکا بەناوی ئێمەوە , بۆیە تەگبیرمان بۆ کرد کە ئەو زەوییانەی هەیەتی و ئەو پڕۆژەو بینایانەی کردونی دابەشی بکات بەسەر موسڵماناندا ..

لەڕوانداش شێخی بانگخوازەکانمان شێخ (اسحاق) قەشە بوو موسڵمان بوو..

لەناوچەیەکی تریش قەشەیەك زۆر دژایەتی دەکردین , دوایی موسڵمان بوو , ئێستا بانگبێژی مزگەوتەو وازی لەماڵ و سامان و ئوتومبیل ومووچەی کەنیسە هێنا لەبەرخوا .

ئەگەر باسی ئەوانە بکەین بەگشتی کەموسڵمان بوون بەهۆی کارەکانی ئێمەوە زۆرن و نزیکەی سێ ملیۆن ونیوکەس موسڵمان بوون ..

١٠) مناڵە بێ باوکەکان و بڕوانامە :

ئەو مناڵـە بێباوکانـەی کـە ئێمـە کەفالـەتمان کـردون , ژمارەیـەکی باشـیان خوێنـدنیان تەواو کردووە وبڕوانامەی چاکیان بەدەست هێناوە ، هەیانە بوون بە پزیشك و یـەکێ لـەو مناڵانەش پاش ساڵانێکی زۆر خزمەت ئێستا بووە بە (خبير البنك الدولی)..

لـە (مـلاوی)لەسـاڵی ١٩٨٠ دا یـەك دەرچـووی زانکـۆ نـەبوو موسـڵمان بێـت , ئێـستا سـێکەس لەمناڵـە بـێ باوکـەکان کـەلای ئێمـە بـوون بڕوانامـەی باڵایـان بەدەسـتهێناوە و شەشـیان دکتۆرایـان هەیـەو تەنانـەت هەیانـە ئێـستا بـوون بـەوەزیر و هەنـدێکیان بـوون بەسەفیری وڵاتەکەیان ..

١١) موسڵمان بوونی سوڵتانێك لە تشاد :

ناوچەیەکی تشاد (حرکەی تمردی)تیابوو , هەرچی عەرەبێك بەویا بچوایە کوژرابوو , ئێمە حەز بەئاژاوە و پشێوی هیچ کوێیەك ناکەین , ڕەمەزان چووین لەو ناوچەیە سفرەو خوانی ڕەمەزانیمان دروست کرد .. لایان سەیر بوو ! دوای دوومانگ سوڵتانی ناوچەکە هەشت هەزار مەتری داینێ وتی بیکەن بەمزگەوت و چەند خانووی ڕووخان بۆمان ..

هەنـدێ لاوی نـەفامی کەنیـسە هـاتن و (مـضخات) ی سـەربیرەکانیان بـردو بـەوەش خـەڵکی وەزعیـان خـراپ بـوو , ئـەویش بـەو هەڵوێـستە زۆر بێتاقـەت بـوو , بڕیاریـدا موسڵمان بێت , بەڵام لەسەر دەستی ئەو ژنەدا کە پارەی مزگەوتەکەی دابوو ..

دیارە ئەمەش ئاسان نەبوو , پیاوێکی چوارشانەی ڕەش پێستی ئەفریقی ببەین بۆلای پیرێژنێکی کوەیتی , تا لەسەردەستیاموسڵمان ببێت .. هەرچۆنێك بوو گەشتەکەمان بۆ ڕێکخست وداوامان لەبەرپرسانی کوەیت کرد کە پێشوازی لـەم میوانـە بکـەن و ئـەوانیش ماڵیـان ئاوابێت پێشوازیان کردو ڕێزی زۆریـان لێگـرت ، پاشـان لەسەردەسـتی ئەوژنـەدا موسڵمان بـوو .. ئـەو شـەوە نەنوسـت هـەتا فێـری (فاتحـە)بـوو ! وەنـاوی خـۆی گـۆڕی بـۆ (عبدالعزيز). . پاشان ناردمان بۆ حەج و لـەوێش پێشوزای باشـی لێکـراو حـەج زۆرکـاری تێکرد , کەگەڕاشـەوە , پـەنجاودوو سـەیارەمان بـەکرێ گـرت وبـۆ پێـشوازی و ڕێزلێنـانی لەگەڵیابوون، تاناردمانەوە ناوچەکەی خۆی ..

لەڕێگاکەشیا بەدرێژایی چەند کیلۆمـەترێك خـەڵکی ناوچـەکە هـاتن بەپیریـەوەو کەئـەو ڕیزو حورمەتەیان بینی , هەشت سوڵتانی تری ناوچەکە موسڵمان بوون , ئەمە بێجگـە لـە شەست هەزار کەسی تر کەهەمویان لەسەردەستیا موسڵمان بوون ..

١٢) بەموسڵمانی پێم خۆشە بمرم لەبرسا :

هارون عبدول ڕەحمەتی خوایلێبێت , موسڵمانێکی ئەفریقی یە ناوچەکەی تووشی برسێتی و قات وقڕی بوو, بیست هەزار کەسیان لەبارێکی زۆرخراپدا بوون . لە دوورەوە تۆزو خۆڵی چەند لۆریەك پەیدابوو, کاتێك نزیك بوونەوە هاورن قسەی لەگەڵ کردن, قەشەیەکەیان لەگەڵ بوو پێی ووت: بە مەرجێ ئەو یارمەتیەتان دەدەین کەببن بەگاور, ئەویش ڕازی نەبوو بۆیە لۆرییەکان گەڕانەوە بەو هەمووئازوقەیەوە کە هەڵیان گرتبوو, هارون عەبدولیش قسەیەکی کرد کە نیشانەی باوەڕو دامەزراوییەو وتی: پێم خۆشە لە برسا بەموسڵمانی بمرم و نەبمە گاور !!

شایانی باسە هاورن عبدول پاش ماوەیەك بە ڕووداوی ئوتومبێل گیانیسپارد..

١٣) بەرنامەی (١٥) ساڵی لە بانگەوازدا :

ئێمە پاش دیراسەکردنی هەر ناوچەیەك , بەپێیخۆی بەرنامەی دە تاپانزە ساڵی بۆ دائەنێین لەڕێی قوتابخانەو خولی ئیشی دەستو ئیستگەو زۆر هۆکاری ترەوە کە هیچ نەبێ نیوەیان موسڵمان بکەین وبەجێیان بهێڵین تائەو نیوەیەش نیوەکەی تر بەچەند ساڵێك موسڵمان بکەن..

ئیستگەمان هەیە دەیەها کیلۆمەتر دەڕواتو بەزمانی خۆیان بەرنامە بڵاو دەکاتەوە..بەمەش زۆر ناوچەی دوورەدەست دەنگی بەرنامەکەی خوای پێدەگات..

لە یەکێ لەنیوە دوورگەکانەوە ڕاوچیەك هاتبوو بۆ شارو پێیوتم ئێمە ساڵی دووجار دێین بۆ شار, ئەوا بۆ یەکەمجار ئەمساڵ بوو بەسێ جار, لەبەر ئەوەی ناچاربووین بێین (پیل) بکڕین بۆ رادیۆکانمان تا گوێ لە بەرنامەکانتان بگرین منیش زۆر سوپاسیخوام کرد لەسەر نیعمەتەکانی..

دێیەکیش لەنەیجیریا موسڵمان بوونو پیتاکیان کرد تا ڕادیۆیەك بکڕنو گوێ بگرن لەوبەرنامانەی دەگاتە ناوچەکەیان..

١٤) مناڵێك لەمردن گەڕایەوە :

لەناوچەیەکدا کە برسێتی بڵاو بوو بۆوە, خەڵکێکی زۆر سەرەی گرتبوو, کە ناویان بنوسینو هاوکاریان بکەینوبۆ ماوەیەك ئازوقەیان بدەینێ..لەو مناڵانەدا کە دەمکێشان مناڵێکی بێ باوك بوو کە دایکەکەی هێنابووی, کە کێشام تەواو وشکبووبۆوە و لەگیانەڵادا بوو, منیش وەك پزیشکێك هیوام بەژیانی نەبوو بۆیە دامەوە دەست دایکیو

ناوم نەنووسی, دواتر کە بینیم دایکەکەی زۆر گریا, لەسەر پارەی خۆم کەفالەتم کردو پاش دوو هەفتە خزمەتو خواردنی باش هۆشی هاتەوەو بوژایەوە..

دوای پانزە ساڵ هاوەڵانم لە مەکتەبەکەمان لەو ناوچەیە وێنەی ئەو منداڵەیان بۆ ناردم کە ناوی (صدیق کنین)ەو وتیان ئەمە ئەوەیە کەبڕوات نەدەکرد بژی, وا لە سایەی خواوە ماوەو لەقوتابخانە یەکەمەو دە جزم قورئانیشی لەبەرە..

لەکینیا کیژۆڵەیەکی بێباوك زۆر هەژار بوو, پێڵاوی نەبوو, جلوبەرگی دڕابوو, کە هاوینان منداڵەکانی خۆم دەهاتن بۆ ئەفریقیاو سەریان لێ دەدام دیاریو شتومەکیان ئەدا بەومنداڵە کە نزیك نووسینگەکەمان بوو, ئەو کچە بچکۆلەیە پێگەیشتو خۆی و خوشکێکی تریشی هەردوکیان ئێستا لە کۆلیژی پزیشکین.. شایانی باسە لەکینیا لە دایەنگاوە تا زانکۆمان هەیەو کۆلێژی شەریعەتیشمان کردۆتەوەو زۆر خزمەتمان بە خەڵکی ناوچەکە کردووە..

١٥) موسڵمان بوونی هۆزی (غریامە) :

حاجی رەشید شای مەکتوب یەکێکە لە هۆزی غریامەو لەخێزانێکی گاوردا لەدایك بووەوبە گاوری گوێی ئاودراوەو، کە گەورەبوو بووە قەشەوبەرپرسی کەنیسەی ناوچەکەیان لەساڵی (١٩٣٨)ەوە تاساڵی (١٩٩٣) واتە پەنجاو چوارساڵێك.. بەهۆی لیژنەی موسڵمانانی ئەفریقیاوە موسڵمان بوو, هەموو ئەوانەی هاتوچۆی کەنیسەشیان دەکرد کە سێسەد کەس بوون ئەوانیش موسڵمان بوون.. لە بارەی موسڵمان بوونیەوە دەڵێت:

سەدان ساڵ لەمەوبەر بەهۆی بازرگانی موسڵمانەوە ئیسلامەتی گەیشتۆتە ناوچەکەمانو باوكو باپیرانمان موسڵمان بوونو ئێمە ناومان موسڵمانانەیەو گۆشتی مردارەوەبوو ناخۆینو مردوومان کفنو دفن دەکەینو منداڵمان خەتەنە دەکەین..

بەهۆی داگیرکەرانەوە کە بەناوی ئازادکردنی مرۆڤی ئەفریقی هاتبوون ئێمەیان کردە گاورو سەد ساڵێك لەمەوبەر زۆریان لێکردین بە کۆیلەو لێیان بردین بۆ وڵاتانی ئەورووپاو وەکو ئاژەڵ مامەڵەیان کردین.. بۆیەزۆرێك لە ئەندامانی هۆزەکەی من لە ترسا لە دارستانە چڕەکاندا خۆیان دەشاردەوە.. من وەك قەشەیەك بۆم دەرکەوت کەئینجیل پاش سەدساڵ زیاتر لە دوای حەزرەتی عیساسەلامی خوای لێبێت نوسراوەتەوە لەلایەن

(پۆلص)ەوەو بۆم دەرکەوت کە عیسا خوا نیەو کوڕی خواش نیە ، بەڵکو پێغەمبەری خوایە وەك سەرجەم پێغەمبەرانی تر..

کەڕاستیەکانم بۆ دەرکەوت موسڵمان بوومو هەر چەند زۆر هەوڵیاندا لەگەڵمدا بەپارەو سامان تەنانەت بە هەڕەشەو چاوسوورکردنەوەش لەسەر ڕای خۆم سوور بوومو موسڵمان بووم..

بەڵێ وازم لە ماڵو سامانو ئوتومبێل و پلەوپایەی دنیایی هێنا تاخوا لە خۆم ڕازیبکەمو ئایینی هەق هەڵبژێرم..

پاش ئەوەش کە چووم بۆ حەج زیاتر سووربووم لەسەر ئیسلامیەتیەکەمو پێشتر ئەگەر وەك برینپێچێك بووبم بەو حەجە بووم بە پزیشکێکی شارەزاو باشتر خەڵکی بانگ دەکەم بۆ ئیسلام..

بەڕاستی من هیچم نەدەزانی لە بارەی حەجەوە , تەنها ئەوە نەبێت دەمزانی کە حەزرەتی ئیبراهیمو کوڕەکەی هەبوونو پێغەمبەر بوون, خەڵکی لای ئێمە باوەڕیان وا بوو کە هەرچی بچێت بۆ مەککە ناگەڕێتەوە, بۆیە کەسوکارم حەزیان نەدەکرد بچمو ، تەنانەت موسڵمانێکی تریش کە بڕیار بوو بێت بۆ حەج نەیوێرا بێت !

بەڕاستی لە حەج تێگەیشتم کە مانای (الحمد لله رب العالمين)یانی چی کە ئەو هەموو موسڵمانەم بینی لە هەموولایەکی دنیاوە هاتبوون.. الايمان ژ (١٦)

دووەم/ محمد عز الدين القسام:

ئەم پیاوەخواناسە ماندونەناسە خەڵکی سوریایەو لە نزیك (لاذقية) لەساڵی ١٣٠٠ کۆچی لە دایك بووە , نۆ ساڵ لە ئەزهەر قوتابی بوو, گەڕایەوە بۆسوریاو بوو بە مامۆستا، بەیانیان بۆ گەنجو لاوو شەویش بۆ بە تەمەنەکان ، دەیویست فریای تەمەنی بکەویو ساتەکانی ژیانیبە فیڕۆ نەچن, لەو ڕۆژگارەدا دەوڵەتی عوسمانی لاواز بوو بوو, دوژمنی زۆریشی هەبوو, وەك ڕەمزێك وابوو بۆ موسڵمانان کە ڕووخا هەیبەتی موسڵمانانو شانو شەکەوتیان نەما, داواکرا لە خەڵکی سوریا کە جیهاد بکەن دژی داگیرکەرانو فێری بەکارهێنانی چەك ببن.. لەو ڕۆژگارەدا ئیتاڵیا لیبیای داگیرکردبوو, پیلانیش هەبوو بۆ داگیرکردنی وڵاتەکانی تر .

(قسام) له مزگەوتی (المنصوريه) وتاری داو هانی موسڵمانانیدا هاوکاری موسڵمانانی ليبيا بکەنو، خۆشی وەك پێشەواو سەرمەشقێك خانووەکەی خۆی فرۆشتو دایبەچەك تا جیهادی پێ بکات دژی داگیرکەران..

(قسام) خۆپیشاندانی رێکدەخستو لەگەڵ جەماوەردا دەردەچوون دژی داگیرکەرانو، دەڵێن بەنهێنی گەیشتبووە لای (عمر مختار) و کۆبوونەوەیان کردبوو..

کاتێك فەرەنسیەکانیش لەساڵی ١٩١٨ دا سوریایان گرتو بەریتانیاش عێراقوفەلەستینی گرت.. جەنراڵ (اللنبی) سەرکردەی بەریتانی چووە ناو (قودس)ەوەو وتی: الآن انتهت الحروب الصليبية.. ئێستا جەنگی خاچپەرستان کۆتایی هات!!

(غورو)ش سەرکردەیەکیسوپایفەرەنسیبووچووە سەر قەبریسەلاحەدینو شەقێکی تێهەڵداو وتی:ئێمە رۆڵەکانی ريکاردوسوخاچپەرستانین, کوا رۆڵەکانی تۆ سەلاحەدین ! (قسام) شۆرشی کرد دژی فەرەنسیەکان,ئەوانیش کە هەستیان کردبە زەبری بەرگری موسڵمانان , وەفدێکیان ناردبۆلای تارازی بکەنو بیکرن, بەڵام دیارە مەرامیان نەهاتە دی.. بۆیە حوکمی کوشتنیان بەغیابی دا..

(قسام) بەنهێنی خۆی گەیاندە (حیفا)و بوو بە وتاربێژی مزگەوتی (الاستقلال), پانزە ساڵ لە فەلەستین مایەوە تا شەهید بوو, زۆر بەرچاو روونو هوشیاربوو,هەمیشە کاری دەکرد بۆبەرچاوروونی وهوشیارکردنەوەی موسڵمانانو هاندانیان بۆ جیهاد دژی داگیرکەران..

لەو رۆژگارەدا ئینگلیز پروپاگەندەیەکی زۆریان هەبوو, وایان لە خەڵکی دەگەیاند کە فەرەنسیەکان شارستانی ترنو (شریف حسين) یان خەڵەتاند تالە سایکس بیکۆدا ناوچەکەیان بەشکرد لە ساڵی ١٩١٦ز ..

عوسمانیەکان نوسخەیەکی وەعدی بلفۆریان نارد بۆ (شريف حسين) تاچی تر نەخەڵەتێبە داگیرکەران, ئەویش کورەکەی نارد بۆ بەریتانیاو ئەوانیش زۆر پێشوازییەکی جوانیان لێکردو بە درۆ وتیان: ئێمە هەردەم لەگەڵ باوکت داین!

(قسام) بەموسڵمانانی دەوت بەقسەی ئینگلیز مەخەڵەتێن چونکە وەك ئەو راوچیەن کە ئەگەربەهۆی تۆزو خۆڵو رەشەباوە چاویشی ئاوبکات, ئەوە گریان نیەو سەیریکاری دەستی بکەن چۆن باڵندەکان سەردەبرێت..

لەو ڕۆژگارەدا (بەهائیەکان) و (قادیانیەکان) ئەڵقە لە گوێی ڕۆژئاوابوون و جیهادیان دژی ئینگلیز حەرام کردبوو بەناوی ئیسلامەوە ..

هەندێك پیاوی باشیش وەك (حاجی ئەمین حسینی)و کەسانی تریش حزبیان دروست کرد, بەڵام بە داخەوە پرس و ڕایان بەئینگلیز دەکردو هەندێکی تریش دەیووت: جوولەکە میوانن و ڕێزگرتنی میوانیش بەشێکە لە ئیسلامەتی..

(قسام) دەبوایە ڕووبەڕووی هەموو ئەو بیرو بۆچوونانە ببێتەوە, بۆیە بەخەڵکی دەووت: جوولەکە لەژێرسایەی سەری ئینگلیزدا ئەم وڵاتە داگیر دەکەن, هۆشیاربن, بەفاکوفیکی دوژمن مەخەڵەتێن ، دیارە هەرواش دەرچوو کە ئەو وتی!

شۆڕشی (بوراق) کرا لە ساڵی ١٩٢٩ داو ئینگلیز سیانیان هەڵواسی ،(قسام) لەسەر مینبەر موسڵمانانی هاندا بۆجیهادو وتی: ئەوانەی هەڵواسران ئەهلی فەلەستین نەبوون؟! وەك ئێوە نەدەهاتن بۆ مزگەوت؟! بەمەش شەڕێك هەڵگیرساو خەڵکەکە ڕووبەڕووی داگیرکەران بوونەوەو سەدو شانزە کەس شەهید بوون وسێسەد کەسیش برینداربوون ..

(قسام) دەیووت:من گرنگ نیەبەلامەوە سەربکەوم, بەڵکو گرنگە بەلامەوە کە گیانی جیهادکردن لە موسڵماناندا ببوژێنمەوە !

لەکاتی نوێژدا,ئایەتی(واعدوالهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيــل..) وئایەتی جیهادی زۆر دەخوێند, تا ڕۆژێك گرتیان و لە (تحقيق) دا لێیان پرسی ئەو ئایەتانە بۆ دەخوێنیێ؟! ئەویش وتی:ئەوئایەتانە بەشێکن لە قورئان و ناکرێ لەیادیان بکەین و لەبیر خۆمانی بەرینەوە..

جا خەڵکی هەموو مانیان گرت، بۆیەناچاربوون (قسام) بەربدەن..

(قسام)بەنهێنی خەڵکیڕێك دەخست چونکە (استخبارات)ی بەریتانی هەموو شوێنێکیان تەنی بوو ! ئەوانەی دەهاتنە مزگەوت , لێی هەڵدەبژاردن و لەماڵەکانیاندا سەردانی دەکردن و هەر پێنج کەس و (نقيب)ێکی دەکردە چاودێریان, بەو شێوەیە نزیکەی هەزارکەسێکی بە جەرگ و نەبەردی دروستکرد کە دوای شەهیدبوونی خۆی درێژەیان بە کارەکەدا!

پێش ئەوەی شەهید ببێت بە دووساڵ, جیهادی ڕاگەیاندو، دژی جوولەکە چالاکیان دەکرد, لە (مستوطنە) یەك شەڕی لەگەڵ کردن‌و دوو جولەکە کوژرا, ئینگلیز مەراقی بوو بزانێ کێ لەپشت ئەو چالاکیانەوەیە ..

(قسام) لەشاخ‌وداخ‌و چڕە دارستانەکاندا خۆیان ساز دەکردو پیلانێکیان دانا کە دەوری حەیفا بدەن‌و دەست بگرن بەسەریا, بەڵام یەکێ لە تێکۆشەران هەڵەیەکی‌کردو پیلانەکەیان ئاشکرابوو, ئەویش بەوەی کاتێك دوو جولەکەی بینی‌تەقەی لێکردن‌و یەکێکیانی کوشت‌و دووەمیان بۆی دەرچوو, هەر ئەوەندە ئینگلیز بەمەی زانی, دەوری ناوچەکەی گرت‌و (قەسام)و چەند هاوەڵێکیان لە ڕووبەڕووبوونەوەدا شەهید کرد لە ساڵی (١٩٠٠)دا, دوای ئەویش(فرحان السعدی) هەوڵ‌و خەباتەکەی درێژە پێدا تائەویش لە تەمەنی (٧٧)ساڵیدا لە سێدارە دراو شەهید بوو..

(دروزە) دەڵێ: (قسام) ڕێی جیهادی بۆ ڕووناك کردینەوە!

بەڵێ.. هەروابوو.. (قسام) توانی بە ئیمکانیاتێکی زۆر کەمەوە لەناو جەماوەرێکی بێئاگاو ناحاڵیدا, جارێکی تر ڕێی جیهاد ڕۆشن بکاتەوەو خۆشی ببێتە سەرمەشق‌وشەهیدیەکەشی بووە مایەی چاوقایمی‌و نەبەردی‌و کۆڵ نەدانی موسڵمانان‌و شاگردەکانی! بەرنامەی (اوراق) اقرا..

سێیەم/ شێخ ئەحمەد یاسین:

شێخ ئەحمەد یاسین لەساڵی ١٩٣٨ز لە فەلەستین لە دایك بووەو لە دوانزە ساڵی‌دا لەیاری‌دا ئازاری فەقەراتی ملی دەگات‌و، ماوەیەك ملی دەگرنە گەچ‌و پاشان بەهۆی ئەم ڕووداوەوە لاوازو بێهێز دەبێت‌و زۆر بە ئاسانی بە بچوکترین شت دەکەوێت, بەو حاڵەوە خوێندن تەواو دەکاو دەچێتە زانکۆی ئەزهەرو پاشان دێتەوە فەلەستن‌و لەگەڵ هەژاری‌وباری تەندروستی خراپیدا, بەهیممەتی بەرزی بزوتنەوەی (حماس)ی دامەزراند, جوولەکە گرتیان‌و زیاتر باری تەندروستی‌خراپ بوو تا وای لێ هات تەنها سەری دەجولاو لەسەر عەرەبانە هاتووچۆی پێدەکرا..

لە هەوڵێکی تیرۆریستی‌دا لە ئەردەن دەزگای سیخوڕی جوولەکە ویستیان (خالیدمشعل) بکوژن‌و سەر نەکەوتن‌و گیران, ئەمەش بووە مایەی‌ئیحراجی شا حسین‌و بەرامبەر بەئازاد کردنی ئەودوو سیخوڕە ،جوولەکە شێخ ئەحمەد یاسیزی‌بەردا..

شێخ ئەحمەد یاسین لەبەرنامەی (شاهد علی العصر)دا پێش شەهید بوونی بەماوەیەك وتی: من پێش ئەوەی لەدایك بم لەخەودا بەدایكمیان وت: تۆ كوڕت دەبێ‌و ناوی بنێ ئەحمەد.. بۆیە كە لەدایك بووم، دایكم ناوی نام ئەحمەد هەرچەند باوكم دوو ژنی تری هەبوو، هەردووكیان زۆر ناو ئەحمەدیان پێناخۆش بوو، بەڵام دایكم بەقسەی نەكردن..

ئەم پیاوە خوای گەورە وەك بیانووی لەش ساغەكان بڕێت هێشتیەوە تا مانگی سێ ی (٢٠٠٤)، كەبەیانیەكیان لەنوێژ گەڕایەوە خۆی و چەند كەسێك كە لەگەڵیا بوون بەصاروخی فڕۆكەی جوولەكە شەهید بوون..

د. زغلول النجار دەڵێ: رۆژێ پێش ئەوەی شەهید ببێ لەخەستەخانەبوو گیانی ئەداو كەس بەتەمای نەبوو، خوای گەورە ویستی وا بوو كەلەسەر جێگا نەمرێت و بێتە دەرەوەو شەهیدی ببێ بەنسیبی..

شەهیدبونی ئەم نەبەردە قارەمانە گیانی جیهادو خەباتی كردەوە بەبەری موسڵمانانداو هەموو سەركردە عەرەبەكانی شەرمەزار كرد..

شێخ بەئاواتی خۆی گەیشت كەهەمیشە دەیووت: (انا طالب الشهادة) من بەدوای شەهادەتدا دەگەڕێم.. هەروەها كەدەیووت: من ئاواتە خوازم خوا لێم رازی بێت.. كاتێكیش لەبەندیخانەدا بوو دەیوت: من شادمان‌و بەختەوەرم چونكە لەپێناوی هەقێكدا بەند كراوم كەبڕوام پێیەتی..

بەڕاستی بانگخوازێكی ماندونەناس بوو، توانی بەو حاڵەشەوە رووبەڕووی پیلانی دوژمنان ببێتەوە ، نەك هەر لەژیان دا بەڵكو پاش مردنیش.. رۆژنامەیەكی بەریتانی وتی: ئەگەر ئەحمەد یاسین لەژیاندا بوایە چەندی لەجوولەكە دەكوشت، پاش مردنی‌و بەشەهید بوونی زۆر لەو ژمارەیە زیاتر دەكوژرێ!..

چوارەم/ ئیمامی نەوەوی:

ناوی (یحیی) كوڕی (شرف)ی نەوەوی‌یە لەساڵی ٦٣١ی كۆچی‌دا لەدایك بووە، باوكی پیاوێكی خواناس بوو، (ذهبی) دەڵێ: باوكی پیاوێكی موبارەك بووە..

باوكی نەوەوی دەڵێ: یەحیا شەش حەوت ساڵێك دەبوو شەوی بیست‌و حەوتی رەمەزان خەبەری كردینەوەو وتی: نابینن ژوورەكەمان رووناك بۆتەوە، هەرچەند ئێمە

هیچمان نەدی، بەڵام زانیم کە شەوی قەدرەو ئەو لەئێمە پاکترەو خوا وەکو کەرامەتێك پیشانی داوە..

نەوەوی لەبارەی خۆیەوە دەڵێت: کاتێك لە (نوی) وە چووم بۆ دیمەشق دوو ساڵ تیا مامەوە، لەو دوو ساڵەدا رانەکشام لەناو جێدا بۆ نووستن.. وتیان: ئەی چۆن دەنووستی؟ وتی بەسەر کتێبەکانمەوە کەزۆر ماندوو دەبووم خەوم لێدەکەوت !

شایانی باسە کەخەبەریشی دەبۆوە بەم حاڵەشەوە دەیووت: (انا لله ضيعنا مدة من الزمن)**!.**

چەند ساڵ سەری لەزانایان دەداو شەوو رۆژی دوانزە دەرسی دەخوێند کەزیاتر بوون لەدوانزە سەعات..

بەشەو شەونوێژی دەکردو زۆرجاریش بەڕۆژ بەڕۆژوو بووە، ئەمە بێجگە لەوەی کە شەوو رۆژی یەك ژەم نانی خواردووە !

ناسراوێکی دەڵێت: شەوێك چوومە مزگەوتی دیمەشق، گوێم لێ بوو لەپاڵ پایەیەکدا شەو نوێژی دەکردو ئایەتی (وقفوهم انهم مسؤولون **) ی بەگریانەوە دووبارە دەکردەوە، ئەوەندە سۆزو خواناسیو خشوعی تیا بوو زۆر کاری تێکردم..**

بەڵێ.. هەستی بە بەرپرسیاریەتو مەسئولیەت دەکرد، خواخوای بوو فریا بکەوێو کارێك زیاتر بکات ، تەنانەت بواری نەبوو لە سەرقاڵیدا ژن بهێنێت ! شەوێکیان شتی دەنووسی چراکەی سوتەمەنی تیا نەما، بەفەزڵی خوا نەکوژایەوە هەتا هەموو شتەکانی نووسیەوەو تەواوی کرد.. دەڵێن جارێك کە شتی نووسیوەو تاریك بووە سەر پەنجەی خۆیو قەڵەمەکەی رووناك بوونەتەوە تا تەواو بووە، دیارە ئەمەش کەراماتێك بووە خوا پێی داوە..

پیاوێکی پارێزکار بووەو، وەرعی بەجۆرێك بووە کەلەو ماوەیەی ژیانی کە لەدیمەشق دا بووە، میوەی نەخوارد، دەیووت : زۆر لەباخو بێستانەکان وەقفی منالی هەتیونو خۆیان هیچیان پێناکرێو سەرپەرشتیارەکانیشیان بەجۆرێك دەجولێنەوەو هەڵسوکەوت دەکەن کەجێی (ڕاجیاوازی) و خیلافە..

لەژیانی پڕ بەرەکەتیا کە نزیکەی چلوپێنج ساڵێك ژیا زۆر بەرهەمی نایابی هەبوو، وەك:

١-رياض الصالحين، کەلەدوای قورئانەوە زۆرترین چاپکراوە لەدنیاداو بۆ چەندەها زمان وەرگێردراوەو سوودی زۆری لێبینراوە.

٢-الاذكار، ئەمیش ئەو پەڕاوەیە کەبوو بوو بەپەندو و خەڵکی دەیان وت: (بـع الـدار واشتر الاذكار) واتە خانووەکەت بفرۆشەو پەڕاوی (اذكار) ی پێ بکڕە..

٣-أربعـين النـووی.. کەچل فەرموودەی هەڵبـژاردووەو زۆر لەموسڵمانان لەبەریان کردووەو بەوانە بەیەکتری دەڵێنەوە...

٤-شەرحی صحیحی موسلیم، کەئەمەش زۆر بڵاوبۆتەوەو ناوبانگی دەرکردووە، لەکاتێدا (قرطبی)یش شرحی موسلیمی کردووە، کەچی وەك ئەو بەناوبانگ نیە..

ئەمە بێجگە لەچەند پەڕاوێکی تر کەمرۆڤ سەرسام دەبێت چۆن فریای ئەو هەموو بەرهەمە کەوتووە، دیارە بەرەکەتی ئیخلاسە .

نەوەوی لەهەق دا چاونەترس بوو، فەرمانی دەدا بەچاکەو جڵەوگیری دەکرد لەخراپە، تەنانەت کە (ظاهر بيبرس) سەرکەوت بەسەر تەتەرەکاندا، ویستی هەندی باخ و بێستان دەست بەسەرا بگرێت و بۆ سوپاکەی سەرفی بکات، نەوەوی نامەیەکی بۆ ناردو تیایا ئاگاداری کردەوەو ئەویش بەڕەقی وەڵامی بۆ ناردەوە ، ئەمجارە نەوەوی زۆر بەتوندتر لەجاری یەکەم سەرزەنشتی کردو لۆمەی کرد لەسەر ئەو کارەی..

پاش چل و پێنج ساڵێك تەمەن، پاش هەوڵ و کۆششی نەبڕاوە، لەدوا هەفتەی تەمەنیدا سەردانی هاوەڵەکانی کردو زۆر گریا لایان و ئامۆژگاری کردن لەسەر پارێزکاری و خواناسی..

بەڵێ.. لەساڵی ٦٧٦ کۆچیدا لە (نوی) مەلی بەرزە فڕی گیانی دایە شەقەی باڵ و دنیای رەنج و ماندووبوونی بەیەکجاری بەجێهێشت، هەرچەند ناوی بەهۆی پەڕاوەکانیەوە هەر ماوەو بەخێر باسدەکرێت. (بەرنامەی (اوراق))

کۆنفرانسی حەوتەمی ئیعجازی عیلمی قورئان و سوننەت

لەمانگی سێی ساڵی دوو هەزارو چواردا بەئامادەبوونی ژمارەیەکی زۆر لە زانایان لە شاری دبی کۆنفرانسی حەوتەمی ئیعجازی عیلمی قورئان و سوننەت بەسترا، کە تیایدا ژمارەیەکی زۆر بابەتی ئیعجاز پێشکەش کرا کەسێ رۆژی خایاند لەبەیانیان و ئێواران دا، لەو باسانەی کەپێشکەش کرا:

ئیعجازی ئایەتێك :

قورئانی پیرۆز باسی شیر دەکات کەجێی تێڕامان و وردبوونەوەیەو بەڵگەیە لەسەر دەسەڵاتی بێپایانی پەروەردگارو دەفەرموێت:

(وإن لكم في الانعام لعبرة نسقيكم مما في بطونها ولكم فيها منافع كثيرة ومنها تأكلون) المؤمنون/٢١، **واتە: بەڕاستی لەبەدیهێنانی ماڵاتیشدا جێگەی سەرنج و پەندە بۆتان ، کە وردببنەوە لێی ، جا لەوەی لەناو سکیاندایە کەشیرە دەرخواردتان دەدەین و، چەندەها کەڵکی زۆری تری هەیە بۆتان، هەروەها لێشیان دەخۆن..**

لەئایەتێکی تریش دا بەدرێژ ترو زیاتر سەرنجمان رادەکێشی و دەفەرموێت: (وإن لكم في الانعام لعبرة نسقيكم مما في بطونه من بين فرث ودم لبنا خالصا سائغا للشاربين) النحل/٦٦،

واتە/بەڕاستی لەمەڕو ماڵاتدا پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆتان و جێگەی سەرنج و تێڕامانە، تێراوتان دەکەین لەوەی لەسکەکانیاندایە، لەنێوان گژوگیاو خواردنی هەرسکراوو خوێنەوە شیرێکی پاك و بێگەردو خۆش و بەتام بەرهەم دەهێنین بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە..

بەڕاستی سەرنج راکێشان بۆ شیر کە دروستبوونەکەی چەند گرنگە موعجیزەیە و بەعەقڵی کەسدا نەهاتووە لەو رۆژگارەدا ، زۆر لەشاعیرو ویژەوانانی ئەو سەردەمە سەرنجیان بۆ (عەرەق) راکێشاوەو چەندەها ناویان لێناوەو بەباڵایدا شیعرو شانامەیان هەڵداوە، بەڵام کەس تا ئەم سەدانەی دوایی ئاوا باسی شیرو پێکهاتنی و گرنگی‌یەکەی نەکردووە کەرۆژ بەڕۆژ شتی زیاتری لێدەردەکەوێت .

باشە، هەزارو چوارسەد ساڵ لەمەوبەرحەزرەت (ص) کەپیاوێکی نەخوێندەوار بووەو هیچی لە (تشریح) و (طب) ی بەیتەری نەزانیوە چۆن باس لەوە دەکات کەبەهۆی خواردنی هەرسکراوو خوێنەوە ئەو شیرە پێك دێت و دەگوێزرێتەوە ناوگوان ، مرۆڤیش دەیدۆشێت و سوودی زۆر لەڤیتامین و پرۆتینەکانی دەبینێ.. ئەگەر ئەمە موعجیزە نەبێ و خوا لەقورئاندا نەیهێنێ، کێ هەزارو چوار سەد ساڵ لەمەوبەر زانیویەتی خوێن لەمەسەلەی شیردا دەوری هەیە ، خوێن لەکوێ و شیر لەکوێ ؟!

زانایەك لەو كۆنفرانسەدا سەرنجی ئامادەبووانی راكێشا بۆ وشەی (بطـــون) بۆچی لەهەردوو ئایەتەكەدا (بطون) بەكۆ هاتووە، مەگەر مەڕو مالآت یەك سكی هەیە یان چەند سـكێك؟!، لەسـەدەی نـۆزدەوە زانـرا كەمـەڕومالآت چـەند سـكێكیان هەیـەو ئـەو سـكانە كاریگـەریان هەیـە لەسـەر دروسـتكردنی ئـەو شـیرە..(ئـەو سـكانە یـان ئـەو ورگانـە ، یـەكێكیان ئەوەیـە كـە دەكـرێ بـە گیپـەو ، یـەكێكیان شـیلاوگە و ئـەوی تریـان كلأوقـازی پێدەوترێت وچوارەمیشیان بەكارنایەت) ..

شایانی باسە لەفەرموودەیەكیشدا حەزرەت (ص) لەبارەی گرنگی شیرەوە دەفەرموێت: (من اطعمه الله طعاما فليقل اللهم بارك لنا فيه وأطعمنا خيرا منه ومن سـقاه الله لبنـا فليقل: اللهم بارك لنا فيه وزدنا منه فانه ليس شيء يجزيء من الطعام والـشراب الا اللبن) ابوداود والترمذي عن ابن عباس.

واتـە: هەركـەس خـوای گـەورە خـواردنێكی دایـە بـا بڵـێ: پـەروەردگارا بەرەكـەت بخـەرە نـاویو چاكترمان پـێ ببەخـشەو، هەركەسـیش خـوای گـەورە شـیری پێبەخـشی بـا بڵـێ: پەروەردگارا بەرەكەتی تێبخەو زیاترمـان بـدەرێ لێـی، چونكە هیـچ شتێك وەك شیر جێـی خواردنو خواردنەوە ناگرێت (ل ٤٦ الرسول/ سعید حوی) .

موعجیزەیەكی پزیشكی لەفەرموودەیەكدا :

دكتـۆر عبدالباسط محمدالسید كەمامۆستای (الكیمیاءالحیویة)یە لەمەركـەزی قـەومی بۆ لێكۆڵینەوە لەمیسر، لەكۆنگرەی حەوتەمدا باسێكی تازەی زانستی پێشكەش كرد كە (براءة اختراع)ی ئەمریكیو ئەوروپی لەسەر وەرگرت..

باسـەكە بریتـی بـوو لەدۆزینـەوەی دەرمانێـك لەفەرموودەیـەكی پێغەمبـەرەوە (ص)، كەچارەسەری نەخۆشی (التهاب الكبد الڤایروسی) دەكات.

د. عبدالباسط لەباسەكەیدا وتی :

حـەزرەت (ص) دەفـەرموێت (عليكم بالسَنا والسَّنوت فان فيهما شفاء من كـل داء الا السام) (ترمذی ٢١٦٣، ابن ماجة ٣٤٦١، حـاكم ٤/٢٠١) **واتـە: ئاگاتـان لـە ڕووەكـی سەناو ڕووەكی سەنوت بێت كەچارەسەری نەخۆشیەكانن جگە لەمردن .**

شایانی باسە حەزرەت (ص) تەنها لەم فەرموودەیەو فەرموودەیەکی تردا باسی دوو رووەك دەکات بەیەکەوە ، کاتێك دیراسەمان کرد بۆمان دەرکەوت کە ئەو دوو ڕووەکە (سنا) و (سنوت) بەیەکەوە کاریگەری تەواویان دەبێتو یەکتری تەواو دەکەن..

سەرەتا هەریەکە لەو ڕووەکانەمان دا بەمشکی تاقیکردنەو بۆ چوار هەفتەو هەموو پشکنینێکمان بۆ کردن، دەرکەوت کەهیچ زیانێکیان نیە.. (چونکە ئەو رووەکانە لەلایەن مرۆڤیشەوە دەخورێنو بەکاردەهێنرێن)..

پاشان بیست مەیموونی شەمپازیمان هێناو تووشی نەخۆشی(التهاب الكبد الڤایروسی)مان کردنو دەرمانێکمان دانێ کە لەو دوو ڕووەکەوە دروستمان کردبوو. پاش چلو پێنج رۆژ شانزەیان چاکبوونو دوای دوو مانگی تریش دوانیان چاك بوونو، لەبەرئەوە دوانەکەی تریش لاساربوونو دەرمانەکەیان نەدەخوارد چاك بوونەوەیان زیاتر دواکەوت .

ئنجا لەسەر پەنجا مرۆڤی نەخۆش تاقیکرایەوەو (٣٤) یان چاك بوونو لە ئەمریکا پشکنینیان بۆکرا.. سەرەنجام دەرمانەکەمان سەرکەوتنێکی زۆر گەورەی بەدەستهێناو بەمەش (براءة الاختراع) یان پێدام.. ئێستاش ڕێکەوتووم لەگەڵ کۆمپانیایەکی دەرمانی (هۆڵەندی ئەمریکی)دا، کەئەو دەرمانە بەرهەم بهێننو بیخەنە بازاڕەوەو، مەرجێکیشم لەسەر داناون کە دەبێ جێبەجێی بکەن ئەویش ئەوەیە کە لەسەر دەرمانەکە بنوسرێ (ئەم دەرمانە لەفەرموودەی محمد پێغەمبەرەوە(ص) وەرگیراوە)..

قورئانو دڵئارامی!

قورئانی پیرۆز دەفەرموێت (ألا بذكر الله تطمئن القلوب) غافر ...

واتە: بەڕاستی بەیادی خوا دڵان ئارام دەبن.. ئەم راستییە لەهەموو کاتو شوێنێکدا هەستی پێکراوەو دڵان بەیادی خوا ئارام بوون، لەکاتێدا کەهیچ شتێك نەبووە فریایان بکەوێو بێت بەهانایانەوە..

(علی) کوڕێکی فەلەستینی چەپڕەو بوو، لەبەر خراپی باری گوزەرانی کۆچی کرد بۆ (پۆڵەندا)، لەبارەی گەڕانەوەی بۆ ئیسلام لەچاوپێکەوتنێکی کەناڵی (إقرأ) بەرنامەی (المسلمون في الغرب) دا شەوی ١٩/٢٠ی/٣/٢٠٠٤ دا وتی:

من کە لەپۆلەندا بووم، ئەو موسڵمانانەی کە لە (جمعیاتی طلبە ی **اسلامی)یەوە دەهاتن بۆ بانگەوازکردن دژایەتیم دەکردن و کارەکەم لێتێك دەدان..**

(ئیڤۆنا) ئافرەتێکی ڕێکوپێکی پۆڵەندی بوو، خووڕەوشت جوان بوو بۆیە پاش یەکترناسین خواستم، ئەویش لەبەرئەوەی من بەناو موسڵمان بووم هەندێ پرسیاری ئاینی لێدەکردم، منیش زۆر بە (منطق**)ی وەڵامم دەدایەوە .**

ڕۆژێك ویستم بگەڕێمەوە بۆ سەردانی خزمانم لە (یۆنان) ، پارەکەم کەم بوو، بۆیە نەمتوانی هاوسەرم لەگەڵ خۆم ببەم، ناچار بووم کە لەبەشی ناوخۆیی زانکۆ بەتەنها بەجێی بهێڵم، لەبەرئەوەی کاتی پشوودانی هاوینیش بوو، زانکۆ چۆڵ و هۆڵ بوو، قوتابی تیا نەمابوو..

(ئیڤۆنا) وتی: ئەگەر بەتەنها ترسام و تووشی دڵەڕاوکێ بووم چی بکەم، منیش (قل هو الله**) و (**لا الـه الا الله**)م لەسەر کاغەزێك بۆ نووسی و وتم: ئەگەر تووشی شتی وا هاتی، ئەمانە بخوێنە..**

ئیتر چووم بۆ سەفەرەکەم و کە گەڕامەوە، هاوسەرەکەم وتی: دەمەوێ موسڵمان ببم ، وتم: ئەوە دەڵێی چی؟! ئیسلامی چی؟! من ئەوا عارەق و مەشروباتم بەدیاری هێناوە بۆهاوەڵانم و بەنیازم بۆ یان بەرم.. ئنجا با بزانم چی وای لێکردوویت موسڵمان ببیت ؟؟.. وتی: شەوێکیان کە تەنها بووم ترسێکی زۆر زۆرم لێنیشت و وەك شۆڕەبی هەموو گیانم دەلەرزی !

وەك گاورەکان نوێژم کرد هیچ سوودی نەبوو، بیرم کەوتەوە ئەو کاغەزە بخوێنمەوە کە بۆت نووسیبووم، کە کاغەزەکەم خوێندەوە چەند جارێك ، دڵم ئارام بوو بەجۆرێك بەدڵنیایی نووستم و تا بەیانیش دڵنیاییەکەم بەردەوام بوو.. بەمەدا بۆم دەرکەوت کەئەم دینە هەقە و ڕاستە و مایەی دڵئارامی و شادمانییە..

بەڵێ.. خێزانەکەم بەڕاستی ئیسلامی وەرگرت و هیدایەتەکەی ئەو بووە مایەی هیدایەتی مینش..

ئێستاش بەیەکەوە خەریکی بانگەوازین بۆ ئیسلام و نزیکەی دوانزە ساڵە خزمەت بەئیسلام دەکەین و، توانیومانە بەفەزڵی خوا چەندەها پەڕاو وەربگێڕین بۆ سەر زمانی پۆڵۆنی ، لەکاتێکدا کەپەڕاوی ئیسلامی بەو زمانە نەبوو لەکتێبخانەکاندا..

هەروەها لەزۆربەی شارەکاندا وتار دەدەینو خەڵکیش موسڵمان دەبن، تەنانەت لە دواخێوەتگەی ژناندا نزیکەی سەدئافرەتی پۆڵەندی موسڵمان بوون..

دەمانەوێ قورئانیش بەزمانی پۆڵەندی ڕاڤە بکەین تا خەڵکی بتوانن زیاتر تێی بگەنو سوودی لێببینن .

شایانی باسیشە زۆر لەو قوتابیانەی ئێستا بوون بە دکتۆرو مهندس لەم وڵاتەو پێشتر چەپڕەو بوون ، گەڕاونەتەوە باوەشی ئیسلامو کار بۆ خزمەتی بەرنامەی خوا دەکەن..

(ئیڤۆنا)ش دەڵێ :

پۆڵۆنیەکان پڕۆتستانتنو لەبەرئەوەی پاپاش لەوانە شانازی پێوە دەکەن، خەڵکی هیچی وا نازانن لە بارەی ئیسلامەوەو ئەوەش کە دەیزانن ناتەواوو شێوێنراوە ، من کەچاوو گوێم کرانەوە هەستم بە بۆشایییەکی گەورە دەکرد لە دەروونمدا، بۆیە کە ڕێم لە ئیسلام کەوت هەروەك ئیسفەنجێکی وشك چۆن ئاو هەڵدەمژێو تێراو دەبێ ، منیش بەئیمانو ئیسلامەتی بۆشایی دەروونم پڕ بووەوە..

من قەدەرم وا بوو کە (علی) بناسمو ببێتە هاوسەرمو لەو ڕێگایەشەوە ئیسلام بناسم، سوپاس بۆ خوا، دوای دوو ساڵ لەموسڵمان بونیشم کەدڵنیا بووم لە ئیمانو ئیسلامەتیەکەمو زانیم (حیجاب) فەرزە ، خۆم داپۆشی لە کۆمەڵگایەکدا کە بەلایانەوە سەیر بوو، جا خەڵك هەرچۆنێك بۆ حیجاب بڕوانن من شانازی دەکەم بەحیجابەکەمەوە چونکە فەرمانی خوایە .

(ئێمە لە کۆمەڵگایەکی نیوە موسڵمان ونیوە ماددیدا وەك ئەوان ڕەنگە هەست بەو تینوێتی شکانە نەکەین ، لە کاتێکدا قورئان بە ئاشکرا باسی دەکات و دەفەرموێت
(الذين كفروا اعمالُهم كسراب بِقيعة يحسبه الظمآن ماء حتى اذا جاءه لم يجده شيئا ووجد الله عنده فوفاه حسابه ، والله سريع الحساب) النور ٣٩ ..

واتە :ئەوانەی بێباوەڕن کردەوەکانیان وەك ئەوەیە هەموو تەمەنیان تینوو بن و دوای سەراب کەوتبن ، کاتێك تەمەنیشیان تەواو دەبێت دەزانن دوای سەراب کەوتوون وتینوێتیان ناشکێت و ، تازە کاریش لەکار ترازاوەو مردن یەخەی گرتوون و خوای گەورەش لێیان دەپرسێتەوە..).......

بینای ژیان لەسەر ئیمان

مـرۆڤ بەگـشتی و بـانگخوازان بەتایبـەتی (خلیفـە)ن، جێنـشینن و خـوای گـەورە لـە نەبوونەوە هێناونیێتیە دنیای بوونەوە (وإذ قال ربك للملائكة انى جاعــل فـــي الارض خليفة) البقرة: ٣٠، **بۆئەوەی کە بینـای ژیـان بکـەن بـەپێی بەرنامـەو نەخشەیپەروەردگار کە لەڕێی پێغەمبەرانەوە سەلامی خوایان لێبێت دەهێنرێت بۆ مرۆڤ** (هــو أنــشأكم مــن الارض واستعمركم فيها، فاستغفروه ثم توبوا اليه، ان ربي قريب مجيب) (هود: ٦١).

واتە: خوای گەورە ئێوەی بـەدیهێناوەو لەزەویدا داینـاون بۆ ئاوەدان کردنـەوەی زەوی و پـەرەدان بـەژیان، بـەپێی بەرنامـەی ئیمـان و ئیـسلام، جـا هەرچـەند لـە شـاڕێ لاتـان داو دوورکەوتنـەوە بگەڕێنـەوەو تەوبـە بکـەن و داوای لێخـۆش بـوون بکـەن لـەخوا، بەڕاسـتی پەروەردگار نزیکەو وەڵامتان دەداتەوەو دێت بەهاناتانەوە..

مـرۆڤ نابێتـە مەلائیکـەو، معـصوم نیـە، بۆیـە ئەگـەر لاواز بـوو، شـەیتان زەفـەری پێبرد لەهـەر کاتێکـدا، بەتەوبەیـەك کارەکـەی ڕاسـت دەبێتـەوەو، خـوای گـەورەش میهرەبـان و خۆشەویستە (وأستغفروا ربكم ثم توبوا اليه، ان ربي رحيم ودود) هود: ٩٠.

هاوکێشەکانی ژیان

هـەروەك چۆن لەعالـەمی ماددیاتـدا، یاساو هاوکێـشە هەیـە، کە زانایـان دەیدۆزنـەوەو کـاری لەسـەر دەکـەن ، بەهـەمان شێوەش لەعالـەمی مەعنـەویات و مامەڵـەو هەڵسوکەوتی مرۆڤەکانـدا لـەدنیادا هاوکێشەی تایبـەت هەیـە کەکاتێك لایەکی دێتـە دی لاکەی تریشی بێگومان دێتە دی بەهۆی کارلێکەکانەوە..

ئاو لەپلەی سەدا دەکولێت، ئەمە یاسایەکە، ئەگەر هەر جارەو لەپلەیەکدا بکوڵایە ژیـان نەدەبوو، چونکە شتێکی (نەگۆڕ) و (ثابت) نەدەبوو کەکاری لەسەر بکرێت، هـەروەها دوو گەردیلـە هایـدرۆجین و گەردیلەیـەك ئۆکـسجین یـەکبگرن ئـاو پێـك دێـنن لـەبارو زروفـی تایبەتدا..کە ئەمەش یاسایەکی نەگۆڕە ..

$H_2 + O \rightarrow H_2O$

بەهەمان شێوەش قورئانی پیرۆز باس لە کۆمەڵێ یاساو هاوکێشەی ئیمانی دەکات کە لەژیاندا دێنە دی و دەیانبینین، بۆ نموونە، (والليل إذا يغشى، والنهار إذا تجلــى، ومــا خلق الذكر والانثى ان سعيكم لشتى) ٤ الليل..

واته/ سوێند بەشەو کاتێك دادێت و ، سوێند بە ڕۆژ کاتێك دنیا ڕووناك دەبێتەوەو تاریکی دەڕەوێنێتەوە، سوێند بەو زاتەی کە نێرو مێی دروستکردووە، بەڕاستی هەوڵو کۆششی ئێوە جۆراوجۆرە (هەیە ڕێی ڕاست دەگرێو هەشە بەپێچەوانەوەیە) (فأما مَــن أعطى واتقى، وصدق بالحسنى، فسنُيَسره لليُسرى) ٧/الليل.

واتە: ئەوەی ببەخشێ لەماڵو سامانو زانستو.. هتد، پارێزکارو لەخواترس بێو بڕوای پتەوی بەپاداشتی چاکی خوا ببێ، ئەوە ئێمە ڕێگای چاکەکاری بۆ ئاسان دەکەینو سەرەنجام دەیخەینە خێرو خۆشیەوە..

کەواتە: بەخشین + پارێزکاری + بڕوا بەپاداشتی خوا .... سەرەنجامی.. ئاسانکردنی ڕێگای چاکەکاریە بۆیو پاشان بەهەشتی بەرینو هەتا هەتایی..

لەلایەکی تریشەوە (وأما مَن بخل واستَغنى، وكــذبَ بالحُــسنى فسنُيَــسره للعُــسرى، ومايُغني عنه ماله اذا تردى) ١١/الليل.

واتە: ئەوەی ڕەزیلو چرووك بێتو وا بزانێت پێویستی بەخوا نیەو هەوڵ نەدات لەخۆی ڕازی بکات و بڕوای نەبێت بەپاداشتی خوایی ئەوە بەڕێبازی تەنگانەو ناخۆشدا دەیبەین بەرەو دۆزەخ و تیاچوون..

ئینجا باش بزانن کە (إن علينا للهُدى ، وإن لنا للآخرة والاولى) ١٣/الليل.

واتە: بەڕاستی ڕوونکردنەوەی ڕێبازی خێرو هیدایەت لەسەر ئێمەیەو بێگومان دەسەڵاتی بێ سنوورمان هەیە بەسەر پاشەڕۆژو قیامەتو بەسەر دنیاش دا..

خوای گەورە تەوفیقی خراپەکاران نادات :

لەکاتێکدا کەخوا یارمەتی چاکەکاران دەداتو کارئاسانیان بۆ دەکاتو دەستیان دەگرێ (يا أيها الذين امنوا اتقوا الله وقولوا قولا سديدا، يُصلح لكم اعمالكم ويغفر لكــم ذنوبكم، ومن يُطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظيما) ٧١/الاحزاب،

واتە: ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسنو پارێزکار بن، هەمیشە قسەی بەجێو بەسوود بکەن ئەوسا ئیتر کردەوەکانتان چاكو بەجێو پەسەند دەکات و(تەوفیقتان دەدات) و لەگوناهەکانیشتان خۆش دەبێت، جا ئەوەی گوێڕایەڵی فەرمانی خواو پێغەمبەرەکەی بێت ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنو سەرفرازیەکی بێ ئەندازەو بێ سنووری بەدەستهێناوەو، لەلایەکی تریشەوە خراپەکاران کارو کردەوەیان بۆ چاك

ناکرێو یارمەتی نادرێن (إن الله لايُصلح عمــل المفــسدين) ٨١/يــونس، و (وان الله لايهدي كيد الخائنين)، ٥/ يوسف.

واتە: بەڕاستی خوا کاری خراپەکاران چاك ناکاتو، بەڕاستی هیدایەتی ناپاکان نادات لەپلانو ناپاکیانداو هەرچی بکەن چەند بەهێزیش بن لاوازیان دەکات (ذلكــم وأن الله موهِن كيد الكافرين) ١٨/ الانفال.

لە دنیای خۆشماندا ئەمە بەچاکی دەبینین، یاساناسان دەڵێن: هیچ تاوانێك نیە سەد دەرسەد تەواو بێتو نیشانەیەك بەجێ نەهێڵێ، رەنگە بڵێی چۆن؟ ئاخر نازانی خوا نایەڵێت ، خۆ خوا دنیای بەرەڵا نەکردووە ، هەرچی چی دەکات بیکاو وەك بەرزەکی بانان بۆی دەرچێتو شانی پیابکات..

خوای گەورە نەك هەر دادپەروەرە (عادل)ە بەڵکو هەموو دادپەروەرەی خۆیەتی واتە (العدل)ە ، بۆیە لەناوو سیفاتەکانی خوادا (العدل) بەکارهاتووە نەك (عادل)..

خوای گەورە (منتقم)ە، تۆڵەسێنەو بەزوڵمو ستەم قایل نابێ و لێی بێدەنگ نابێ، چونکە زوڵمو ستەمی لەخۆی حەرام کردووەو لەناو خەڵکیشدا یاساغی کردووەو رازی نابێت کەس زوڵم لەکەس بکات، هەروەك لەفەرموودەی قودسیدا هاتووە (يا عبادي إني حرمت الظلم على نفسي وجعلته مُحَرَما بينكم فلا تظالموا) ...

یاسا و باوی خوا گۆڕینی بۆ نیە :

یاساو باوی خوا لەدنیادا قورئان بە (سُنَن) ناوی دەباتو دەفەرموێت (وأقسموا بـــالله جَهد أيمانهم لئن جاءهم نذير ليكونن اهدى من احدى الامم، فلما جاءهم نذير مـــازادهم الا نفورا، استكبارا في الارض ومكر السيء، ولايحيق المكر السيء الا بأهله، فهــل ينظرون الا سنت الاولين، فلن تجد لسنت الله تبديلا، ولن تجد لسنت الله تحويلا) ٤٣/ فاطر.

واتە: ئەو کافرو بت پەرستانەی قوڕەیش زۆر بەگەرمی سوێندیان دەخواردو دەیانوت: ئەگەر پێغەمبەرێکی بێدارکەرەوە بۆیان بێت بێگومان لە هەموو گەلانی تر باوەڕدارتر دەبن، کەچی کاتێ کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەسەر کەشیودوورەپەرێزی زیاتر هیچی تریان لێنەوەشایەوە ، چونکە خۆیان بە گەورە دەزانی لە زەویداو پیلانی شەڕو تاوانیان

کێشا، لە کاتێکدا کەپیلانی شەڕو تاوان تەنها بەسەر ئەوانەدا دەشکێتەوە کە نەخشەی بۆ دەکێشن، ئەمانە بەدژایەتی ئیسلام ئەبێ تەنها چاوەڕێی سزای خوا بکەن وەك گەلانی پێشین، ئیتر تۆ نابینیت هەرگیز لەیاساو بەرنامەکانی خوادا گۆڕانکاری پێش بێتو، هەرگیز نابینیت یاساو بەرنامەی خوا لە نەخشەی خۆیان لابدەن..

ئنجا دەفەرموێت: (اولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم، وکانوا اشد منهم قوة، وماکان الله لیعجزه مِن شيء في السماوات ولا في الارض، انه کان علیما قدیرا) فاطر: ٤٤.

واتە: ئایا نەگەڕاون بەزەویدا، تاسەرنج بدەن و تەماشا بکەن چۆن بوو سەرەنجامی گەلانی پێش ئەمان وچیمان بەسەرهێنان، ئەوانە هێزو دەسەڵاتیان لەمان زیاتر بوو، وەنەبێت خوا هیچ شتێك دەستەوسانی بکات لە ئاسمانەکانو لە زەویدا، چونکە بەڕاستی ئەو زاتە هەمیشەو بەردەوام زانای بە دەسەڵاتو بە توانایە..

قورئانی پیرۆز زۆرگرنگی داوە بەوەی کە موسڵمانان لەو یاسایانە تێبگەن و ڕوون بێت لایان ، هەروەك دەفەرموێت : (یرید الله لِیُبَینَ لکم ویهدیَکم سُنَن الذین مِن قبلکم ویتوبَ علیکم والله علیم حکیم) النساء ٢٦ /**واتە :خوا دەیەوێت هەموو شتێکتان بۆ ڕوون بکاتەوەو ڕێنموونیتان بکات بۆ ئەو یاساوباوانەی کە بەسەر گەلانی ڕابردوودا هاتوون و لێتان خۆشبێت، خوا زاناو دانایە ...**

نموونەکان زۆرن :

چاوگێڕان بەژیانی خۆمانو خەڵکیدا لەکۆنو نوێدا ئەم ڕاستیانە دەسەلمێننو هەندێکیان دەماودەم دەگێڕدرێنەوەو هەندێکیان لەدوو توێی پەڕاوێکدا تۆمار کراون و هەندێکیشی بیر دەچنەوە، لیوا روکن (محمود شیت خطاب) **لە پەڕاوەکەیدا** (عدالة السماء) **چەند نموونەیەکی بۆ تۆمارکردوینو مامۆستا راشیدیش لە** (صناعة الحیاة) **دا چەند نموونەیەك باس دەکات، کە دەڵێت :**

یەکەم/ پیاوێك یەکێك دەکوژێو فڕێی دەداتە چاڵێکەوە، پاش ماوەیەکی زۆر، یەکێك پەیدا دەبێتو لەکێشەیەکەوە دەیەوێت ئەم بکوژێ، رادەکاتو نازانێ لەکوێدا خۆی بشارێتەوە، سەرەنجام ئەچێتە ئەو شوێنەی کەخۆی پیاوەکەی تیا کوشتبوو،

دوژمنەکەی هاتو لەوێدا دۆزیەوەو لەهەمان شوێن دا کوشتیەوە (الجزاء مــن جــنس العمل)..

دووەم/ کاتێك سوپای عوسمانی لەبەغداد کشانەوە، سەربازێکی تورك پەرتەوازە بوو بوو، لەدەرگای مزگەوتی (أبي الحنيفة) وەستا بوو، بێکەسو بیدەر، نەگبەتێ هات کوشتیو شتەکانی برد، پاش بیست ساڵ ئەو نەگبەتە شەڕی بوو لەگەڵ زەلامێکداو چەقۆیەکی لێدا، لەتاو برینەکەی شپرزە بوو، سەدان مەتر رای کرد تا گەیشتە ناو دەرگای مزگەوتی (أبی حنيفە) و لەویا بەدەما کەوتو مرد !.

سێیەم/ ئەحمەد جەمال الحريرى خوا لێی خۆش بێت بۆی گێڕامەوە، کە لە مەککە (مطوف) بوو، تەوافی بەخەڵك دەکرد، وتی: کوڕم لات سەیر نەبێت کەلاشەی ئەمیر (عبدالالە) لە بەیانی شۆڕشی چواردەی تەموزدا لەبەغدا رایان کێشا، من بەچاوی خۆم دیم لەبەیانی ڕۆژی نۆی شعبان دا لەمەککە، ئەو ڕۆژەی شۆڕشی عەرەبی راگەیەنرا کە (لورنس) سەرکردایەتی دەکرد، عەلی باوکی ئەو (عبدالالە) ە، چووە سەر قەڵای مەککەو بە (حاميە)ی عوسمانی وت کە ئەمین بنو دەستیان بۆ نابەن ، تاخوێن نەڕژێ و بگەڕێنەوەو ئەو ناوچەیە بەجێبهێڵن، ئەوانیش بۆئەوەی لەمەککەدا خوێن نەڕژێت خۆیان تەسلیم کرد، کەچی سەربازەکانیان بەرداو چواردە ئەفسەری عوسمانیش کە لەگەڵیان بوون قاچیان بەستنەوەو بەزیندوویی رایان کێشان تاپاش چەند سەد مەترێك گیانیان دەرچوو، پاشان لەنێوان مەککەو(منى) دا بەمردوویی بەدارا هەڵیان واسین..دیارە کوڕەکەشی لەو موبارەکتر نەبووە !! بۆیە بەڕاستی عەدالەتی خوایە، کەئەو نەگبەتیو تاوانە خوا بە(عبدالالە)ی کوڕی رشتو بێجگە لەسزای قیامەت هەر لەدنیادا پیشانی دان.. لاپەڕە ١٢ (صناعة الحياة) ..

چوارەم/ بەندە ، برادەرێکم بۆی گێڕاینەوە کە لە شەڕی کوەیتدا، دوو سەربازی کورد لەوێ دەبن، یەکێکیان دەیەوێت خۆی بەرێتە پێشێ لە ئامرەکەیو دەڵێ: قوربان دەچم شتێکت بۆ دێنم، ئەویش لەگەڵ سەربازە کوردەکەی تردا دەینێرێ کە سایەق دەبێت، لەرێ سایەقەکە پێی دەڵێت: خوا هەڵناگرێ بۆ شتی وا دەکەیت ، ئەویش دەڵێت: من دەمەوێ بەهەر نرخێك بێت (ئیجازە) وەربگرم و بگەڕێمەوە سلێمانی بۆ ناو کەسو کارم..

بـەڵێ.. ئـەو بـرادەرە دەچـێتە سـەر مـاڵێكی كـوەیتی قـوڕ بەسـەرو دەسـت دەداتـە (ئیركۆندیـشن)ەكـەیان و دەیهێنـێ لـەو چلەی گەرمایـەدا، هەرچـەند مـاڵ و منـاڵی خـاوەن ماڵەكە دەپاڕێنەوە سوودی نابێت .

كـە دەیهێنـێ بـۆ ئامرەكـەی، لەبەرئـەوەی شـەو كارەبـا داناگرسـێنن لەترسـی هێرشـی (حولـەفا)، ئامرەكـە دەڵێـت: ئـەو كارەبایـەی بـۆ ترتیـب بكـەن بـاهیچ نـەبێ بـەم گەرمایـە ئێركۆندیـشنەكە بخەینـە ئـیش و فێنكمـان ببێتـەوە، سـەربازەكەش خـەریكی كارەباكـە دەبێـت و لەگەرمـەی سـەرقاڵی‌دا نـازانن كارەباكـە دادەگرسـێنن و كارەبـا دەیگرێـت و دەیكوژێت..

سەربازە كوردە دەست پاكە بەویژدانەكە دەڵێت: خوا ئاگادارە من لاشەی ئەو برادەرەم بەئیجازە هێنایەوە كەبەتەما بوو بەو زوڵم و ستەمە ئیجازە وەرگرێ؟!!..، وەری گرت بـەڵام بەمردوویی.. ئەوە عقوبەتی خوا.. خوا بمانپارێزێ..

پێنجەم / حاجی شێخ عومەری قەراخی خزمە و لـەجادەی خانـەقا دوكانـدارە، بـۆی گێڕامـەوەو وتـی: لەپەنجاكانـدا لاو بـووم و لـە بەنـداوی دەربەنـدیخان كـەتازە دروسـت دەكرا حـەرەس بووم، هەندێ خەڵكی‌ئـەو نـاوە فێربووبوون دەهـاتن لەگـەڵ حەرەسـەكاندا رێك دەكـەوتن و بەشەو شتیان دەدزی بەشەریكی..

هاتنــە لای مــن و وتیــان: رێبكــەوە لەگــەڵمان بەشــەو بەقــەیاغ دێــین و شــت دەبــەین دەیفرۆشین بەشـەریكی.. منیش وتم: مـن خیانـەت ناكـەم ، یـەكێكیان وتـی: تـا تـۆ ئەمـە عەقڵت بێت نابی بەخاوەنی هیچ و ناتوانی ژن بهێنی و خۆت دروست بكەت..

خوا ئاگادارە رێم نەدان وخواش ڕزقی حەڵاڵی دام و پاش بیست ساڵێك ئەو كابرایـەی وای بەمن وت: كوڕەكەی دەستی گرتبوو هاتە بەر دوكانەكەی من و سواڵیان دەكرد بۆ پارەی عیادەی دكتۆر..

كەئەمەم بینی وتم: سبحان الله بەتەما بوو بەدزی و درۆزنی پێبگـات ، دیـارە سوننەتی خوا وا نیە لەدنیادا، كەس خێر لەحەرام و دزی نابینێ و بێ بەرەكەتە..

شەشەم/ شەهیدكردنی پێشەوا (بەننا)

پێشەوا بەننا ئەو كەسایەتیە بوو كەموسڵمانانی بەئاگا هێنایەوە لەبەردەم مەترسـی هێزە ئیمپریالیزمەكان و لەناو ریزەكانی رێكخستنەكانی ئیخواندا رۆڵـی راستەقینەی بۆ لاوان دیاری كردو، هـەر ئـەو بـوو فیكری ئیسلامی لەچوارچێوەی كڵێشەی دەستكردی

داگیرکارو دوژمنانی ئیسلامدا دەرهێناو لەبەرگی ڕاستەقینەی خۆیدا بۆ هەموو جیهانی ئیسلامی خستەڕوو وتی:

ئیسلام ئاین و دەوڵەتو سیاسەتەو... هتد، بەکرداریش هەموو ئەو بنەما فیکریوعەقیدیانەی پیادەکردو خەڵکی لەسەرتاپای میسرو جیهانی ئیسلامی دا جارێکی تر بینیانو بیستیان .

پێشەوا (بەننا) توانی بەو ڕۆڵە ئەمەکدارانە بەرگری بکات لەقودسو لەپێناوی مەزڵومیەتی قودسو فەلەستیندا تێبکۆشێ، تاجولەکە ریشەکێش بکرێن لە فەلەستین..

دوژمنانی ناوەوەو دەرەوەی میسر پیلانیان داناو کۆمەڵەی برایانیان هەڵوەشاندو لەبەندیخانەکان توندیان کردن و، پێشەوایان بەتەنها هێشتەوە بۆئەوەی فرسەتی لێبهێننو شەهیدی بکەن..

هەموو دەرگایەکیان بەڕوویدا داخستو وەك باڵندەی ناو قەفەسیان لێکرد، زۆرچاك چاودێریان دەکردو پاشانیش رووخسەی دەمانچەکەشیان لێسەندەوە کەلەو زەمانەدا هەموو سەرۆك حیزبەکان دەمانچەی شەخسیان پێ بوو..

لەکۆشکی مەلیك (فاروق) ەوە پیلان دارێژرابوو، جولەکەش لەپشت پەردەوە بەهۆی کیژێکی جوانیانەوە کاریان لەسەر مەلیك دەکرد، کەدەستی لەگەڵی تێکەڵ کردبوو..

پێشەوا بەننایان بانگ کرد بۆ بارەگای (شُبان المسلمین) گوایە نوێنەری حکومەتیش ئامادە دەبێو دانوستان دەکەن، بەڵام هەرچەند (بەننا) و زاواکەی (عبدالکریم عابدین) چاوەڕێیان کردن نەهاتن..

پێشەوا بەننا بۆ دواجار لەژیانیا پێش نوێژی بۆ کردنو بەکۆمەڵ نوێژی ئێوارەیان کرد، ئنجا هاتنە خوارەوە دەست لە تەکسیەك رابگرن، کە تەکسییەکە وەستا جادە چۆڵو تاریك بوو، ئیمام بەننا سوار بوو لە دواوەو زاواکەی لەتەنیشتیەوە، لەوکاتەدا دوو چەکدار لەبەردەم ئوتومبیلەکەدا پەیدا بوونو تەقەیان لێکردن و برینداریان کردن..

برینەکانی بەننا کەمتر بوون ، بۆیە لە تەکسییەکە دابەزیودوای تاوانبارەکان کەوت، کە ئوتومبیلێك لەپێشتر چاوەڕێی دەکردن، بەننا توانی ژمارەی ئوتومبیلەکە بگرێ کە (٩٩٧٩) بوو..

پاشان بەو برینداریيە سەرکەوتەوە بارەگاکەو داوای ئیسعافی کرد بەتەلەفون، بەڵام ئیسعاف دواکەوتو ناچار بەتەکسییەك گەیاندیاننە لای ئیسعافێكو پاشان بردیانن بۆ خەستەخانەی (القصر العینی).

لەوکاتەدا کەخەریکیان بوون ، نوێنەری مەلیك هاتو کەچاوی پێیان کەوت بەتوڕەیی هاواری کرد (تاوانباران هێشتا نەمردوون !) و ئیتر ڕۆیشت..

کەدکتۆر هات ویستی چارەسەری برینەکانی بەننا بکات، فەرمووی حاڵی من باشترە بچن بەلای (عبدالحکیم)ەوە.. جارێکی تر نوێنەری مەلیك هاتەوە ژوورەوەو بەپزیشکەکەی وت من لەلایەن میرییەوە هاتووم بزانم حاڵی بەننا چۆنە، ئەویش وتی: حاڵەتی ترسناك نیەو ئاسایيە.

ئینجا بەنناو زاواکەیانیان جیاکردەوەو هەریەکەیان لەژوورێکدا دانا ، ئەوەبوو نوێنەری مەلیك نەی هێشتبوو دکتۆرەکان بچن بەلای پێشەوا (بەننا)دا، تابەهۆی لەبەر ڕۆیشتنی خوێنی زۆرەوە شەهید بوو..

(شایانی باسە لەسەعات (٨,٥) ی شەوی شەممەی ١١ی فبرایەری ١٩٤٩ پێشەوا بریندارکرا لەتەمەنی چلو سێ ساڵیدا و، بەناهەق خوێنی مجددی سەدەی بیستیان ڕشت).

ناشتنی پێشەوا بەننا :

پۆلیسی سیاسی (سەعات یەکی شەوی ١١ی فبرایەری ١٩٤٩) پەیوەندیان کرد بەشێخ (احمد عبدالرحمان بەننا) باوکی پێشەوا (بەننا)و، سەرپشکیان کرد لەنێوان دوو مەسەلەدا، کەلاشەی بەننا بنێژێو هیچ مەراسیمێکی بۆ نەکرێت، یان کەخۆیان بینێژنو هەر چاوی پێی نەکەوێت..

باوکیشی ئەوەی یەکەمی هەڵبژارد، لەشەودا لاشەکەیان لەژێر چاودێرییەکی زۆری پۆلیس دا هێنایە ماڵەوەو تەنها باوکی جەرگ سوتاو لاشەکەی شتو کفنی کرد، ئنیجا خستیە تابوتەوەو بەسەرشانی (دایکی)بەنناو هاوسەرەکەیو وەفای کچیو باوکی پیری برا بەرەو سەر قەبران و، لە قەبرسانی ئیمام شافیعیو ئیمام (اللیث کوڕی سعد) بەخاك سپێردرا.

ئنجا نەیانهێشت تەعزیەی بۆ بگیرێو قورئانی بۆخوێنرێ و، هەرکەس نزیك ماڵیان بکەوتایەتەوە دەیان گرتو لە بەندیخانە توندیان دەکرد، تەنها (مکرم عُبید پاشا)

کەپێشتر وەزیر بوو، وە قبطی بوو، توانی خۆی بگەیەنێتە ماڵی پێشەوا بەننناو سەرخۆشی بکات لە کەسوکارەکەی ..

مەلیك فاروقیش مرد!

پاش عەزل کردنی فاروق لەلایەن (ضباط الاحرار)ەوە، مەلیکی لێکەوتوو، پاش چەند ساڵێك بەتەنهایی لە (ئیتاڵیا) سەری نایەوە، بێئەوەی کەس پیایدا هەڵبدات و ماستاوی بۆ سارد بکاتەوە، جا ئەمیش هەروەك پێشەوا بەننا هەرکەس پەیوەندی پێوە بکردنایە، حکومەتی میسری ناڕەحەتی دەکردو توندوتیژی دەنواند بەرامبەری..

پێشەوا بەننا لە (٤٣) ساڵیدا شەهید بوو بۆ خوا ، مەلیك فاروقیش لە(٤٥) ساڵیدا بەتاوانی زۆرەوە گیانی دەرچوو، لەشەوی ١٩٦٥/٣/١٨ دا لەهەمان ئەو سەعاتەدا کەبەننای تیا شەهید کرا .

ژنانی خێزانەکەی لاشەی بەننایان ناشت و، تەنها باوکی و کوڕەکەی بەننا (ئەحمەد سیف الاسلام) یان لەگەڵدا بوو کەتەمەنی (١٤) ساڵ بوو، بەهەمان شێوەش لاشەی فاروق مایەوە لەقەبرسانی رۆما چاوەڕێی فەرمانی (عبدالناصر) بوون کەرازی بێ و بهێنرێتەوە بۆ میسر.

(عبدالناصر) رازی بوو بەمەرجێك بهێنرێتەوە کەوەك پاشایەك نەنێژرێ و کەسی لەگەڵدا نەبێ و لەقەبرسانی (الاسره المالکه)دا نەنێژرێ،بەڵکو لە قەبرسانی ئیمام شافیعیدا تەسلیم بەخاك بکرێ!..

بەڵێ .. بەئەنقەست تەرمەکەی لە ئەسیناوە بەفڕۆکە لە نیوەشەوی (٣١)ی مارسی ١٩٦٥ هێنرایەوە بۆ قاهیرە، کە تەنها خوشکەکانی بەجلی رەشەوە پێشوازیان کرد.. ئینجا بەهۆی ئیجرائاتی ئەمنیەوە درەنگ برا بۆ سەر قەبران وکات گەیشتە سەعات (٩)ی بەیانی و نەشیانهێشت کەس توخنی بکەوێ .

(شایانی باسە کەپێشەوا بەنناش سەعات ٩ی بەیانی بەهەمان شێوە نێژرا)..

مەلیك فاروق تەنها پۆلیس و ژن لەگەڵی دا بوو لەسەر قەبران!! پاشان ئەمیرە فەوزیەی خوشکی داوای لەسادات کرد کەڕێی بدات تەرمەکەی بگوێزێتەوە بۆ مزگەوتی (الرفاعی)، ئەویش رازی بوو بەمەرجێ ئەمە بێدەنگ و بەنهێنی بکرێ، جا تەرمەکەیان بەسەیارەیەکی رەش برد بۆ ئەو مزگەوتەو تەنها مجەوری مزگەوتەکە نوێژی لەسەر کردەوەو هەر لەسەعات ٩ی بەیانیدا بوو کە بۆ دووەم جار ناشتیانەوە، پاش دە ساڵ

لەناشتنی یەکەم جاری! کەئەمەش عەدالەتی خوامان بۆ دەردەخات کەهەر لەدنیادا مەلیك فاروقی بەو دەردە بردەوەو ئاوا بێ کەس و بێ دەر نێژرایەوە، جا دادگایی قیامەتیش با لەولاوە بوەستێ!؟ (موسوعة الشهداء عبدالحلیم الکنانی).

حەوتەم : ئاخرشەڕی :

ئەوانەی کەخراپەکارن و تاوانکارن ئاخر شەڕ دەبن ، بۆ نموونە :

١- حسین علی مازندەرانی کۆمەڵەی بەهائییەکانی دامەزراندو ویستی ئاینێکی نوێ لە ئیسلام دروست بکات کە جیهادی تیانەبێت وخەڵکانێکی نەفامی سەرگەردان کرد ، سەرەنجام شێت بوو ، بەئاخر شەڕی سەری نایەوە ..

٢- غولام ئەحمەدیش بەهەمان شێوە کۆمەڵەی قادیانی دامەزراندو سەرەنجام تووشی تاعون بوو ، لەئاودەستدا گیانی پیسی خراپەکاری دەرچوو.....

٣- سەرەنجامی صدامی دیکتاتۆرو کوڕەکانی و بنەماڵەکەشی گەورەترین پەندە بۆهەرکەس فامیدەو ژیر بێت .. ئەمانە وهەموو تیاچوونێکی ستەمکارێك تەفسیری ئەم ئایەتەن کە دەفەرموێت :(ولا تحسبن الله غافلا عما يعمل الظالمون **)**ابراهيم ٤٢**.. وامەزانن خوا غافڵ و بێئاگایە لەستەمکاران ، ئەگەر ماوەیەکیش مۆڵەتیان بدات حیکمەتی تیایە وکاتێ لە ناوی بردن خۆی دەزانێ چۆن لە ناویان دەبات .. (الغفله /عبدالرحمن المعلمی/١٦٩) ..**

تیاچوونی گەلان

ئەوەی باسمان کرد لەژیانی تاك دابوو ، لەکۆمەڵ وگەلیشدا هەروایەو، چەندەها گەل و کۆمەڵیش بەسزای خواوە گیرۆدە بوون و تیاچوون کاتێك زوڵم و ستەمیان کردووە..مێژووش شایەتە (قل سيروا في الارض فانظروا كيف كان عاقبة المجرمين**)** النحل: ٦٩.

پێیان بڵێ: بڕۆن بگەڕێن بەزەویدا سەیرکەن سەرەنجامی تاوانباران چۆن بووە !

مامۆستا راشد دەڵێ: چووم بۆ شاری بۆمبی لەخواروی ئیتالیا، بینیم کە خوا بە (بورکانی فیزوف) پێش دوو هەزار ساڵ هەموویانی لەناو بردووەو بوون بەبەرد، کەبەئاشکرا دیارە رووت وقوت بوون و خەریکی فیسق و فجورو مەی خواردنەوە بوون..

خوای گەورە غەزەبی لێگرتوون و کردونی بەپەندو عیبرەت بۆ هەر کەسێ کە ببینێ.. ل ١٣ صناعة الحیاة.(فلیمی دۆبلاژکراوی دەرئەنجامی گەلان / ئارا) ..

روسیا حەفتا ساڵ زوڵم و ستەمی کرد لەموسڵمانان، سەرەنجام ڕووسیاو ڕیسوا بوون و، بەدەست بێکاری و فەسادو خراپەوە دەناڵێنن و خوا ئەمریکای بۆ ناردن کەدەسەڵات و بریق و باقیان نەهێشتن ولە ئەفغانستانیشدا بوونە پەندی زەمانە ، بەڕاستی کورد واتەنی هەموو شتێك لە باریکیدا دەپچڕێت زوڵم وستەم نەبێت کەلە ئەستووریدا دەپچڕێت ..

دوا وتە

کاتێك موسڵمان بەیەکجاری خۆی دەداتە دەست خواو هەموو پشت و پەنایەکی بە خوای گەورە دەزانێ و هەروەك حەزرەت (ص) دەڵێ (اللهم اسلمت نفسي اليك ، ووجهت وجهى اليك ، وفَوَضتُ امري إليك ، والجأت ظهري إليك، رغبة ورهبة إليك ، لاملجأ ولامنجى منك الا إليك ، آمنت بكتابك الذى أنزلت ونبيك الذى ارسلت) بخارى ومسلم.

هەروەها کاتێك دەچێتە رکوع و دەڵێ (سبحان ربي العظيم) **و بۆ ئەو خوا گەورە باڵا دەستەش کە کەس لەو (عظـیم) تر نییە و نابێ و، هەموو ئەندامەکانی لەشی (خاشع) دەبن لەحزوری خواداو دەڵێت:** (اللهم لك ركعت وبك آمنت ولك أسلمت ، خـشع لـك سمعي وبصري ومُخي وعظمي وعصبي) مسلم..

بەڵێ.. کاتێ خوێن و گۆشت و گوێ و چاو و مۆخ و ئێسقان و دەمارەکانی بۆ خوا (خاشع) دەبێت.. ئینجا تێدەگات کەقەزاو قەدەری خوا بۆی هەمووی خێرەو مایەی ئەجرو پادشاتی دنیاو قیامەتە..

دیارە دنیا بۆ کەس لەبار نییە تاسەر، دنیا دونیایەو کەم کورت و کەم ونزمەو بەرزی راستەقینەو هەتا هەتایی وا لەقیامەتا..

بۆیە زۆر زەروورە لەوە تێبگەین دەستکەوتنی ماڵ و سامان، تەندروستی چاك، نیشانەی رەزامەندی خواو رێز لێگرتن نیە، (فأما الانسان إذا مابتلاه ربه فاكرمه ونعمه فيقول ربى اكـرمن) الفجـر ١٥ ، **هەروەها نەبوونی و ناخۆشی و بەڵاو موسیبەتیش**

نیشانەی رسوایی و بێڕێزی نیە (واما إذا مابتلاه فقدر علیه رزقَه فیقول رب أهانن).. **(کلا) .. نەخێر وا نیە .**

دەبێت باشترو روونتر بۆ ئەو مەسەلانە بڕوانین ، کاتێك دایك و باوك بۆ پەروەردەی منالەکەیان هەندێ شتی لێدەگرنەوەو هەموو داوایەکی جێبەجێ ناکەن، لە ڕوانگەی منالەکەوە دایك و باوکی ناهەقی لەگەڵ دەکەن، یان خۆشیان ناوێت، یان.. لەکاتێکدا هەموو دەزانین کەدایك و باوك منالْ بەپارچەیەك لەخۆیان دەزانن و لەخۆیان خۆشتر دەوێت !..

(ولله المثل الاعلی).. **خوای گەورەش کەئەم مرۆڤەی لە نەبوونەوە هێناوەتە بوون، (رؤوف رحیم)ە بەرامبەری، ئەگەر شتێکی لێبگرێتەوە حیکمەتی تیایەو لە بەرژەوەندیەتی.. لەفەرموودەدا دەفەرموێت:** (إن الله لیحمي عبده المؤمن من الدنیا وهو یحبه کما یحمي أحدکم مریضه) **واتە: بەڕاستی خوا بەندەی بڕواداری خۆی لەدنیا دەپارێزێ لەبەرئەوەی خۆشی دەوێت ، هەروەك چۆن یەکێ لەئێوە نەخۆشەکەی دەپارێزێت..**

ئاشکرایە مرۆڤ دەست دەداتە زۆر شت، وەك هۆکارەکانی ژیان کەپێویستە دەستی باتێ و دەستەوسان نەبێ و بێکارە دانەنیشێ، بەڵام چەند دێت بەدەستیەوە؟! دیارە ئەمە تەوفیقی خوای دەوێت کەهەموو شتێك لەم بوونەوەرەدا بەفەرمانی ئەوە..

رۆژێك سوفیانی ثوری لەوپەڕی بێتاقەتی و بێزاری دا دەبێت لەبارو وەزعی دنیای ، هاوەڵێکی پێی دەڵێت: (یا سفیان إن منع الله کله عطاء، لأنه لایمنع من بخل، إنما نظرا و اختبارا) (صراطنا المستقیم/ محمد احمد الراشد).

واتە: سوفیان بزانە، مەنعی خوا، کاتێك شتێك نادات لەڕاستیدا بەخشینە، چونکە ئەو لەبەخیلی نیە کەنابەخشێ، بەڵکو لەبەر تاقیکردنەوەو قەزاو قەدەرێکی خێرە..

ناسری سوبحانی بەڕەحمەت بێت دەیووت: ئێمە لەسەرمانە چی بکەین و چۆن بکەین، ئینجا چی دەبێت با ببێت، ئەوە کاری خوایەو ئەنجامی شتەکان ئەو بەفەزڵ و کەرەمی خۆی بڕیاری لەسەر دەدات. هەروەها دەیووت : کاتێك باخەوانێك سالانە لقەکانی دار مێوێك دەبڕێت ، ئەوەی نەزانێت ڕەنگە بەلایەوە ستەم بێت ، لەکاتێکدا ئەوە دڵسۆزیە

بەرامبەریو چاکەی لەگەڵ دەکات ، چونکە بەو بڕینە بەرهەمی زیاد دەکات و بەهێز دەبێت ..

مەولەویيەکەی خۆشمان دەڵێت :

خەم خەفەت مەینەت عەشقی پڕ لە خوێن

هەرکامێکیان دێن بابێن بە خێربێن

خەلیفەی پێنجەمیش عومەری کوڕی عبدالعزیز دەیووت : گەیشتوومە حاڵێك کە شادمانم بەهەموو قەزاوقەدەرێکی پەروەردگار ..

بەهیوای دوعای خێرتان تابەیەکگەیشتنەوەیەکی تر بەخواتان دەسپێرم هەردەم شادودروست وسەرفرازبن ..

سەرچاوەکان

١- گولاَوی سەرمۆر /المبارکفوری /وەرگێڕانی بکر حمه صدیق

٢-بەرنامەی صفحات من حیاتی / کەناڵی المجد

٣- بەرنامەی اوراق / کەناڵی اقرا /د.محمد موسی الشریف

٤- بەرنامەی شاهد علی العصر /الجزیرة

٥-بەرنامەی المسلمون فی الغرب / اقرا

٦-گۆڤاری الایمان ژ/١٦

٧-الرسول /سعید حوی

٨-صناعة الحیاة /محمد احمد الراشد

٩-صراطنا المستقیم /محمد احمد الراشد

١٠-موسوعة الشهداء /عبدالحلیم الکنانی

١١- الغفلة /عبدالرحمن عبدالقادر المعلمی

ناوەرۆك

بابەت	لاپەڕە
پێشەکی	١٣١
بانگخوازی ماندوونەناس	١٣٢
کاروانی ماندوونەناسان	١٤٠
کۆنفرانسی حەوتەمی قورئان سننەت	١٥٥
ئیعجازی ئایەتێك	١٥٦
موعجیزەیەك لەفەرموودەیەکدا	١٥٧
قورئان و دڵئارامی	١٥٨
بینای ژیان لەسەر ئیمان	١٦١
هاوکێشەکانی ژیان	١٦١
خوا تەوفیقی خراپەکاران نادات	١٦٢
یاساو باوی خوا گۆڕینی بۆنیە	١٦٣
شەهیکردنی بەننا	١٦٦
تیاچوونی گەلان	١٧٠
دوا وتە	١٧١
سەرچاوەکان	١٧٣

ژیـــانەوە

بەرگی چوارەم

پێشەكی

سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگار و درووودو سەلامیش لەسەر گیانی سەرداری پێغەمبەران و یارویاوەران..

جوولەكە لە نەوەی كوڕەكانی (یەعقوب)ن سەلامی خوای لێبێت , كوڕەكانی (یەعقوب)یش , ئەو كارەیان كرد بەباوكیان و بەحەزرەتی (یوسف)ی برایان (سەلامی خوای لێبێت)كەبەدرێژی لەسوورەتی یوسف دا باسكراوە..

ئەمانە نەوە دوای نەوە پیاوی چاك و خواناسیان تیاهەڵكەوتووە و خراپەكاری زۆریشیان هەبووە , چەندەها پێغەمبەریان بۆنێردراوە و زۆر بە گران وزەحمەت ڕاست بوونەتەوە ..

هەوڵی كوشتنی پێغەمبەرانیان داوەو حەزرەتی زەكەریاو یەحیای كوڕیان شەهید كرد , ئەمە بێجگە لەوەی كە بانگخوازو پیاوچاكیشیان دەكوشت .. (وضُـرِبَت علـيهم الذِّلَةُ والمسكنة وباءوا بغضبٍ من الله , ذلك بأنَّهم كانوا يكفُرُونَ بايـاتِ الله ويقتلـون النبيَين بغَير الحق , ذلك بما عصَوا وكانوا يعتدون) (٦١ البقرة).

واتە / بەهۆی لاساریيانەوە سوكی وڕیسوایی ولاتی و زەبوونی درا بەسەریاندا وشایانی خەشم وقینی خواش بوون , چونكە ئەوان بەڕاستی باوەڕیان نەدەكرد بەئایەتەكانی خواو , پێغەمبەرەكانیان بەناحەق دەكوشت , ئەوەش بەهۆی ڕۆچوونیانەوە لەیاخی بوون و نافەرمانیدا , هەمیشە دەستدرێژیان دەكرد ..

هەرچی خراپ بوو كردیان بەرامبەر حەزرەتی (موسا)ی پێغەمبەریان و تا بۆیان كرا ئازاریان دا , تاپێی فەرموون (وإذ قال موسى لقومه ياقومِ لِمَ تُؤذُونني وقد تعلمونَ أنّي رسولُ اللهِ إليكم , فلما زاغوا أزاغ الله قلوبهم والله لايهدي القوم الفاسقين)الصف ٥ .

واتە : بیریان بخەرەوە , كاتێك موسا بە گەلەكەی وت : ئەی گەل و هۆزم ئێوە بۆچی ئازاری رۆح ودڵم دەدەن , لە كاتێكدا چاك دەزانن كەمن نێردراوی خوام بۆتان , جاكاتێك ئەوان گوێیان بۆ ڕاستی نەگرت و لەهەق لایاندا , خواش دڵەكانیانی لەخشتە بردو مۆری پیانا , چونكە خوا ڕێنمویی گەل وهۆزی تاوانكارو لە سنوور دەرچووناكات .

ئەمە بێجگە لەوەی کە دژایەتیەکی گەورەی حەزرەتی عیسایان کردو هەوڵی کوشتنیان داو سەرەنجام خوا بەرزی کردەوە بۆ ئاسمان و یەکێکی تریان کوشت لەجیاتی کەخوا خستبوویە شێوەی حەزرەتی عیساوە سەلامی خوای لێبێت .

دوژمنایەتیشیان بۆ پێغەمبەری خۆمان (ص)ئەوە پەڕاوەکانی ژیاننامەی حەزرەت کە هەمووی باس دەکەن ..

جوولەکە لە هەرکوێ بوون هەوڵی ئاژاوەو فیتنە و فەسادیان داوەو قورئان تۆماری کردووە لە سەریان (وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيراً مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَاناً وَكُفْراً وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَاراً لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَاداً وَاللَّهُ لا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ) (المائدة:٦٤)

واتە :ئەو جوولەکە نەفام و خوانەناسانە دەیانووت : خوا دەستی بەستراوە و خێری لە دەست نابێتەوە !! دەك دەستیان بەستراوو بێ خێر بێ و ئیفلیج بێت , دەك نەفرینیان لێبێت , بۆ خۆیان و قسەیان , نەخێر , وانیە بەڵکو دوو دەستەی پڕ بەرەکەتی هەمیشە و بەردەوام کراوەیە , چۆنی بوێت و چەندی بوێت دەیبەخشێت ! سوێند بێت زۆربەیان ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆت کە قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە یاخی بوون و ستەمیان بۆ زیاد دەکات و نغرۆیان دەکات لە کوفردا , ئێمەش هەتا ڕۆژی قیامەت دوژمنایەتی و ڕق و کینەمان لەنێوانیاندا بەرپاکردووە , هەرکاتێك دەیانەوێت جەنگ بەرپابکەن و ئاگری شەڕ هەڵبگیرسێنن خوا دەیکوژێنێتەوە و نایەڵێت تەشەنە بکات , ئەوانە زۆر بەپەلە و بەگەرمی هەوڵی بڵاوبوونەوەی فەسادو تاوان دەدەن لەزەویدا , خواش ئەوکەسانەی خۆش ناوێت کە تۆوی خراپە دەچێنن .

جوولەکە لە پشت زۆرترین خراپەکانی ئەم دنیایەوەن و لەهەرکوێ بوون میوانێکی ڕەزا تاڵ بوون و لە هیچ شوێنێك جێیان نەبۆتەوە !

نووسەرێکی جوولەکە کە ناوی (بنسکر)ە گاڵتە بەجوولەکە دەکات و دەڵێ : (ئەوەی بڵێ جوولەکە گەلی هەڵبژێردراوی خوانیە کوێرە , ئەوان خوا هەڵی بژاردوون بۆ ئەوەی هەموو جیهان ڕقی لێیان بێت) وە (کلاتزکین)کە ئەمیش جولەکەیە دەڵێت (جوولەکە گەلێکی ڕاڕاو بێ بناغەن و ژیانێکی درۆو فاسید دەژین) (ل ٤٥ القنبلة) .

جوولەکە فوویان کرد بە بیردۆزی داروین داو دەیانویست بەهەر فڕوفێڵێك بێت دژی دین بەکاری بهێنن و بەخەڵکی بسەلمێنن کە نەوەی مەیمونن ! هەروەك لەپرۆتۆکۆلاتی حوکەمای صهیون دا باسکراوە و ، ئەوزانایانەش کەپڕوپاگەندەیان بۆئەو بیردۆزە دەکرد گۆڤاری (العلوم الامریکیة) لەژمارەی کانونی دووەمی ١٩٦٥ دا لەبارەیانەوە دەڵێ :-

(هەموو ئەو زانایانەی کەباس لە (تطور)دەکەن ئەمانەتی عیلمیان نیەو مەناعەتیان نیە پەنا بەرنە بەرهەرفێڵێ تادەلیلی درۆ بچنن بۆ سەلماندنی ئەوەی کەدەیانەوێت) ل٢٣٣ القنبلة / ئەمەش وای کرد کە ئێستا لە ئەمریکادا بەڕەسمی بیردۆزی داروین لە بەرنامەی خوێندن دا لابرێ و بەتەواوی ڕیسوا بوو !

یەکێ لەپیلانە نوێ یەکانی جوولەکە ئەوەیە کە لەبەرنامەیەکی کەناڵە فەزائییەکاندا باسکرا , کە دەزگای مۆسادی ئیسرائیلی پاش ئازاد کردنی عێراق لەناو عێراقدا کاردەکەن و ژمارەیەکی زۆر لەزانا عێراقیەکانیان تیرۆر کردووەو بەردەوام هەڕەشەش دەنێرن بۆ ئەوانەی تر تا بێزاریان بکەن و عێراق بەجێ بهێڵن ئەمە بێجگە لەوەی کەپێیان ڕادەگەیەنن کە فرسەتی ئیش زۆرە لە ئیسرائیل و هەموو کار ئاسانیەك دەکەن , ئەگەر یەکێکیان بیەوێ بچێت بۆلایان !

نموونەکان زۆرن لەسەر تاوانی جوولەکە لە سەرتاسەری جیهاندا , بۆیە ئەم بەشی چوارەمەی ژیانەوەمان تەرخان کرد بۆ فڕوفێڵ و پیلانی جوولەکەوهەندێ لەو ئایەت و فەرموودانەمان هێناوە کە باسی نالەباری جوولەکە دەکەن و ئنجا باسی گەورەترین دۆزینەوەمان کردووە کە ئەویش دۆرزینەوەی مۆمیای ئەو کەسانەیە کەخوای گەورە غەزەبی لێگرتن و کردنی بەمەیمون و بەراز کە لە قورئاندا بە (اصحاب السبت)ناویان هاتووە ..

ئاشکرایە دەردی فێڵ و خۆخەڵەتاندن قابیلی دووبارە بوونەوەیە و، بۆ ئەوەی موسڵمانان دووچاری ئەو بەڵایە نەبن , قورئان بۆ پەندو ئامۆژگاری باسی فێڵی جوولەکەی کردووە و پێغەمبەریش (ص)لەفەرموودەکانیا جڵەوگیری موسڵمانانی کردووە کە تووشی سەرپێچی و فێڵ کردن ببن و سەرەنجامیش خوا غەزەبیان لێبگرێت ئەوەتە پێغەمبەر (ص)دەفەرموێت (لاترتكبوا ما ارتكبت اليهود , فتستحلون محارم الله بأدنى الحيل) رواه ابوهريرة واسناده جيد وأخرجه ابن كثير / **واتە : ئەو تاوانە مەکەن**

کەجوولەکەکان کردیان ، ئەو شتانەی خوا یاساغی کردوون بەفێڵ حەڵاڵیان بکەن بۆ خۆتان .. بۆیە تەوەرەیەکی تری ئەم بەشەمان بۆ ئەم باسە تەرخان کردووە , تاوەکو بەفەزڵی خوا ببێتە مایەی هۆشیاری موسڵمانان وفێڵ نەکەن وخۆیان نەخەڵەتێنن ..

کێ لەخوا قسەی ڕاستره ؟

ئاشکرایە ڕاستترین قسەو وتار قسەو وتاری خوایە , قورئان دەفەرموێت (الله لاإلـــه إلاهو , لَيَجمَعَنكَمُ إلى يوم القيامة لاريب فيه ومَن أصدقُ من الله حـــديثا)٨٧ النـــساء / **واتە : خوایە کە بێجگە لەو هیچ خوایەکی تر نیە , سوێند بەخوا لەڕۆژی قیامەتدا کۆتاندەکاتەوە و هیچ گومانی تیانیە , جاکێ هەیە لەخوا قسەی ڕاستتر بێت ..**

هەروەها (والذين آمنوا وعملوا الصالِحات سَنُدْخِلُهُمْ جنات تجري مِن تحتهـــا الانهـــار خالدين فيها ابداً , وعد الله حقاً ومَن أصدَقُ من الله قيلا)١٢٢ النساء

واتە : ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە , ئەوە لەمەودوا دەیانخەینە ناو باخەکانی بەهەشتەوە کەچەندەها ڕووبار بەژێر درەخت و بەبەردەم کۆشکەکانیاندا دەڕوات و ژیانی هەمیشەیی ونەبڕاوەو بەردەوام تیایدا دەبەنەسەر , ئەوە بەڵێنێکی خوایە , جاکێ هەیە راستتر و دروستتر لەخوا بەڵێنی خۆی بباتە سەر ؟

بەڵێ بەرنامەی خوا بەتەواوی و ئەمانەتەوە گەیەنرایە دەستی (محمد)(ص)**و ئەویش بەئەمانەتەوە گەیاندی** (وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقاً وَعَدْلاً لا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُــوَ الــسَّمِيعُ الْعَلِيمُ) (الأنعام:١١٥) **واتە : فەرمان و فەرموودەکانی پەروەردگارت ئەی محمد** (ص)**لەو پەڕی ڕاستی و دادپەروەریدا بەئەنجام گەیشتووە , هەرگیز شتێك نیە بیانگۆڕێت , هەر ئەویش بیسەرە بەگوفتاری هەمووان و , زانایە بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك..**

ئەم قورئانە هەر لەسەرەتاوە کە دەست پێدەکەیت دەفەرموێت : (الم , ذلك الكتـــاب لاريب فيه , هدىً للمتقين)(البقرة ١) .

واتە : (**ئەلیف , لام , میم ... ئەو قورئانە پەڕاوێکە هیچ گومانێکی تیانیە و مایەی ڕێنمایی و سەرچاوەی هیدایەتە بۆ ئەوانەی پارێزکارن و دەیانەوێ خۆیان بپارێزن لە سزای خوا**)..

کافرەکان خۆیان دەخەڵەتاندو بۆ سەر لێشێواندنی خەڵکی و دورخستنەوەیان لە ئیسلام پڕوپاگەندەی نابەجێیان دەکرد , کەخۆشیان باش دەیانزانی وانیەو دەیان وت :

(وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْماً وَزُوراً , وقالوا أساطير الاولين اكتتبها فهي تُملى عليه بكرة وأصيلا , قل أنزله الذي يعلم السرَّ في السماوات والارض انه كان غفوراً رحيما) (الفرقان ٦).

واته : ئەوانەی بێباوەڕبوون وتویانە : ئەم قورئانە درۆیەك نەبێت كە محمد (ص)خۆی هەڵی بەستووە , شتێكی تر نیەو كەسانی تریش یارمەتیانداوە , بەڕاستی ئەوانە بەو گوفتارەیان ستەم و بوختانێكی گەورە دەكەن و قسەیەكی ناڕەوایان كردووە . هەروەها وتویانە : ئەم قورئانە داستانی پێشینەكانەو داوای نووسینەوەیانی كردووە , بەیانیان و ئێواران بەسەریدا دەیخوێننەوە !! تۆ ئەی محمد (ص)بڵێ : ئەو زاتەی ئەم قورئانەی دابەزاندووە بەهەموو نهێنیەك دەزانێت لە ئاسمانەكان و زەویدا , هەرئەویش هەمیشە و بەردەوام لێخۆشبووی میهرەبانە ..

هەروەها كافران دەیان وت (وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلاً قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ) (الرعد:٤٣)

واتە : ئەوانەی كە بێباوەڕبوون دەڵێن : تۆ پێغەمبەرو ڕەوانەكراوی خوا نیت , لە وەڵامیاندا بڵێ : هەرخوا بەسە كە شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا , هەروەها ئەو كەسەش كە شارەزای قورئان و كتێبە ئاسمانیەكانە ..

دیارە گەورەترین شایەتی , شایەتی خوای پەروەردگارە كە هیچی لێ ون نابێ و ئاگاداری وردو درشتی ئەم بوونەوەرەیە , هەر لە ئەتۆمێكەوە هەتا هەسارەیەك ..

(قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَى قُلْ لا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ , الذين أتيناهم الكتاب يَعْرِفونه كما يَعْرِفون أبناءهُم , الذين خَسِروا أنفُسَهُمْ فَهُمْ لايؤمنون) (الانعام :٢٠) **واتە : ئەی پێغەمبەر (ص)بەوانە بڵێ كەشایەتیان دەوێ لەسەر پێغەمبەرایەتی تۆ , چ شتێك هەیە گەورەترو ڕاستترە لە شایەتیدا ؟! هەرخۆت بڵێ : (الله)ڕاسترین شایەتە , كە شایەتی نێوان من و ئێوەیە . من ئەم قورئانەشم بەوەحی بۆ هاتووە تائێوەو هەموو ئەوانەی پێیان گەیشتووە ئاگادارو بێدار بكەم , لەگەڵ ئەم هەموو ڕوونكردنەوانەدا ئایا ئیتر ئێوە شایەتی دەدەن كە بەڕاستی لەگەڵ خوادا چەند خوایەكی تر هەبێت ؟!**

بڵێ : من بەش بەحاڵی خۆم شایەتی ناهەق و ناڕەوای وا نادەم و بڵێ : بەڕاستی ئەو خوایە زاتێکی تاك و تەنهایە و من بەڕاستی بەریم لەهەموو ئەو شتانەی کە ئێوە دەیانکەن بە هاوەڵ و هاوتای ئەو زاتە .ئەوانەی پەڕاوی ئاسمانیمان پێداون لە گاورو جوولەکە , پێغەمبەر (ص)دەناسنەوە هەروەك چۆن منالی خۆیان دەناسنەوە , بەلام ئەوانەی کەخۆیان دۆڕاندو بڕوایان بە (محمد) (ص)نەهێناوە , ئەوە هەر باوەڕناهێنن ..

کەواتە ئەهلی کیتاب کۆمەلێ ڕاستیدەزانن , ئەوانەیان کە بە ئینصافن دان دەنێن بەڕاستی داو ئەوانەش کە دڵیان مۆرکراوە خۆیانی لێ هەڵە دەکەن , ئەم ڕاستیەش چەندجاری تر قورئان جەخت دەکاتەوە سەری .. ئەوەتا هەر لە (الاسراء)دا ئایەتی (١٠٩)دەفەرموێت : (قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّداً , ويقولون سجان ربنا إن كان وعد ربنا لمفعولا , ويخرون للآذقان يبكون ويزيدهم خشوعاً) (الاسراء:١٠٩)

واتە :پێیان بڵێ : (ئەی خوانە ناسان)باوەڕ بهێنن بە قورئان یان باوەڕی پێنەهێنن , بەڕاستی ئەوانەی پێشتر زانیاریان پێدراوە و ڕاستیەکانی تەورات و ئینجیل دەزانن و بەویژدانن ، کاتێك قورئانیان بەسەردا دەخوێندرێتەوە خۆیان پێناگیرێت , خێرا سەری ڕێزو نەوازشی بۆ دادەنەوێنن و سوژدە بۆ خوا دەبەن و دەشڵێن : پاکی و بێگەردی بۆ پەروەردگارمانە, بەڕاستی بەڵێنی پەروەردگارمان هەردێتەدی , (نموونەی ئەوانەش زانای گەورەی جوولەکە عبدالله کوڕی سەلام و (مُخَيْرِق)بوو کە دواتر باسیان دەکەین)..
بەڵێ قورئان زۆر گرنگی داوە بەو ڕاستیانەی لای جوولەکەو گاورەکان هەیەو دەیداتەوە بەڕوویاندا ..

بگەڕێن بە زەویدا تا بگەنە ڕاستیەکان

لەقورئاندا باسی دووجۆر گەڕان کراوە بەزەویدا و دەفەرموێت :
(وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْناً وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلاماً) (الفرقان:٦٣) واتە : بەندەکانی خوای میهرەبان ئەو کەسانەن کە بەهێمنی و سەلاری بەسەر زەویدا دەڕۆن , کاتێکیش نەفامان بەقسەو قسەلۆکی ناخۆش بەرەنگاریان دەبن , لەوەلامیاندا دەڵێن : سلاو , بەمەش ڕەوشت بەرزی خۆیان دەنوێنن و لاناکانەوە

بەلایانداو گوێیان نادەنێ .. بەڵێ .. ئەمە جۆری یەکەمە لە ڕۆیشتن کە ڕۆیشتنێکە بەسەر زەویدا (یمشون على الارض)..

جۆری دووەمیش بریتییە لەڕۆیشتن و گەڕان بەزەیدا , گەڕانێك کە بەدوادا گەڕان بێت لەسەر زەوی و لە ناو زەویدا , هەروەك قورئان دەفەرموێت :

(أو لَمْ يروا كيف يُبدئُ الله الخلق ثُمَّ يُعيده , إنّ ذلك على الله يسير, قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) (العنكبوت:٢٠)

واتە : ئایا سەرنجیان نەداوە چۆن خوا لە سەرەتاوە دروستکراوان بەدی دەهێنێت و پاشان دووبارەی دەکاتەوە , بێگومان ئەو شتانە بۆ خوا زۆر سادەو ئاسانە , ئەی پێغەمبەر (ص)پێیان بڵێ : بابگەڕێن بەزەویدا , تەماشا بکەن و سەرنج بدەن چۆن ئەو زاتە دروستکراوانی بەدیهێناوە , لەوەو دواش هەرخوا سەر لەنوێ دروستیان دەکاتەوە بەو شێوەیەیەی کەخۆی دەیەوێت , بەڕاستیخوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

ئەمە گەڕانە بەناو زەویدا بۆ دۆزینەوەی سەرەتاکانی دەست پێکردنی ژیان , کە ئەمەش بەڵگەی تیایە لەسەر دەسەڵاتی خواو دووبارە دروستکردنەوەو زیندوکردنەوە ..

هەروەها دەفەرموێت : (أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيماً قَدِيراً) (فاطر:٤٤)

واتە :ئایا ئەوە نەگەڕاون بەزەویدا , تاسەرنج بدەن و تەماشابکەن , چۆن بوو سەرەنجامی گەلانی پێش ئەمان و چیمان بەسەر هێنان , ئەوانە هێزو دەسەڵاتیان لەمان زیاتر بوو , وەنەبێت خوا هیچ شتێك دەستەوسانی بکات لە ئاسمانەکان , یان لەزەیدا , چونکە بەڕاستی ئەو زاتە هەمیشە و بەردەوام زانایەو بەدەسەڵات و توانایە ..

لە ئایەتێکی تریش دا دەفەرموێت: (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ) (النمل:٦٩) واتە :پێیان بڵێ : بگەڕێن بەزەیدا و سەیر بکەن سەرەنجامی تاوانباران چۆن بووە ..

لەسوودەکانی گەڕان بەزەویدا

قورئان دەفەرموێت : (فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ , أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ) (الحج:٤٦) **واتە : چەندەها شارو شارۆچکەمان لەناوبرد لەکاتێکدا دانیشتوانی ستەمکاربوون , ئەوەتە دەبینیت خانووبەرەکانیان بەسەریەکدا تەپیوە , بیری ئاوی کوێر بووەو کۆشك و تەلاری بەرزو بڵندی زۆریشمان بەچۆڵی هێشتەوەو بێ خاوەن ماوەتەوە ،کە بەڵگەیە لەسەر خەشم و قینی خوا لێیان ..**

ئایا ئەوانە بەزەویدا نەگەڕاون بەدڵ و دەروونێکی هوشیارەوە تا بیرێك بکەنەوە , کوان خەڵکانی ڕابردوو؟؟ , ئەو شارانە بۆ کاولکران ؟ کێ ئێمەی دروست کردووە ؟ ئامانج لەژیان چیە ؟ ! یان خاوەنی گوێ و دەزگای بیستن نەبوون بەسەر هاتەکانیان ببیستن و لێکی بدەنەوە , جاوە نەبێت چاوان کوێر بووبێت , بەڵکو ئەو دڵانە کوێردەبن کەوان لەسینەکاندا (چونکە هەر ڕواڵەت دەبینن و وردنابنەوە).

لە ئایەتێکی تریشدا دەفەرموێت : (أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلا يَسْمَعُونَ) (السجدة:٢٦)

واتە : ئایا ئەوە پەندو ئامۆژگاری وەرناگرن لەوەی : ئێمە پێش ئەمان چەندەها جیل و نەوەمان لەناو بردووە , بەناو ماڵەکانیانا دێن و دەچن , بەڕاستی ئاڵەو دیمەنانەدا بەڵگەی زۆر بەهێز هەیە لەسەر دەسەڵاتی ئێمە , ئایا ئەوە نابیستن ؟! ..

ئەو گەڕانەش بەپێی قەدەری خوا لەکات و شوێنی تایبەت دا دەبێتە مایەی دۆزینەوە , عومەری کوری خطاب **کاتێك پرسیار دەکرا لەهەندێ ئایەت یان شتانێك کە تێی نەدەگەیشتن دەیفەرموو : واز لەم شتانە بێنن تا ئەو کاتەی کەخوا ڕێ دەدات بە عەقڵەکان کەبیدۆزنەوە ..**

ئەصحابی السبت

قورئانی پیرۆز لەبارەی دانیشوانی ناوچەیەکی گوێ دەریاوە کەجوولەکە بوون لەچەند شوێنێکدا سەرگوزەشتەیان باس دەکات تاببێتە پەندو عیبرەت و دەفەرموێت :

یەکەم / (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ , فَجَعَلْنَاهَا نَكَالاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ) (البقرة:٦٦)

واتە :سوێند بەخوا بێگومان زانیوتانەو ئاگادارن چیمان بەسەر ئەوانە هێنا ڕۆژانی شەممە دەستدرێژیان دەکردو لەسنوور دەردەچوون , لەبەرئەوە بڕیارماندا و وتمان : ببنە مەیموونی دوور خراوە لە ڕەحمەتی خوا , ئنجا ئەو بەمەیموون کردنەمان گێڕا بەپەندو عیبرەت بۆ ئەوانەی هاوچەرخی ڕووداوەکە بوون بۆئەوانەش لەدوای ئەوان دێن , هەروەها کردمانە ئامۆژگاری بۆخواناس و پارێزکاران ..

دووەم / (قل يا أهل الكتاب هل تنقمون منا إلا أن امنا بالله) **واتە/**

ئەی (محمد)(ص)**پێیان بڵێ بەو جوولەکەو گاورانەی گاڵتە بە ئاینەکەتان دەکەن : ئایا ئێوە ئەوە لەئێمە دەکەن بەعەیب و لەکە ، کەبڕوای تەواوو ڕاستمان بەخواو پێغەمبەرانی هەیە ؟!** (وما أُنزل إلينا)**هەروەها ئەوەمان لێ دەکەن بە لەکە کە ئیمانمان بەو قورئانە هەیە کە نێردراوە بۆ سەرمان** (وما أُنْزِلَ مِن قبل) **هەروەها ئەونامە ئاسمانیانەش کە لەوەو پێش نێردراون بۆ سەر گەلەکانی تر , دەی ئەم بیروباوەڕەمان نابێتە عەیبەو شایانی ڕەخنە گرتن نیە** (وأن اكثركم فاسِقون) **کە لەڕاستیش دا ئێوە زۆربەتان فاسقن و دوورن لە ئاین ..** (قل : هل انبئكم بِشَرٍ مِنْ ذلك)**ئنجا پێیان بڵێ ئەی محمد** (ص) **: ئایا پێتان ڕاگەیەنم ئەی گاڵتەکەران , کەدەڵێن :پێمان وانیە ئایین لەئایینی ئێوەخراپتر بێت ! پێتان بڵێم کێ خراپترە لەخاوەنی ئەو ئاینەی کەئێوە ڕقتان لێ یەتی و گاڵتەی پێدەکەن ؟** (مثوبة عند الله)**لەبارەی تۆڵە و سزای خراپەوە لای خودا** (مَن لعنه الله وغضب عليه) **ئەوە خراپەی ئەو کەسەیە کەخودا نەفرینی لێکردووە و لەڕەحمەتی خۆی دووری خستۆتەوەو ڕق و خەشمی لێیەتی و** (وجعل منهم القردة والخنازير)**کردنی بەمەیموون و بەراز و** (وعبد الطاغوت)**کردنی بەگوێرەکە پەرست و بت پەرست وملهوڕ پەرست :** (أولئك شرٌّ مكاناً واضل عن سواء السبيل) (المائدة : ٦٠)

ئەوانە جێگایان خراپەو ئاکامیان شەڕەو ڕێگایان لێ وون بووەو گومڕا و سەرگەردانن .

سیٚ یەم / (وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعاً وَيَوْمَ لا يَسْبِتُونَ لا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ) (الأعراف:١٦٣)

واتە : پرسیار لەجووەکان بکە دەربارەی ئەو شارەی کە لە گویٚ دەریا بوو , لە کاتیٚکدا ئەوان لە ڕۆژی شەممەدا سنووریان دەشکاند (کەبڕیار بوو ڕۆژی شەممە تەرخان بیٚت تەنها بۆ خواپەرستی) .

کاتیٚك لە ڕۆژی شەممەکەیاندا ماسیە گەورەکانیان بۆ دەهاتە سەر ئاوەکەو , ئەو ڕۆژانەش کە شەممە نەبوو ماسیەکانیان بۆ نەدەهات , ئابەو شیٚوەیە بەهۆی یاخی بوون و لادانیانەوە تاقیمان کردنەوە .

جوولەکەکان داوایان کرد کەخوا ڕۆژیٚکیان بۆ بکات بەڕۆژی پشوو کەکارو کاسپی تیانەکەن , خوای گەورەش شەممەی بۆ دانان و ئیرادەیانی تاقیکردەوە کە ئایا ڕاست دەکەن لەگەڵ خوادا یان نا , ئەوە بوو بەفەرمانی خوا ماسی گەورە لەشەممەندا دەردەکەوتن و ئەمانیش چوارچاو دەبوون بۆیان , پاشان ڕۆژانی تر خۆیان دەشاردەوە و، ئەمانیش کاریان ماسی گرتن بوو , بۆیە هەندیٚکیان خۆیان بۆ نەگیراو شەیتان چووە بنکلیٚشەیان و کەوتنە فیٚڵ کردن بەوەی کە لە قەراغ دەریا ئەستیٚراو دروست بکەن و شەپۆلی دەریا شەمموان ماسی لەگەڵ خۆی دەهیٚنا بۆ ناوی و دوایی لەحەوزەکاندا گیریان دەخواردو یەك شەممان ڕاویان دەکردن ..

لیٚرەدا خەڵکەکە بوون بەسیٚ دەستەوە , یەکەمیان ئەم خراپەکارە فیٚڵبازانە بوون , دووەمیان چاکەکار بوون وخواناس بوون ئامۆژگاریان دەکردن , سیٚیەمیشیان هیچیان نەدەکردو هەرچەند خراپەکار نەبوون , بەڵام بەچاکە کارانیان دەووت : بۆ چی ئامۆژگاری ئەو خراپانە دەکەن و هەقتان چی‌یە بە سەریانەوە , ئەوانە هیچ سوودی نیە لەگەڵیاناو خوا سزایان دەدات ..

(وإذ قالت أمة منهم لِمَ تَعِظُونَ قوماً اللهُ مُهلِكُهُمْ أو مُعَذِّبُهُمْ عذاباً شديداً) **کاتیٚك کۆمەڵیٚك لەو خەڵکە , کە بیٚ لایەن بوون و پیٚیان وابوو ئامۆژگاری کردن سوودی نیەو دەستیان بەکلاٚوی خۆیانەوە گرتبوو بانەیبات , بەبانگخوازە چاکەکارەکانیان ووت : ئەوە ئیٚوە بۆچی ئامۆژگاری کۆمەڵیٚك دەکەن کەپەروەردگار بڕیاری لەناوبردنی داون ؟! ئیٚوە**

دەزانـن کـەخوا لـەدونیادا بـەهیلاکیان دەبـاو لەقیامەتـدا سـزای سـەختیان دەدات ؟!
ئامۆژگاری کارەکانیش وتیان (قالوا : معذرةً إلــى ربِّكُـمْ و لَعَلَّهُـمْ يَتَّقــون)بۆیە : ئامۆژگارییـان دەکـەین , بۆئـەوەی بـە ئـەرکی سەرشـانمان هەسـتین و لای خـوا عوزرمـان هـەبیٚ و بڵێین : لـە ئاسـتی خراپـەدا بیٚ دەنـگ نـەبووین و بەرهەڵسـتی خراپـەمان کـرد و، وێڕای ئەوەش ئێمە نائومێد نابین لە گەڕانەوەیان بۆلای هەق و هاتنـەوەیان بـۆ سـەر ڕێـی ڕاست و، بەڵکو وریاببنەوەو دەست بکێشنەوە بەئامۆژگاری یەکانمان ..

ئنجا (فَلَمّا نَسُوا ما ذُكِّروا بِهِ انجينا الذين ينهون عن السوء وأخذنا الـذين ظَلَمــوا بعذاب بئيس بما كانوا يفسقون) کاتێك ڕاوچـی‌یەکان گوێیـان بەئامۆژگارییـەکان نـەدا و فەراموٚشیان کرد , ئەوانـەی کەچاکەکارو بـانگخواز بـوون ڕزگارمـان کـردن و ئەوانـەش کـە ستەمیان کردو هەوڵیان دا بۆ ئەو کارە ناڕەوایە , بەسـزایەکی سـەخت گیرۆدەمـان کـردن , بەهۆی ئەوەی لەسنوور دەرچوو بوون .
(فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ) (الأعراف:١٦٦) کاتێك هەر سەرکەشیان کردو هوشیار نەبووونەوەو دەستیان نەگێڕایەوە لەوەی لێیان قەدەغە کرابوو , پێمان وتن :ببنە کۆمەڵە مەیمونێکی سووك و ڕیسواو دوور لەڕەحمی خوا ..
چوارەم / (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقاً لِمَا مَعَكُـمْ مِـنْ قَبْـلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهاً فَنَرُدَّهَا عَلَى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّـهِ مَفْعُولاً) (النساء:٤٧)
واتـە : ئـەی ئەوانـەی پـەڕاوی ئاسمانیتـان پێـدراوە بـاوەڕ بهێـنن بـەو قورئانـەی کـە ناردوومانــە و بەڕاســت دانــەری ئــەوەی ئێوەیــە , پــێش ئــەوەی ڕۆژێــك بێــت کــە ڕووخسارانێکی بیٚ دین پان وپلیش بکەینەوە و ئاسەواری دەم و چاو نەهێڵین و بەرەو پشتی بکەین و (وەکو پشتی سەری لیٚ بکەین), یاخود نـەفرینیان لێبکـەین وەکـو چـۆن نـەفرینمان لەخـەڵکانی ڕۆژانـی شـەممەوان کـرد (کەبـەفێڵ فـەرمانی خوایـان شـکاند), بێگومان هەر فەرمانی خوایە کە هەمیشە و بەردەوام ئەنجامدراوە ..
چەند سەرنجێك :
١) لەئایەتـەکانی پێشەوە تێدەگـەین کـە ئـەهلی کیتـاب ئـەم بەسـەرهاتەیان زۆر بـە باشـی زانیوە بۆیە دەفـەرمویٚ (ولقد علمتم الذين اعتدوا مـنكم فـي الـسبت) یـان دەفـەرمویٚ

(واسألهم عن القرية التى كانت حاضرة البحــر) ..**جاكاتێك عبدالله ی كوڕی سەلام لەشامەوە هات بۆ مەدینەو گوێی لەئایەتی :** (يأيها الذين اوتوا الكتاب أمنوا بما نزلنـــا مصدقاً لما معكم من قبل أن نطمس وجودها فنردها على أدبارها أو نلعنهم كمـــا لعنـــا أصحاب السبت) **بوو بەپەلە هات بۆلای پێغەمبەرو موسڵمان بوو , چونكە دەیزانی خوا چی بە (أصحاب السبت)كردبوو , وە دەیزانی كە هەڕەشەی خوا ڕاستە چونكە هیچ شتێك نیە بتوانێ ڕێی لێ بگرێت ..**

كەموسڵمانیش بوو وتی : ئەی پێغەمبەری خوا لەڕێ زۆر دەترسام كەخوا (مەسخم) بكات و شكڵ و شێوەم بگۆڕێت ..

(كعب الاحبار)یش لە سەردەمی حەزرەتی عومەردا موسڵمان بوو خۆی و كەس و كارەكەی بەهۆی ئەو ئایەتەی كە باسمان كرد , جا كەعب كە گوێی لەو هەڕەشەیە بوو یەكسەر وتی (رب أسلمت).. پەروەردگار من موسڵمان بووم .. ئنجا دەڵێ كەخۆم شت كاتێ موسڵمان بووم , دەستم دەگێڕا بەدەم و چاوم داو دەترسام خوا مەسخی كردبم .. (ل٢٤٩ القنبلة)..

٢) هەندێ لەموفەسیرەكان بۆ ئەوە چوون كە ڕەنگە ئەوانەی كە فەرمانیان بەچاكە نەداوەو جڵەوگیریان نەكردووە لەخراپە خوای گەورە ئەوانیشی سزا دابێت , بۆیە ئیبن عباس خوا لێی‌ڕازی بێت كە ئەم ئایەتانەی دەخوێندەوە دەگریا لەترسی ئەوەی هەرچی بێدەنگ بێت لە ئاستی خراپەداو بەپێی توانا ڕۆڵی خۆی نەبینێ ، خوای گەورە وەك ئەوانەی باسكران غەزەبی لێ بگرێت ..

هەندێكی تریش دەڵێن : ڕەنگە قورئان كەباسی نەكردوون ، ئیهمالی كردبن چونكە شایانی باس نین و هەروا چارەنووسیانی بەنەزانراوی هێشتۆتەوە ..

٣) قورئان باسی چەند جۆرێك سزا دەكات كەخوای گەورە سزای خەڵكی پێداوەو ئەوانەش دەگونجێ دووبارە ببنەوە , هەروەك دەفەرموێ : (وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطاً سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعاً وَقَالُوا لا تَخَفْ وَلا تَحْزَنْ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّـــا امْرَأَتَـــكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ , إنا مُنْزِلون على أهل هذه القرية رِجْزاً من الـــسماء بمـــا كـــانوا يَفْسقُون , ولقد تركنا منها أية بينة لقوم يعقلون) (العنكبوت:٣٥)

واتە : کاتێك فریشتەکان گەیشتنە لای لوط , بەهاتنیان زۆر دڵتەنگ و غەمبار بوو , نەیدەزانی کە فریشتەن و سەری دنیای لێ هاتەوەیەك , وتیان : مەترسەو خەمت نەبێت ئەوان ناتوانن دەستدرێژی بکەنە سەر ئێمەو ئێمە فریشتەین , بێگومان ئێمە ڕزگارکەری تۆو کەسوکارەکەتین تەنها هاوسەرەکەت نەبێت کە لە تیاچووانە , بەڕاستی ئێمە دابەزێنەری سزاو بەڵای ئاسمانین بەسەر خەڵکی ئەم شارەدا بەهۆی ئەوەی کە دەردەچوون لەفەرمانی خوا , سوێند بەخوا بەڕاستی سەرەنجام ئاسەوارێکی ئاشکرامان لەشاری کاول وویران بەجێهێشت بۆ کەسانێك کەژیرو هۆشمەندبن .

ئنجا دێتە سەرباسی (شعیب)سەلامی خوای لێبێت دەفەرموێت :

(وإلى مدين أخاهُم شُعيبا فقال ياقوم اعبدوا الله وارجُوا اليوم الآخِرَ ولا تَعْثَوا في الارض مُفسدين , فكذَّبوه فأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فأصْبحوا في دارِهِمْ جاثمين)**هەروەها شوعەیبمان ڕەوانەکرد بۆناو براکانی لەشاری مەدیەن , پێی وتن : ئەی گەل و هۆزم تەنها خوا بپەرستن , بەهیوای قیامەت و ئایندە بژین و ترسی تەنگانەی ئەو ڕۆژەتان هەبێت , گوناهو تاوان و خراپە لەسەر زەویدا ئەنجام مەدەن و مەیچێنن (چونکە زەوی بێ خاوەن نیەو ژیانتان تاسەرنیە)لەئاکامدا خەڵکەکە بڕوایان پێنەکرد ,ئیتر بە بوومە لەرزەیەك هەر هەموویان لەماڵەکانیاندا بەچۆکدا هاتن ومردن و بوون بەژێر خاك و خۆڵەوە .**

ئنجا دێتە سەر باسی گەلی عادو ثمودو دەفەرموێت :

(وعاداً وثمودَ وقد تَبَيَّنَ لكم مِن مساكِنِهِمْ وزَيَّنَ لهُم الشيطانُ أعمالهُمْ فَصَدَّهُمْ عن السبيلِ وكانوا مُستبصرين)**هەروەها (عاد) ی گەلی (هود)و (ثمود)ی گەلی (صالح)یشمان لەناوبردکە ئاشکرابوو بۆتان تیاچوونیان لەشوێنەواری کاولیانەوە , شەیتانیش کردەوەی نادروست و ناپەسەندیانی بۆ ڕازاندبوونەوە , لەڕێگەو ڕێبازی ڕاست وێڵی کرد بوون , لەکاتێکدا ئەوان خاوەنی عەقڵ و بیرو هۆشیش بوون .**

ئنجا دێتە سەر باسی قارون و فیرعەون وهامان (وقارونَ وفِرعونَ وهامانَ ولقد جاءَهُمُ موسى بالبيناتِ فاستكبَرُوا في الارضِ وماكانوا سابقين)**واتە : قارون و فیرعەون و هامانیشمان لەناوبرد ,سوێند بەخوا بێگومان موسا بەڵگەی زۆری بۆ هێنان , کەچی**

خۆیـان زۆر بەگـەورە دانا لەزەویـدا , سـەرەنجام نـەیانتوانی لەسـزاو تۆڵـەی خـوا خۆیـان ڕزگار بکەن . ئنجا دێتە سەر باسی هۆی لەناوبردنیان کە گوناهوتاوان کردنە :

(فَكُلّاً أَخَذْنَا بِذَنْبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِباً وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَـنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) (العنكبوت:٤٠)

واتـە : ئێمـە هەریـەکێك لەوانـەمان بەسـزای تـاوانی خـۆی گەیانـد , جـا هـەیانبوو بـەرد بارانمان کردن (وەك گەلی لوط), هەیان بوو دەنگ و سەدای بەهێز (الـصیحة)لـەناوی بـرد , هـەیانبوو بـەناخی زەویـدا بردمانـە خـوارەوە و نغـرۆی زەویمـان کـرد وەك (قـاروون), هەشـیانبوو نقومی دەریامـان کـرد وەك (فیرعـەون), جاوەنـەبێت خـوا ستـەمی لێکـردبن , بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد..

جاری واش هەیـە خـوای گـەورە لەبـەر حیکمـەتێك سـزا کـە دوادەخـات , بۆیـە کـافران دەکەونـە لاقرتـێ و گاڵتـەکردن و پەلـەکردن , کـوا خـوا بـۆ لـەناومان نابـات ؟؟ هـەروەك لەسورەتی عنکبوت دا دەفەرموێت :

(وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلا أَجَلٌ مُسَمّىً لَجَاءَهُمُ الْعَـذَابُ وَلَيَـأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَـةً وَهُـمْ لا يَشْعُرُونَ , يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ , يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِـنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) (العنكبوت:٥٥)

واتە :بێباوەڕان پەلەت لێدەکەن و داوای هاتنی سزا دەکەن , خۆ ئەگـەر کـاتی تایبـەتیمان دیاری نەکردایە بۆ پێشهاتنی , یەکسەر سزایان بۆ دەهات , بێگومـان ئـەو سزاو تۆڵەیـە , لەناکاو یەخەیان دەگرێت ، لەکاتێکدا ئەوان هەست بەنزیك بوونەوەشی ناکەن .

بێبـاوەڕان پەلــەت لێدەکــەن و داوای هــاتنی ســزا دەکــەن , بێگومــانیش دۆزەخ دەوری کـافرانی داوەو هــەرگیز لەســزاکەی دەربــاز نــابن . لــە ڕۆژێکـدا کەسـزا دایانـدەگرێت لەسەرویانەوە و لەژێر پێیانەوە و , خوای گەورە پێیان دەفـەرموێت : بـچێژن سـەرەنجامی ئەو کاروکردەوانەی ئەنجامتان دەدا ..

٤) **هەرچەند قورئان بەجوولەکە دەفـەرموێ** (وأن أكثركم فاسقون)**زۆربـەتان خراپـەکارن , بەڵام بە ئینصافەوە باسی هەندێکیان دەکات کەخواناس و چاکن و ئەو دەرگایە بـەواڵایی و کراوەیی بەجێ دەهێڵـێ بۆ کەسـانێك کە بیانـەوێت بگەڕێنـەوە , هـەروەك دەفـەرموێت :**

(لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ,يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ , وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ) (آل عمران:١١٥)

واتە : گاورو جوولەکە هەموویان یەکسان و چوونیەك نین , بەڵکو لەخاوەنانی کتێب دەستەیەك لەئیماندارانیان هەن , ئایەتەکانی خوا لەکاتەکانی شەودا دەخوێننەوە و نوێژ دەکەن و سوژدە دەبەن , ئەوانە ئیمان و باوەڕیان بەخواو بەڕۆژی دوایی هەیەو فەرمان دەدەن بەچاکەو جڵەوگیری دەکەن لەخراپە و دەست و بردن بۆ چاکەکردن ، بێگومان ئەوانە لەڕیزی چاکەکارو چاکەخوازاندان . ئەو بڕوادارانە هەرچاکەیەك ئەنجام بدەن بەفیڕۆ ناچێت , خواش زانایە بەپارێزکارو دینداران .

یەکێ لەوانەش زانایەکی جوولەکە بوو بەناوی (مُخَيْـرِق), **کە لەغەزای ئوحد دا , بەجوولەکەکانی وت :** (یامعشر یهود , والله إنکم لتعلمون أن نصر محمد علیکم لحق) **واتە : ئەی کوڕ گەلی جوولەکە بەخوا ئێوە بەڕاستی دەزانن کە سەرخستنی (محمد)پێویستە لەسەرتان ..**

پاشان چەکی هەڵگرت و چوو بۆ جیهاد و شەهید بوو , وە لەبەرئەوەی وەسیەتی کردبوو کە ئەگەر شەهید بوو ماڵ و سامانەکەی بدرێ بە حەزرەت (ص) چی لێ دەکات بیکات .. ماڵ و سامانەکەشی حەوت باخ بوون حەزرەت (ص)کردی بە وەقفی موسڵمانان لەمەدینەداو پاش شەهید بوونی حەزرەت (ص) فەرمووی (مخیرق خیر یهود) واتە موخەیرق چاکترینی جوولەکەکانە ..

هەروەها لەئایەتێکی تریشدا دەفەرموێت: (وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ) (لأعراف:١٥٩) **واتە : کۆمەڵێك لە نەتەوەی ئیسرائیل لە سەردەمی موسادا و پاش لە دنیادەرچونیشی شوێن هەق کەوتن و بەهەق و عەدالەت حوکمیان کردووەو پابەندی بەرنامەی خوا بوون ..**

٥) کاتێك کۆمەڵی کافران دەوری مەدینەیان داو جوولەکەکانی (بنی قریظە)پەیمانیان شکاند , خوای گەورە موسڵمانانی سەرخست بەوەی ڕەشەبای نارد داروپەردوی بەسەریەکەوە نەهێشتن و دووبەرەکی تێخستن .. ئنجا حەزرەت (ص)چووە سەر (بنی

قریظـە) و گـویّ یـان لیّ بـوو کـە لەسـەر شـووراکانیانەوە جنێویـان بەموسـڵمانان دەدا ، حەزرەت (ص)پیّی فەرموون (یاإخوان القردة هل أخزاكم الله وأنزل بكم نقمته ؟!)

واتە :ئەی براکانی مەیموون ئایا خوا ڕیسوای کردن و سزا و خەشمی خۆی بۆ ناردن ؟!

ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کەکاتی خۆی هەندێکیان بوون بەمەیمون و هەندێکیان بوون بە بەراز ، هاوەڵان لەحەزرەتیان (ص)پرسی : ئایا مەیمون و بەرازی ئێستا نەوەی ئەوانن ؟ حەزرەتیش (ص)فەرمووی : نەخێر هەرکەس خوا مەسخی بکات نەوەی نابێت !

<u>ئنجا ئاخۆ چۆن بوون بە مەیمون و بەراز ؟!</u>

گەورەترین دۆزینەوە !

کاتێك هەنـدیّ لـە جوولەکـەکان کەوتنـە فڕوفێـل کـردن و حـەڵاڵ کردنـی ئـەوەی کـەخوا لێـی حـەرام کردبـوون ، خـوای گـەورە کلکـی مـەیموونی لیّ ڕوانـدن و هەندێکیـشیان کلکـی بەرازیان بـۆ پـەیدا بـوو ، دەنگیـان نـەماو وەك مـەیمون و بـەراز دەنگیـان دەردەهـات ، بۆیـە لەماڵـەوە نەهاتنـە دەرەوە ، جاکـە خـەڵکی نـەیان بیـنین بـچنە سـەر کـاری خۆیـان و دیـار نەبوون چوون بۆ ماڵەکانیان !! بینیـان (مەسخ)بوون و شیوازیان تێك چووەو کلکیان بۆ پەیدابووەو چی قسەیان لەگەڵ کردن بە ئیشارەت وەڵامیان دانەوە ! ﴿ سـەیری تفسیر جامع البیان / الامام الطبری / سورة (الاعراف)بکە ﴾دیارە ئەمـەش بەڵایـەکی گەورەیـە و بوون بەپەندی زەمانە ، بەرگەیان نەگرت ، هەندێکیان سـەری خۆیـان هـەڵگرت بـۆ بیابـانی میسری و هەنـدێکیانیش بـەرەو شـام و سـەرەنجام لـەو بیابـان و دەشـت و هـەردو چۆڵـەدا لەناوچوون ، هەندێکی تریشیان پاش چەند ڕۆژێك لەماڵەکانی خۆیاندا گیانیان دەرچوو. بەپیّی عادەتی ئەو زەمانە هەندێك لەوانەیان (مۆمیا)کرد ، وەك مۆمیای میسری یـەکان و لـەتابووتی تەختـەدا دایـان نـان کـە هـیچ بزمـاری پێوەنیـە ، بـەپیّی بیروبۆچـوونی جوولەکەکان ..

خوای گەورە کە هـەردەم دەسـتی خێـری بـەم ئوممەتەوەیـە ، لەلوتکـەی زەبـرو زەنـگ و تاوانی جوولەکەدا لە کۆتایی ساڵی (٢٠٠٠)دا ، ئیرادەی خێری وابوو کەئەم مەسەلەیە بۆ تەسدیقی قورئان ئاشکرا ببێت ..

بـەڵیّ .. هەنـدیّ لەشـوێنەوار نـاس و پـسپۆڕی موسـڵمانی فەلەسـتینی توانیـان قەبرسانێك بدۆزنەوەو ئەو مۆمیایانە دەربهێنن و وێنەی بگرن ...

مۆمیاکان , قژی سەرو لاشەیان ماوەو دەمیان داچەقیوەو ترس و شپرزەییان پێوە دیارە و هەندێکیان کلکیان هەیە وەك مەیمون و هەندێکیان کلکیان بستێك دەبێ وەك بەرازو هەندێکیان ناوقەدیان درێژ بۆتەوەو شێواوە , ئەمە بێجگەلەوەی کەپارچەی تۆڕی ڕاوچی‌یەکانیش دۆزراوەتەوە ..

ئنجا لەبەرئەوەی کە دەستی جوولەکەی نەگاتێ , دایان پۆشیەوەو بەنهێنی هێشتیانەوە , تائەو ڕۆژەی وەزعەکە باشتر دەبێت .. پاشان وێنەکانیان برد بۆلای نووسەری میسری (محمد عیسی داوود)و داوایان لێکرد کەبلاوی بکاتەوە بەناوی خۆیەوە , ئەویش وێنەکان و باسەکەی لەپەڕاوێکدا بلاو کردەوە بۆ جیهان لەساڵی ٢٠٠٣ دا بەناوی (القنبلة / يهود مسخهم الله قردة وخنازير , اكتشاف القرية حاضرة البحر) **تابێتە پەندو عیبرەت بۆ هەموو ئەوانەی کەسنوور شکێنی دەکەن و گوێ نادەن بەفەرمانی خوا ..**

سفرەو خوانێکی ئاسمانی

هاوەڵانی عیسی (سەلامی خوای لێ بێت)داوایان کرد لەحەزرەتی عیسا کە داوابکات لەپەروەردگار سفرەو خوانێکیان لەئاسمانەوە بۆ دابەزێنێ تالێ ی بخۆن و بەم موعجیزەیەش زیاتر دڵنیابن , قورئانیش باس لەم ڕووداوە دەکات لەسوورەتی(مائدة)دا کە لەم ڕووداوەوە ناوەکەی هاتووە دەفەرموێت :

(إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ ؟؟ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ,قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ) (المائدة:١١٣)

واتە : کاتێك حەواری‌یەکان وتیان : ئەی عیسای کوڕی مەریەم , ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت لە ئاسمانەوە سفرەو خوانێکمان بۆ دابەزێنێت ؟ عیسا سەلامی خوای لێبێت فەرمووی : لەخوا بترسن ئەگەر ئێوە ئیماندارن ..

حەواری‌یەکان وتیان : دەمانەوێت لێی بخۆین و دڵنیا بین و چاك بزانین کە بێگومان ڕاستت لەگەڵدا کردوین و لەسەریشی ببین بەشایەت ..

ئنجا : (قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيداً لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ,قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ

يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَاباً لا أُعَذِّبُهُ أَحَداً مِنَ الْعَالَمِينَ) (المائدة:١١٥) **حەزرەتی عیسا سەلامی خوای لێبێت دوعای کردو فەرمووی : ئەی خوای پەروەردگار لەئاسمانەوە سفرەو خوانێکمان بۆ دابەزێنە تاببێتە جەژن و بۆنەوەکانی ئێستاو داهاتوومان و بەڵگەیەك بێت لەلایەن تۆوە بۆ پێغەمبەرایەتی من و دەسەڵاتی بێ سنوورت و لەرزق و رۆزی بەهرەوەرمان بکە , هەرتۆی چاکترین ڕۆزی بەخش ..**

ئنجا خواوەند فەرمووی : بەڕاستی من ئەو سفرەوخوانەتان بۆ دادەبەزێنم , جائەوەتان دوای دابەزینی ئەو سفرەو خوانە بێ بڕوابێت و سوپاسگوزار نەبێت , ئەوە بەڕاستی من سزایەکی دەدەم کە سزای هیچ کەسێکم لەجیهانا ئاوا نەدابێت ..

هەندێك لەموفەسیرین لایان وایە کە حەواری یەکان لەترسی ئەو هەڕەشەیە پەشیمان بووبنەوەو سفرەیان نەویستبێ و دانەبەزیبێ ..

بەڵام فەرموودەیەك کە (ترمذی) **ڕیوایەتی کردووە لەعەمماری کوڕی یاسرەوە حەزرەت** (ص)**دەفەرموێت :** (أنزلت المائدة من السماء خبزاً ولحماً , وأُمروا ألا يخونوا , ولايدخروا لغد فخانوا وادخروا ورفعوا لغد فمسخوا قردة وخنازير) التاج الجامع للاصول .

واتە : سفرەو خوانەکە لەئاسمانەوە دابەزی کەنان و گۆشت بوو , فەرمانیان پێدرا خیانەت نەکەن و لێی هەڵنەگرن بۆ سبەینێ , کەچی خیانەتیان کردو لێیان هەڵگرت , خوای گەورە مەسخی کردن و بوون بەمەیمون و بەراز ..

جائەگەر وابێ کەواتە ئەم بەڵایەش بەسەر گاورەکاندا هاتووە ..

فڕوفێڵ لەخوا ناکرێت

هەندێ کەس وا دەزانێت ئەگەر توانی شتێك لەخەڵکی بشارێتەوە دەتوانێت لەخواشی بشارێتەوە , یان بەمانایەکی تر چۆن خەڵکی دەخەڵەتێنێ وادەزانی دەتوانی خواش بخەڵەتێنێ , کەدیارە ئەمەش ئەستەمە , چونکە هیچ شتێك نیە لەم بوونەوەرەدا ورد یان درشت خوا ئاگای لێی نەبێت : (قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَاماً وَحَلالاً قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ,وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لا يَشْكُرُونَ) (يونس:٦٠) **واتە : پێیان بڵێ : هەواڵم بدەنێ , ئێوە چۆن لەخۆتانەوە ئەو رزق و ڕۆزیەی**

کەخوا پێی بەخشیون بەکەیفی خۆتان حەڵاڵ و حەرامی دەکەن , پێیان بڵێ : ئایا خوا خۆی مۆڵەتی داون , یان لەخۆتانەوە شت بەدەم خواوە هەڵدەبەستن ؟!

باشە , ئاخۆ لەرۆژی قیامەتدا گومان و بۆچوونی ئەو کەسانە چۆن بێت کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستن ؟ ئایا وادەزانن لێپرسینەوە نیە ؟ بەڕاستی لەگەڵ لاری زۆربەی خەڵکیدا خوا هەر خاوەنی فەزڵە بەسەریانەوە , هەرچەندە زۆربەیان بێ ئەمەکن و سوپاسگوزارنین ..

(وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُوداً إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلا فِي السَّمَاءِ وَلا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) (يونس:٦١)

واتە : ئەی محمد (ص)تۆبە هیچ کارێك هەڵناسی , هیچ بەشێك لەقورئان ناخوێنێتەوە کەئێمە ئاگادار نەبین , ئێوەش ئەی خەڵکینە بەهیچ هەڵسوکەوتێك هەڵناسن کەئێمە شایەت نەبین بەسەریەوە لەکاتێکدا ئەنجامی دەدەن و تیایدا رۆدەچن , هیچ شتێك لەپەروەردگاری تۆ ون نابێت , لەمسقاڵە زەرەیەکەوە , لەزەوی یان لەئاسمانەوە , بچوکتربێت یان گەورەتر , کە لەدۆسیەیەکی تایبەتی ئاشکرادا لای ئێمە تۆمار نەکرابێت.

لە سورەتی (سبأ)یش دا جەخت دەکاتەوە سەر ئەمەو دەفەرموێت : (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلا فِي الْأَرْضِ وَلا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) (سبأ:٣)

واتە : ئەوانەی کافرو خوانەناسن دەیانووت : قیامەت هەر نایەت و نامانگاتێ ، ئەی پێغەمبەر (ص)پێیان بڵێ : نەخێر وانیە , سوێند بەپەروەردگارم هەر یەخەتان دەگرێت چونکە ئەو زاتە زانایە بەنهێنی و شاراوەکان و ئەندازەی کێشی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان و زەویدا لەخوا ون نابێت , هەروەها لەویش بچوکتر یان گەورەتر نی‌یە لەپەراوێکی تایبەتی روون و ئاشکرادا تۆمار نەکرابێت .

لەگەڵ زانایی بێ سنووری پەروەردگاردا کەسی واهەیە : (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ , يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ) (البقرة:٩)

واته : لەناوخەڵکیدا کەسانێك هەن کە دەڵێن : ئیمان و باوەڕمان بەخواو بە ڕۆژی دوایی هەیە , ئەوانە لەڕاستیدا درۆدەکەن و بڕوادارنین , ئەوان بەخەیاڵی خۆیان وا دەزانن خواو بڕواداران دەخەڵەتێنن , کەچی جگە لەخۆیان کەسیان پێناخەڵەتێت , بەڵام هەست ناکەن و فام ناکەنەوەو بیرناکەنەوە .

پێغەمبەریش (ص)لەفەرموودەکانیا جەخت دەکاتە سەر فێڵ نەکردن و خۆنەخەڵەتاندن و دەفەرموێت (مابال أقوام يلعبون بحدود الله , يستهزءون بأياته)(ابن ماجه)**واته : چییانە کەسانێك یاری بەسنووری خوا دەکەن و گاڵتە بەئایەتەکانی دەکەن.**

هەروەها دەفەرموێت : (والذى نفسي بيده ليبيتن أناس من أمتي على اشر وبطر ولعب ولهو , فيصجوا قردة وخنازير , باستحلالهم المحارم و أكلهم الربا) **(ئیمام ئەحمەد)**

واتە :بەو خوایەی گیانی منی بەدەستە کەسانێك لەئومەتم سەرگەرمی تاوان و زیادە ڕەوی و (لهو)و (لعب)دەبن و , خوا دەیانکات بەمەیمون و بەراز , بەهۆی حەڵاڵ کردنی حەرام و سووخواردنەوە ..

لەفەرموودەیەکی تریشدا دەفەرموێت : (ليشربن ناس مِن أمتي الخمر , ويسمونها بغير اسمها , يُعزف على رؤوسهم بالمعازف و المغنيات , يخسف اللهُ بهم الارض , ويجعل منهم قردة وخنازير)ابن ماجه .

واتە: هەندێ لەئومەتم عەرەق دەخۆن و ناوی تری لێ دەنێن (وەك ئێستا کەدەڵێن مەشروباتی رۆحی ؟!)ولەسەر سەریانەوە مۆسیقا و گۆرانی هەیە , خوای گەورە نغرۆی زەویان دەکات و دەیانکات بەمەیمون و بەراز .

زانای پایە بەرز (ئیبن القیم)یش لەپەڕاوی اغاثة اللهفان **لاپەڕە (٣٤٦)دا دەڵێت : مەسخ بوون و گۆڕان بۆ مەیموون و بەراز لەم ئومەتەشدا هەردەبێ ببێت لە دوو کۆمەڵدا , یەکەم : زانا خراپەکان کەدرۆ بەدەم خواو پێغەمبەرەوە دەکەن , ئەوانەی دینی خواو شەرعەکەی دەگۆڕن و خواش ڕەنگ و ڕووخساریان دەگۆڕێت . دووەم: ئەوانەی کە بە ئاشکرا خەریکی فیسق و خراپەوحەرامن .. جاهەرچیەکیان لەدنیاش دا مەسخ نەبن لەقەبرو قیامەتدا دەبن .. لەفەرموودەشدا هاتووە** (يُحشر آكل الربا يوم القيامةفي صورة الخنازيروالكلاب , مِن أجل حيلتهم على الربا , كما مُسخ أصحاب داود , لاحتيالهم

على أخذ الحيتان يوم الــسبت) **واته : سووخۆرەکان لەشێوەی بەرازو سەگدا حەشر دەکرێن بەهۆی حیلە شەرعیانەوە لەسووخواردن دا , هەروەك چۆن گەلی ئیسرائیل لە زەمانی (داود)دا , بوون بەمەیموون و بەراز بەهۆی ماسی گرتنیانەوە لەڕۆژی شەممەدا ..**

چەند جۆرێك لەفێڵ کردن

أ – هەندێك بۆئەوەی کە ڕزگاری بێت لەزەکات دان , پێش ئەوەی ساڵ بێتەوە بەسەر ماڵ و سامانیا , تەرتیباتێك دەکات بۆئەوەی (نصاب)ە کەی کەم بکات و ئەمەش پێغەمبەر (ص)جڵەو گیری لێکردووەو فەرموویەتی: (لايُجمع بين مُتفــرق , ولا يُفــرق بين مجتمع خشية الصدقة)البخاري ٢ / ١٣٨٢ .

ب – دیارە کاتێك کەسێك سێ جار هاوسەرەکەی تەڵاق دات , ئیتر ناتوانێت بیهێنێتەوە تاشوویەکی تر نەکات بەپیاوێکی تر چونکە دیارە بەکەڵکی یەکتری نایەن و بەیەکەوە ناژین , ئنجا هی واهەیە فێڵ دەکات لەم مەسەلەیەدا و لەگەڵ کەسێکدا ڕێك دەکەوێت کەژنەکەی مارەبکات و تەڵاقی بداتەوە تابۆی حەڵاڵ بێتەوە , دیارە ئەمەش فێڵەو حەزرەت (ص)دەفەرموێت (لعن الله المُحَلِلَ والمُحَلَل لَهُ)مجمع الزوائد ٤ / ٢٦٧

واتە : خوا لەعنەتی کردووە لەوەی کەژنی کەسێك مارە دەکات و تەڵاقی دەداتەوە , بەبێ ئەوەی بەڕاستی ببێتە هاوسەری , تەنها بۆ ئەوەی بۆی حەڵاڵ بێتەوە , وەهەروەها لەعنەتیشی کردووە لەوەی کە بۆی حەڵاڵ دەکرێ (واتە مێردی یەکەمی ئافرەتەکە) .

ج – هی واهەیە سوو دەخوات و ناوی کڕین و فرۆشتنی لێ دەنێ واتە فێڵ دەکات و خۆی دەخەڵەتێنێ کەئەمەش جڵەوگیری لێکراوە (يأتي زمان على النــاس يــستحلون الربــا بالبيع)البيهقى ٥ / ٣٧٥ .

د– هەندێك ناوی تر دەنێن لەعەرەق و بڕوبیانووی بۆ دروست دەکەن و خۆیان دەخەڵەتێنن , هەروەك حەزرەت (ص)هەواڵی داوینێ :

(لاتذهب الايام والليالي حتى تشرب طائفة من أمتي الخمر يُسمونها بغير اسمها) ابن ماجه ٤/٦٥ / ٣٣٨٤ . **واتە: دنیا تەواو نابێت تاوەکو کۆمەڵێ پەیدا نەبێت لەئومەتم کە عەرەق دەخۆن و ناوی تری لێ دەنێن ..**

هەروەها هی واهەیە خۆی دەخەڵەتێنێ و دەڵێ وەك عیلاج دەیخۆمەوە , دیارە ئەمەش قەدەغەکراوە و حەزرەت (ص)بیانویانی بڕیوەو دەفەرموێت : (خوای گەورە شیفای ئوممەتمی نەخستۆتە ئەو شتانەوە کەحەرامی کردوون)..

هـ – دیارە بەرتیل وەرگرتن حەرامەو لەعنەت کراوە لەوەی کە وەری دەگرێت و لەوەی کە دەیدات و لەوەش کە کارەکە رێکدەخات و لە نێوانیاندا دەبێت , هەروەك حەزرەت (ص)دەفەرمویّت : (لعن الله الراشي والمرتشي والرائش الذي يمشي بينهما)حـــاكم ٤ / ١٠٣ . **جابۆیە هەندێك کەس بەناوی دیاری یەوە بەرتیل دەبات و ئەوی تریش بەناوی دیاری یەوە وەری دەگرێت و لەڕاستیش دا بەرتیلەو حەرامەو بەو فێڵەو بەو ناونانە حەڵاڵ نابێت .**

و – پیاوێك بە سوفیانی ثوری وت : دەزانی کە وتنی هەریەکە لە (لاإلـــه إلا الله) و (الحمد لله)و (الله اكبر) **دە حەسەنات و چاکە دەست مرۆڤ دەخات , سوفیان وتی : بەڵێ دەزانم , کابرا وتی : بەلاتەوە چۆنە کەسێك سی هەزار درهەمی بەناشەرعی دەست بکەوێت و دانیشێ تەسبیحات بکات و چاکە دەست خۆی بخات , تاچاکەکانی خراپەکانی بسڕێتەوە ؟! سوفیان وتی : شتی وانابێت , باپارەکە بگێڕێتەوە لەپێشدا , چونکە زیکرەکە ئەو تاوانەی لەسەر لانابات .. جابەڕاستی وایە , هی واهەیە بەهەڵە لەئایەتی** (إن الحسنات يُذهِبنَ السيئات)**تێگەیشتووەو بەتەمایە بەفێڵ لێی دەرچێ ، دیارە خوای گەورە لەهەقی خەڵکی خۆش نابێت تابۆیان نەگێڕدرێتەوە ..**

ی– جوولەکە فێڵی تریان زۆر بووە , ئەوەتە حەزرەت (ص)لە بارەیانەوە دەفەرموێت (لعن الله اليهود , حُرِمَت عليهم الشحوم , فجملوها وباعوا , وأكلوا منها)ابن ماجـــه / واتە : **خوا لەعنەتی کرد لە جوولەکە , چونکە (شحوم – بەزو پیوی ماڵاتیان)لێ حەرام کراو ئەوانیش ئەیانتوانەوە و بەو شێوەیە دەیانفرۆشت و لێ یان دەخوارد .. (پەڕاوی** الحيل الشرعية / بين الحظر والإباحة / نشوة العلواني)..

لەخواغافڵ مەبن

خوای گەورە خاوەنی ئاسمانەکان و زەوی یەو ئاگاداری هەموو وردو درشتێکە لەم بوونەوەرەدا هەروەك لە قورئان و سوننەت دا ئاماژەی پێکراوە , ئەمەش بۆ ئەوەی مرۆڤ غافڵ نەبێ و بزانێ خوای گەورە چاوی لێیەتی و هەمووکارو کردەوەیەکی لەسەر حساب دەکات ئەگەر مسقاڵە زەڕەیەکیش بێت .. بۆ نموونە :

١) (وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ) (المؤمنون:١٧) **واتە :سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لە ڕاسەرتانەوە حەوت چین ئاسمانمان دروستکردووە و ئێمە هەرگیز لە دروستکراوان غافڵ و بێئاگانین و هیچ شتێکمان لێ ون نابێت و هیچیش پشت گوێ ناخەین .**

٢) (وَقُلْ لِلَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ , وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ , وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) (هود:١٢٣) **واتە : بڵێ بەوانە کە بڕوا ناهێنن : ئێوە لەشوێنی خۆتاندا کاری خۆتان بکەن و بەڕاستی ئێمەش خەریکی کاری خۆمان دەبین , بەردەوامیش چاوەڕێی دەرئەنجامی کاری هەردولابکەن و ئێمەش بەڕاستی چاوەڕێین , (دیارە خوای گەورە تەوفیقی کێ دەدات و هی کێش نادات).. هەر بۆخوایە نهێنی و نادیارەکانی ئاسمانەکان و زەوی , هەمووکارو فەرمانیش هەربۆلای ئەو زاتە دەگەڕێتەوە , دەی کەوابوو هەر ئەو بپەرستەو تەنها پشت بەو ببەستە , هەرگیز خوای پەروەردگارت بێئاگانیە لەوەی ئێوە دەیکەن و ئەنجامی دەدەن ..**

٣) (ولكل دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ) (الأنعام:١٣٢) **واتە : بۆ هەریەکێك لە بێباوەڕو موسڵمان چەندەها پلەو پایە هەیەو هەرکەس بە جۆرێك پاداشتی خۆی لەچاك یان لەخراپ وەردەگرێت و خوای پەروەردگارت بێئاگانیە لەو کردەوانەی کە دەیکەین ..**

٤) (قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجاً وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) (آل عمران:٩٩) **واتە : بەخاوەن کتێبەکان بڵێ : ئەی خاوەنانی کتێبی ئاسمانی بۆ ڕێدەگرن لە بڵاوبوونەوەی ئایینی خواو دەتانەوێت ئەوەی باوەڕی هێناوە ڕێبازی دینداری بەچەوتی بگرێت ؟ لەکاتێکدا خۆتان شایەتن**

و چاك دەزانن (ئەوە ڕاست نیەو چەوتە)دڵنیاش بن كەخوا غافڵ و بێئاگا نیە لەو شتانەی كە دەیكەین .

٥) (وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) (النمل:٩٣) واتە : بڵێ : سوپاس و ستایش بۆ خوایە , لەئایندەیەكی نزیكدا , بەڵگەو نیشانەكانی خۆیتان نیشان دەدات و دەیانناسنەوە كەهەمووی دروستكراوو بەدیهێنراوی خوایە , بێگومان پەروەردگاری تۆ غافڵ وبێ ئاگانیە لەو كاروكردەوانەی كە ئەنجامی دەدەن .

٦) (وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) (البقرة:١٤٩)واتە : لە هەر شوێنێكەوە دەرچوویتە دەرەوە , لە هەركوێ بویت لە نوێژەكاندا ڕووبكەرە كەعبەی پیرۆز , بێگومان ئەو فەرمانە حەق و ڕاستیە و لەلایەن پەروەردگارتەوەیە , خوا غافڵ و بێئاگا نیە لەو كارو كردەوانەی ئەنجامی دەدەن .

٧) ئەوانەی بێئاگاو غافڵن لەپلەی ئادەمیزادییەوە دادەبەزنە پلەی ئاژەڵێتی : (وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيراً مِنَ الْجِنِّ وَالْأِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ) (لأعراف:١٧٩) واتە : سوێند بەخوا بێگومان ئێمە زۆر لەپەری و ئادەمیزادمان بۆ دۆزەخ داناوە , ئەوانە دڵیان هەیە و كەچی هەقی پێنادۆزنەوە و , چاویان هەیە و هەقی پێنابینن و گوێیان هەیە و هەقی پێنابیستن , ئائەوانە وەكو ئاژەڵ وان , بگرە وێڵ و سەرگەردانتریشن, ئائەوانە غافڵ و بێئاگان ..

لە فەرموودەیەكیشدا حەزرەت (ص)دەفەرموێت: (إن الله يبغض كَلَّ جعظري جواظ , صَخّابٍ في الاسواق , جيفة بالليل , حِمارُ بالنهار , عالم بالدنيا , جاهِلُ بامْرِ الآخِرة)رواه ابن حبان / الالبانى / السلسلة الصحيحة ١ / ٣٣١ / رقم ١٩٥ .

واتە : بەڕاستی خوا ڕقی لەوانەیە کە فیزداروخەڵك بەکەم زانن و مۆن و ڕقاوین ولە بازاڕدا قیڕەقیڕکەرو، لە شەودا لاکە تۆپیون و هەڵناستن بۆ نوێژو ، لەڕۆژیشدا گوێدرێژن و ، زانان بە دنیا و نەفام و جاهیلن بە ئاخیرەت .

چەند وەسفێکی سەیرە ، تو خوا سەد دەر سەد باسی حاڵی ئەوانە نیە کە دوورن لەبەرنامەی خواوە ..

٨) (اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ , مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ , لاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) (الانبياء: ١-٣) **واتە : لێپرسینەوە وحسابی خەڵکی نزیك بۆتەوە , لە کاتێکدا زۆربەیان بیٚ ئاگاو غافڵن و پشتیان لە ئاینی خوا کردووە وڕوویان لێوەرگێڕاوە و , هیچ یادەوەرییەکی تازەیان لەلایەن پەروەردگاریانەوە بۆ نایەت کە ئەوان گویٚ بیستی نەبووبن و لەوکاتەدا یاری و گەمەنەکەن , دڵەکانیان بێئاگاو سەرگەردانە , ئەوانەش کە ستەمیان کرد , قسەکانیان شاردەوە و بەنهێنی دەیانووت , ئایا ئەمە تەنها بەشەرێك نیە وەك ئێوە ؟! ئایا ئێوە بەدەم جادووگەرییەوە دەچن ؟! لە کاتێکدا ئێوە چاوتان هەیەو دەبینن !** (**واتە : وەك خۆیان دوای هەق ناکەون , خەڵکیش سارد دەکەنەوەو هەق بەجادوو دائەنێن و گاڵتە بەوانە دەکەن کە دوای ڕیٚ ڕاست دەکەون).**

٩) (فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيراً مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ) (يونس:٩٢) **واتە : (ئەی فیرعەون , ئەمڕۆ کە نقوم بوویت , لاشەی تۆ ڕزگار دەکەین , تاببێتە موعجیزە و پەندو ئامۆژگاری بۆ ئەوانەی دوای تۆ دێن و (بزانن کە تۆ خوا نەبوویت و بەچاوی خۆیان لاشەی ساردو سڕو بێگیانت ببینن و لە سەرەنجامی تاوان و ستەم تێبگەن), بەڵام بەڕاستی زۆربەی خەڵکی لەئایەت و موعجیزەکانی ئێمە غافڵ و بێئاگان ..**

١٠) (وما يَعْزُبُ عن رَّبِّكَ مِن مثقال ذرة في الارض ولا في السماء ولا أصغر من ذلك ولا اكبر إلاّ في كتاب مبين) (يونس : ٦١) **واتە :ئەی محمد (ص)هیچ شتێك لە پەروەردگاری تۆ ون نابێت , لەمسقاڵە زەڕەیەکەوە , لەزەوی یان لەئاسماندا ,**

بچوکتربێت یان گەورە ترو , هەمووی لە دۆسیەیەکی تایبەتی ئاشکرادایە لای ئێمەو تۆمار کراوە ..

پێغەمبەریش (ص)ئاماژە بۆ ئەم ڕاستیە دەکات ودەفەرموێت :(ولا يَغْترنَّ احدكم بالله فإن اللهَ لوكان غافلاً شيئاً لأغفل البعوضة والخردلة والذرة)(تفسيرابن كثير٦ / ١٢٩)
واتە : لەخوا غافڵ مەبن و لەسنوور دەرمەچن , بەڕاستی خوا ئەگەر غافڵ بوایە و گوێی نەدایە بەدروستکراوەکانی , ئەوا گوێی نەئەدا بەمێشوولەو دەنکە خەرتەلەو مێروولەو ...هتد ..

دەی کەخوا ڕزقی هەموو ئەو دروستکراوانە بدات و , بوونیان پارێزرابێ و هەموو هاوسەنگی خۆیان ڕاگرن و ڕۆڵی خۆیان ببینن بەو جۆرەی کەخوا بۆی دیاری کردوون لەدنیادا , ئیتر چۆن مرۆڤێك کەخوا کردویەتی بە جێنشین لەم سەر زەوی یەداو هەموو ئەو شتانەی تری لەبەرئەم دروستکردووەو دنیای بۆ تەسخیر کردووە , چۆن لێی غافڵ دەبێ و چۆن لێی ناپرسێتەوە ؟!

١١)زۆرجار غەفڵەت درێژە دەکێشێ تا دوا ساتەکانی سەرەمەرگ و گیان دەرچوون , ئەو کاتەی کە مرۆڤ قاچێکی لەدنیاو قاچێکی لەئاخیرەت دایەو مەلائیکەت لۆمەی دەکەن و پێی دەڵێن (لقد كنت في غفلة من هذا فكشفنا عنك غطاءكَ فَبصَرُكَ اليومَ حديد)ق ٢٢
واتە :بە بێباوەڕ دەوترێت : سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ لەم بەسەرهاتە غافڵ بوویت و گوێی خۆت لێ خەواند بوو , ئێستا ئێمە پەردەمان لەسەر چاوت لاداو هەموو ڕاستیەکان دەبینیت وچاوەکانت تیژە ..

١٢)هوشیار بوونەوە لە کاتێکدا کە کار لەکار ترازاوە و سوودی نیە ؟!
(حَتَّى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ , وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ) (الانبياء:٩٧)

واتە : ئەو کاتەی بەربەستەکەی (ذو القرنين)لەسەر دووتیرەی (يأجوج و مأجوج)دەکرێتەوە (کەئەمەش یەکێکە لە نیشانەکانی نزیك بوونەوەی کۆتایی دنیا)و ئەوانە ئەوکاتە لەهەموو کون و کەلێنێکەوە بە لێشاو دێن , ئەوسا ئیتر بەڵێنی ڕاستی نزیك دەبێتەوە ودەست پێدەکات , ئنجا دەبینیت چاوی ئەوانەی بێباوەڕن ئەبڵەق و زەق

دەبێت و , دەڵێت : هاوار بۆ ئێمە , چاك غافڵ بووین لەم ڕۆژە ولەم سەرەنجامە , نەك هەر ئەوە ! بەڵكو ئێمە ستەمكاریش بووین .

١٣) (وَعْدَ اللَّهِ لا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لا يَعْلَمُونَ , يَعْلَمُونَ ظَاهِراً مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ) (الروم:٧) **واتە :بێگومان ئەوە بەڵێنی خوا خۆیەتی , خوا بەڵێنی خۆی دەباتە سەر, بەسەر خستنی هەق و ڕاستی و بەهێنانی قیامەت و .. هتد , هەرچەند زۆربەی خەڵكی تەنها بە ڕواڵەت لەدنیا دەزانن و عەقڵیان لەچاویاندایە , ئەوانە بێئاگاو بێخەبەرن لە ڕۆژی دوایی و قیامەت ..**

١٤)حەزرەت (ص)**تاچاوی خەڵكی بكاتەوە و ڕێیان بۆ ڕۆشن بكاتەوە وبێئاگاكان بەئاگا بهێنێتەوە:** (لِتُنْذِرَ قَوْماً مَا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ) (يّس:٦) **واتە:تائینزاری خەڵكی بكات و وریایان بكاتەوە لەسزای خوایی , لەكاتێكدا كەباوك و باپیریان ئاگادارنەكراونەتەوەو بێئاگاو غافڵن ..**

سەرەنجامی غافڵ بوون

قورئانی پیرۆز گرنگی زۆری بەمەسەلەی غەفڵەت داوەو لەچەندەها ئایەتدا باسی كردووە وسەرەنجامی غەفڵەتیش دەخاتە بەرچاومان تازوو خۆمانی لێ ڕزگار بكەین ، هەروەك دەفەرموێت :

١)غەفڵەت مایەی سزای خوایە , هەروەك چۆن دووچاری گەلی فیرعەون بوو :(فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ) **(الأعراف:١٣٦) واتە : تۆڵەمان لێسەندن و نقومی دەریامان كردن , چونكە ئەوان بڕوایان بەبەڵگە و موعجیزەكانی ئێمە نەبوو بەدرۆیان دادەناو , ئەوان لێی بێئاگا بوون ..**

٢)غافڵ مۆر ئەنرێ بەسەر دڵ و چاوو گوێی دا : (أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ) **(النحل:١٠٨) واتە : ئەوانە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێ و چاویاندا و ئەوانە غافڵن .. ئەمەش وادەكات كە سوود لەئایەت و بەڵگە زۆرەكانی خوا وەرنەگرن لەقورئان و لەبوونەوەردا :**(سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلاً وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلاً ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا

غَافِلِينَ) (الأعراف:١٤٦) واته : ئەوکەسانەی کە بەناهەق فیز دەکەن لەزەویداو خۆیان بەگەورە دەزانن , لەمەودوا ڕووی دڵیان وەردەچەرخێنم لەتێگەیشتنی ئایەت و فەرمانەکانم , خۆئەوانە ئەگەر هەر بەڵگەو نیشانەیەك ببینن ئەوە باوەڕی پێناکەن , ئەگەر ڕێبازی ژیری و بەرژەوەندی دنیاو قیامەت ببینن ئەوە نایگرنەبەر , خۆ ئەگەر ڕێبازی ئارەزووپەرستی و گومڕایی ببینن ئەوە دەیگرنە بەرو پەیڕەوی دەکەن , ئەوە لەبەرئەوەیە چونکە بەڕاستی ئەوان بڕوایان بەئایەت و فەرمانەکانی ئێمە نەبوو هەروەها غافڵ بوون ..

٣)ئەوانەی غافڵن و گوێ بە بەرنامەی خوا نادەن دۆزەخ مەنزڵ و جێگەیانە :(إِنَّ الَّذِينَ لا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ , أُولَئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) (يونس:٧- ٨)

واتە: بەڕاستی ئەوانەی کە بەتەمای ئامادەبوونی بەربارەگای ئێمەنین و باوەڕیان نیەو ڕازی بوون بەژیانی دنیاو دڵنیان پێی و دڵیان پێی خۆشەو ئەوانەش کە لەئایەتەکانی ئێمە غافڵن , ئائەوانە شوێن وجێگەیان ئاگری دۆزەخە بەهۆی ئەو کاروکردەوانەی کە دەیکەن ..

چارەسەری غەفڵەت

١) **زانین و شارەزابوون :**

دیارە ئەوانەی کە زانین و زانستیان زیاترەو باشتر خوا دەناسن , زیاتر لەخوا دەترسن , قورئان دەفەرموێت (إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ) (فاطر:٢٨) هەروەها خاتوو عائیشە دەڵێت (يا أمة محمد واللهِ مامِن أَحَدٍ أغْيَرُ من الله انْ يَزْنـي عبدَهُ أو تزنيَ أَمَتُهُ , يا أمة محمد واللهِ لو تعلمون ماأعلمُ لضَحِكتُم قليلاً ولبكيتم كثيراً)(صحيح البخاري / فتح الباري / ٢ / ٢٢٤)واتە : ئەی ئوممەتی محمد بەخوا کەس نیە بەهێندەی خوا (غیرە)ی هەبێت بەرامبەر بەوەی کە عەبدێکی پیاو یان ژن زینا بکات , ئەی ئوممەتی محمد بەخوا ئەگەر ئەوە دەزانن کەمن دەیزانم تۆزێ پێدەکەنین و ئنجا زۆر دەگریان بۆ حاڵی خۆتان .

٢)یادەوەری بەردەوام و ترسان لەسزای خوا :

قورئان دەفەرمویێت : (فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ,سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَى, ويتجنبها الاشـقى ، الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى) (الأعلـى:١٢) **واتە : تۆلەسەر یادخستنەوەی ئەو کەسانە بەردەوام بە ئەگەر ئامۆژگاری کردن سوودی هەبێت بۆیان , بێگومان ئەوکەسەی کە ترسی خوای لە دڵدا بێت یاداوەری وەردەگرێت .. خراپترین کەس خۆی لێ دوور دەگرێت و یادەوەری وەرناگرێت , ئەوەی دەچێتە ناو ئاگرە گەورەکەوە و دەسوتێت تیایدا ..**

٣) نوێژ کردن لەکاتی خۆی دا :

دیارە نوێژ ڕۆژی پێنج جار هۆکارێکی گرنگە بۆ هۆشیاری و غافڵ نەبوون بۆیە ئەوەندە گرنگی پێدراوە لەئیسلامدا , پێغەمبەر (ص)لەم بارەیەوە دەفەرمویێت : (مَـن حافظ على هؤلاء الصلوات المكتوبات لم يُكتَبْ مِن الغافلين)**سلسلة الالبانى الصحيحة / ١١٤٢ واتە :هەرکەس نوێژە فەرزەکان بپارێزێ و لەکاتی خۆیاندا جێ بەجێیان بکات لە زومرەی غافلان نانوسرێت .**

نوێژی جومعەش گرنگی تایبەتی خۆی هەیە و ئەوەی بەبێ بیانوویەکی مەشروع بیفەوتێنێ لەغافلان حساب دەکرێ ومۆر دەنرێ بەدڵیا وحەزرەت (ص)دەفەرمویێت (لينتهيَنَّ اقوامُ عَنْ ودَعهم الجُمُعات أو ليَخْتمنَّ الله على قلوبِهم ثمَّ ليكوننَّ من الغافلين).

شەو نوێژیش بەهەمان شێوە مایەی هۆشیاری یەو گرنگی زۆری پێدراوە حەرزەت (ص)دەفەرمویێت (مَن قام بعشر أياتٍ لم يُكتب من الغافلين)صحيح الآلبانى / ٦٤٣ .

واتە : کێ شەو هەستێ و دەئایەت بخوێنێ لەشەو نوێژدا لەغافڵەکان نانوسرێت ..

٤) پارێزکاری :

یەکێکی تر لەچارەسەرەکانی غەفڵەت پارێزکاری یە , چونکە ئەوانەی پارێزکارن کاتێك شەیتان لێیان نزیك دەبنەوە , زوو هۆشیار دەبنەوەو ناخەڵەتێن : (إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُـمْ مُبْـصِرُونَ) (لأعـراف:٢٠١) **واتە : بەڕاستی ئەوانەی کە پارێزکارن کاتێك خەتەرەو خەیاڵێك لەلایەن شەیتانەوە تووشیان دەبێت , خێرا بێدار دەبنەوەو بەرچاویان ڕوون دەبێت و غافڵ نابن و بەشەیتان ناخەڵەتێن .**

٥)يادى خوا :

يادى خوا كردن بەقورئان خوێندن و ئەو يادو زيكرانەى كە حەزرەت (ص)كردوونى و فەرمانى پێداوين بيكەين هۆكارێكى زۆر گرنگن بۆ هۆشيارى بەردەوام و غافڵ نەبوون ، قورئان بەحەزرەت (ص)و موسڵمانان دەفەرموێت : (وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعاً وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ) **(الأعراف:٢٠٥)**
واتە : يادى پەروەردگارت بكە لەدڵى خۆت دا بەلالأنەوەو ترسەوە , بێ دەنگ بەرزكردنەوە (لەنێوان چپەو ئاشكرادا)لەبەيانيان و دەمەو ئێواراندا و لەبێئاگايان مەبە ..
لە فەرموودەيەكدا حەزرەت (ص)دەفەرموێت (وأمُرُكم أنْ تذكروا الله تعالى فإن مثل ذلك كمثل رجل خرج العدو في أثره سراعاً حتى إذا أتى على حُصن حصين فأحرز نفسه منهم كذلك العبد لا يحرز نفسه من الشيطان إلا بذكر الله تعالى)**ئيمام ئەحمەد .**
واتە : فەرمانتان پێدەدەم كەيادى خوا بكەن , نموونەى ئەوەش وەك ئەوەيە كە پياوێك دوژمن بەدوايەوە بێت و ڕابكات تادەگاتە قەڵايەكى چاك و خۆى تيا حەشار بدات و ڕزگارى بێت لەدوژمنەكانى , بەهەمان شێوەش مرۆڤێك خۆى ناپارێزێ لەشەيتان مەگەر بەيادى خوا ..

ئامۆژگارى پياوباشان

بەردەوام بانگخوازان وپياوباشان ئامۆژگارى دەكەن , تاببنە مايەى هۆشيارى و گەڕانەوەى خەڵكى لەگوناهو تاوان و غافڵى ..
ئەبو درداء ڕۆژێك لەسەر مينبەرى ديمەشق فەرمووى (ئەى ئەهلى ديمەشق : ئەرێ گوێ ناگرن لەبرايەكى دڵسۆزتان ؟ بەراستى ئەوانەى پێش خۆتان زۆريان كۆ دەكردەوەو بيناى چاكيان دەكرد و , هيواى زۆريان هەبوو , جا كۆكردنەوەيان نەماو , بيناكانيان بووە قەبرسان و هيواكانيشيان نەهاتەدى)..
جارێكى تريش فەرمووى : سێ شت دەمهێنێتە گريان :
ا – كەسێك كە بەدواى دنيادا ڕادەكاو مردنيش وا بەدوايەوە ..
ب–كەسێك كە بەقاقاپێدەكەنێ و نازانێ ئاخۆ خواى ڕازى كردووە يان نا ..
ج– كەسێكيش كەغافڵەو خواش لێى غافڵ نيە !!

بەیەزیدی کوڕی (مرثد)یان وت : بۆچی دەتبینین چاو بەگریانی ؟ لەوەڵاما وتی : برا بەڕاستی خوا پەیمانی داومەتیٚ ئەگەر بیٚ گوێی بکەم لە دۆزەخ دا بەندم دەکات , بەخوا ئەگەر پەیمانی بدامایەتیٚ لەحەمامێك دا بەندم بکات , هەق بوو جیٚ بەخۆم نەگرم و هەردەم لە فەرمانبەریدابم !

ئەبوبەکری صدیق یش خوا لێی رازی بێت دەیفەرموو : کوان ئەوانەی کەجوان بوون و بەگەنجیانەوە دەنازین ؟ کوان ئەو پاشایانەی کە بیناو کۆشکی مەزنیان کردو چواردەوریان کرد بەشورای قایم ؟ کوان ئەوانەی لەجەنگەکاندا سەرکەوتنیان بەدەست دەهێنا ؟ دەورو زەمانیان گۆڕدرا و ئێستا وان لەتاریکاییەکانی گۆڕدا , خێراکەن , خێرا کەن ، دەست و بردکەن , دەست و بردکەن , ((بۆ سەرفرازی دنیاو قیامەت))(الغفلة / عبدالرحمان عبدالقادر المعلمي)

پیلانی دوژمنان بۆ غافڵ کردنی موسڵمانان

دوژمنانی ئیسلام لە کۆن و نوێدا پیلانی بەردەوامیان هەیەو شەیتانەکانیان هانیان دەدەن بۆ بەردەوامی لە دژایەتی هەق و ڕاستیدا , واتە شەیتانانی ئینس و جین یەك دەکەون و , یەکتری تیژ دەکەن لە بڕواداران , هەروەك قورئان دەفەرموێت : (أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزّاً, فَلا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدّاً) (مريم:٨٤) . واتە : ئایا نابینیت بەڕاستی ئێمە چۆن شەیتانەکان دەنێرینە سەر خوانەناسان , بەگەرمی هانیان دەدەن بۆ تاوان و گوناهو خراپە و پیلان دانان , ئەی محمد (ص)پەلەیان لیٚ مەکە , چونکە بێگومان ئێمە بەوردی هەرهەموو کارو کردەوەیان بە ژمارە تۆمار دەکەین ..

بەڵیٚ .. خراپەکاران پیلانیٚ دادەنێن شاخ لەبن دێنێت (وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ, فَلا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ) (ابراهيم:٤٧)

واتە : بێگومان خوانەناسان پیلان و تەڵەکەی خۆیان گێڕا , فێڵ وفڕی زۆریان کرد , بەڵام هەموو پیلان و فێڵیان لای خوا ئاشکراو دیارەو بەسەرخۆیاندا دەشکێتەوە , هەرچەند پیلان و فێڵیان کێوەکانیش لەبن بهێنێت .. کەواتە , وا حساب مەکە (ئەی محمد

(ص))خوای گەورە بەڵێنی خۆی بۆ پێغەمبەران ناباتە سەر بەسەر خستن و لەناو بردنی کافران , چونکە بەڕاستی خوا بالادەستە و خاوەنی تۆڵەیە لە ستەمکاران ..

بەڵێ .. دوژمنان شەوو ڕۆژ ئەدەنە دەم یەك و بەردەوام لەهەوڵدان ئەمەش بۆ غافل کردنی موسڵمانان و لەخشتە بردنیانە , ئەوەتە لەخشتە براوەکان لەقیامەتدا دەڵێن : (وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَاداً وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) (سبأ:٣٣) واتە : خەڵەتاوو ژێردەستەکان وتیان بەزۆردارو دەسەڵاتدارەکان : نا , وانیە بەڵکو پیلان و نەخشەی شەوانە و ڕۆژی بەردەوامتان بوو کە فەرمانتان پێدەداین بڕوامان بەخوا نەبێت , هاوەڵی بۆ بڕیار بدەین , پاشان هەمووان پەشیمانی لەدڵ و دەروونیاندا دەشارنەوە , بەتایبەتی کاتێك سزاو تۆڵەیان بینی بۆیان ئامادەیە , ئێمەش چەندەها کۆت و زنجیری ئاگرینمان کردە گەردنی ئەوانەوە کە بێ بڕوابوون , ئایا پاداشت دەدرێنەوە جگە بەوەی کە دەیانکرد ؟!

بەڵێ .. دوژمنانی هەق و ڕاستی گەرمن لەسەر دوژمنایەتی و لەسەر کپ کردنی دەنگی زولاڵی ئیسلامەتی , بۆئەم مەبەستەش پارە بەلێشاو خەرج دەکرێ و تواناکان بەگەڕ دەخرێن , ئەوەتە زۆربەی کەناڵە فەزاییەکان شەوو ڕۆژ لەکاردان , بۆسەرقاڵ کردنی خەڵکی بەتایبەتی گەنج و لاوەکان تاخەوو خەیاڵیان ببێت بەئارەزوات و بەفیڕۆدانی تەمەن و بێ بەرنامەیی لەژیاندا ، جاهەروەك سیحرو جادوویان لێبکەن غافل دەبن و هەوڵی دەوێ تا بەئاگابێنەوە و سیحرەکە بەتاڵ بێتەوە .. قورئان پێیان دەفەرموێت (قل : فأنى تُسحَرون)(المؤمنون ٨٩) واتە پێیان بڵێ : ئەوە چیتانە سحروجادوتان لێکراوە ؟!

جائێمەش بۆ بەتاڵ کردنەوەی سیحری دوژمنان و لەبەرئەوەی کە باسکردنی هیممەت بەرزان و خواناسان دەبنە مایەی هۆشیاری و بەخۆدا چوونەوە , چەند نموونەیەکی کەسانی هۆشیارو بۆ خوا سوڵحاو باس دەکەین :

یەکەم / ئیبن سینا / ئەم زانایە سوودی لەتەمەنی وەرگرت و توانی دووسەدو پەنجا پەڕاو بنوسێت و یەکەم کەسە کەباسی پیس بوونی هەوای کردووە و یەکەم کەسە کەباسی

نەخۆشی سیلی کردووە و ، ئەوروپا پێی دەڵێت (ئەمیری پزیشکان)و , لەزانکۆیەکی فەرەنسیش دا پەیکەریان بۆ کردووە .

ئیبن سینا دەڵێت : من زۆر سوودم لەئایەتی (وكذلك جعلناكم أمة وسطا)**کردو , لێیەوە فێر بووم کە هەموو شتێ ئەمسەروئەو سەرێکی هەیەو (وسط) یشی هەیە , بەگەڕان بەدوای (وسط)دا زۆر ئەنجامی باشم بەدەست هێناو ئەگەر شتێکم لێ عاسی ببوایە , دووڕکات نوێژم دەکردو دوعام دەکرد تیایدا و دەموت : ئەی ئەو خوایەی کەمنت کردووە بەئوممەتی (مصطفی)(ص), کە ئوممەتی (وسط)و میانەڕەوە , هیدایەتم بدە ..**

دووەم / عباس کوڕی فیرناس : ئەم زانایەش هەرلەمنالّیەوە قورئانی لەبەر کردو کە گەورە بوو , زۆر وەستا لەخزمەتی ئایەتی (یامعشر الجن والانس إن استطعتم أن تنفُذُوا مِن أقطار السماوات والارض فانفذوا لاتَنْفُذُون إلا بسلطان)**(الرحمان)داو پرسیاری کرد : کەس ئەم ئایەتەی هێناوەتەدی ؟؟وتیان : کەس شك نابەین , وتی : من ئەمەوێ یەکەم کەس بم کەئەمە بهێنمەدی .. کەوتە بیرکردنەوە و هەوڵدان بۆ دۆزینەوەی هۆکارێك بۆ فڕینی ئادەمیزادو لەسەر خۆی تاقیکردەوە .. ڕۆژێك خەڵکی (قرطبە)ی کۆکردەوە و لەبەرزاییەکەوە وەستاو پەڕو باڵی بۆ خۆی دروست کردبوو , پێی وتن : ئێوە شایەتم بن لەقیامەتدا کەهەوڵم داوە ئەو ئایەتە بهێنمەدی ...**

هەرچەند هەوڵەکەی سەرکەوتوو نەبوو , نەیتوانی بفڕێت و قاچی شکا , بەڵام تا تەمەنی هەشتا ساڵی ژیاو هەوڵەکەی بوو بەبەردی بناغەی بیرکردنەوە بۆ فڕینی ئادەمیزاد , تالە دوای خۆی زیاتر پەرە بەو کارە دراو پاش چەندەها سەدە ئەوە فڕۆکە کە بەئاسماندا دەفڕێت و ڕێی دوور نزیك دەکاتەوە !

بەڕاستی تێگەیشتنێکی جوانە , دەیەوێ (مُبدع)و داهێنەربێت , دەیەوێ ڕوو سووری قیامەت بێت و خەڵکی شایەتی بۆ بدەن کە هەوڵی داوە , دیارە خوای گەورەش هەوڵی خێری کەس بەزایەنادات ..

سێیەم / ئیبن خلدون : ئەم زانایەش (علم الاجتماع)ی دامەزراند و دەڵێت ئایەتی (قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ, هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدىً وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ) **(آل عمران:١٣٨) وای لێکردم , کەهەوڵ بدەم جێبەجێ ی بکەم و ئەم زانستە دابمەزرێنم ..**

چوارەم / محمد الفاتح :

حەزرەت (ص)هەرزوو هەواڵی دابوو کەئەو سوپایەی فەتحی قسطنطینیە دەکات سوپایەکی چاکەو ئەمیرەکەشی ئەمیرێکی چاکەو خوا لێیان خۆش دەبێت .. ئەمەش وای کرد کە موسڵمانان چەند جار هەوڵی گرتنی بدەن , لەهەشت سەد ساڵدا دەجار هەوڵی بۆ درا , تەنانەت ئەبو ئەیوبی ئەنصاری لەسوپای (یزید)دابوو کە دەوری ئەو شارەیان بۆ چەند ساڵێك دا , سەرەنجام ئەبو ئەیوب نەخۆش کەوت و وەسیەتی کرد کە تاکوێ نزیك بوونەوە لەقەڵاکە لەوێدا بینێژن , لێیان پرسی بۆ حەزدەکەی لەنزیك قەڵاکە بنێژرێیت , فەرمووی : بۆ ئەوەی کە بە پێغەمبەر (ص)گەیشتمەوە من نزیکترین کەس بم لەقەڵاکەوە و سابەڵکو لەگەڵ ئەو سوپایەدا حەشر بکرێم کە فەتحی دەکەن ..

قسطنطینیە گرتنی ئاسان نەبوو چونکە دوولای ئاوبوو وە پێنج سەد کەشتی جەنگی پاسەوانیان دەکرد .. شوێنەکەی زۆر گرنگ بوو , ناپلیۆن وتبووی : ئەگەر هەموو دنیا وڵاتێك بێت , باشترین پایتەخت بۆی (قسطنطینیە) یە .

محمد فاتح هەر لەمناڵیەوە بلیمەت بوو , پێنج زمانی دەزانی , مامۆستاکەی پێی وت : من وادەزانم تۆ ئەو ئەمیرەیت کەفەتحی قسطنطینیە دەکەی ..

لەبیست و سێ ساڵیدا باوکی مردو ئەم بوو بەخەلیفە ..

لەشارەزایانی پرسی هۆی چیە قسطنطینیە فەتح ناکرێ وتیان لەبەرسێ هۆ :

١) ئەوان لەقەڵای قایم دان و ئەو سوپایەی کەدەچێت لەدەشتێکی کاکی بەکاکی ڕووت دا ناتوانێ خۆی بگرێ و ناتوانرێ بەئاسانیش قەڵا دروست بکرێت .

٢)قەڵاکانیان بەرزەو بەتۆپی قورس نەبێ کاری تێناکرێت ..

٣)زنجیری ئاسنیان لەو ئاوەدا داناوە کە لەدەوری قەڵاکەیەو کەشتی ناتوانێ پیا بڕوات ..

هیممەتی مەردانەی محمد فاتح کەتەمەنی گەیشتبووە (٢٥)ساڵێك کەوتە کارو لەسێ مانگدا قەڵایەکیان بەرامبەر قەڵاکانی ڕۆمەکان دروست کرد , پێش ئەوەی زستان بێت بەسەریاندا .. بۆ دروستکردنی تۆپی قورسیش وتیان زانایەکی شارەزای مەجەڕی هەیە لەلای ڕۆمەکان بەندەو کارەکەش بەو دەکرێت , وتی :ئاسانە ئازادی دەکەین و دەیفڕێنین ..

ئەوەبوو کە سی بلیمەت و ئازای ناردو توانیان ئەو زانایە لەبەندیخانەدا دەربکەن وبیفڕێنن و بیهێنن بۆلای سوڵتان محمد فاتح .. ئەو زانایەش تۆپی قورسی بۆ دروستکردن تا بگاتە قەڵاکان و هەر (تۆپ)ێکیش سەد کەسی بەدەورا بوو ..

ئنجا بۆ ڕزگار بوون لەزنجیرەکانی ناو ئاوەکە , درەختی ئەو ناوەی بڕیەوەو چەوری کردن و حەفتا کەشتی بەسەر ئەو دارانەدا ڕاکێشا بەناو دەشت ودۆڵ و شاخدا لەلایەکی ترەوە لەپشت زنجیرەکانەوە خستنیەوە ناو ئاوەکە ..

ئەم کارەشی لەیەك شەودا جێ بەجێ کردو بەیانی زوو لەناکاو پەلاماری کەشتی یەکانی دوژمنی داو زۆربەیانی سوتاند ..

(محمد فاتح)زۆر هانی سەربازەکانی دەداو ورەی بەرزدەکردنەوە , پێی دەوتن : حەز دەکەن شوێنکەوتەی حەزرەت بن (ص), ئەمشەو زۆر سەلاوات بدەن لەسەر گیانی ئەو زاتە , ئەمشەو فەرموودەیەکی حەزرەت (ص)دێنینە دی ..

ئنجا داوای لێکردن کەئەو شەوە پێش ڕۆیشتن یەکی دووڕکات نوێژ بکەن و دوعا بکەن خوا کارەکەیان بۆ ئاسان بکات ..

(محمد الفاتح)پاش ئەوەی کەسەرکەوت وتی : من بەدووشت سەرکەوتم :

١)دڵێکی ڕەقم هەیە وەك بەرد نەرم نابێ هەتا ئەوەی دەمەوێ جێ بەجێ ی دەکەم .

٢)دووچاوی فرمێسك ڕێژم هەیە کە لەترسی خوا ئەسرین دەڕێژێ ..

ئەم پیاوە مەزنە , چەند جار دوژمنان پیلانی کوشتنیان دانا , هیچی سەری نەگرت , تاپزیشکێکیان نارد کە خۆی لەسوڵتان نزیك کردەوەو پزیشکی تایبەتی بوو , کەم کەم ژەهری ئەدایە تا لە لەشیا زۆر بوو بەوە شەهید بوو , ئنجا نامەی نارد بۆ وڵاتەکانی دەرەوە و مژدەی دانێ و تیا نووسی (هەڵۆی بەرزە فڕی ئیسلام مرد).. (هەروەك لەبەهاری دڵان دا بەدرێژی باسم کردووە).. (بەرنامەی صناع الحياة / عمرو خالد)

وانەیەك لەمێروولەوە

لەدارستانەکانی ئەمازۆن دا جۆرێك مێرولە هەن , کە (٥٠٠)هەزارێکیان بەیەکەوە دەژین و کارەکانیان دابەشکردوە و هەرکەسەو بەکاری خۆی هەڵدەستێ زۆر بەچاکی و بەبێ وەستان ..

هەندێکیان ڕێگا دەکەنەوە و پاکی دەکەنەوە بەبەردەوام ,هەندێکیان دەڕۆن بەسەر درەختەکاندا سەردەکەون و پارچە گەڵا دەبڕن بەهۆی دوو چەقۆوە کە بەدەمیانەوەیەوەو بەمادەی (زنك)داپۆشراوە ..

ئەو پارچە گەڵایەی کە هەڵی دەگرێ و بەخێرایی دەیهێنێت وەك ئەوە وایە کەسێك دووسەدو پەنجا کیلۆی بەکۆڵەوە بێت و بەخێرایی پێنج کیلۆ مەتر بڕوات لەدەقیقەیەکدا ئەگەر بەراوردی بکەین لەگەڵ مرۆڤدا .

جۆرێك هەنگ ئەم مێرولانە دەخۆن بۆیە هەر پارچە گەڵایەك کە هەڵی دەگرن مێرولەیەکی پێوەیە بۆ ئەوەی کە ئەگەر هەنگە کە نزیك بۆوە بەرگری بکات لەو مێرووڵەیەی کە گەڵاکەی هەڵگرتووە ..

ئەو گەڵایانە کە دەبڕن دەیهێننەوە بۆ مەملەکەتەکەی خۆیان کە لەپێنج مەترەوە تاهەشت مەتر دەبێت و ژووری تایبەت و ڕێی تایبەتی تیایەو بەشێوەیەکی ئەندازەیی زۆر ڕێك و پێك دروستکراوە ..

هەندێ لەمێرووڵەی تر ماددەی (مضاداتی)ی (انتیپیوتیك) لەدەمیەوە دەردەدات و گەڵاکانی پێ پاك دەکاتەوە , نەوەکو بەکتریای پێوە بێت و نەخۆشی بڵاو بکاتەوەو ژیانیان لێتێك بدات ..

ئنجا هەندێکی تریان گەڵاکان ورد دەکەن بۆ ئەوەی کەڕوو(فطریات)ی لێ دروست ببێ و پاشان ئەمان ئەو (فطریات)ە دەخۆن .. پاشماوەی گەڵاکانیش کە سوودیان نیە , هەندێ مێرووڵەی تر فڕێی دەدەنە دەرەوە.

مێرووڵەی تریش هەن کاریان پاسەوانی مەملەکەتەکەیەو ئەگەر شتێکی نامۆ نزیك ببێتەوە پەلاماری دەدەن و گازی لێدەگرن و وازی لێ ناهێنن و دەمی لێ بەرنادەن ئەگەر تیاش بچن کە ئەمەش ئەو پەڕی گیانفیدایی یە ..

جائەو وانەیەی لەم مێرولانەوە وەری دەگرین ئەوەیە ئەم گیانلەبەرە بچکۆلانەیە بە فیترەتی خۆی وا دروست بووە کەئەو ژمارە زۆرەوە بەیەکەوە بژین و ئاوا کارەکانیان دابەش بکەن و زاڵ بن بەسەر خۆخۆیی دا .. جابەڕاستی پێکەوە ژیان و خۆ گونجاندن لەزۆر لایەنی تری ژیانی گیانلەبەراندا دەیبینین ,بۆیە هەق وایە بڕواداریش خۆی بگونجێنێ لەگەڵ هاوبیرەکانیداو بەکارەکانیان یەکتری تەواو بکەن , تاشەیتان و شوینکەوتوانی شەیتان نەتوانن زەفەری پێ بەرن و بەرەو غەفڵەتی بەرن ..

حەزرەت (ص)فەرموویەتی : شەیتان لەیەکێکەوە نزیکەو لەدوانەوە دوورترە ولەسیانەوە زیاتر دوورە ..

هەروەها فەرموویەتی : (المؤمن يألف ويُؤلف لاخير فيمن لا يألف ولايُؤلف)**واتە : بڕواداری ڕاست خۆی دەگونجێنیّ و پەیوەندی دەبەستیّ لەگەڵ خەڵکیداو خێر لەوەدانیە کە دوورەپەرێزەو نەگونجاوە و لەگەڵ خەڵکدا دەرنابات ..**

(بەرنامەی روعة الخلق / اقرأ – فلیمی دۆبلاژکراوی الاعجاز فی النمله /ئارا)

دوا ووتە

لەکۆتایی ئەم گەشتە ئیمانی یەدا وەرن هەروەك حەزرەت (ص)بادوعا بكەین و بڵێین (اللهم إني أعوذ بك من العجز والكسل , والبُخلِ والهَرَم , والقسوة والغفلة , والعيلة والذلة والمسكنة , وأعوذ بك من الفقر والكفر ,والفسوق و الشقاق والنفاق و السمعة والرياء , وأعوذ بك من الصمم والبكم والجنون , والجذام والبرص وسيئ الاسقام) **رواه الطبراني في الصغير . دوعایەك كە لەدڵێكی هوشیارەوە بێت سابەڵكو خوای گەورە بەرەحمی خۆی لێمان وەرگرێت , چونكە دوعای غافڵان بستێك بەرزنابێتەوە** (لايُقبل الدعاء من قلب غافل لاه) الالبانی السلسلة الصحيحة ٥٩٤ .

سەرچاوەکان

١-الغفلة /عبدالرحمان عبدالقادر المعلمی

٢-القنبلة/يهود مسخهم الله قردة وخنازير /محمد عيسى داود

٣-الحيل الشرعية بين الحظر والاباحة / نشوة العلوانی

٤-**بەرنامەی** /صناع الحياة /عمرو خالد

ناوەرۆك

بابەت	لاپەڕە
پێشەكی	١٧٧
كێ لە خوا قسەی ڕاسترە	١٨٠
بگەڕێن بەزەویدا	١٨٢
لە سوودەكانی گەڕان بەزەویدا	١٨٤
ئەصحابی السبت	١٨٤
گەورەترین دۆزینەوە	١٩٢
سفرەو خوانێكی ئاسمانی	١٩٣
فرِوفێڵ لە خوا ناكرێت	١٩٤
لەخوا غافڵ مەبن	١٩٩
سەرەنجامی غافڵبوون	٢٠٣
چارەسەری غەفڵەت	٢٠٤
پیلانی دوژمنان بۆ غافڵكردن	٢٠٧
وانەیەك لە مێرووولەوە	٢١١
دوا ووتە	٢١٣

ژیانەوە

بەرگی پێنجەم

دەنگی نەرمی پێی ئاو

کاتێ ئـاو ڕێـی خۆی دەگـرێ

ڕەنگە بەردێ بیەوێ ڕێ بگرێ

ئەویش هێمنانە ئەگەر بۆی بکرێ

خۆی لائەداو بەزمانی حاڵ دەڵێ:

(سلام عليكم لا نبتغى الجاهلين)

دیسانەوە ملی ڕێ دەگرێ

ئەگەر بەربەستێکی گەورەتری هاتە ڕێ

پەنگ دەخواتـەوەو ماوەیـەك دان بـەخۆیدا دەگـرێ

تـا تواناکانی کۆ دەبێ و بەسەر بەربەستا دەگوزەرێ

زۆر جاریش ئەوەی ڕێ بگرێ و بکەوێتە ململانێ

ئاو ئەوەندە بەهێزە ڕای دەماڵێ

هەندێ جاریش کەف سەردەکەوێ

ئاسمانی لێ دەگرێ

ئەوەی ناحاڵی و نەفام بێ وادەزانێ

جارێکی تر ڕووی جوانی ئاو نابینرێ

کەچی هێندەی پێناچێ کەف لادەچێ

ئەوەی دەمێنێتەوە ئاوە ،

ژیانەوەو خێرو بێرە کە قورئان پێمان دەبێژێ

(فأما الزبد فيذهب جُفاءاً وأما ما ينفع الناس فيمكث في الأرض، كذلك يضرب الله الأمثال)٠٠

پێشەکی

سوپاس و ستایشی بێ پایان بۆ خوای پەروەردگاری جیهان و دروودوسەلام لەسەر گیانی سەرداری پێغەمبەران و یارو یاوەران و شوێن کەوتوان ..

(ژیانەوە)**ئەم جارەش بەکۆمەڵێ باس و خواسی ئیمانییەوە دێتەوە بەردیدەی هۆگرانی، کە تەوەرەکەشی بریتییە لە باسی بڕواداری ڕاست و دروست و تەواو، لەژێر ڕۆشنایی ئەم چەند ئایەتەدا کە دەفەرموێت :**(قَالَتِ الأعْرَابُ آمنَّا قُلْ لَم تُؤمِنوا ولكِنْ قُولوا أسْلَمْنَا ولَمَّا يَدْخُلِ الإيمانُ فَي قُلُوبكُمْ وإنْ تُطِيعُوا اللَّه ورَسُولَهُ لا يَلِتكُم مِنْ أعمالِكُمْ شَيئَاً إنَّ اللَّه غَفُورٌ رَحِيمٌ) (الحجرات: ١٤)

واتە: هەندێك لە بیابان نشینە عەرەبەکان وتیان : باوەڕمان هێناوە، پێیان بڵێ : نەخێر، باوەڕتان نەهێناوە، بەڵام بڵێن : بەناچاری موسوڵمان بووین، هێشتا باوەڕ نەچۆتە ناو دڵەکانتانەوەو تیایدا جێگیر نەبووە ، خۆ ئەگەر بەڕاستی ئێوە گوێڕایەڵی فەرمانی خواو پێغەمبەر بن، ئەوا خوای گەورە لە پاداشتی چاکەکانتان هیچ کەم ناکاتەوە، چونکە بەڕاستی خوا لێخۆشبووی میهرەبانە.

ئینجا قورئان دێتە سەرباسی بڕواداری ڕاست و دروست و تەواو﴿ إنَّمَا الْمُؤْمِنُون الَّذينَ آمَنُوا باللهِ وَرَسُولِه ثُمَّ لَمْ يَرتابُوا وَجَاهَدُوا بأَمْوالِهِم وأَنفُسِهِم في سَبيلِ اللهِ أُولئِكَ هُمُ الصَّادِقُون ﴾ (الحجرات:١٥) **واتە: بێگومان بڕوادارانی ڕاست ئەوانەن کە باوەڕیان بەخواو پێغەمبەرەکەی هێناوەو پاشان نەکەوتونەتە هیچ گومان و دوودڵیەکەوە، بەخۆیان و سەروماڵیشیانەوە تێکۆشاون لەپێناو ئاینی خوادا، تەنها ئائەوانە ڕاستن.**

ئنجا دەفەرموێت﴿ قُلْ أتُعَلِّمُونَ اللَّه بِدِينِكُم واللَّهُ يَعْلَمُ ما في السَّماواتِ وَما فِي الأرضِ واللَّهُ بِكُلِّ شيءٍ عَلِيمْ ﴾ (**الحجرات**:١٦) **واتە: ئەی محمد (ص) پێیان بڵێ: ئایا ئێوە خوای گەورە لەئاینی خۆتان ئاگادار دەکەن و دەڵێن بڕواداریـن، لەحاڵێکدا (ئێوە قسە بکەن یان نەیکەن) خوا ئاگادارو زانایە بەهەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە، خوا بەهەموو شتێك زاناو ئاگادارە؟!**

ئنجا کە خوا بەهەموو شت ئاگادارەو دەزانێ ئیمان و بڕواکەیان چۆنە دەفەرموێت:

﴿ يمُنُّونَ علَيكَ أنْ أسلَمُوا قُلْ لاتَمُنُّوا علَيَّ إسْلامَكُمْ بَلِ اللَّه يَمُنُّ علَيكُمْ أنْ هَدَاكُمْ للإيمَانِ إنْ كُنْتُمْ صادقِينْ ، إنَّ اللهَ يَعْلَمُ غيبَ السَّماواتِ والأرضِ واللهُ بَصِيرٌ بِمــا تَعملُــون﴾ (الحجرات:١٨) واته: ئەوانە منەت دەکەن بەسەر تۆدا کە موسوڵمان بوون، پێیان بڵێ: منەت مەکەن بەسەرمدا لەسەر موسوڵمان بوونەکەتان، بەڵکو خوا منەت دەکات بەسەر ئێوەدا کە هیدایەتی داون بۆ ئیمان و باوەڕ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن لەئیمان و بڕواکەتاندا، بەڕاستی خوا نهێنی و شاراوەکانی ئاسمان و زەوی دەزانێت ، هەروەها خوا بینایە بەهەموو ئەو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن ...

بەڵێ : خوای گەورە مسقاڵە زەڕەیەك و کەمتر لەوەشی لێ وون نابێت لەم گەردوونە بەر فراوانەداو ئاگای لە ئیمان و بڕوای بڕوادارانەو ئەشزانێ کێ بەڕووکەشی موسوڵمان بووەو ئیمانی دانەمەزراوە ، جا بۆیە با هەوڵ بدەین دڵ و دەروونمان بەچاکی ئیمان بچێژێ و ، دوودڵی و ڕاڕایی واز لێبهێنین و ئێمەش وەك عەرەبە دەشتەکیە نەفامەکان منەت نەکەین و، بزانین کە خوا خاوەن منەت و فەزڵە بەرامبەر بەئێمەو هەردەم سوپاس گوزاربین.

مەرجەکانی بڕوای تەواو

١- بڕوابوون بەخواو پێغەمبەرەکەی و نەبوونی گومان و دوودڵی.

٢- تێکۆشان لە ڕێی خوادا بەسەروماڵ.

زانای پایە بەرز(إبن تیمیە) لەبارەی ئەو بڕوادارانەوە کە جیهاد ناکەن دەڵێت(ئەوانە ڕاستە وازیان هێناوە لەخراپەکردن، بەڵام (مجاهد)نین و تێناکۆشن بۆ نەهێشتنی خراپە (حَتى لاتكون فتنةً ويكون الدين لله) تاوەکو فیتنە نەمێنێ و هەموو بەرنامە بەرنامەی خوا بێت) الفتاوی (ج١٥ ، ص٢٤٠).

هەروەها(إبن قیم)یش دەڵێت: (لەغافڵبوونتە لە نەفسی خۆت، وە لەئەنجامی دووریتە لە خوا،کەدوور دەکەوێتەوە لەوەی خوا پێی ناخۆشەو،کەچی فەرمان نادەی بەچاکەو جڵەوگیری ناکەی لەخراپە، لەترسی خەڵکی کە لەڕاستیدا هیچیان پێناکرێ بەرامبەرت و ناتوانن سوود یان زیانت پێبگەیەنن مەگەر بەئیزنی خوا) الجواب الکافی ص٤٤...

گۆڕانکاری

هەوڵدان بۆ گەیشتن بەبڕوای تەواو پێویستی بە خۆ گۆڕین و (ئیرادە)یە، پێویستی بەگۆڕانکارییە لەژیانیدا، قورئان دەفەرموێت :﴿ ذلكَ بأَنَّ اللهَ لَمْ يَكُ مُغَيَّراً نِعمَةً أنْعَمَهـا عَلى قَومٍ حتى يُغَيِّرُوا ما بِأَنْفُسهِم وأنَّ اللهَ سميعٌ عَلـيمٌ ﴾ (الأنفال:٥٣) واتە: بێگومان خوا هیچ نازونیعمەتێکی نەگۆڕیوە کەبەخشیبێتی بەهەر گەلێك، هەتا ئەوان ئەوەی بەخۆیان دەکرێت نەیگۆڕن، بەڕاستی خوای گەورە بیسەرو زانایە ...

یان دەفەرموێت :﴿ إنَّ اللهَ لايُغَيِّرُ ما بقومٍ حتى يُغَيِّروا ما بِأَنفُسِهِمْ ﴾ (الرعد:١١)

واتە: بەڕاستی خوا بارودۆخی هیچ گەلێك ناگۆڕێت، تا حاڵی خۆیان نەگۆڕن و ئەوەی فەرمانیان پێدراوە نەیکەن..بەڵێ مێژووش ئەوەی سەلماندووە کەمرۆڤ ناتوانێت داهاتوویەکی پرشنگدار و شارستانێتییەکی پێشکەوتوو بۆخۆی بنیات بنێت، تاوەکو مرۆڤەکان دڵو دەروونیان چاك نەکەن و لەخۆیانەوە دەست پێنەکەن...

گۆڕانکاریش پێویستی بەجددیەت و بەرنامە ڕێژی هەیەو ئینجا لەگەڵ بەکارهێنانی هەموو هۆکارێکدا دەبێت پشت بەخوا ببەستیٚ ﴿ فإذا عَزَمتَ فَتَوَكَّـل علـى اللهِ إنَّ اللهَ يُحِبُّ المتَوَكِّلينَ ﴾ (آل عمران : ١٥٩) ...

ئنجا لەم هەوڵەشدا نابێت کوڵ بدات، بەڵکو تووشی هەرچی بوو، یان هەر جارێك کەوت، دەبێت هەستێتەوەو خۆی بتەکێنێو دەست پێبکاتەوە ، دەڵێن: کابرایەك ئەسپێکی پیری دەبێت ، دەکەوێتە چاڵێکی قوڵەوەو هەرچی دەکات بۆی دەر نایەتەوە، بۆیە دڵی نایە هەروا بەجێی بهێڵێ لە برسا بمرێ، بڕیار دەدات لەگەڵ یەك دوو برادەریا کە خۆڵ بکەن بەسەریا، دوای ئەوەی بەخاکەناز خۆڵ دەکەن بەسەریا پاش ماوەیەك هەرگوێیان لەدەنگی ئەسپەکە دەمێنێ لایان سەیر دەبێت، کەسەیر دەکەن چی ئەمان خۆڵ دەکەنە سەر پشتی ، ئەو خۆی دەتەکێنێ و دەیکاتە ژێر پێیەوە و خۆی پێ بەرز دەکاتەوە ، ووردە ووردە تا بەرز دەبێتەوە و دوایی دەری دەهێننەوە... جائەمە حیکمەت و ژیری ئەسپەکە بوو کە بەڕاستی لەلای مرۆڤیش هەروایە...

گۆڕانکاری لێزانینی دەوێت

شێخێکی بەتوانا هەبوو مەشقی بە قوتابیەکانی دەکرد لەسەر بانگەواز کردن، شەش مانگ لەباری تیۆری و سێ مانگ لەبواری پراکتیکدا، خوێندکارێك کەلەبەرنامەی تیۆریدا

سەرکەوتو بوو چاوەڕێی سێ مانگی بەرنامەی پراکتیکی نەکردو چوو بۆ گوندێکی دوور بۆ بانگەواز کردن، لەیەکەم هەینیدا ئیمامی مزگەوتەکە کە پیاوێکی نەشارەزا بوو، لە وتارەکەیدا کۆمەڵێ شتی باسکرد کەناتەواو دوور بوون لە ڕاستیەوە، دەمودەست خوێندکارەکە هەستاو هاواری کرد: (ئەم ئیمامە درۆزنەو نەخواو نەپێغەمبەر (ص) شتیان وایان نەوتووە)، ئیمام بەرپەرچی دایەوە کە ئەم لاوە کافرەو شایەنی سزادانە !! نوێژکەران کەوتنە لێدانی لاوەکە و هەموو گیانیان شکاند، پاشان خوێندکارەکە گەڕایەوە لای شێخەکەی بەسەروچاوی شکاوەوە . شێخ پێی ووت ڕێگام بدە نموونەیەکی چاکت نیشان بدەم بۆ بانگەواز کردن ...

ڕۆژی هەینی داهاتوو بەیەکەوە چوونەوە هەمان مزگەوت، بینیان ئیمامی مزگەوتەکە لەسەر هەمان شێوازی پێشوو وتاری دەخوێندەوە ، پاش ئەوەی شێخ گوێی لە وتارەکە گرت هەستاو وتی: (خەڵکینە ئیمامەکەتان لەو کەسانەیە کە بەبەهەشت شاد دەبن و هەرکەسێك بتوانێت تاڵێك موو لەڕیشی بکاتەوە دەچێتە بەهەشتەوە)، خەڵکەکە هەر ئەوەندەی ئەوەیان بیست بەخێرایی پەلاماری ڕیشی ئیمامیان داو دەستیان کرد بە هەڵکێشانی مووەکانی ڕیشی، هەتا هەموو دەموچاویان کردە خوێن و مووی ڕیشیان هەموو هەڵکەند، لەو کاتەدا شێخ بەچرپە بە ئیمامەکەی وت: (واز دێنێت لەوتاری ناتەواو نادروست ؟ یان سزای ترت دەوێت ؟) (ل ٢٣ مەشقی ڕێبەری سەرکردەیی).

بەڵێ بەڕاستی بانگەواز کردن و خراپەگۆڕین لێزانینی دەوێت و لەکەسێکەوە بۆ کەسێکی تر و لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر و لەزەمانێکەوە بۆ زەمانێکی تر دەگۆڕدرێت.

عەمر خالید دەڵێت: لە لەندەن دەگەڕامەوە، لە فڕۆکەدا لاوێك لەلامەوە بوو، دیاربوو گوێی بەهیچ حەرام و حەڵاڵێك نەئەداو منیش لەباسی خراپی زیناکردندا پێم ووت: تۆ پێت خۆشە دایکت زینا بکات؟ تۆ پێت خۆشە خوشکت زینا بکات؟ تۆ پێت خۆشە کچەکەت زینا بکات؟ وەڵامێکی دامەوە کە سەرسامی کردم !؟ وتی: جا چییە ئەوە ئازادی خۆیانە !! بەڕاستی تێگەیشتم کەئەو زەمانەی حەزرەت (ص) ئەم حیوارەی کرد لەگەڵ لاوێکداو پێی چارەسەر بوو جیاوازە لەم زەمانەی ئێمە، ئەوسا ڕەوشت و خوو بەم جۆرەی ئێستای لێنەهاتبوو! ئێستا دەبێت لەلای ترەوە بۆ مەسەلەکە بچیت و بەزمانێکی تر بدوێی!

بەهەشتی هەتاهەتایی

قورئانی پیرۆز گرنگی داوە بە باسی بەهەشت و، هەرچیش بوترێ لە بارەیەوە بۆ ئەوەیە لە تێگەیشتنی مرۆۋ نزیک ببێتەوە شتێکی لێ تێبگات ، خوای گەورە لە فەرموودەی قودسیدا دەفەرموێ (أعددت لعبادی ما لا عين رأت و لا أذن سَـمِعَت و لاخطر على قلب بشر) واتە : ئامادەم کردووە بۆ بەندەکانم لە بەهەشتدا شتێك کە نەچاو دیویەتی و نە گوێ بیستویەتی و نەهەرگیز بە خەیاڵی کەسدا هاتووە...

حەزرەتیش (ص) بە فەرمودەکانی هاوەڵاکانی پەروەردە کرد لەسەر ئەوەی کە بۆ بەهەشت بژین، بەبێ ئەوەی دنیا فەرامۆش بکەن ...بۆنمونە دەفەرموێت﴿مـن خـافَ أدلج،ومن أدلج بلغ المنزل،الآ ان سلعة الله غالية،الآ ان سلعة الله الجنة﴾واتە: هەرکەس بترسێ لەوەیکە لە کاتی پێویستدا نەگاتە جێ، شەونخونی دەکات و دەمەوبەیان و لەکاتی فێنکدا سەفەر دەکات، هەرکەسیش وا بکات دەگاتە جێ ، بەڕاستی کەل و پەلی خوا بەنرخە (کە دەبێ هەوڵی دەست خستنی بدرێ) بەڕاستی کەل وپەلی خوا بەهەشتە...

خوای گەورە سەرو ماڵی داوەو هەر خۆشی لێیان دەکڕێتەوە بەبەهەشت : ﴿ انَ الله اشترى من المؤمنينَ أنفسهم وأموالهم بأَنَ لَهُم الجَنةُ يُقاتلُونَ فى سـبيلِ اللهِ فَيَقتلُـونَ و يُقتلونَ وَعداً عَلَيه حَقاً فى التَوراةِ و الانجيلِ و القرآنِ وَمَـن أوفـى بعَهـدِهِ مِـنَ اللهِ فَاَستبشروا بِبيعِكُم الذِى بايَعتُم بِهِ و ذَلِكَ هُوَ الفَوزُ العظيمُ﴾**(التوبه:١١١)**

واتە / بە ڕاستی خوا ماڵ و گیانی لە ئیمان داران کڕیوە بەوەی کەبەهەشت بۆ ئەوانەو بەشیانە، ئەوانە دەجەنگن لە پێناوی ئاینی خوادا، دوژمنانی خوا دەکوژن، یان دەکوژرێن و شەهید دەبن، ئەو پاداشت و بەڵێنە بەڕاستی لەسەر خوایەو باسکراوە لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ، جاکێ هەیە وەك خوا بەوەفا بێت بۆ جێبەجێکردنی بەڵێنەکانی، کەواتە زۆر دڵخۆش و کامەران بن بەو مامەڵەیەی کە ئەنجامتان داوە بەو کڕین و فرۆشتنەی کە لەسەری ڕێکەوتوون ، بێگومان هەر ئەوەشە سەرفرازی و سەرکەوتنی نەبڕاوەو بی سنوور.

کاتێك پێغەمبەر(ص) لە پەیمانی عەقەبەدا پەیمانی بەست لەگەڵ هاوەڵاندا کە دینی خوا سەربخەن و سەروماڵیان بەخت بکەن ، وتیان: چیمان بۆ هەیە بەرامبەر بەوە ؟ فەرمووی : بەهەشت...

بەهەشتت لە بەرچاوبێت

١. (عبدالله کوڕی ئونەیس) لاوێك بوو، حەزرەت (ص) بەکارێك ناردی ، کە هاتەوە هەر لە دورەوە حەزرەت (ص) فەروموی : چیت کرد؟

وتی: ئەی پێغەمبەری خوا ئیشەکەم جێبەجێ کرد؟

حەزرەت (ص) فەرمووی : بەخوا بەخشیشێکت ئەدەمێ...

عبدالله وەستا ،حەزرەت (ص) چووە ماڵەوە و هاتە دەرەوە پارچە دارێکی بچوکی دایەو فەرمووی: ئەم دارە هەڵگرە با لە قیامەتدا ئەمە لەنێوانماندا بێت بەوە دەتخەمە بەهەشتەوە... ئەویش ووتی : بەخوا دەبێت شەوو ڕۆژ پێم بێت و کە مردیشم بخرێتە قەبرەکەمەوە !

٢. کاتێك لە شەڕی مؤتە دا سێ سەرکردە شەهید بوون ، زەیدی کوڕی حارثە و جعفر و عبدالله ی کوڕی ڕەواحە ، حەزرەت (ص) موسوڵمانانی کۆکردەوە لە مەدینەو فەرمووی : ئەوا زەید شەهید بوو دەیبینم لە بەهەشتدا، ئەوا جعفر شەهید بوو دەیبینم لە بەهەشتدا ئەوا عبدالله ی کوڕی ڕەواحەش شەهید بوو دەیبینم لە بەهەشتدا ، ئەوا شمشێرێك لە شمشێرەکانی خوا بوو بە سەرکردەیان و ...هتد...ئەمەش بۆ خۆی پەروەردەیەکی گرنگە لەسەر ژیان بۆ بەهەشت...

٣. حەزرەت (ص) بە هاوەڵانی فەرموو: ئوحود شاخێکی بەهەشتە و ئێمەی خۆش دەوێ ئێمەش خۆشمان دەوێت ، بۆ ئەوەی هەرچەند ئوحودیان بینی بەهەشت بێتە بەرچاویان، هەروەها فەمووی : نێوان ماڵەکەم و مینبەرەکەم باخێکە لە باخەکانی بەهەشت ، بۆ ئەوەی زیاتر بەهەشت لە هەست و هۆشیاندا بێت و کاتێ لەو شوێنەدا دانیشتن زیاتر هەست بە بەهەشت بکەن ...

٤. ڕۆژی حەزرەت بەلاوێکی فەرموو کە ناوی حارثة بوو،(كيف أصبحت يا حارثه ؟!) ... **لەچی دایت ئەی حارثە .. وتی:**أصبحت مؤمناً حقاً يا رسول الله.. **بوومەتە بڕوادارێکی تەواو ئەی پێغەمبەری خوا..**

ئەویش فەمووی بزانە دەڵێی چی؟ هەموو قسەیەك بەڵگەی دەوێ ، بەڵگەی تۆ چییە لەسەر قسەکەت؟

وتی :وام لێهاتووە بە ڕۆژ بە ڕۆژووم و بە شەویش شەو نوێژ دەکەم و هەروەك عەرشی خوا بەسەر سەرمەوە ببینم وایە، بەهەشت لەبەر چاومە کە چاکەکاران لە ناز و نیعمەتدان و دۆزەخیش لە بەر چاومە کە خراپەکاران سزا دەدرێن تیایدا...حەزرەتیش فەرمووی (عرفت فالزم، عبد نَوَرَ الله الایمان فی قلبه) ڕێی خۆت دۆزیوەتەوە بەردەوام بە ، بە ڕاستی عەبدێکیت خوا نوری خستۆتە دڵتەوە... جا ئەم حارثە یە لە غەزادا شەهید بوو دایکی هاتە لای حەزرەت ووتی : حارثە جیّو ڕێی چۆن دەبێت؟ ئەگەر لە بەهەشتایە با دڵخۆش بم وئەگەر واش نی یە با شیوەنی خۆمی بۆ بکەم ! حەزرەت (ص) فەرمووی: (أجنة هی ، بل هي جنان ، وإن ابنك أصاب الفردوس الأعلـــى) واتە : هەر بەهەشت ، بگرە چەندەها بەهەشت، کوڕەکەی تۆ بەڕاستی لە فیردەوسی ئەعلادایە، دایکەکەش ڕۆیشت و لەبەر خۆیەوە دەیوت: (بخٍ بخٍ لك یا حارثە) بەه بەه بۆ خۆت و جێت ئەی حارثە...

٥. ڕۆژێك حەزرەت (ص) بە هاوەڵانی فەرموو : کێ لە ئێوە چوّتە بەهەشتەوە؟ عبدالله ی کوڕی عومەر ووتی: من !

(حەزرەتی عومەر کەلەویا بوو وەڵامەکەی عبدالله ی کوڕی لا سەیر بوو)، ئنجا حەزرەت (ص) فەرمووی : کێ لە ئاوی بەهەشتی خواردۆتەوە؟ عبدالله ووتی : من ! ئنجا فەرمووی :ئەی کێ لە خواردنی بەهەشتی خواردووە؟ عبدالله ووتی: من؟! حەزرەت(ص) فەرمووی:ئادەی بزانم چۆن؟! ئەویش فەرمووی: ئەی پێغەمبەری خوا تۆ هەواڵت داوینێ کە لە ئیسراو میعراجدا بەهەشتت دیوەو لە ئاوەکەیت خواردۆتەوە و لە خواردنیت خواردووە ، جا کەتۆ چوبیت لە جیاتی ئێمە و هەواڵی تۆش گومانی تێدا نیە، هەروەك من چووبم وایە ئەمەش جێی سەرسوڕمانی هاوەڵان بوو..

٦. حەزرەت(ص) لەگەڵ هاوەڵاندا بوو بەرنامەیان دادەنا بۆ چوونە ناو مەککەوە ، لەو کاتەدا سیخوڕێك لە کافرەکان هاتبووە ناویان و کەزانی هەستیان پێ کردووە ، خێرا سواری ووڵاخەکەی بوو بۆی دەرچوو، حەزرەت (ص) فەرمووی: هەرکەس بیگرێ و بیهێنێ دەچێتە بەهەشتەوە... لەو کاتەدا یەکێ لە هاوەڵەکان حوشترەکەی ئامادە بوو

دوای کـەوت، یـەکێکی تـریش سـواری وولاخەکـەی بـوو دوای کـەوت..ئـا لـەم کاتـەدا سـەلەمەی کـوڕی ئـەکوەع کـە وولاخ و حوشـتری نـەبوو ، هەسـتاو لەبـەر دەسـتکەوتنی بەهەشـت بـەڕاکردن دوای کـەوت ، دیـارە نەیـدەتوانی هیـچیان بگرێتـەوە خـەریك بـوو بگەڕێتەوە ، غیرەتی دایە بەر خۆی و بەردەوام بوو، پاش ماوەیەك کە کافرەکە بە تـەواوی دوور کەوتـەوە و لـە بـەر چـاو دیـار نـەما، دوو هاوەڵەکـە کـە بـە حوشـترو وولاخ دوای کـەوتبوون گەڕانـەوە و ، کافرەکـەش کـە تـەواو دوور کەوتـەوە و دڵنیـا بـوو لـە ژێـر درەختێکـدا پـشووی دا،پـاش ماوەیـەك سـەلەمە گەیـشتە سـەری و ووتـی: وەرە تـۆ بەهەشتەکەی منی و، هێنایەوە بۆ لای حەزرەت(ص)...

حەزرەت (ص) لە بارەی سەلەمەوە دەفەرموێت(خیر رجالاتنا سلمه بن الاكوع) .

٧. (أم عمارە) ئەو ئافرەتە پاڵەوانەیـە کە زۆر تێکۆشا بۆ ئیسلام، بەتایبـەت لـە جـەنگی ئوحودا لەبـەردەم حەزرەتـدا(ص) هێرشـی کافرەکـانی بەرپـەرچ ئەدایـەوە و شـەڕی دەکرد، تا(إبن قميئه) شمشێرێکی دا لەشانی و بـەجۆرێك برینـداری کرد کە یـەك لـەپی دەسـتی پیا دەچوو، حەزرەت(ص) پێی فەرموو: ﴿مَنْ تُطيق ما تُطيقين يا أُم عُمارة ﴾ کێ بەرگـە دەگـرێ وەك ئـەوەی کـە تـۆ بەرگـەت گرتـووە ئـەی (ام عُمـارە)، ئـەویش ووتـی: ﴿ أطيـــق وأطيق وأطيق ولكن أسألك مرافقتك فـــي الجنـــة﴾ واتـە: بەرگـەدەگرم ، بەرگـەدەگرم ، بەرگەدەگرم ، بەڵام داوای هاوەڵی تۆ دەکەم لە بەهەشتا...

حەزرەتیش(ص) فەرمووی : بەتەنها هاوەڵم نابی، بەڵکو خاوو خێزانت هـەموویان هـاوەڵم دەبن لەبەهەشتا....

لە شەڕی یەمامەدا، پاڵەوانانە جەنگاو هـەقی کوڕەکـەی کردەوە کەموسـەیلەمە پارچـە پارچەی کرد، بـەوەی کـە گەیـشتە سـەر موسـەیلەمەو شمـشێرێکی لێـدا، هـەر لـەو شـەڕەدا قۆڵێکی پـەڕی، کـە هاتـەوە مەدینـە زۆر نەدەچـووە نـاو ژنانـەوە....عومـەر کەبەمـەی زانـی لەمزگەوتـدا بـانگی لێکـردو پێـی وت: بیـستوومە شـەرم دەکـەی لـەوەی کـەقۆڵێکت بـڕاوە لەپێناوی خوادا !! تۆ چۆن شەرم دەکەی لەپارچەیەکت کە پێش تۆ چۆتە بەهەشتەوە.... ئـیتر ئەمـە وەك ڕاچـڵەکاندنێك بـوو بـۆی و زۆر بەئاسـایی وبەشـانازیەوە دەچـووە نـاو ژنانەوە....

ئاشکرایە خوای گەورە ژیان و مردنی دروست کردووە، بۆ تاقیکردنەوەی مرۆڤ، هەر خۆی خاوەنی هەموو بوونەوەرەو هەرچیش دەکات حیکمەتی تیایەو ئەوەش کە بۆ بڕوادارانی بڕیار دەدات خێرە هەر چەندە لە ڕواڵەتدا وا دەرنەکەوێ، بۆیە بڕواداری بەئەمەك و دامەزراو دەڵێت : ﴿قل لن يُصيبنا إلاّ ما كتب الله لنا﴾ **واتە: پێیان بڵێ ئێمە تووشی هیچ شتێك نابین مەگەر ئەوەی کەخوا بۆ ئێمەی نووسیوە... دیارە ئەوەی ئەو زاتە پایە بەرزەش بۆ ئێمەی بڕیار بدات هەر خێرە، چونکە هەرچی خێرە بەدەست ئەوەو لەوەوەیە :** ﴿قُلِ اللهم مالكَ المُلك تؤتى الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء ، بيدك الخير﴾ **حەزرەت (ص) جەخت دەکاتە سەر ئەم مەسەلەیەو دەفەرموێت :** ﴿إن الله ليتعاهد عبده المؤمن بالبلاء، كما يتعاهد الوالد ولده بالخير، وإن الله ليحمي عبده المؤمن من الدنيا كما يحمي المريضَ أهل الطعام﴾ **(٦٨١٨) كنز العمال...**

واتە : خوای پەروەردگار بەندەی بڕواداری بەبەڵاو موسیبەت بەسەر دەکاتەوە، هەروەك چۆن باوك و دایك مناڵیان بەخێر بەسەردەکەنەوە، وە بەڕاستی خوا بەندەی بڕواداری خۆی لەدنیا دەپارێزێت هەروەك چۆن کەس و کاری نەخۆش نەخۆشەکەیان دەپارێزن لەهەندێ خواردن (لەبەرئەوەی زوو چاك ببێتەوە)...

یان دەفەرموێت : ﴿ إن الله تعالى ليحمي عبده المؤمن كما يحمى الراعي الشفيق غنمه عن مواقع الهلكة ﴾ **٦٨٢٦ كنز العمال : واتە بەڕاستی خوا بەندەی بڕواداری خۆی دەپارێزێ هەروەك چۆن شوانێکی بەبەزەیی و بەئەمەك مەڕەکانی لەشوێنی تیا چوون دەپارێزێ....هەروەها دەفەرموێت :** ﴿ إن الله إذا أحبَ عبداً حَماهُ عنِ الدُّنيا كَما يظل أحدكم يحمي سقيه الماء﴾ **واتە : بەڕاستی خوا ئەگەر عەبدێکی خۆش ویست دەیپارێزێت لەدنیا هەروەك چۆن یەکێك لە ئێوە کشتوکاڵەکەی دەپارێزێت لەئاوی زۆر کە زیانی لێبدات....**

عومەری کوڕی عبدالعزیزیش دەڵێت (ئەو دوعاو ویردانەی کە دەیخوێنم وایان لێکردووم ئەوەم لاچاك بێت کە خوا تەقدیری دەکات بۆم)... زۆر جارنزای دەکردو

دەیووت : خوایە رازیم بکە بە(قەزا)ی خۆت و، بەرەکەت بخەرە (قەدەر)تەوە بۆم ، تاوەکو پەلە نەکەم لەشتێك کە بۆم دوا دەخەیت و، حەز بەدواخستنی شتێك نەکەم کە بۆم پێش دەخەیت ...

تێگەیشتن لەوەی کەخوای گەورە(مولی)ی ئێمەیەو چاکترین دۆست و سەرخەرو پاڵپشتە، وادەکات کەزیاتر دڵنیا ببین و ڕازی ببین بەقەزاو قەدەری خوایی، هەر لەبەر ئەوەشە حەزرەت(ص) دوعای دەکردو دەیفەرموو(اللهم انی أسألك الرضا بعد القضاء) **وەدەیفەرموو :** (ومَن رضـــيَ فلـــه الرضـــا)... **واتە: ئەوەی هەوڵی خۆی بدات و چ هۆکارێك بتوانێ بەکاری بهێنێ و دوایی پشت بەخوا چی لێ سەوز بوو ڕازی بێت، دڵنیایی و خۆشی و دڵئارامی دەست دەکەوێت ...**

ڕازی بوون بەقەزاو قەدەر مانای دەستەوسانی و کۆڵدان نییە، بەپێچەوانەوە، کاتێ قەدەری نەخۆشی دێت، بەقەدەری دەرمان هەوڵ دەدەین چارەسەری بکەین، ئەگەر خوا ویستی لەسەر بوو چاك دەبین، ئەگەر چاکیش نەبووین دڵنیاین کە حیکمەتێکی تیایەو خوای گەورە دەیەوێت زیاتر پاك ببینەوە لەگوناهو، تاقیکردنەوەیە ...

هەژاریش قەدەرێکە و هەوڵدان بۆ دەوڵەمەندبوون پێویستەو ئەگەر خوای گەورە ویستی لەسەر بوو دەوڵەمەند دەبین و، ئەگەر نەشبوین دیارە خێری تیایە وخوا چاکتر دەزانێت ...

بەمەش موسوڵمان هاوسەنگی خۆی لەدەست ناداو چی بەسەر بێت خۆی دەتەکێنێ و بەعەزم و ئیرادەیەکی تازەوە دەست پێدەکاتەوە و هەڵدەستێتەوە ... (سەیری دواوتەی بەشی سێیەمی ژیانەوە بکە).

هەرکەسەو ئەجەلێکی هەیە

بڕواداری ڕاست دڵنیایە لەوەی کەئەجەلی بەدەست خوایە، بۆیە لەکەس ناترسێ و ئازاو نەبەردەو هەوڵی خۆی بەو پەڕی چاو نەترسییەوە دەدات ...

(أحمد قطان) **ووتار بێژێکی کوەیتی یە، دەڵێ لەبەرئەوەی بەردەوام قسەی هەقم دەکردو باسی ستەم و خراپەی فەرمانڕەواکانم دەکرد . دیارە ئەمەش بە زۆر کەس نامۆ بوو، بۆیە لەلایەکەوە پیلان دانرا کەسێ کەس لە نوێژی هەینیدا تیرۆرم بکەن..**

به قەدەری خوا ئەو هەینی یە کە بەتەما بوون بێنە مزگەوتەکەوە بۆ دیاری کردنی ڕێ و شوێنی پێویست بۆ کارەکەیان ، من لە موسوڵمانانی (بەریتانیاوە) داوەتنامەم بۆهات کە بچم بۆ ووتاردان و، ئەو هەینی یە لەوێ نەبووم ، ئەوەی بەتەما بوو بە کارەکە هەستێ لەگەڵ دوانی تردا کە هاتبوومنی نەدی بوو، ترسابوو وای زانیبوو کە پیلانەکەیان ئاشکرا بووە ، بۆیە خۆی ئاشکرا کردبوو گوایە بۆ کارێکی وا هاتووە لەگەڵ دوو کەسی ترداو چەکەکەشی تەسلیم کردبوو...بەم شێوەیە قەدەری خوا وا بوو کە پیلانی دوژمنان نەیەتەدی و خوا پاراستمی... ئنجا بیرمان کردەوە بۆ حاڵەتێکی ئا لەو جۆرە چەند گەنجێك مەشق پێ بکەین لەسەر کاراتی... بەڵی چەند گەنجێکمان بۆ ئەو کارە ئامادە کردوو لە پێشەوە دادەنیشتن ...

ڕۆژێکی هەینی ووتارم دەدا ، کابرایەك قوتویەکی بە دەستەوە بو هات بەرەومینبەرەکە منیش دەم ووت :أيها الناس أتقوا الله ، سوودی نەبوو، برادەرەکان گەرم بووبوون و خەیاڵیان هەمووی لای ووتارەکە بوو ، کابرا هاتە بەر مینبەرەکەو (دیارە پیاوێکی سادە بوو) ووتی قوربان من تۆم خۆش دەوێ و ئەم دیاریەم بۆ هێناوی... ئنجا برادەرەکان هاتنەوە هۆش خۆیان ...ئیتر وازمان لەوەش هێناو وتمان پشت بە خوا ،إن شاء الله خوا دەمان پارێزێت...

ئەمە بۆ ئەوە نالێین کە بڕوادار ئاگای لە خۆی نەبێ و خۆی نەپارێزێ ، بە پێچەوانەوە دەبێ هەموو هۆکارێکی پێویست بگیرێتە بەر بۆ سەلامەتی موسوڵمانان ئنجا دڵنیاش بن لە قەزاو قەدەری خێری خوایی و بزانن کە هەرکەسەو بە ئەجەلێك دەڕوات و کەس ناتوانێ پێش و دوای بخات...

شیرینی ئیمان

پێغەمبەر(ص) لە چەند فەرمودەیەکدا باسی تامی شیرینی ئیمان دەکات بۆ نمونە:

١. ﴿ذاقَ طَعم الايمان مَن رَضيَ بالله رباً و بالاسلام ديناً و بمحمد رسولاً﴾ **کنز العمال٩ واتە: تامی ئیمانی چەشتووە کەسێك ڕازی بێت بەوەی کە خوا پەروەردگاری بێت و ئیسلام دینی بێت و محمد (ص) پێغەمبەری بێت... بۆیە سوننەتە هەموو بەیانی و ئێوارەیەك سی جار بڵێین**(رضيت بالله رباً و بالاسلام ديناً و بمحمد نبياً و رسولاً) .

٢. هەروەها دەفەرموێت :﴿ ثلاث من كُنّ فيه وجد حلاوة الايمان أن يكون الله و رسوله أحب اليه مما سواهُما، وأن يُحب المرء لا يُحبه إلا لله ، و أن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ أنقذه الله منه كما يكره أن يُلقى فى النار﴾ **كنز العمال**(٤٣٢١٢). **واته : سێ شت لە هەر کەسێکدا بێت شیرینی ئیمان دەچێژێت :**

یەکەم: خواو پێغەمبەری لا خۆشەویستر بێت لە هەموو شتێك .

دووەم: ئەگەر یەکێکی خۆشویست لەبەر خوا خۆشی بوێت .

سێیەم:پێی ناخۆش بێت بگەڕێتەوە بۆ کوفر پاش ئەوەی خوا ڕزگاری کرد هەروەك چۆن پێی ناخۆشە فڕێ بدرێتە ئاگرەوە .

٣. لە فەرمودەیەکی تریشدا دەفەرموێت: هەرکەس چاوی گێڕایەوە لە سەیرکردنی ئافرەتی نامەحرەم ئەوە لەزەتی ئیمان دەچێژێت...

بەڵێ... ئیمان و بڕوا لە دڵی بڕواداردا شیرینە ، بەرزە ، بەنرخە و ئەوەندەی بەلاوە مەبەستە، سەرو ماڵی دەکا بە قوربانی و بە هیچ جۆرێك دەست بەرداری نابێت.

کاتێك پرسیار کرا لە (بلال)، کە چۆن بەرگەی ئەو هەموو سزایەی دەگرت لەبەر گەرمای هاوین و لەسەر لمی سوورەوەبوو، چۆن ویردی سەر زمانی(أحد،أحد) بوو تا حەزرەتی ابو بکر کڕیەوە و سەرفراز بوو، ووتی (من شیرینی ئیمانم تێکەڵی تاڵاوی سزاکە دەکردو ، شیرینی ئیمان زاڵ دەبوو بەسەر تاڵاوی سزاکەداو، هەستم بە ئازار نەدەکرد)..ل ٧١ (وقفات تربویه/ عبدالحمید البلالی)...

هەوڵ و تێکۆشان بۆ خوا شەونخوونی و ماندووبوونی دەوێ ، ئارام گرتنی بەردەوامی دەوێ ، تا بەئاسانی دەستبەرداری ئیمان نەبین پێویستە تامی شیرینی ئیمان بچێژین...

ئیمان وبڕوا شیرینە و بڕواداریش حەز دەکا خەڵکی ئەو شیرینیە بچێژن بۆیە بەردەوام لە خەمی ئەوەدایە چۆن کەسێك زیاتر بێنێ بەرەو ئەم ئاینەو ئەگەر کەسانێکیش نەهاتن و سەرگەرمی خراپەو خراپەکاری بوون و دوای شەیتان و هەواو ئارەزوو کەوتن ، خەمیان لێ دەخواو زۆر بە پەرۆشە بۆ ڕزگار کردنیان...

حەزرەت(ص) مامۆستای مرۆڤایەتی ئاوابوو، ئەوەندە خەمی بوو ، ئەوەندە سوور بوو لەسەر ڕزگارکردنی خەڵکی خەریك بوو تیا بچێ ، خوای گەورە لە چەند ئایەتێکدا

ڕێنمایی کردو ئاگاداری کردەوە کە ئەگەر کار وا بڕوات تیا دەچی وئێمەش تیاچوونی تۆمان ناوێت:﴿ طه، ما أنزلنا علَيكَ القُرآن لِتَشقَى،إلاَّ تذكرةً لِمَنْ يَخشَى ﴾(طه:١) **واتە : طا، ها، ئەی پێغەمبەر(ص) ئێمە ئەم قورئانەمان دانەبەزاندۆتە سەر تۆ تا تووشی خەم و خەفەت و پەژارە ببیت، بەڵكو یادخەرەوەیە، بۆ ئەو كەسەی كە لە لێپرسینەوەی پەروەردگار دەترسێت ...**

هەروەها دەفەرموێت ﴿ فَلَعَلَّكَ باخعٌ نَفسَك على آثارِهِم إن لَم يُؤمِنوا بِهـذَا الحَـديثِ أسَـفا ﴾ **(الكهف:٦)واتە : تۆ لەوانەیە لەخەم و پەژارەی ئەو بێباوەڕانە كە بڕوا بەم فەرموودەیە ناهێنن خۆت لەناو بەریت و لەداخ وخەفەتدا بمریت .**

بڕوادارانی ڕاستەقینەش كە شوێنكەوتەی ئەو پێغەمبەرەن(ص)، بەهەمان شێوە خەمیانە كە تۆوی خراپەو خراپەكاری نەمێنێت ، خەمێك كە شەوو ڕۆژ پێوەی دەتلێنەوە، تەنانەت لای هەندێ لە پیاوباشان دەگاتە ئەوەی كە لەداخا نەخۆش دەكەون، ئەوەتا لەژیاننامەی (سوفیان الثوری)دا هاتووە كە(ئەگەر خراپەی بدیایە میزی دەبوو بەخوێن و نەخۆش دەكەوت)... دیارە ئەمە لوتكەی هەستكردنە بە مەسئولیەت... ئاشكرایە بڕوادار ئەگەر خراپەیەكی بینی نابێ بێدەنگ بێ و هەروا دانیشێ بەڵكو ئەگەر توانی بەدەست بیگۆڕێت، ئەگەر نەیتوانی بەزمان بیگۆڕێت، ئەگەر ئەمەشی بۆ نەكرا بەدڵ پێی ناخۆش بێت كە ئەمەش لاوازترین ئیمانەو دوای ئەم پلەیە پلەی تر نییە و ئەوەی بەدڵ پێی ناخۆش نەبێت ئیمانی نییە !!!

بزانە خەریكی چیت !

ئیبن جوزی بانگخواز فێرمان دەكات كە چۆن پلەو پایەی خۆمان بزانین و دەڵێت (ئەگەر دەتەوێت بزانیت پلەو پایەت لای خوا چۆنە، سەیركە خوای گەورە لەچیدا خستویتیە كارو، چ كارێكی پێ سپاردوی) ئەوەتا خوای گەورە بەحەزرەتی موسا دەفەرموێت: ﴿ وأنا أخترتُكَ فاستَمع لِما يُوحى ﴾ **(طه:١٣) واتە: من تۆم هەڵبژاردووە بۆ گەیاندنی پەیامی خۆم، گوێ بگرە بۆ ئەو وەحیەی پێت ڕادەگەیەنرێ ...**

خوای گەورە لەبارەی هەڵبژاردنی گەلی موساشەوە دەفەرموێت : ﴿ ولقـد اختَرنَـاهُمْ على عِلمٍ عَلَـى العَـالَمين ﴾ **(الدخان:٣٢) واتە : ئێمە ئەو كاتە نەوەی ئیسرائیلمان**

هەڵبژارد لەڕووی ئاگایی و زانیارییەوە و ڕێزی ئەوانماندا بەسەر خەڵکی ئەو سەردەمەدا (کەپەیامی خوا بگەیەنن) ...

ئاشکرایە دوای ئەوان خوا ئوممەتی ئیسلامی هەڵبژارد کە پەیامی خوا بگەیەنن هەروەك دەفەرموێت : ﴿ وجَاهدوا في اللهِ حَقَّ جِهادِهِ هوَ اجتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيكُم فـي الدّينِ من حَرَجٍ مِلَّةَ أبيكُمْ إبراهيمَ هوَ سمّاكُمُ المسلمينَ مِن قَبلُ وفي هذا ليكون الرسولُ شَهيداً عَلَيكُم وتَكونوا شُهَداءَ على الناسِ فأَقيموا الصّلاةَ وآتوا الزّكاةَ واعتَصِموا بـالله هوَ مَولاكُمْ فَنِعمَ المَولَى وَنِعمَ النَصيرُ ﴾ **(الحج:٧٨) واتە : تێبکۆشن و هەوڵ بدەن بۆ خوا بەوشێوەیەی کەشایستەیەتی، ئەو زاتە بۆ ئەوە هەڵی بژاردوون کەکاربکەن بۆ بەرنامەکەی، لەئاین و بەرنامەکەشیدا هیچ جۆرە قورسی و گرانیەکی لەسەر دانەناون کەنەتوانن بیکەن، جا ئەم بەرنامەیەش ڕێوشوێن و بەرنامەی ئیبراهیمی باواتانە کە پێشتر هەر خوای گەورە ناوی ناون موسڵمان و لەم قورئانەشدا بەموسوڵمان ناوی بردوون، تا پێغەمبەر ببێتە شایەت بەسەرتانەوە کەپەیامی خوای پێ ڕاگەیاندوون و ئێوەش بەگەیاندنی ئەو پەیامە ببنە شایەت بەسەر خەڵکیەوە، کەواتە نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن و زەکاتیش لەماڵتان دەربکەن و پشت بەخوا ببەستن، چونکە هەر ئەو یارو یاوەرتانە، جا دڵنیا بن کەخوا چەندە یارمەتیدەرێکی چاکەو چەندە پشت و پەنایەکی بەهێزە...**

بەڵێ (جیهادی هەق)و هەوڵ و کۆششی بەردەوام بۆ دینی خوا ئەو کارەیە کەخوا موسوڵمانی بۆ هەڵبژاردووە، بۆیە ئەگەر بەو کارە هەڵنەسا ئەوە خۆی لەو مەقام و پلەوپایە بەرزەوە دێنێتە خوارەوە بۆ پلەیەك کە ئبن جوزی لەبارەیەوە دەڵێت (مەقامی زاهیدەکان کە لەخەڵکی دابڕاون مەقامی شەمشەمە کوێرەیەو، مەقامی ترسنۆکە، بەلاَم مەقامی ئازاو نەبەردەکان مەقامی پێغەمبەرانە کە خۆیان ڕۆشنبیر دەکەن و هەوڵیش لەگەڵ خەڵکیدا دەدەن بۆ ئەوەی فێر ببن) ل١١٠ مواقف تربويە ...

کەسانی هیممەت بەرز هەن کە زۆر بەچاکی ڕۆڵی خۆیان دەبینن لەژیاندا ئەوە (یوسف بن تاشفین) کە تەمەنی نەوەد ساڵێك دەبوو سوپای کۆکردەوەو شەش مانگ جەنگاو سێ سەد ساڵ کەوتنی ئەندەلوسی دواخست ...

حەزرەت (ص) بەیانیان دوعای دەکرد(اللهم هَبْ لِي عملاً صالِحاً يُقربنـــي اليـــك **)** **خوایە کارێکی چاکە بکە بەنسیبم کە لە تۆم نزیك بکاتەوە، ئەمە لەکاتێکدا ئەو پێغەمبەر بوو، خۆشەویستی خوا بوو، لەخوا نزیك بوو، ئەی ئەبێ ئێمە بلێین چی و چۆن نەگەڕێین بەدوای کاری چاکدا تا لەخوا نزیك بینەوە، وەك وتیشمان بانگەواز و هەوڵ و کۆشش بۆخوا باشترین کارە بۆ نزیك بوونەوە:** (ومن أحسن قولاً ممن دعـــى الـــى الله وعمِـــلَ صالحاً وقال انني من المسلمين).

یەکێکی تریش لەوکارە چاکانە خزمەتکردنی خەڵکییە، کە لە دواتردا باسی دەکەین ..

گەیاندنی بانگەوازو کاری بەکۆمەڵ

بەڵگە نەویستە کە گەیاندنی بانگەواز هۆکاری زۆری دەوێت، گرنگترین هۆکاریش کاری بەکۆمەڵە، دیارە ئەوەی بەکۆمەڵ دەکرێ و تواناکانی پێ کۆدەبێتەوە بە تاکە کەس ناکرێت...

نوورسی (بەرەحمەت بێت) دەڵێت: ئەگەر پێنج یەك بهێنین ، هەریەکەیان بەتەنها نرخی یەکە بەلاّم کاتێك دوانیان دەخەینە پاڵ یەك دەبێ بەیانزە ، کاتێك یەکێکی تر دەخەینە پاڵ یانزە دەبێتە سەدو یانزە ، کاتێك یەکێکی تر دەخەینە پاڵ سەدو یانزە دەبێتە هەزارو سەدو یانزە، کاتیك یەکەکەی تردەخەینەپاڵیان دەبێتە یانزە هەزارو سەد و یانزە...لەژیانی مرۆڤیشدا هەروایە کاتیك کۆمەڵێ کەس دەکەونە یەك، بەو لەیەك نزیك بوونەوەیە توانایان زیاد دەکات هەروەکو ژمارەکان ...

جا لەبەرەبەیانی پێغەمبەرایەتیەوە هەتا ئەمڕۆ کێشمەکێش هەیە لەنێوان هەق و ناهەق دا، پێغەمبەران کۆمەڵی خوابوون(حزب الله**) و خراپەکارانیش کۆمەڵی شەیتان بوون(**حزب الشيطان**)، ئەم دوو دەستەواژەیەش لەقورئاندا هاتووە: لەبارەی یەکەمیانەوە دەفەرموێت :**﴿ومن يَتَوَلَّ اللهَ وَرَسولَهُ والَّذينَ آمَنوا فإنَّ حِـــزبَ اللهِ هُـــمُ الغـــالِبونَ﴾ **(المائدە:٥٦) واتە: ئەوەی خواو پێغەمبەرو بڕواداران بکابە پشتیوان و دۆست و خۆشەویستی ئەوە بادڵنیا بێت کەکۆمەڵ و دەستەو تاقمی خوا زاڵ و سەرکەوتووە ...**

لەبارەی دووەمیشەوە دەفەرموێت: ﴿استحوَذَ عَلَيهِمُ الشَيطانُ فأنساهُم ذِكرَ اللهِ اولئِكَ حِزبُ الشَيطانِ ألا إنَّ حزبَ الـشَيطانِ هُـمُ الخاسِـرونَ﴾ **(المجادلە:١٩) واتە: ئەوان**

شەیتان زاڵ بووە بەسەریانداو یادی خوای بیربردوونەتەوە ، ئائەوانە دەستەو تاقم و حیزبی شەیتانن ، ئاگادارو دڵنیابن کەدەستەو تاقمی شەیتان خەسارەتمەندن .
ئەهلی شەڕو ناهەق لە دێر زەمانەوە بە کۆمەڵ ئیشیان کردووە، قورئان ئاماژە بەم ڕاستیە دەکات و دەفەرموێت: ﴿كَذَّبت قَبلَهُم قَومُ نوحٍ والأحزاب من بَعدِهِم وَهَمَّت كُلُّ امَّةٍ بِرَسولِهِم لِيأخُذُوهُ وَجَادَلوا بالباطِلِ لِيُدحِضوا بِهِ الحَقَّ فأَخَذْتُهُم فكَيفَ كانَ عِقابِ﴾**(غافر:٥) واتە: پێش کافرانی مەککە قەومی نوح و حیزبەکانی دوای (نوح)یش باوەڕیان بەپێغەمبەرەکانیان نەکرد... کەواتە کفر بەکۆمەڵ ئیشی کردووەو دژایەتی پێغەمبەرانیان کردووە، چۆن دژایەتیەك،** (وهمت كل أمةٍ برسولهم ليأخذوه) **هەر گەل و کۆمەڵێك هەوڵی داوە پێغەمبەرەکەی لەناو بەرێ و ڕێی لێ بگرێ، نەك هەرئەوەندە بەڵکو** (وجادلوا بالباطل ليُدحضوا به الحق) **دەمەدەمێ و موجادەلەشیان کردووە تا هەق داپۆشن و نەیهێڵن، تائەو کاتەی خوای گەورە لەناوی بردوون** (فأخذتهم فكيف كان عقاب) ..

ئاشکرایە کفری ڕێکخراو (منظم) **بەهەقی پەرتەوازە چارەسەرناکرێ، دەی ئەگەر هەقن چۆن دەبێ پەرتەوازە بن و بەتەنها کار بکەن، مەگەر خوا ئەوانەی خۆش ناوێ کە بەکۆمەڵ و بە ٠صف) کاری بۆ دەکەن** (ان الله يحب الذين يقاتلون صفا كانهم بنيان مرصوص) الصف / **واتە : بە ڕاستی خوا ئەو کەسانەی خۆش دەوێت کە دەجەنگن لە پێناوی ڕێبازەکەیدا بەیەك ڕیزو یەك پارچەو یەك دڵ و، هەروەك کۆشکێکی بەرزی قایمی داڕێژراون کە خشتەکانی یەکیان گرتبێ ...**

بەڵێ ...(يد الله مع الجماعة) **دەستی قودرەتی خوا لەگەڵ کۆمەڵدایە و، کۆمەڵ ڕەحمەتەو پەرتەوازەیی عەزابە** (الجماعة رحمة والفرقة عذاب) **و (شەیتان لەیەکێکەوە نزیکەو لەدوانەوە دوورەو لەسیانەوە دوورترە) هەروەك پێغەمبەر(ص) دەفەرموێت....**
پێشینان چاك لەمە تێگەیشتبوون ، ئەوە(مُطرف کوڕی الشخير)ی تابیعی دەڵێت (من زیاتر لەبێوەژنێك پێویستم بە کۆمەڵ هەیە ، چونکە من لەناو کۆمەڵ و جەماعەتدا گوناهەکانی خۆم هەست پێدەکەم) ..مەگەر موسوڵمان بۆ موسوڵمان وەك ئاوێنە نیە ؟!

چۆن ئافرەتێکی بێوەژن (بەتایبەتی جاران کە نەیانتوانیوە بژێوی پەیدا بکەن) پێویستی بەیارمەتی کەس و کارو کۆمەڵ هەبووە ئاواش موسوڵمان پێویستی بەکۆمەڵ و جەماعەت هەیە چونکە لەواندا خۆی دەبینێتەوە (ل١١٨مواقف تربویە) .

باوکێك حەوت کوڕی دەبێت ڕۆژێك کۆیان دەکاتەوەو وانەیەکی کرداریان پێ دەڵێ بەوەی کەحەوت دار دێنێ و هەر یەکەیان دارێکیان ئەداتە دەست و ئەڵێ بیشکێنن، جاهەریەکەیان بەئاسانی دارەکەی دەستی دەشکێنێ، ئینجا حەوت داری تر دێنێ و ئەیانبەستێ بەیەکەوەو داوایان لێ دەکات کە بیشکێنن، هەرچەندە هەوڵ دەدەن بۆیان ناشکێ ...جابۆیە داوایان لێ دەکات یەك دەست و یەك دڵ بن بۆ ئەوەی وەك ئەو دارانە دوژمن نەیان شکێنێ...

جا بەڕاستی پێویستە باش لەو وانەیە تێبگەین بۆ ئەوەی دوژمنی هەق و ڕاستی نەمان شکێنێ و بتوانین بەکۆمەڵ بەچاکی پەیامی خوا بگەیەنین کەئەرکی سەرشانی هەمووانە و یەکێکە لەکارە مەزنەکانی ئەم ئوممەتە ...

خوایە گوناهو کەم و کوڕیمان بپۆشە !

چەند ڕاستیەك هەیە کەهەموو دەبێ بیزانین تا شەیتان و پیاوانی شەیتان زەفەرمان پێ نەبەن .. ناحەزان بۆ ئەوەی ساردمان بکەنەوە لەکاری کۆمەڵ دەڵێن :

١- دینداری و حیزبایەتیان نەوتووە، ئەمەتان لەکوێ هێنا ؟؟! دەڵێین حیزبایەتی و کاری بەکۆمەڵ هۆکارێکە و بەهۆیەوە دینی خوا بڵاودەکەینەوەو خزمەتی بەرنامەی خوا دەکەین...

٢- باشە خۆ کەم و کوڕی هەیەو فلان وای کردو فیسار وای کرد، دەڵێین: خۆئێمە نەمان وتووە بێ عەیبین دەڵێین : خوایە گوناهو کەم و کوڕیمان بپۆشە...دیارە ئەم کاری بەکۆمەڵە کاری مرۆڤەو مرۆڤیش گوناهکارە وبێجگە لە پێغەمبەران کەس معصوم نییە، بەڵام سوورنین لەسەر گوناهو کەم و کوڕی و، چەند بتوانین چارەسەری دەکەین و چاوەڕێی ڕەحمی خواین...

٣- دەڵێن ئێوە نەرم و نیانن، دەڵێین لەم کۆمەڵگا موسوڵمانەدا نەرم و نیانیمان هەڵبژاردووە و شێوازی خۆمان هەیە، مامۆستا عومەر تەلمەسانی ڕابەری سێیەمی برایان دەڵێت: ئێمە بەحاکم ناڵێین درۆ دەکەیت، بەڵکو دەڵێین : ڕاستت نەوتووە، هەروەها ناڵێین : بێ ئینسافیت ، دەڵێین : ئەگەر ئینسافت هەبێ بۆمان ... خۆ هەر هەمان مەبەست

دەگەیەنیّ بەلاّم بەجۆریّکی تر... ئەمەش بۆ ئەوەی کۆمەلّگا بەتوندو تیژی هەلّنەوەشیّ و دانوستان و حیوار جیّی ململانیّی نادروست بگریّتەوە ... دیارە کۆمەلّگا وەك کەشتیە دوو قاتەکەیە ئەوەی لەسەرەوەیە و ئەوەی لەخوارەوەیە وەك یەك نقوم دەبن ئەگەر خوانەخواستە کونی تیّ بوو !!

بیرمان نەچیّ کە ئەمر بەچاکەو جلّەو گیری لەخراپە لەئیسلامدا سنووری خۆی هەیەو بەرنامەی تایبەتی هەیە، ئەگەر جلّەو گیری لەخراپەیەك بووە مایەی سەرهەلّدانی خراپەیەکی تر ئەوە نابیّت بیکەین، هەروەك وتراوە : چاکی مەکە با خراپ نەبیّت ...
دەلّیّن : ئیبن تەیمیەو قوتابیەکی بەلای چەند تەتاریّکدا دەڕۆن مەی دەخۆنەوە، قوتابیەکەی دەیەویّ ڕیّیان لیّ بگریّ و نەهیّلّیّ، ئیبن تەیمیە دەفەرمویّ : وازیان لیّ بیّنە سەرخۆش بن باشترە لەوەی بەئاگا بن و موسولّمانان بکوژن !

ئەزموونی سالاّنی ڕابردووش ئەوەیان سەلماندووە کەتوندو تیژی شەڕو بەلاّی گەورەتری لیّ دەکەویّتەوە ، چونکە دوژمنان ئەو هەلە دەقۆزنەوە بۆ ناشرین کردنی موسولّمانان، دیارە ئەوان لەبواری ڕاگەیاندندا دەستیّکی بالاّیان هەیەو بۆ هەل دەگەڕیّن....

لەجەزائیردا جەبهەی (الإنقاذ) ویستیان بدەنە شاخ و بەچەکداری شتیّ بکەن، یەکسەر دەزگای مخابرات کەسیّکی خۆیانی نارده دەرەوە بەناوی (جمال زەیتون)و کۆمەلّیّکی ئیسلامیان بۆ دروستکردو یەکی بستیّ ڕیشیان پیّ هیّشتنەوەو کەوتنە سەربڕینی خەلّك و زۆر بەئاسانی دەیانهیّنا بەسەر(جەبهە)دا، تاناچاربوون دەست هەلّگرن لەو کارە، بەهەمان شیّوەش کۆمەلّی جیهادی میسریش پاش توندو تیژی و کوشتاریّکی زۆر بەخۆیانا چوونەوەو وازیان لەو شیّوازە هیّناو، بەمەش شیّوەی کاریان وەك شیّوەی کاری برایانی لیّ هاتەوە کە لەوەو پیّش مەناعەتیان نەبوو برایان کافر بکەن لەسەر شیّوازی کاریان!

غەیبەتی کەس مەکە !

کۆمەلّیّك بۆ خوا کاردەکا و لەهەزاران کەس پیّك هاتووە ، چ پیّویست دەکات، غەیبەتیان بکریّت و پشتیان بشکیّنریّ ، ئاشکرایە ئەگەر غەیبەتی کەسیّك حەرام بیّت ئەوا غەیبەتی کۆمەلّیّکی چەند هەزار کەس ، ئەوەندە هەزار جار گوناهە...

باشــه بـۆ خـۆمـان گوناهبـار بکـەین، ئەگـەر دەڵێـی ئـەوان نـازانن کاربکـەن بـۆ خـواو ئیجتیهادەکەیان هەڵەیە، فەرموو تۆ باشتری بکە ...

مامۆستا (راشد)دەڵێت: ئێمەی برایان لەم عەرزی خوایەدا بینایەکمان بۆ خۆمان دروستکردووە لەژێر سێبەریا دەژین و کاردەکەین بۆ خواو دڵمان پێی خۆشە، ئەگەر تۆ خەریتەکەیت بەدڵ نیە بۆ دەیڕوخێنی بەسەرماندا، ئەوە ئەرزی خوا زۆرە، فەرموو بینایەکی تر دروست بکە بەو خەریتەیەی کەخۆت دەتەوێ و خەڵکی خوا زۆرە بانگیان کە بۆ ئەو شێوە کارەی کەبەچاکی دەزانی !!.. ئەوەشمان بیر نەچێت، ئەوەی کەم و کوڕی موسوڵمانێك بپۆشێ خوا لە دنیاو قیامەتدا گوناهو کەم وکوڕی ئەو دەپۆشێ (من ستر مسلماً ستره الله في الدنيا والآخرة) ..

مەسەلەیەکی تریش هەیە گرنگەو یەکێکە لەو مەبەستانەی ئیسلام کەئەیەوێ بیهێنێتە دی، ئەویش برایەتی موسوڵمانانە، چونکە﴿ إنّما المؤمنونَ إخوةٌ فأصلِحوا بينَ أخَوَيكُم﴾**(الحجرات:١٠) دەکرێ بۆچوونمان لەمەسەلەیەکدا جیاواز بێت و دوو ئیجتیهادی جیاوازمان هەبێت و براش بین... ئیمامی شافیعی لەگەڵ هاوەڵێکیدا ڕای جیاوازی دەبێت و زۆر دانوستان دەکەن ناگەنە ئەنجامێك و، پاشان بۆ ئەوەی دڵی گەرد نەگرێ و شەیتان دڵی کرمێ نەکات، ئیمامی شافیعی بەهاوەڵەکەی دەڵێ: (یا أبا موسی ألا یستقیم ان نکون اخواناً وإن لَم نتَّفِق) (ل١٤٢. مواقف تربویە) . واتە: ئەی باوکی موسا ناکرێ برابین هەرچەند لەسەر یەك ڕاش ڕێك نەکەوین ...**

بەڵێ ... دەکرێ و سەدجار دەکرێ ! دەبا برابین و شەیتان بەخۆمان خۆش نەکەین، قورئان دەفەرموێت : ﴿ وقُل لِعبادِي يَقولوا الّتی هي أحسَنُ إنَّ الشَّيطانَ يَنزَغُ بَينَهم إنَّ الشَّيطانَ كانَ للإنسانِ عَدوّاً مبيناً﴾ (الإسراء :٥٣) **واتە: ئەی محمد(ص) بەبەندەکانم بڵێ : چاکترین قسە بکەن، چونکە شەیتان بەڕاستی دەیەوێت نێوانیان تێك بدات، بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئینسانە ...(جابەداخەوە هی واهەیە نەك هەر چاکترین قسە ناکات بەڵکو خراپترین قسە دەکات، دەی ئیتر چۆن پەیوەندیەکان باش دەبن ؟!).**

هاوسەنگی لەژیاندا

ژیان وەکو قوتابخانەیە، چۆن دەبێ لەهەموو وانەیەکدا پلەی دەرچوون بهێنرێ، بەهەمان شێوەش مرۆڤ لەژیاندا دەبێت گرنگی بدات بەهەموو لایەنێك و هەقی خۆی بداتێ و تیادەرچێ، ئەمەش لەو حیکمەتەوە دێت کە قورئان باسی دەکات :﴿ يــؤتي الحِكمةَ مَن يَشاءُ ومَن يُؤتَ الحِكمةَ فقَد أُوتيَ خيراً كثيراً وما يذَّكَّرُ إلاّ اُلُواْ الألبـــاب﴾ (البقـــــرة:٢٦٩) واتە: خوا بەهەرکەس بیەوێت و شایستە بێت حیکمەت ودانایی دەبەخشێت و هەرکەسیش حیکمەتی پێ ببەخشرێت، ئەوە بێگومان خێرێکی زۆری پێدراوە، جا بێجگە لە ژیرو هۆشمەندەکان کەسانی تر لەو بەهرەیە تێناگەن و پەند وەرناگرن.

پێغەمبەر(ص) دەفەرموێت ل﴿ إنّ لِربِّكَ علَيكَ حقًّا، وإنَّ لِجَسَدِكَ عليــكَ حقًّــا، وإنَّ لِعَينَيكَ عليكَ حقّا، وإنَّ لأهلِكَ عليكَ حقًّا ... أعطوا كل ذي حَقّ حقّــه ﴾ بەڵێ کۆمەڵێ هەق هەن کە دەبێ جێبەجێ بکرێن و بدرێن :

یەکەم ... لاشەی خۆت و ئەندامەکانت هەقیان لەسەرتە، بۆیە دەبێت گرنگیان پێ بدرێت، مرۆڤ پێویستە بەشی پێویست بخەوێت و، هیچ نەبێ هەفتەی جارێ دووجار خۆی بشوات و جلی پاك و ڕێك و پێك لەبەربکات و....هتد، پیاوێك هات بۆ لای پێغەمبەر (ص) وتی: ئەی پێغەمبەری خوا گرنگی بدەم بە سەرو قژم(بیشۆم، دای بهێنم...هتد)، حەزرەتیش(ص) فەرمووی نەك هەرئەوەندە کە بیشۆیت و دای بهێنی، بەڵکو ڕێزی قژت بگرە ...بەڕاستی بڕواناکەم لە فەرهەنگی هیچ گەلێکدا بگەڕێیت دەستەواژەی ئاوا جوان هەبێت (ڕێزی قژت بگرە) !

دووەم/ هەقی ماڵ و مناڵ، دەبێت ڕزق و ڕۆزیان بۆ پەیدا بکرێت و ژیانیان بۆ خۆش بکرێت، یاریان لەگەڵ بکرێت، بەچاکی پەروەردە بکرێن و ....هتد... حەزرەت(ص) دەفەرموێت (چاکترینتان چاکترینتانە بۆ ماڵ ومناڵی ومن چاکترینتانم بۆ ماڵ و مناڵم)... حەزرەت(ص) پێشبڕکێی دەکرد لەگەڵ عائیشەداو ڕێزی زۆری لەکچەکانی دەگرت و لەبەریان هەڵدەستاو یاری دەکرد لەگەڵ مناڵەکانیان...

سێیەم/ ڕێزگرتنی دایك و باوك و خزمەتکردنیان هەقێکەو، ئەوەش مایەی دەستکەوتنی بەهەشتەو خراپەکردنیش لەگەڵیان لەگوناهە گەورەکانە...

چوارەم/ هەقی ڕێگا، ئیسلام ئەوەندە مەزنە باسی هەقی ڕێگا دەکات بەوەی ئەگەر شتێك ڕێی خەڵکی گرتبوو لابرێت (إماطة الأذى عن الطريق)وە ئەمەش دانراوە بەبەشێك لە ئیمان کە زیاتر لەحەفتا بەشە (بضع وسبعون شعبة)...

پێنجەم/ هەقی خوا کە لەپێش هەموو هەقەکانەوەیە(إن لربِّكَ عليك حقا) بۆ ئەمەش بڕوادار هەوڵ دەدات فێری زانستی شەرعی ببێ و خواپەرستی زۆر بکات و بانگەواز بکات و تێبکۆشێ بۆ ئاینەکەی و ...هتد .

جابڕوادار لەبگرەو بەردەو کێشمەکێشی جێبەجێکردنی ئەم هەقانەدا ماندوو دەبێت، کە لە ڕاستیشدا لەززەتی ژیان لەو هەوڵ و کۆشش و ماندووبوونەدایە.

ئیبن جوزی باسی ئەم حاڵەتەمان بۆ دەکات و دەڵێت :

(سەیری هیممەت بەرزی خۆمم کرد سەرم سوڕما، چونکە من حەزدەکەم زۆر شت فێربم وکەم زانین بەبێ هیممەتی دەزانم، هەرچەند ڕەنگە تەمەنیش بەش نەکات ئەو هەموو زانستەی تیا بەدەست بهێنم ...

ئنجا حەز دەکەم کاربکەم بەو زانستەی هەمەو ئەمەوێ وەك (بیشر کوڕی حارث الحافي) وەرعم هەبێ و وەك (معروف الكرخي) زوهدم هەبێ و...هتد....ئەمە بەبێ ئەوەی لەخەڵکی دابڕێم، بەڵکو بەردەوام سوود بەخەڵکیش بگەیەنم...

پاشان دەمەوێ کارو کاسپیەکیش بکەم تا ئاتاجم بەکەس نەبێ و دەست لەخەڵکی پان نەکەمەوە و کەس منەت نەکا بەسەرما... دیارە ئەوەی هیممەتی بەرز بێت هەروا دانانیشێت.... دیسان حەز دەکەم منالم هەبێ و لەدەورم بن....

ئەمە بێجگە لەوەی کەحەز دەکەم بنوسم و نووسراوەکانم دوای خۆم سوودیان لێ وەرگیرێ و ناوم بمێنێ ... دیارە کۆکردنەوەی ئەمانە هەمووی کۆکردنەوەی کۆمەڵە شتێکی دژ بەیەکەو ،جۆرێك ماندوێتی و شپرزی و ئازار دروست دەکات ، بەڵام هەرچۆن بێت تەسلیمی بووم، ڕەنگە (تهذیب)و چاکبوونم لەو هەوڵ و کۆشش و ماندوو بوونەدا بێت، ئەگەر گەیشتمە ئەو هەموو شتانەی لەنیەتمدایە ئەوە باشە ئەگەر نەشگەیشتم ئەوا نیەتی بڕوادار لە کارەکەشی گرنگترەو خێری خۆمم دەست دەکەوێت ...(صید الخاطر)

ئەم حاڵەی ئیبن جوزی لای زۆر لە بڕواداران هەیەو هەرکەس بەجۆرێك هەقەکان ئەدات...

هاوسەنگی و چەند تێبینیەك :

١- ئاشكرایە ئیسلام ئاینێكی جیهانیەو تارۆژی قیامەت بەردەوام دەبێت، بۆیە گرنگی بەهەموو بوارێكی ژیان دەدات و هانی موسوڵمانانیش دەدات كە گرنگیان پێ بدەن.

هەرلەكۆنەوە موسوڵمانان كەمتر لەلایەنەكانی تر گرنگیان داوە بەبواری پزیشكی، ئەمەش وای لەپێشەوا شافیعی كردووە كەبڵێت (واناازانم هیچ زانستێك پاش حەڵاڵ و حەرام گرنگتر بێت لەزانستی پزیشكی، كەچی بەداخەوە ئەهلی كیتاب زاڵ بوون بەسەرماندا لەو بوارەدا و پێشمان كەوتوون)....

هاوەڵێكی شافیعی دەڵێت(پێشەوا شافیعی زۆر خەمی بوو كەموسوڵمانان گوێیان نەئەدا بەپزیشكی و، دەیووت : پزیشكی كەیەك لەسەر سێی زانستەكانە پشت گوێ خراوەو جوولەكەو گاور تیا باڵا دەستن).

ئەگەر سەیرێكی خێرای مێژووی ئیسلامی بكەین، دەبینین كە ئەم گوێ پێنەدانە چەند زیانی گەیاندووە بەكۆمەڵگای ئیسلامی، زۆر لەخەلیفەو كاربەدەستان پزیشكی تایبەتیان جوولەكەو گاور بوون و دیارە ئەوانیش نكوڵی ناكەن لەزیان گەیاندن بەموسوڵمانان.... وەك دەشزانن كە (محمد الفاتح) نزیكەی چواردە جار هەوڵی تیرۆر كردنیان دا بۆیان نەكرا تاپزیشكێكی تایبەتیان ناردە(استنبول)و وای كرد كە نزیك ببێتەوە لەكۆشك و پاشان ببێتە پزیشكی تایبەتی سوڵتان و كەم كەم ژەهری بۆ دەكردە خواردنەوە تاسەرەنجام ژەهر رێژەكەی زۆر بوو لەلەشیاو كوشتی... ئنجا هەموو ئەوروپا دەستیان هێنا بەدڵیاناو وتیان (هەڵۆی بەرزە فڕی ئیسلام تیاچوو)....

زۆر زانستیش هەیە هەر لەكۆنەوە ڕۆژئاوا نایانەوێ دەست موسوڵمانان بكەوێ، سوڵتان عبدالحمید چەند كەسێكی نارد زەمانی خۆی كە ببنە پسپۆڕ لەبواری نەوتدا، ڕۆژئاوا نەیانهێشت فێر بن و ئاستەنگیان هێنایە بەردەمیان... كەچی خۆیان پسپۆڕیان دەنارد بەخاكی ئیسلامدا دەگەڕان بۆ نەوت لەژێر پەردەی گەڕان بەدوای(ئاثار)دا، جا بۆزیاتر چاوڕاوكردن شمشێرێك و هەندێ شتی كۆنیان برد بۆ سوڵتان عبدالحمید گوایە دۆزیویانەتەوە... (ئەمەش سوڵتان لەیادەوەریەكانیدا باسی كردووە !)

كاتێك وڵاتە ئەوروپیەكان قەرزێك ئەدەنە وڵاتە بەناو ئیسلامیەكان مەرجیان لەسەر دادەنێن كەبیكەن بەچی ؟! بۆئەوەی هەر بەقەرزاری بمێننەوەو پارەكە بەفیڕۆ بچێت...

یان قەرزیان دەدەنێ و یارمەتیان دەدەن بەمەرجێ سەرکوتی ئیسلامیەکان بکەن، هەروەك مەرجیان دانا لەسەر ولاّتی یەمەن، گوایە بەمەرجێك یارمەتی دەدەن و قەرزیان دەدەنێ کەئیسلامیەکان لەبەشداریکردن لەحوکمدا دووربخاتەوە ؟!

گرنگیدان بەبواری پزیشکی و ئەندازیاری و ئەتۆمی و... هتد بەشێکە لەو خواپەرستیەی(عبادە)کە ئێمە بۆی دروس بووین.... چونکە هەرکارێك کە بۆ خوا بکرێت عیبادەتە....ئەمەش بۆ ئەوەی دانەمێنین بۆ پسپۆڕی تایبەت لە هەر بوارێکدا ولاّت پێویستی پێی بێت .ئەوەتە لەولاّتی سودان کەدەیەوێت بەرنامەی ئیسلام پەیڕەوی بکات جاری واهەیە دائەمێنن بۆ پسپۆڕی تایبەت ...

٢- ئەم مەسەلەی هاوسەنگیە هاوەلاّنیش نالاّندویانە پێیەوە و حەزرەت(ص) بەردەوام کاری لەسەر کردووە....

کاتێك موسوڵمانان کۆچیان کرد لەمەککەوە بۆ مەدینە، پێغەمبەر(ص)، کۆچکەرانی دابەشکرد بەسەر ماڵە (انصار)ەکانداو کردنی بەبرا، (سلمان)ی فارسی بوو بەبرای (ابی درداء)، کە(سلمان) سەردانی کرد، خێزانی (ئەبو درداء)ی بینی شڕۆڵەیەو هیچ گوێ بەخۆی و جل و بەرگی نادات، سەلمان لێی پرسی: بۆ ئاوایت؟ ئەویش وتی : ئەبو دەردائی برات کاری بەدنیا نەماوە...

کاتێك نان دانرا ئەبو درداء وتی: تۆ نان بخۆ من بەڕۆژووم(ڕۆژووی سوننەت)، سەلمان وتی : تانان نەخۆی لەگەڵما نان ناخۆم، ناچار ئەبو درداء لەبەر میوانەکەی ڕۆژووەکەی شکاند... کاتێك شەو داهات چەند جار ویستی هەستێ بۆ شەو نوێژ سەلمان پێی دەووت بنوو جارێ، تاسێیەکی دوایی شەو ئنجا سەلمان هەڵی ساند و وتی: ئنجا دەهەستە بابەیەکەوە نوێژ بکەین....

بەیەکەوە نوێژیان کردو ئنجا سەلمان پێی وت :﴿ إن لربك عليك حقا، ولنفسك عليك حقا، ولأهلك عليك حقا، فاعط كل ذي حقٍ حقّهُ﴾...دوایی هاتن بۆ پێغەمبەریان(ص) گێڕایەوە، ئەویش فەرمووی : سەلمان ڕاست دەکات...(بوخاری گێڕاویەتیەوە).

٣- هاوسەنگی لەنێوان بانگەواز کردن و جێبەجێکردنی و سوننەتەکاندا پێویستە، تا بانگخواز زیاتر لەخوا نزیك ببێتەوە، پیاو باشێکی تابیعین دەڵێ (کێ پیاوێکم پیشان

دەدات کە بەشەو لەشەو نوێژدا بگری لەترسی خواو لەڕۆژیشدا بەدەم خەڵکەوە پێبکەنێت)... دیارە ئەو کەسانەی ئەو هاوسەنگیە ڕادەگرن کەمن....

شێخ عبدالقادری گەیلانی بەڕەحمەت بێت، لەگەڵ ئەو هەموو خواپەرستیەی دەیکرد بانگەوازیشی دەکردوبووە مایەی هیدایەتی خەڵکێکی زۆر وجارێکیان وتی: (خوای گەورە ویستی وابوو کەسوود بەخەڵکی بگەیەنم، سوپاس بۆ خوا زیاتر لەپێنج سەد کەس لەسەر دەستما موسوڵمان بوون وزیاتر لەسەد هەزار کەسیش لەسەردەستما تەوبەیان کردووە) ل ٥١ التنازع والتوازن (د.محمد موسى الشريف) .

٤- هاوسەنگی کردن لەنێوان تێکەڵاوی خەڵك و سەردانیان و گرنگیدان بەخۆفێرکردن... (بەڕاستی کات کەمە، یارمەتی براکەت بدە سوود لەکاتەکانی وەربگرێ)...

ئیمام یوسف القاضی کە لەساڵی ٢٩٧ ز دا مردووە، بەزانای پایەبەرز ئیبراهیمی حەربی کە لە (٢٥٨)ی کۆچیدا مردووە دەڵێت (باوکی ئیسحاق ئەگەر بەپێی پێویست بێین بۆ لات و سەردانت بکەین، ئەوەندە هەقت لەسەرمانە دەبێت هەمیشە لەلات بین و لەخزمەتتدا بین)، ئەویش ووتی(هەموو نەهاتنێك لەخراپی ووشکی وبێ سەلیقەییەوە نیەو هەموو هاتنێکیش لەخۆشەویستیەوە نییە، گرنگ ئەوەیە دڵەکان نزیك بن لەیەکەوە)...

بەڕاستی ئەمە کێشەی ئەم زەمانەیە، هەریەك لەئێمە خەڵکانێکی زۆر دەناسێت و شار فراوان بووە، کەس و کار (ماشاء الله) زۆرن ، وەرە هەقی هەموان بدە ، بزانم کاتت دەمێنێتەوە بۆ خۆت شتێك فێر ببی، یان شتێك بنووسی، بۆیە بادەم بەگلەیی نەبین و عوزر بۆ یەك بهێننەوەو سوود لەکاتەکانمان وەرگرین بەباشترین شێوە، سابەڵکو بەفەزڵی خوا بەهەموو لایەکمان کاروانی ئەم بانگەوازە هەنگاوێ زیاتر لەسەر دەستمانا بچێتە پێشەوە...

٥- ڕێگای دنیاوڕێگای ئاخیرەت دووڕێی جیاواز نییە ، ئەگەر دنیات ویست بەڕێگایەکدا بڕۆیت و ئەگەر ئاخیرەتت ویست بەڕێگایەکی تردا بڕۆیت ، بەڵکو دەتوانێ بەڕێی دنیادا بڕۆیت و ئاخیرەتیش بەدەست بێنێت بەوەی کە نیەتت ڕاست بکەیتەوە بۆ خوا...

خوای گەورە نایەوێ دنیا فەرامۆش بکەین و پشت گوێی بخەین، قورئان دەفەرموێت ﴿ وَيَسألُونَكَ مَاذَا يُنفِقونَ قُلِ العَفوَ كَذلِكَ يُبَيّنُ اللهُ لَكُمُ الآياتِ لَعَلّكُم تَتَفَكّرونَ في الدّنيا

والآخِرَةِ﴾ (البقرة:٢١٩) واته: پرسيارت لێدەکەن چی ببەخشن لەڕێی خوادا، بڵێ: ئەوەی زیادە لەخۆتان و ماڵ و منداڵتان، ئابەو شێوەیە خوا ئایەتەکانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە، تاوەکو بیر بکەنەوە لەدنیاو ئاخیرەتتان....

هەروەها قورئان فێرمان دەکات کە بپاڕێنەوە لەخوا کەچاکمان بۆ بکات لەدنیاو لەئاخیرەتدا:﴿ ومِنهُم مَن يَقولُ رَبّنا آتِنا في الدّنيا حَسَنَةً وفي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنا عَذابَ النَّار،أولئكَ لَهُم نَصيبٌ مِمّا كَسَبوا واللهُ سَريعُ الحِسابِ ﴾ (البقرة:٢٠٢)

دیارە ژیان لەدنیادا هەوڵی دەوێ بۆ پەیداکردنی بژێوی و ئا لێرەوە مەسەلەی ماڵ و سامان دێتە ئاراوە، کە ئەمەش ئیسلام بەگرنگ گرتویەتی و پارەی داناوە بەمایەی ڕاگیر بوونی ژیان، بۆ نموونە ئەگەر کەسێك نەفام و بێ عەقڵ بێت و (سفیە)بێت بۆ ئەوەی پارەکانی کەپارەی کۆمەڵگایە تیا نەچێ، ئەبێت بۆی سەرپەرشتی بکرێت و بخرێتە ئیشەوەو بەوە بەخێویش بکرێت ، قورئان دەفەرموێت: ﴿ وَلا تُؤتوا السّفَهاءَ أموالَكُمُ التي جَعَلَ اللهُ لَكُم قِياماً وَارزُقوهُم فيها وَاكسُوهُم وَقُولوا لَهُم قَولاً مَعروفاً ﴾ (النساء:٥) واته: پارە خوا کردویەتی بەمایەی ڕاگیرکردنی ژیان(التي جعَل الله لكـم قيامـاً) بۆیە نابێت بەفیڕۆ بدرێن و بەخۆڕایی تەخشان و پەخشانی پێ بکرێت ... هاوەڵانی پێغەمبەر(ص) کاروکاسپیشیان دەکردو لەڕێی بازرگانیەوە پارەی باشیان پەیدا دەکردو پارە بەدەستیانەوە بوو نەك لە دڵیانا، بۆیە زۆر بەدڵفراوانی دەژیان و دەستیان نەقوچاندبوو لەعاستی بانگەوازی خوادا... تەنانەت شەش کەس لەو دە کەسەی کە مژدەی بەهەشتیان پێدرا بوومليۆنەر بوون...

ئەوەش (سعید کوڕی المسیب)کە یەکێکە لەتابیعین دەڵێ: (خێرنیە لەکەسێکدا کەنەیەوێ پارەی حەڵاڵ کۆبکاتەوەو هەقی خوای لێ بدات و موحتاجی کەس نەبێت).

(سوفيان الثوري)کە لە١٦١ کۆچیدا مردووە دەڵێت(جاران پارە زۆر مەبەست نەبوو، بەڵام ئەمڕۆ قەڵغانی موسوڵمانە)...باشە لەسەدەی دووەمی کۆچیدا پارە قەڵغان بووبێت ئەی ئەمڕۆ کەسەدەی پانزەی کۆچییەو دنیا دنیای پارەیەو جولەکەو گاور بەپارە حوکم دەکەن و خەڵك دەکڕن و دنیا هەڵدەسوڕێنن، تەنانەت لەهەڵبژاردنەکاندا بەپارەو پڕوپاگەندە کێیان بوێ دەیهێننە سەر حوکم لەگەورەترین دەوڵەتدا کە ئەمریکایە....

کەواتە دەبێت بەچاوێکی تر سەیری دنیاو ماڵ و سامان بکەین و لێی نەترسین، بەڵکو ئازایانە هەوڵی بۆ بدەین لەڕێی حەلاڵەوەو ئازایانەش خزمەتی بانگەوازی خوای پێ بکەین تاوەکو لە قیامەتدا سەربەرزو سەرفراز بین، ئەوەندەش بەسە کەحەزرەت (ص) پەنای گرتووە بەخوا لەفەقیری و داوای دەوڵەمەندی کردووە لەخوا : (اللهم إني أعوذ بك من الكفر والفقر) (اللهم إني أسألك التُقى والغِنَى) **یان دەفەرموێت** (نعم المال الصالح للرجل الصالح)... **هەروەها دەفەرموێت** : (نعم العون على تقوى الله المال)**واتە: پارە یارمەتیدەرێکی چاکە بۆ پارێزکاری ...كنز العمال، ٦٣٤٢ /الديلمي.**

لەفەرمودەیەکی تریشدا هاتووە(الدراهم والدنانير خواتيم الله في أرضه من جاء بخاتم مولاه قُضيت حاجته) **كنز العمال ٦٣٣٢ واتە: درهەم و دینار مۆری خوان لەسەر زەوی، هەرکەس مۆری پەروەردگاری پێبێ کاری جێبەجێ دەبێت.**

٦- ڕاستە مرۆڤ هەمیشە لە هەڵپەدایەو چاوی تێر نابێت و ڕەنگە پەلاماری چەند ئیشێك بدات و هەقی هیچیشیان بەتەواوی نەدات و باش فریایان نەکەوێت، ئەمەش دیارە دەیبات بەرەو ئەوەی کە وەعدی ناڕاست بێت و نەتوانێت قسەی خۆی بباتە سەر....

بڕوادار کار دەکات بەلاّم هاوسەنگی دەبێت لەنێوان کارەکانیدا، تاوەکو خاوەنی وەعدو پەیمانی خۆی بێت و بتوانێ بەچاکی پیاڕابگات...

کات گرنگەو ڕێکخستنی کاتەکانیش بەهەمان شێوە گرنگە، بەتایبەت کەئێمە لەقوتابخانەی ئیسلامدا خوێندومانە، ئاشکرایە لەئیسلامدا نوێژو ڕۆژوو حەج و زەکات کاتی تایبەتیان هەیە، بۆنمونە نوێژ (إنّ الصَلاةَ كَانَت عَلَى المؤمنينَ كِتاباً مَوقوتاً) **(النساء:١٠٣) ڕاستگۆیی لەوەعدو لەمەوعیدا سیفەتی پێغەمبەرانە سەلامی خوایان لێ بێت ، ئەوە حەزرەتی ئیسماعیل کە قورئان لەبارەیەوە دەفەرموێت:** ﴿ وَاَذكُر في الكِتابِ إسمَاعيلَ إنّه كَانَ صادِقَ الوَعدِ وكَانَ رَسولاً نبيّاً﴾ **(مريم:٥٤) ڕێزگرتن لەکاتی خۆت و خەڵکی سیفەتێکی جوانەو کاتیش بریتیە لە ژیان، ئەو سەعات و خولەکانەی دەڕوات ناگەڕێتەوەو مرۆڤ لە قیامەتدا خەفەت لە بەفیڕۆیانی دەخوات...**

زانای پایە بەرز علی طنطاوی زۆر گرنگی دەدا بەکاتەکانی و لەژوورەکەیدا بەرامبەر خۆی کاتژمێرێکی گەورەی دانابوو، هەموو کات پێش مەوعید خۆی ئامادە دەکرد بە دە خولەك و چاوەڕوانی میوانی دەکرد، ڕۆژێك خۆی ئامادە دەکات و چاوەڕێی برادەرێکی

دەکات کەچی بیست خولەك دوادەکەوێت، ئەمیش دەیباتە ژووری میوان و بەتەنها بیست خولەك بەجێی دێڵێ ئنجا دەچێتەوە بۆلای و خزمەتێکی باشی دەکات بۆئەوەی تێی بگەیەنێ چاوەڕێی چەند ناخۆشە !

ئەمە بێجگە لەوەی کەکاتی تایبەتی خۆی هەبووە بۆ خواردن و بۆ نووستن و... هتد دیارە ئەم ڕێکخستنی کاتەو تەمەنی درێژی وای کرد کە بەهەزاران پەڕاو بخوێنێتەوە و بەهەزاران لاپەڕەش بنووسێت و لەچەندەها ئێستگەو لەچەندەها کەناڵەوە وتاربدات و خزمەتێکی باش بە بەرنامەی خوا بکات...ل٨٥ ظاهرة التهاون بالمواعيد.

چاکەکاری

قورئانی پیرۆز داوا لەبڕواداران دەکات کە خواپەرستی خۆیان بکەن و چاکەکاربن بۆ ئەوەی سەرفرازی دنیاو قیامەت بن : ﴿ يا أيها الذين آمنوا أركعوا وأسجدوا وأعبدوا ربكم وافعلوا الخير لعلكم تفلحون ﴾٧٨ الحج.

بڕواداری ڕاستەقینە خێر خوازەو خێرو خۆشی بۆ خەڵکی دەوێت، خوای گەورەش هانی دەدات کە بۆ هەموو خێراتێك پێشبڕکێ بکەن :﴿ أولَئِكَ يُسارِعونَ فِي الخَيرَاتِ وَهُم لَها سَابِقونَ ﴾ (المؤمنون:٦١) بەڵێ چاکەکاری و چاکەخوازی مایەی ڕەزامەندی خوایەو مسقاڵە زەڕەیەك چاکە تەرازووی قیامەت دەیخوێنێتەوەو، پاداشتی لەسەر وەردەگیرێت (فمن يعمل مثقال ذرة خيراً يره)ل ١٧٨ لەخزمەت قورئاندا(نووسەر).

نموونەیەك لەکوردستانەوە :

لەپێش شەڕی عێراق – ئێراندا، لەیەکێ لەگوندەکانی خۆمان لەسنووری ئێران لای چوارتاوە، لە دەمەو ئێوارەیەکی زستانی ساردا ، پیاوێکی گوندەکە تارمایی سەربازێك دەبینێ کە لە (ئیجازە)گەڕاوەتەوەو لەسەرمادا لەوەدایە ڕەق ببێتەوەو دیارە ناتوانێ بگاتەوە(ڕەبیەکەیان) کە لەسەر چیاکە دەبێت...

ئەو پیاوە دەچێت بەدەم سەربازەکەوەو دەیهێنێتەوە بۆ ماڵەوەو ئەو شەوە خزمەتی دەکات و بەیانی لەگەڵ کوڕەکەیدا بەوڵاخێك دەینێرێتەوە بۆسەر چیاکە بۆلای سەربازەکانی تر، پاش ماوەیەك شەڕی عێراق – ئێران دەست پێدەکات و گوندەکە تووشی ڕاگواستن دەبێت...

پاش چەند ساڵێك و پێش ڕاپەڕین ئەو پیاوە هەندێ وڵاخ و مەڕو ماڵاتی خۆی و خەڵکی تر دەبات بۆ موسڵ و دەیفرۆشێت بە سی هەزار دیناری سویسری و پارەکە قایم دەکات لەجلەکانیداو دەیشارێتەوە ، کە دەگەڕێتەوە لەسەیتەرەی کەرکوك هەولێردا دەیگرن و پارەکەی لێدەسەنن و دەڵێن : ئەوە پارەی پێشمەرگەیەو، لەو بەر سووری هەتاوە ڕایدەگرن و کەلەبچە دەکەنە دەستی ، ئەمیش چی قسە دەکات گوێی لێناگرن و بێسوود دەبێت..

ئالەم کاتەدا کوردێکی ئاوا بەو پارەیەوە بەردەست جەندرمەکانی بەعس بکەوێ، ئاشکرایە بەئاسانی وازی لێناهێنن، بەڵام دیارە خوای گەورەش بەڕەحمەو ئەوەندەی پێناچێت سەیارەیەکی عەسکەری دەوەستێ و ئەفسەرێکی پلە بەرزی لێ دادەبەزێت کەحیمایەیەکی زۆری دەبێت و بەدارەکەی دەستی دەکەوێتە گیانی سەربازەکانی سەیتەرەکەو دەڵێ ئەم پیاوەتان بۆ لەم گەرمایەدا ڕاگرتووە ، ئەڵێن : گەورەم ئەوە پارەی (مخربین)ی پێیەو گرتومانە ، ئەڵێ : شتی وانیەو پارەکەیان لێ دەسێنێتەوەو کابرا لەگەڵ خۆیدا سەردەخات....

لەڕێ بەکابرا دەڵێت : نامناسی ؟ دەڵێ :نەخێر، دەڵێ: باش بیرکەرەوە چ خێرێکت کردووە ! هەرچی بیر دەکاتەوە ئەو چاکەیەی زووی بیر ناکەوێتەوە...

تومەز ئەو ئەفسەرە سەربازەکەیە کەکاتی خۆی پێش زیاتر لە دەساڵ ئەم چاکەی لەگەڵ کردووەو لەمردن و ڕەق بوونەوە ڕزگاری کردووەو بەهۆی ئازایەتیەوە لەشەڕی ئێران – عێراق دا (نوط شجاعة)ی وەرگرتووە و ئاوا پێشکەوتووە وبووە بەو ئەفسەرە.

ئنجا دەڵێ بۆ کوێ دەچی، دەڵێ: دەمەوێ بگەڕێمەوە بۆ سلێمانی، دەڵێ: بابتگەیەنین، ئەویش دەڵێ : ماڵت ئاوابێت تەنها بم گەیەننە نەقلیاتی کەرکوك خۆم دەگەڕێمەوە .... ئەفسەرەکەش دەیباتە نەقلیات و سەیارەی حیمایەکانی لەگەڵ دەنێرێ تالەسەیتەرەی کەرکوك بەسەلامەتی دەری دەکەن ... بەڕاستی ئەمە وانەیەکی گەورەیە کەئەو کابرایە بۆ ناسیاوێکی منی گێڕاوەتەوە لەدوای ڕاپەڕین کەگەڕاوەتەوە بۆ گوندەکەی خۆی ...

با نیەتمان بۆ خوا بێت

گرنگیدان بەنیەت و پاکردنەوەی ئەرکی سەرشانی هەموو بڕواداریێکی ڕاستە، پێغەمبەر(ص) دەفەرموێت (إنّما الاعمال بالنيات)....

لە هەموو غەزاکاندا موسوڵمانان کەمتربوون چەند قات لەدوژمن کەچی بەفەزڵی خواو بەنیەتی بۆ خواسوڵحاویان سەردەکەوتن، لە فەتحی (مەدائین)دا لەساڵی شەشەمی کۆچیدا، کاتێك سەعدی کوڕی ئەبی وەقاص سەرکەوت بەسەر فارسەکاندا ویستی بپەڕێتەوە بە دیجلەدا و دوای دوژمن بکەوێت تاوەکو شاری مەدائینیش فەتح بکات، دیارە ئەمەش کارێکی ئاسان نەبوو، چونکە کەشتی و هۆکاری تری پەڕینەوەیان نەبوو، سەعد ووتارێکیدا بۆ سوپاکەی و ووتی : دوژمنتان بەهۆی ئەم دەریایەوە خۆیان بۆ مەلاس داون، دەستان نایانگاتێ و ئەوانیش کەی بیانەوێ پەلامارتان دەدەن بەهۆی کەشتیەکانیانەوە ، جائێوەش شتێ نیە لەپشتەوە لێی بترسن وخەمی دنیاتان نیە، بۆیە وادەبینم کەجیهادی دوژمنەکەتان بکەن بەنیەتتان پێش هۆکاری دنیایی، بەڕاستی من دەمەوێ بەم دەریایەدا بپەڕمەوە بۆیان، جانازانم کێ دێت لەگەڵما ؟!

هەموو هاواریان کرد، خوا بەخێری بگێڕێ و خێر بێنێتە ڕێمان...

نزیکەی شەش سەد سوار دایان لە ئاوەکە بەولاخەکانیانەوەو بەفەزڵی خوا نقوم نەبوون و پەڕینەوە کە بەئاشکرا موعجیزەیەکی گەورە بوو خوا بۆ هاوەڵانی هێنایەدی، ئەو شەش سەد کەسە لەوبەر ئاوەکەوە سوپای فارسیان دوورخستەوە، تاسەعدیش بەباقی سوپاکەوە پەڕیەوە، لەناو ئاوەکەدا سەعد لەبەر خۆیەوە دەیووت(حسبنا الله ونعمَ الوَكيل واللهِ لَينصرن الله وليه، وليظهرن دينه، وليَهزمن عدوه، إن لم يكن في الجيش بغي، أو ذنوب تغلب الحسنات) واتە:پشتمان بەخوا بەستووەوهەر ئەومان بەسە، بەخوا خوای گەورە دۆستانیسەردەخات و دینەکەی بەرز دەکاتەوە و، دوژمنەکانیشی تێك دەشکێنێ، بەمەرجێ لەسوپاکەدا تاوانکار نەبێ یان گوناه زاڵ نەبێ بەسەر چاکەکاندا....

کەپەڕینەوە سەعد جەختی کردەوە سەرئەم مانایەو وتی (وام بەچاك زانی کە دەستپێشخەری بکەن لەجیهادی دوژمنتاندا بەنیەتتان، کەئەوەش چەکێکە خوا بەتایبەت داوێتی پێتان و، بەوە فەزڵی داون بەسەر کەسانی تردا، وەبەوە پێشینانتان سەرکەوتوون، وە بەوە دوژمنتان دەشکێنن و دەگەنە ئاواتەکانتان.)

(گۆڤاری المجتمع/١٤١٢ -٢٠٠٠/٨/٨)

دواوته

(یاالله.. یاالله.. یاالله)

﴿ يَسَألُه مَن في السّماوات والأرضِ كلَّ يومٍ هوَ في شَأن ﴾ (**الرحمن:٢٩**)

هەموو گیانلەبەرو زیندەوەران، هەرچی هەن لە ئاسمانەکان و زەوی، هەموو کات بەگوتار و بەزمانی حالّ، داوای پێویستیەکانیان لەخوا دەکەن، هەموو ڕۆژێك و هەموو کاتێك ئاگاداریانەو دەچێ بەهانایانەوەو کاریان بۆ جێبەجێ دەکات و ملیارەها ملیار کار تاوتوێ دەکات بە(کن فیکون)لەبوونەوەرو لەجیهانی ئادەمیزاد و پەری و فریشتەکان.

ئەگەر لەدەریادا ڕەشەبا هەڵی کردو شەپۆل هات،

سەرنشینانی کەشتی هاوار دەکەن : یا الله ...

ئەگەر کەسێك لەبیاباندا ونبوو، یان کاروان لەڕێ لایداو سەرگەردان بوون...

هاوار دەکەن : یا الله...

ئەگەر دەرگا بەڕووی داواکارێکدا داخراو هیچ کەس لای لێ نەکردەوە،

هاوار دەکات : یا الله...

ئەگەر هیچ دایی نەداو هەموو ڕێگاکان داخران، هیوا بڕاو دەست بەهیچا نەگەیشت...

هاوار دەکرێ : یا الله...

ئەگەر سەری دنیات لێ هاتەوەیەك و دڵت تەنگ بوو، تروسکایی نەما ئالەوێدا

هاواربکەو بڵێ : یا الله...

باش بزانە هاوارەکان بۆ لای خوا بەرزدەبنەوەو لەو کاتەدا کە کەس نیە لەم بوونەوەرەدا بێت بەهاناتەوە، خوا هەیە کە دێت بەدەم داواتەوە، دەتبینێ و شەکوای حاڵت دەبیستێ ﴿ وإذا سَألكَ عبادي عني فإني قريب أُجيب دعوة الداع إذا دعان، فليستجيبوا لي وليؤمِنوا بي لعلهم يرشدون ﴾ **واتە : ئەگەر بەندەکانم لەبارەی منەوە پرسیاریان لێکردی، ئەوا من نزیکم و وەڵامی داواکاران دەدەمەوە کاتێك داوایەکیان لێم دەکەن، دەبا ئەوانیش هەروەك من چۆن وەڵامیان دەدەمەوە ، باوەڵامی من بدەنەوەو بڕوام پێ بهێنن، بەڵکو ڕێیان پیشان بدرێت و سەرفراز بن**...(لا تحزن/ عائض القرني).

مامۆستا محمد حامد کە لەمزگەوتی گەیلانی لای عەلوەکە لەسلێمانی پێشنوێژی دەکات بۆی گێڕامەوە کە لە دوای ڕاپەڕین لە (گوندی باریکە)دەبن لەسلێمانی و، باوکی

تووشی نەخۆشیەکی سەخت دەبێت و چەند جار دەیهێنێت بۆ لای دکتۆر بۆ سلێمانی و پارەو پولیان بەدەستەوە نامێنیٚ، ئێوارەیەکیان پیاوێکی ناسیاویان سەردانیان دەکات و بەباوکی دەڵێت : تۆ زۆر زەرووره گۆشت بخۆیت بۆ ئەوەی چاك ببیت...

باوکیشی بەمامۆستا محمد دەڵێت کوڕم بەڵکو گۆشت بکڕی، دەڵێن بۆ من باشە...

مامۆستاش زۆر خەمبار دەبێت چونکە دەمەو ئێوارەیەو نەهیچی پێیەو نەکەسیش شك دەبات لێی قەرز بکات، بۆیە دەچێتە ژوورەکەی ئەو دیویان و تێر دەگری لەداخی بیٚ وەزعی وبیٚ دەسەلاٚتیان... ئەوەنـدە ناخایـەنێت کـە کۆمـەڵیٚ قـازوقوڵنگ بـەئاسمانا تێدەپەڕن و هەندیٚ چەکدار کە لەو ناوچەیەدا دەبن تەقەیان لیٚ دەکەن، بەقەدەری خوا دانەیەکیان دەکەوێتە ماڵی مامۆستاوە خێرا سەری دەبڕیٚ و بۆ باوکی لیٚ دەنیٚ و، خوای گەورە بەفەزلی خۆی دڵیان خۆش دەکات... قورئان دەفەرموێت :﴿ أمّن يجيبُ المـضطرُّ إذا دعاه ويكشف السوء ويجعلكم خلفاء الارضِ ءَ إله مع الله؟؟ قلـيلاً ماتـذكرون...﴾ النمل/٦٢ واتە: ئایا کێیە جگە لەخوا کەبێت بەهانای لێقەوماوو بێدەرەتانەوە، کاتێك لێی دەپاڕێتەوە، ئەوسا بەلاٚو ناخۆشیەکان لادەبات و دەتانکاتـە جێنشین لەزەویـدا، ئایا خوا هاوەڵو هاوبەشی هەیە؟؟ کەمێك بیرکەنەوە و یاداوەری وەرگرن...

سەرچاوەکان

١- ڕێبەری مەشقی سەرکردەیی/

٢- كنز العمال

٣- وقفات تربويه/ عبدالحميد البلالى

٤- صيد الخاطر/ابن الجوزى

٥- التنازع والتوازن/ د. محمد موسى الشريف

٦- مجله المجتمع – ١٤١٢ – ٢٠٠٠/٨/٨

٧- لاتحزن/ عائض القرنى

ناوەڕۆك

بابەت	لاپەڕە
دەنگی نەرمی پێی ئاو	٢١٦
پێشەکی	٢١٧
مەرجەکانی بڕواداری ڕاست	٢١٨
گۆڕانکاری	٢١٩
بەهەشتی هەتاهەتایی	٢٢١
لەبەرچاوبوونی بەهەشت	٢٢٢
دڵنیایی ڕازی بوون	٢٢٥
هەرکەسەو ئەجەلێکی هەیە	٢٢٦
شیرینی ئیمان	٢٢٧
بزانە خەریکی چیت	٢٢٩
گەیاندنی بانگەوازو کاری بەکۆمەڵ	٢٣١
خوایە گوناهو کەموکوڕیمان بپۆشە	٢٣٣
غەیبەتی کەس مەکە	٢٣٤
هاوسەنگی لەژیاندا	٢٣٦
چاکەکاری	٢٤٣
بانیەتمان بۆ خوا بێت	٢٤٥
دواوتە	٢٤٦

ژیـــــــانەوە

بڵاوبوونەوەی ئیسلام پاش کارەساتی ١١ی سێپتەمبەر

بەرگی شەشەم

پێشەکی

پێغەمبەر (ص) دەفەرمویٚ (إن الله زوى لي الارض فرأيت مشارقها ومغاربها , وإن مُلك أمتي سيبلغ ما زوى لي منها) مسلم ..

ئەم فەرموودەیە وەڵامە بۆ هەموو حاڵەتێك كەموسڵمانان تیایا تووشی ناڕەحەتی و نەهامەتی دەبن, خوای گەورە ڕۆژهەڵات و ڕۆژ ئاوای هێناوەتە بەرچاوی حەزرەت (ص)و هەواڵی داوەتیٚ كەبەدڵنیایی موڵكی ئیسلام و قەڵەم ڕەوی ئیسلام ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا دەگرێتەوە ..

بڕواداران كەدوژمنان دەبینن كۆن لەسەر دژایەتیان , دڵنیان كەئەوە پەیمانی خوایەو هاتۆتەدی ﴿ولما رأى المؤمنون الاحزاب قالوا هذا ماوعدنا اللهُ ورسُولهُ ومازادَهُمْ إلا إيماناً وتسليما﴾(الاحزاب/٢٢).واتە : كاتێك بڕواداران كۆمەڵی (الاحزاب)یان بینی كە كافرانی مەككەو هاوكارانیان بوون هاتبوونە سەر مەدینە , وتیان : ئەمە ئەوەیە كە خوا و پێغەمبەرەكەی هەواڵیان داوینیٚ و پێیان ڕاگەیاندوین كە دوژمنان كۆڵ نادەن و پەلامارمان دەدەن و, خواو پێغەمبەرەكەی ڕاستیان فەرمووە , ئەمەش بووە مایەی بڕوای زیاتر و تەسلیم بوونی زیاتر بۆ خوا ...

جاكاتێك خەڵكی دەیانەویٚ موسڵمانان ساردبكەنەوە و پێیان دەڵێن :دوژمنان لەهەموو لایەكەوە هاتوون بۆتان , دەیانەویٚ ترس بخەنە دڵیانەوە لەوەڵامیاندا دەڵێن :﴿الذين قال لهُمُ الناسُ ان الناس قَدْ جَمَعُوا لكم فاخْشَوهُمْ فزادَهُمْ إيماناً وقالوا : حَسْبُنا الله ونعم الوكيل﴾(آل عمران : ١٧٣) واتە: كاتێك خەڵكی بەبڕوادارانیان وت : ئەوە لە هەموو لایەكەوە هێرش دەكرێتە سەرتان و خەڵكی كۆبوونەتەوە لە دژتان , بترسن , ئەمە بڕوایان پتەوتر دەكات و دەڵێن : ئێمە خوامان بەسە هاوكارو سەرخەرمان بێت وهەرئەویش باشترین وەكیلمانە.

بەڵیٚ .. ئەمڕۆش وەك دوێنی و وەك هەزارو چوارسەدساڵ لەمەوبەر دوژمنان بەئاشكراو بەنهێنی دژ بەم دینە دەوەستن و پیلان دادەنێن و یەكتری ئاگادار دەكەنەوەو یەكتری هەڵدەنێن لەسەر كوژاندنەوەی نووری ئیسلام ..

﴿ يريدون ليُطفئوا نور الله بأفواههم والله مُتِمُ نوره ولو كرِه الكافِرون ﴾(الصف)دەیانەویٚ نووری خوا بەفوو بكوژێننەوە , خوای گەورەش نووری خۆی تەواو دەكات و بەردەوام دەبێت هەرچەند كافرەكانیش پێیان ناخۆش بێت ...

گڕی مۆمێك بەفوویەك دەكوژێتەوە , بەڵام ئاگرێكی گەورە بەفوو ناكوژێتەوە بەڵكو زیاتر كڵپەدەسێنێ ... هەندێ شتیش كە هەر مرۆڤ دایهێناوە فووكاری تێناكا , كەسێ بیەوێ ڕووناكی گڵۆپێك نەهێڵێ دەبێ لەسویچی تایبەتیەوە بكوژێنێتەوە , ئەگەر وانەكات ئەوا ڕەنج بەخەسارە و هەتا تەمەنی هەیە فووی لێبكات هیچ بەهیچ ناكاو شێتێتی یە !

ئەگەر گڵۆپێ كەدەستكردی مرۆڤە بەفوو نەكوژێتەوە , دیارە نووری بەرنامەی خوا بەقاڵەی دەم و بەفووی فوو كەران و بەهەوڵی كافران هیچی لێنایەت هەروەك مەحوی دەڵێت :

(وصلّی الله علی)ئەو حەزرەتەی صاحێب كەماڵاتە

كەئەعلا موعجیزەی , قوربانی بم من , نوری قورئانە

لەتاریكی شەوی كوفرا بەیەك دەم لەمەعەیێكی دا

هەزارو سێصەدو بیست و دوە , دنیا چراخانە

چرایەك نووری بێچوونی مومیدی بێت , دەبێ وابێ

چرایەك دەستی قودرەت خۆشی كا , بۆ تائەبەدمانە

ل ٤٢٠ دیوانی مەحوی (مەلا عبدالكریم مدرس)

ئەگەر خوا ئەم ئاینەی نە پاراستایە ئەوا هەر زوو ڕۆژی هیجرەت تەواو دەبوو, یان لەشەڕی خەندەق دا هەرەسی دەهێنا , یان بەوەفاتی حەزرەتت خامۆش دەبوو , یان بەفیتنەی ناو موسڵمانان لەناو دەچوو , یان بەهێرشی خاچپەرستان و تەتەرەكان كەسەدانساڵیان خایاند ڕیشەكێش و بنەبڕدەبوو ..

﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ,هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ **(التوبه:٣٣) واتە : دەیانەوێت نووری بەرنامەی خوا بەقاڵەی دەم بكوژێننەوە , (خەیاڵیان خاوە) خوا ناهێڵێت ئاواتیان بێتەدی و هیچ شتێكی تری ناوێت جگە لەوەی ئاین و نووری خۆی سەربخات هەرچەند كافران سەغڵەت بن . هەرئەوزاتە بۆیە پێغەمبەرەكەی هاوڕێ لەگەڵ هیدایەت و ڕێنموویی و ئاینی ڕاست و دروستدا ڕەوانە كردووە تاسەری بخات بەسەر هەموو بەرنامەو ئاینەكانی تردا , هەرچەندە موشریكان پێی دڵتەنگ بن ...**

بەرنامەی قورئان بۆ هەموو مرۆڤایەتی یە تاقیامەت , قورئان دەفەرموێت ﴿وما أرسلناك إلا كافةً للناسِ بشيراً ونذيراً﴾(سبأ :٢٨), **هەروەها پێغەمبەر (ص)خۆشی دەفەرموێت (وكان النبي يُبعث الى قومه خاصة , وبُعثت للناس كافة).. واتە هەر پێغەمبەرێك بۆ گەلەكەی خۆی نێرراوە , بەڵام من بۆ هەموو مرۆڤایەتی نێرراوم ...**

بۆیە دەبیّ نووری ئیسلام بەسەر چوارقوڕنەی دنیادا پەخش ببێت ئەمڕۆ بێت یان سبەی , ناحەزانیش ئەمە باش دەزانن بۆیە دەیانەویّ ئاستەنگ و بەربەست بهێننەڕیّ ی , بۆ نموونە : سەرۆكی ڕووسی(پۆتین) بەوڵاتانی ئەوروپاو (أرثوذكس) دەڵیّ (ئوسوڵیەتی ئیسلامی تاكە مەترسی یە كە هەڕەشە لەعالەمی پێشكەوتوو دەكات و ئاشتی و ئاسایشی جیهانی دەخاتە مەترسی‌یەوە , ئەوان دەیانەویّ خەلافەتی ئیسلامی بگێڕنەوەو یەك دەوڵەتی گەورە دروست بكەن لە (فلیپین)ەوە بۆ (كۆسۆفۆ), ئەگەر جیهان ڕووبەڕوویان نەبێتەوە دەگەنە ئامانج , ڕووسیاش پێویستی بەیارمەتی ماددی یە تا ئوسوڵیەت نەهێڵیّ لەباكووری قوقازدا) ل ١٦٣ الاسلام المعجزة المتجددة.

لەپەڕاوی (الفرصة السانحة) دا سەرۆكی ئەمریكی (ریتشارد نیكسون) بەئاشكرا دەڵێت (تەیاری سیّ یەم نموونەیەكی ترسناكە —مەبەستی ئیسلامە—ئەو ئوصولیانە لەڕابردووەوە (انطلاق)دەكەن , بەڵام لەڕابردوودا ناژین) هەروەها دەڵێت (ئێمە هەرگیز ڕازی نابین دەوڵەتێكی ئیسلامی هەبیّ لە عێراق)دا ل١٤٤ .

(ئەوانە چاویان لەسەر داهاتووە , ئەوانە (محافظ)نین , ئەوانە شۆڕش گێڕن و ئیسلامێكیان دەویّ كەدین و دەوڵەتەو دەیانەویّ شەریعەتی ئیسلامی (تطبیق)بكەن و دەیانەویّ شارستانیەتی ئیسلامی سەرلەنویّ زیندووبكەنەوە), ئنجا نیكسون دوای ئەم قسانەی داوا لە (حلف الاطلسي) دەكات كەڕوو بەڕووی ئەم تەیارە ببێتەوەو ئاستەنگ بهێنێتەڕیّ ی و نەیەڵیّ سەر زیاد بكات .. هەروەها وەزیری دیفاعی ئەمریكی رامسفیلد دەڵیّ (نا , نا , ناتوانم بەرگەی ئەوە بگرم عێراقێكی ئوسوڵی ئیسلامی ببینم) هەمان سەرچاوە (ل١٢) ..

پیلان بەردەوامە و خوای گەورەش پیلانەكانیان پووچەڵ دەكاتەوە , هەروەك قورئان دەفەرموێت : ﴿ويمكرون ويمكرُ اللهُ واللهُ خيرُ الماكرين﴾(**لأنفال :٣٠)واتە :ئەوان پیلانی خۆیان**

دەگێڕن و خواش پیلانی خۆی دەخاتە کار (بەپووچ کردنەوەی کارەکانیان) دڵنیابن کەخوای گەورە چاکترینی هەموو پلانسازو نەخشە سازانە ...

یان دەفەرموێ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ (لأنفال:٣٦)واتە :بێگومان ئەوانەی بێباوەڕن , ماڵ و سامانی خۆیان بەخت دەکەن بۆ ئەوەی بەربەست دانێن و ڕێگری بکەن لەبەردەم ئاین و بەرنامەی خوادا , جاماڵ و سامانیان لەئاییندەدا بەخت دەکەن , پاشان دەبێتە پەشیمانی و داخ و حەسرەت بۆیان و شکست دەخۆن و ژێردەکەون و پاشان کافران بۆ دۆزەخیش ڕاپێچ دەکرێن ...

بەڵێ ... چی خەرج دەکەن بابیکەن , سەرەنجام لەلایەن خواوە دیاری کراوە کە (والعاقبە للمتقین)پاشەڕۆژو سەرەنجام هەربۆ پارێزکارانەو دوژمنان دوابڕاوو ژێرکەوتوو ڕیسوان لەدنیاداو، لەئاخیرەتیش دا دۆزەخ جێیانە .

هاتن بەرەو ئیسلام

هەروەك لە نامیلکەکانی ژیانەوە و پێش ژیانەوەشدا باسمان کرد, بەردەوام خەڵکی بەویژدان و ژیر دێن بەرەو ئیسلام و نموونەی زۆرمان باسکرد , کەئەمەش بەڵگەیە لەسەر بەرزی و پیرۆزی بەرنامەی خوا کە دڵان کەمەندکێش دەکات ...

یەکێکی تر لەو نموونانە , ڕاوێژکاری ڕامیاری نووسینگەی سەرۆکی حکومەتی (بافاریا) یە لە ئەڵمانیا, کەپێش بیست ساڵ لە نوسینگەی دکتۆر علی جریشە لە (میونخ)موسڵمانبوونی خۆی ڕاگەیاند ... دکتۆر علی داوای لێکرد کە ئیسلامەتی یەکەی جاریَ بشارێتەوە لەبەرئەوەی تووشی نارەحەتی نەبێت و ئاستەنگ نەهێننە ڕێی , کەچی پاش دوومانگ لە کۆنفرانسێکی گەورەدا لەژێر ناونیشانی (فەلەستین بەرەو کویَ ؟)چووە سەر (منصە) کە وتەی حکومەتی ئەڵمانیا بخوێنێتەوە , پێش وتەکەی بەعەرەبیيەکی نیوە ناچڵ وتی (الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله , ثم أما بعد فإني أعلن اني مسلم واني أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله وأعلن أن الاسلام دين و دولة)...

بەمەش موسڵمان بوونی خۆی ڕاگەیاندو جەختی کردەسەر ئەو ڕاستی یەی کەئیسلام دین و دەوڵەتە !! ئنجا وتەی دەوڵەتی ئەڵمانیای بەزمانی ئەڵمانی خوێندەوە ! ل٢٥ الاسلام المعجزة المتجددة .

گەشەسەندنی ئیسلام پاش کارەساتەکەی ئەمریکا

١١ ی سێبتەمبەر کارەساتێکی گەورە بوو , هەرچۆن بێ و هەرکەس لەپشتیەوە بێت گرنگ نیە بەهێندەی ئەوەی کە چۆن زۆر لێزانانە سوودی لێوەرگیرا بۆ دژایەتی ئیسلام و ڕێگرتن لە ڕابوونی ئیسلامی ...

لەگەڵ ئەو هەموو تەنگ پێهەڵچنینە بەموسڵمانان و بانگخوازان لەگەڵ ئەو هەموو ملیار دۆلارەی خەرج دەکرێ , کەچی لەجیاتی ئەوەی ئیسلام بەرەو دوابچێ , بەرەو پێش دەچێ و ڕۆژ بەڕۆژ زیاتر گەشە دەکات و پەرە دەسێنێ ! ئەمەش ئەو ڕاستیەیە دەسەلمێنێ کەقورئان فەرمووی (فسينفقونها ثم تكون عليهم حسرة ثم يُغلبون)...

قەشە زویمر کە خەریکی کاری مژدەدان بوو لەسەرەتای سەدەی بیست دا , لەساڵی ١٩١٦ دا ڕایگەیاند (ئیسلام لە گیانەڵادایە , جا کاتێ هیلال دەکەوێو حاچ سەر دەکەوێت)... ل٩٨ هەمان سەرچاوە . ئەوە سەدەی بیستیش ڕۆیشت و ئیسلام هەر پایە دارە و ئاواتیان نەهاتەدی !

تۆماس کارلیل بەویژدان بوو

ڕۆشنبیری ڕۆژئاوایی تۆماس کارلیل بەویژدان بوو کە وتی (موسڵمانان کە تادوێنێ شوان بوون , ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایان بەناوی ئاینی تازەوە دەست بەسەردا گرت و , لەماوەی سەدەیەکدا توانیان زلهێزەکان لەناوبەرن و ببنەخاوەنی موڵك و ماڵیان کە ئەمەش (موعجیزە)یە ...ئەگەر ئەوە بەڕاستی نەهاتایەتەدی دەمووت خەیاڵە!!

هاوارو بانگەکەی محمد وەك پریشکێکی ئاگر بوو , نەکەوتە سەر شاخێکی لم , بەڵکو کەوتە سەر شاخێکی باروت , کە هەمووی بەیەکجار تەقیەوەو نوورەکەی لەشاخەکانی هیندەوە گەیشتە دەشتەکانی ئەندەلوس ...

بەڕاستی عەرەب زەلیل ترین گەل بوون , بوونە گەورەی دنیا , بێنرخترین کەس بوون , بوونە چاکترین لەڕەوشت و زانین و تێگەیشتن دا , لەهەموو کەسیش پەرتەوازەتربوون , بوونە ئیمپراتۆری یەتێك کە لەمێژوودا نموونەو هاوشێوەیان نیە , ئەمانەش هەمووی بەهۆی ئەو ئاینەوە بوو کەپابەندی بوون) ل١٠٠ هەمان سەرچاوە .

وەزیری دادی پێشووی ئەمریکا

لەئەنجامی دووری لە دین و فەسادی کۆمەڵگای ڕۆژئاواوە , ژمارەیەکی بێ ئەندازە لەلاوو تازە پێگەیشتوان سەریان کردۆتە مەی و مادده بێهۆشکەرەکان و تاوان و

خراپەکاری زۆر زیادی کردووەو ژمارەیەکی زۆریشیان دەگیرێن و لەبەندیخانەکان توند دەکرێن ... لەم لاشەوە ئیسلام لەڕێی بانگخوازانەوە چۆتە ناو بەندیخانەکانەوە و توانیویەتی زیاتر لە سێ سەد هەزار تاوانباری ناو بەندیخانەکانی ئەمریکا بهێنێ بەرەو ئیسلام و نزیکەی هەزار کەسیشیان قورئانیان لەبەرەو خەریکی بانگەوازن ... ئەمەش وای لە (رمزی کلارك) کرد کە وەزیری پێشووی دادی ئەمریکایەکە لەڕۆژنامەکاندا بڵێ (بەڕاستی ئیسلام ڕزگارکەری ئەم عالەمەیەو گەورەترین ئامانجی بەشەریەتیش ئەوەیە کە هێزو گەورەیی ئیسلامی پێبگات پێش ئەوەی کار لەکار بترازێ , بەڕاستی ئیسلام تاقە فرسەتە بۆ ڕزگاربونمان لەقوڕولیتەی ماددیەت , بەڕاستی ئیسلام تاکە دینە کەتوانی بگاتە ناو بەندیخانەکانی ئەمریکاو ژمارەیەکی زۆر لەبەندکراوەکانی تاوان و ماددە بێهۆشکەرەکان ڕزگار بکات)...

موسڵمان بوونی سەرۆکی کۆمەڵەی پارێزەرانی ئەمریکا

(ڕۆبەرت دیکسن)سەرۆکی کۆمەڵەی پارێزەرانی ئەمریکا , کەسایەتیەکی سیاسی دیارو بەناوبانگە لەئەمریکاو , کاتێ خۆی ڕاوێژکاری ڕامیاری بوو لە زۆر لە ناوەندە سیاسی یەکان تاکۆتایی هەشتاکان و، موسڵمان بوونی خۆی ڕاگەیاند و ناوی خۆی گۆڕی بۆ (فاروق عبدالحق) لە ئەنجامی ئەوەوە بێبەشکرا لەهەموو تایبەتمەندییەکان و ، پێش ماوەیەك براکەشی موسڵمان بوو کە ئەندامی کۆنگریسی ئەمریکیە.

(فاروق) لەوتارێکی دا کە لەم دواییەدا بڵاوکرایەوە باس لە ئەزموونی خۆی و ئەو هۆکارانە دەکات کەبوون بەمایەی موسڵمان بوونی و , دەڵێ : دوای ئەوەی موسڵمان بووم کەسانێکی زۆر لەپیاوانی ئاینی مەسیحی و ئەوکەسانەی کەشارەزاییان هەبوو لەئاینی مەسیحی هاتن , وتیان : بیستوومانە کێشەت هەیە ؟

منیش لەوەڵامدا وتم : نەخێر هەموو کێشەکانم بنەبڕبوون بەموسڵمان بوونم , بەڵکو پێش موسڵمان بوونم کێشەم هەبوو ..چونکە نەم دەتوانی تێبگەم کە(کوڕو باوك و روح القدس)دەبێتە یەك خوا , باوکیش دەبێتە خوایەکی بێ سنوور ئەوانی تریش سنووردار.

وتیان :پێمان باشە , بەڵام مەرج نیە پەنابەری بۆ موسڵمان بوون , چونکە ئێمەش ئەم کێشەیەمان هەیە وەکو تۆ, سەرەڕای ئەوەش لەسەر بیروباوەڕی خۆمان هەرماوین , بەڵام من قەناعەتم نەکرد بەو قسانە، چونکە بەدرێژایی ساڵانی ڕابردوو دەگەڕام بەدوای

پێناسەی وشەی (الله) دا کە لەدڵی خۆم دا بۆخۆم پێناسەم کردبوو , خۆشم دەپاراست لە ئیسلام و دژایەتیم دەکرد , وام دانابوو کە ئیسلام ڕاستیەکان چەواشە دەکات , پیاوە ئاینی یەکانی مەسیحی ئەم بۆ چوونەیان لەدڵ و دەروونمدا چاندبوو , دەیان وت : موسڵمان دینەکەی کامڵ و تەواو نابێ ئەگەر مەسیحی یەك نەکوژێ , هەروەها ئیسلامیان واپیشان دەدا کەباس لەبەهەشتێك دەکات کەتەنها ڕابواردنەو ڕووبارەکانی (ئارەق)ن , قەت بەخەیاڵمدا نەدەهات خوا لەبەر ئەو شتانە بپەرستم ..

من دەگەڕام بەدوای پێناسەی وشەی (الله) دا ... چی گەڕام پێناسەم نەدی جوانتربێت لە (الله نور السماوات والارض)**...موسڵمانان لەزیادکردن و گەشەسەندنان لەئەمریکادا زیاتر لەهەموو وڵاتانی دیکە , بەتایبەت دوای ١١ی سێبتەمبەر !**

بۆیە ئەبێ تێبگەین لەو بەرپرسیارێتی یەی لەئەستۆماندایە , بۆگۆڕانکاری لەژیان دا , ئێمە کە قورئان دەخوێنین تێدەگەین کە گۆڕانکاری لەجیهاندا زۆر گرنگە و , بەڕاستی ئێمە بێئاگاین لەجوانی ئەم ڕاستی یە ...

کاتێ هەورەکان کۆن و ڕەشەبا بڵاویان دەکاتەوە , کاتێ دنیا خامۆشەو تاریکی دنیای داپۆشیوەو خۆر هەڵدێ , ئەوانە هەمووی گۆڕانکارین , جوانن ...

لاشەی خۆشمان گۆڕانکاری زۆری بەسەرادێ , کاتێ لەمناڵی یەوە دەچین بەرەو لاوێتی و لەوێشەوە بەرەو پیری , ئەمەش هەر گۆڕانکاری جوانە ئەگەر بەجوانی دیقەت بدرێ ...

ئەو هەموو گۆڕانکاری یە ئامانجی هەیە , بەهەمان شێوەش هاتن و نەمانی شارستانێتی یەکان ویستی خوای گەورەی لەسەرە و ئامانجی خۆی هەیە , (ئێمەش بەشێکین لەم گۆڕانکاری یە وەك ئوممەتی ئیسلامی)...

من موسڵمان بووم چونکە بۆ خۆم لەسەر ڕەوشت و خوویەکی بەرز بووم و ئیسلامیش بانگەواز دەکات بۆ ئەو ڕەوشت خووە جوانانە , بۆ موسڵمانان بوونیشم تەنها شایەتمانم پێویست بوو (أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً رسول الله)...

بەڕاستی ئیسلام ئاینی فیترەتە و ئاینی یەکتاپەرستی و خۆش و ئاسوودەیی دەروونی یە ... ئیسلام ئاینی داد پەروەری یە ...

بەڵام بۆچی خوامنی هیدایەت دا , وەڵامەکەی مەگەر لەقیامەت دا دەرکەوێت , ئەو ڕۆژەی کەلەهەموو ڕۆژێکی تر زیاتر لێ ی دەترسم , ئەو ڕۆژەی کەدەچمەوە بەر بارەگای پەروەردگار بەکۆڵێ گوناهەوە . ڕۆژنامەی یەکگرتوو / ٤٩١ / ١ / ٦ / ٢٠٠٤..

پاش پێنج سەدە بانگ دەبێژرێ لەغرناطة

پاش پێنج سەدە لەغرناطة لە ئەندەلوس لە ١٠ی یولیوی ٢٠٠٣ دا دەنگی بانگ بەرزبووەوە , لەو مزگەوتەی کەموسڵمانان دروستیان کرد , پاش زەحمەتێکی زۆر کە بیست و دووساڵی خایاند.

موسڵمانان پێش بیست ساڵ زەوی یەکیان کڕی و بەنیازی مزگەوت , مەجلیسی شارەوانیش کە بەمەی زانی بوو بە بەربەست لەڕێیداو دەیویست بیکاتە ناوچەیەکی نیشتەجێ بوون و دەیویست نەکرێ بەمزگەوت .

پاش نۆساڵی مەحکەمەو مەحکەمەکاری , موسڵمانان کێشەکەیان بردەوەو کرا بە مزگەوت و پەیمانگای لەبەرکردنی قورئان , کەئەمەش مژدەیە بەهاتنەوەی ئیسلام بۆسەر شانۆی گۆڕانکاریەکانی ژیان ./ ل ١٥٠ المعجزه المتجدده

قەشە دافید مکلورین

مەجلیسی پەیوەندی یەکانی ئیسلامی ئەمریکی دەڵێ : پاش ڕووداوی ١١ی سێبتەمبەر , ژمارەی هاتنی ئەمریکیەکان بەرەو ئیسلام بووە بەچوار ئەوەندەی جاران .. تەنانەت لەدوو هەفتەی دوای ڕووداوەکەدا نزیکەی سێ هەزار کەس موسڵمان بوون , کەمامۆستای زانکۆو خاوەن شەهادەو پلەو پایە بوو لە ئەمریکا ..

لەگەڵ ئەو هەموو هەوڵەی کە جوولەکەکانی ئەمریکا دایان بۆ ناشرین کردنی ئیسلام کەلە (١٩٨١) ەوە لیژنەی تایبەتیان هەیە بۆ (قەڵاچۆکردنی ئیسلام), کەچی زیاتر و زیاتر ئیسلام جێ بۆ خۆی دەکاتەوە .. ئەمەش وای لەقەشەی کاپولیکی (دافید مکلورین)کرد لەگۆڤاری بەناوبانگی بەریتانی (صندای تلگراف)دابڵێ (ئیسلام تواناو ڕوونی یەکی هەیە کەلە مەسیحیەتی سەردەم دانیە)...

هەروەها وتی (ئەگەر ڕۆژ ئاوا بەهێزی سەربازی سەربکەوێ لەئەفغانستان و چی دەوێ بیکا, لەڕاستی دا هەر دۆڕاوە لەلایەنی ڕەوشت و (قِیمَ)داو , ناتوانێ سەرکەوێ بەسەر ئیسلام دا) ...پاشان وتی (هێزی کێشکردنی ئیسلام ئەوەندە زۆرە کەدەتوانێ

خەڵکێکی زۆر بهێنێ بەرەو لای خۆی , ئەوەتا ڕۆژنامەی (ربیابلیکا)ی ئیگالی دەڵێ : پاش ڕووداوەکانی ئەم دواییە حەفتا هەزار ئیتاڵی موسڵمان بوون). ل١٥٩ هەمان سەرچاوە

سەرۆکی کۆمەڵەی موسڵمانان لەهاوای

سەرۆکی کۆمەڵەی موسڵمانان لەهاوای دەڵێ :جاران سێ کەس لەمانگێکدا موسڵمان دەبوون , کەچی وا لەماوەی سێ هەفتەی دوای ١١ی سێبتەمبەر (٢٣)کەس موسڵمان بووم کە زۆربەیان ئافرەتن .. یەکێ لەوانە وتی (من ئەمڕۆ بێ یان سبەی دەمرم , بۆیە دەمەوێ بەموسڵمانی بمرم) ..

(کرومویل کروفورد)سەرۆکی بەشی دین لە زانکۆی هاوای دەڵێ :

(ڕووداوەکان کاریگەریان هەیە لەسەر دەروونی ئەمریکییەکان و ئێستا زیاتر تێدەگەن کە ژیان کورت وکەمە , ئەمەش وای لێکردوون زیاتر لەیەك نزیك ببنەوەو بەیەکەوە بژین ...هەروەهاخەڵکێکی زۆریش بەرەو ئاین دێنەوە)ل١٦١ هەمان سەرچاوە .

چەند ڕۆژێ لەمێژووی ئەمریکا و ئیسلام

دکتۆر وەلید فتیحی کە لەئەمریکا پزیشکە باسی چەند ڕۆژێ دوای کارەساتی ١١ی سێپتەمبەر دەکات و دەڵێت : بەیانی ١١ی سێبتەمبەر پێش نوێژی بەیانی خەوێکم بینی , لەخەوما شاخ و چیای ڕووتەن لە دەورم بوون دەلەرانەوە وەك ئەوەی کە بوومەلەرزەیەکی گەورە هەبێت , منیش لەخەوەکەمدا ئەم ئایەتەم دەخوێند (وماقدرا و الله حق قدره).. ئەو بەیانی یە وەك عادەتی چووم بۆ عیادەکەم , یەکەم نەخۆشم بینی باسی یەکەم فڕۆکەی کرد کە بەر بینای بنکەی بازرگانی جیهانی کەوتبوو ... ئنجا کە دووەم نەخۆشم بینی ئەویش باسی دووەم فڕۆکەی کرد کە خۆی دابوو بەبینای دووەم دا ...

هەر لەسەرەتاوە دەزگاکانی ڕاگەیاندن کەجوولەکە دەستی بەسەر زۆربەیاندا گرتووە کەوتنە تاوانبارکردنی موسڵمانان .

لەسەعات دوانزەی ئەو ڕۆژەدا لیژنەو بەڕێوەبەرایەتی مەرکەزی ئیسلامی لە (بوسطن)کۆبوونەوەیەکی نائاسایی بەپەلەیان ئەنجامداو منیش لەڕێی تەلەفونەوە بەشداریم کرد لەگەڵیاندا ..

بڕیارمان دا کەلیژنەیەك دروست بکەین بۆ پەیوەندی و کاری ئینسانی , داواشمان لە ڕاگەیاندن کرد کەچالاکییەکانمان بڵاوبکەنەوە , پاشان داوامان لەدەسەڵاتدارانی شار

کرد کەبنکەکەمان بپارێزن ئەوانیش ئاسایشیان بۆ ناردین تامرکزی ئیسلامی بپارێزن لە کەسانی تێکدەرو ئاژاوەچی .

بەڕاستی ڕۆژێکی قورس بوو لەسەر هەموومان و خوا خوامان بوو هەواڵێك ببیستین کە دەستی موسڵمانی تیانەبووە ...

لە ڕۆژی دوانزەی سێپتەمبەر دەزگاکانی ڕاگەیاندن لەڕۆژنامەو تەلەفزیۆن و ڕادیۆ لەهەموو لایەکەوە دەهاتن بۆلامان و چاوپێکەوتنیان لەگەڵدا تۆمار دەکردین و ئێمەش وەلامی پرسیارەکانیانمان ئەدایەوە .. بەڕاستی ئێمە ئەوەندەش دژایەتی دەکراین لەلایەن ناحەزانەوە لەوبڕوایەدا بووین کەئیسلام پەنجا ساڵ لەئەمریکادا هاتۆتەدواوە.

لە ڕۆژی سیانزەی سێپتەمبەردا , لەگۆڕەپانی بەرامبەر بارەگای (عُمدە)ی شاری بوسطن هەزاران کەس کۆبوونەوە و , چەند کەسایەتیەکی ئاینی قسەیان کرد لە گاورو موسڵمان و , باسی بنەماکانی ئیسلام کراو بە ملیۆنەها کەس بینی و ئەم کۆبوونەوانەش لەسەر تاسەری ئەمریکادا ئەنجامدرا ..

لە ڕۆژی جومعە چواردەی سێپتەمبەردا , بانگکراین بۆ بەشداری کردن لە کۆمەڵێ بەرنامەی تەلەفزیۆنیدا .. هەروەها بۆ نوێژی جومعەش کە لە خێمەیەکی تایبەتدا ئەنجام درا لەلای مرکزی ئیسلامی لە بوسطن , سەرۆکی کلێسەکانیش ئامادەبوون و پاش نوێژ لەگەڵ موسڵماناندا بەشداریان کرد بە ڕێپێوانێك بۆ بەردەم بارەگای عومدەی شاری کامبردج لەوێش باسی ئیسلاممان بۆ ئامادەبوان کردو لە دەزگاکانی ڕاگەیاندندا هەموو ئەوانە بلاوکرایەوە ... لە ڕۆژی پانزەی سێپتەمبەردا چووم بۆ گەورەترین کلێسەی شاری بوسطن کەبانگهێشت کرابووین بۆ باسکردنی ئیسلام و گەورە پیاوانی شارو کۆمەڵێ ڕۆشنبیر و مامۆستای زانکۆش ئامادەبوون کە زیاتر لە هەزار کەس دەبوون , هەروەك سەفیرەکان پێشوازیان لێکردین و گەورەترین قەشەی کلێسەکە و تاری داو دیفاعی لە ئیسلام کردو ڕایگەیاند کە ئیسلامیش ئاینێکی ئاسمانیە ...

ئنجا منیش بەیاننامەی زانایانی ئیسلامم خوێندەوەو باسی مەوقفی ئیسلامم کرد لە بارەی تیرۆرەوە ..پاشان ئەم ئایەتانەم بەدەنگەوە خوێند و بە ئینگلیزیش بۆم تەفسیر کردن : ﴿

```
ERROR: undefined
OFFENDING COMMAND: low

STACK:

-mark-
/sukun
```